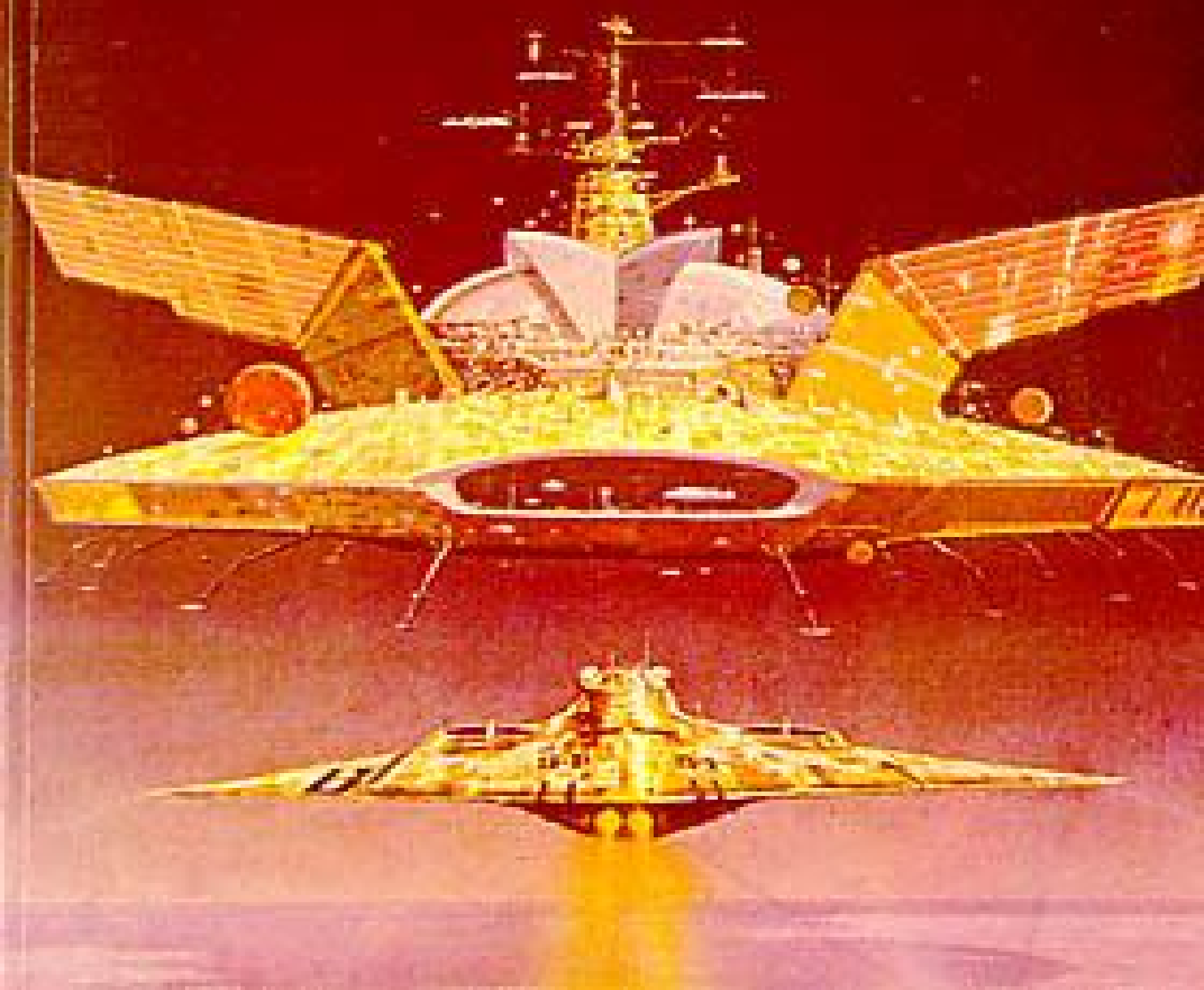

FREDERIK POŁ

GEM

Stvaranje jedne utopije

1.

Kada je Deni Dejlhauz kretao za Sofiju, nije znao da će to biti samo prva stanica na jednom mnogo dužem putovanju, niti da će upoznati neke svoje buduće saputnike. Nikada nije ni čuo za mesto na kraju onog dužeg putovanja, koje je nosilo neprivlačno ime N-OA Bes-Bes Geminorum 8426, a još manje za te osobe. Imena su im bila Ana Dimitrova i kapetan Mardž Menindžer. Sreli su se na desetoj generalnoj skupštini Svetske konferencije o egzobiologiji, i to u vreme koje im je svima odgovaralo. Bilo je proleće, i u jednom trenutku izgledalo je da je sav svet napupio da procveta novim životom, punim uživanja i prijateljstva.

Tri hiljade ljudi okupilo se u Velikom domu kulture i nauke na svečanom otvaranju konferencije; među njima je bilo toliko mnogo političara da je onih pet ili šest stotina naučnika koji će biti aktivni učesnici jedva pronašlo sedišta. Čak su i prevodioci sedeli u dvostrukom broju po kabinama. Osedeli lepotan, stari Karl Segan, održao je pozdravni govor. Izgledao je pre kao čili osamdesetogodišnjak nego kao starac kakav je zaista bio, bez obzira na to u kojim neverovatnim godinama. Već je gipkim korakom klizio prema govornici, u trenutku kada je Deni Dejlhauz uspeo da se ugura u jedno sedište u poslednjim redovima. Dejlhauz nije nikada pre toga bio u Bugarskoj. Privlačili su ga suncem obasjani parkovi i bio je obećao sebi da će posetiti muzej sa prastarim ikonama ispod katedrale sv. Stefana, odmah tu iza ugla. Ali nije hteo da propusti Seganov govor, a prvi plenarni sastanak bio je posvećen referatima o izveštajima o tehprenu. Bilo je tu stvari za koje nikada ranije nije čuo. Biće da je to bilo Seganovo delo, mislio je. Čak i kao počasni kopredsedavajući, Segan je sav program propustio kroz svoje filtere. Ono što je preostalo sigurno je bilo vredno da se čuje. Segan je govorio kratko i veselo, i sišao sa govornice uz buran aplauz publike koja je poustajala sa svojih sedišta.

Pošto je pozdravni govor održao Amerikanac, predsedavajući za tematski ciklus o tahionskom prenosu trebalo je da bude neko iz drugog bloka. To je zahtevala međunarodna etikecija. Bio je to jedan

Englez, iz kembridžske grupe Freda Hojla. Nekoliko dostojanstvenika iz Bloka Energije ostalo je da ga sasluša, isključivo iz solidarnosti, ali većina drugih političara napustila je dvoranu što je neupadljivije mogla, i tako je Dejlhauz dobio priliku da pređe u jedno od boljih sedišta u središtu dvorane, bliže govornici.

Spremio se da strpljivo podnese uvodnu reč predsedavajućeg uljuljkan mirisima cveća koji su dopirali kroz otvorene prozore - u Bugarskoj su se klima uređaji koristili još ređe nego u Sjedinjenim Državama. Pošto su Ishrana i Energija već bili zastupljeni, protokol je zahtevao da naredno mesto dobije Blok Radne Snage. I tako je jedan Pakistanac pročitao prvi referat pod naslovom 'Pokazatelji postojanja života u izveštajima tela koja kruže oko Alfa Drakonisa, Prosiona, Kapa Indi 17 i Kungovog poluzvezdanog Objekta'.

Dejlhauz je već bio u polusnu, ali kada je naslov referata dopro do njega kroz slušalice on se uspravi u sedištu. "Nikada nisam čuo ze neke od tih zvezda", primeti on svojoj susedki, "Ko je taj momak?"

Ona mu prstom pokaza ime odštampano u programu: Dr Ahmed Dula, Univerzitet Zulfikar Ali Buto, Hajderabad. Pošto se nagnuo preko sedišta, Dejlhauz otkri da miris cveća ne dolazi spolja već od nje, i pogleda je malo pažljivije. Plavuša. Pomalo debeljuškasta, ali ljupkog, smirenog, dobroćudnog lica. Neodređene starosti, ali otprilike u istom dobu kao i on, što će reći oko trideset i pet godina. Od kako se razveo, Dejlhauz je bolje zapažao privlačnost svojih koleginica i slučajnih poznanica, ali je postao i oprezniji. Nasmešio se u znak zahvalnosti i zavalio se natrag u svoje sedište da sasluša govornika.

Prvi deo nije bio uzbudljiv. Izveštaji o ispitivanjima Alfa Drakonisa već su ranije bili objavljeni. Nije ga mnogo zanimalo da mnogo sluša o fotometrijskim merenjima koja su utvrdila postojanje fotosinteze i 'biljnog' života u proređenoj atmosferi. Takvih planeta bilo je mnogo i bile su ispitane tahionskim prenosnicima sa ugrađenim instrumentima - što sve zajedno nije bilo veće od grejpfruta, ali čudesno sposobno da za nedelju dana preleti prostor između dve zvezde. Pakistanac je, izgleda, bio rešen da ponovi svaku reč iz svakog prethodnog izveštaja, ne propuštajući da prokomentariše još nekoliko novootkrivenih planeta sa proređenom atmosferom, kao i

niski stupanj evolutivnog života koji je na njima uočen. Prenosnik poslat na Procion bio je izgubio zatvarač, tako da su izveštaji bili - u najmanju ruku - nepouzdati. Hvala Bogu, Dula je izostavio priču o samim aparatima. Kapa Indi 17 je već više obećavala - imala je atmosferu sa kiseonikom, iako su temperaturna kolebanja bila ogromna i zapisi prilično oskudni - ali pravi biser bio je tek na kraju.

Kungov poluzvezdani Objekat nije bio mnogo veći od same planete. U poređenju s drugim zvezdama bio je malen, jedva dovoljno velik da proizvede nuklearnu fuziju i isijava toplotu, ali njegova planeta bila je veoma zanimljiva. Topla, vlažna. Vazduh gust, ali kiseonik upravo pod onakvim parcijalnim pritiskom kakav je pogodovao opstanku života - uključujući i život istraživača, ukoliko se neko reši da utroši novac da to proveriti. A zapisi su bili prvoklasni. Ugljendioksid. Metan - ali samo u tragovima. Dobri fotometrijski rezultati. Talasne dužine bile su jedini parametar koji je nedostajao; inače bi sve to mnogo ličilo na plažu u Majamiju.

Pakistanac je potom nastavio da objašnjava kako je Kungova zvezda bila otkrivena pomoću ogromne oklopljene antene sa jakim usmerenjem u Nagču Džongu, u brdima Tanga, i da je to bilo ostvareno uz pomoć mudrosti i primera pokojnog predsednika Maoa. To nikome nije bilo naročito zanimljivo, izuzev ostalim delegatima iz Bloka Radne Snage koji su ozbiljno klimali, ali sama planeta delovala je zaista neobično. Prevodilac je s mukom uspevao da prati Pakistanca, a osim toga, to nije bila oblast za koju se Dejhaуз naročito zanimao; ipak, uspeo je da razabere da je samo deo jedne planetine polulopte bio biotički ispitan. Čudno! Ali on nije bio jedini u publici koga je ova priča očarala. Pogledao je naviše, na prevodioce koji su sedeli svaki u posebnom staklenom kavezu, što je veoma podsećalo na makazice za nokte i džepne češljeve iza izloga prodajnog automata. Svaka kabina imala je nabrane crvene zavesice, razvučene i pričvršćene zlatnom trakom - što je delovalo veoma slovenski i neobično u ambijentu konferencijske dvorane - a iza njih prevodioci su izgledali kao astronauti sa šlemovima za komunikaciju. Među njima je bila i jedna sasvim mlada devojkа, blagog i neupadljivog lica, koja se nagnula da posmatra govornika sa izrazom neverice ili, možda, zanosa. Usne joj se nisu kretale: bila je

isuviše zanesena da bi mogla da radi.

Dejlhauz uze na zajam olovku od žene pored sebe i ubeleži na marginu svoga programa: istr. ev. Kungovu zvezdu. Ime planete nije upisao. Još nije dobila ime, iako je čuo da je neki od Šljakatora nazivaju sa strahopoštovanjem Kungovim Sinom. Mogla je da dobije i gore ime.

Šta bi se moglo reći o nekome kao što je bio Deni Dejlhauz? Osnovna škola, srednja škola, fakultet, postdiplomske studije; stekao je svoju najtežu diplomu u dvadeset sedmoj godini života, do zaposlenja se teško dolazilo. Uspeo je da godinu dana predaje brucošima biologiju, zatim je proveo godinu dana na stipendiji u Tbilisiju i više od godinu dana na postdoktorskim studijama, tako da je bio već dobro prevalio tridesetu kada je uspeo da se ubaci na novootvoreno odeljenje za egzobiologiju državnog univerziteta u Mičigenu. Brak je opstao godinu dana na siru i belom vinu u Sovjetskoj republici Gruziji, a raspao se u Istočnom Lensingu. Uz nešto dobre volje moglo bi se reći da je bio srednjeg rasta - metar i sedamdeset u cipelama - i vitak. Nije bio ni naročito lep. Ali bio je pametan. Bio je dovoljno pametan da za tri godine, u Bloku Ishrane, uspe da postane jedan od vodećih stručnjaka za čitanje telemetrijskih zapisa sa tahionskih prenosnika za planetarna istraživanja, i prevođenje tih zapisa u verodostojne pretpostavke o količini i stupnju prisutnosti života. Čak i o vrstama života.

Te večeri, u hotelskom aperitiv baru, opet je nabasao na plavušu. Ušao je da sluša konferenciju za štampu vodećih učesnika konferencije, ali gomila u tom delu bara bila je toliko velika i izgledalo je da se većinom sastoji od istinskih novinara, tako da se Deniju učinilo da nema pravo da nekog od njih potisne u pozadinu. Između njihovih glava i fotoaparata nazreo je Segana i Josifa Šklovskog kako sede jedan do drugog u svojim stolicama za održavnje života u dnu uzane prostorije, puštajući da ih snimaju i razmenjujući uz osmehe svoje komentare i maske s kiseonikom. Zatim se otkotrljaše prema liftovima, i gomila pođe za njima. Dejlhauz se opredeli za piće i pogleda oko sebe.

Plavuša je pila skoč u društvu dva mala, tamnoputa, nasmejana

muškarca - ne, shvatio je odjednom; ona je pila skoč. Oni su pili sok od pomorandže.

Muškarci ustadoše i zaželeše joj laku noć dok je on tražio mesto da sedne, i ugrabio priliku. "Smem li da vam se pridružim? Ja sam Deni Dejlhauz, sa Državnog u Mičigenu."

"Mardž Menindžer", odgovori ona, i nije se protivila da joj se pridruži. Nije se protivila ni kad joj je ponudio još jedan skoč, nije imali ništa protiv ni da i ona njega časti zauzvrat, niti da prošeta s njim pod svetlošću debelog bugarskog meseca, a nije imala ni ništa protiv da se popne u njegovu sobu i da zajedno otvore njegovu bocu bugarskog vina; i tako, dak se sve sabere, dan u kome je Deni Dejlhauz prvi put čuo za Kungovu zvezdu bio je veoma uspešan i prijatan dan u njegovom životu.

Sledeći dan već nije bio toliko prijatan.

Započeo je ipak sasvim dobro, u ranu zoru. Probudili su se jedno drugom u naručju i opet vodili ljubav ne menjajući položaj. Bilo je još rano za doručak, pa su iskapili ostatak boce, dok su se tuširali i oblačili. Zatim su rešili da se prošetaju.

Tokom noći pala je kišica. Ulice su bile mokre. Ali vazduh je bio blag, i u prekrasnom ružičastom sjaju izlazećeg sunca žute zgrade iz doba Marije Terezije imale su toplu boju breskve i delovale su prijateljski.

"Prva stvar koju nameravam da uradim", poletno reče Dejlhauz obgrlivši Mardži oko struka, "biće da malo razgledam Kungovu zvezdu."

Mardži ga pogleda zainteresovano, ali na drukčiji način. "Imaš li sredstva dodeljena u tu svrhu?"

"Pa", odvrati on splasnuvši, "i imam i nemam. Ne, mislim da ipak nemam. Državni univerzitet u Mičigenu je prošle godine lansirao četiri tahprena, ali nikada nismo imali dovoljno novca za istraživanja sa ljudskom posadom."

Ona ga blago lupnu glavom po ramenu. "Veštiji si nego što izgledaš."

"Šta?"

"Ne navaljuješ baš iz sve snage, Bata-Deni, ali u svakom trenutku znaš šta radiš, zar ne? Kao ono sinoć. Ona dva Ah-rapina nisu se

baš naročito motala oko mene. A onda si ti samo uplovio."

"Nije mi jasno o čemu to govoriš."

"Nije li?"

"Ne, zaista." Ali ona nije izgledala raspoložena da mu objašnjava, tako da se on vrati na ono što ga je zaista zanimalo. "Ta planeta zvuči izvanredno, Mardži. Možda čak ima i industriju! Jesi li zapazila taj podatak? Ugljen monoksid i ozon u tragovima."

"Pa šta? Time se ništa ne dokazuje. Pre dve stotine godina oni ne bi čuli nikakve signale sa Zemlje, a znamo da je tu već postojala civilizacija."

Ona pri tom napući usne, i njemu se učini da je nešto muči, možda neki od onih ženskih problema koje nikada nije umeo dobro da razume - tako mu se bar činilo. "Biće to putešestvije od najmanje dve godine", reče ona zamišljeno. "Da li bi zaista želeo da ideš?"

"Ja, hm... mislim da ćeš mi nedostajati, Mardži", reče on, pogrešno protumačivši njene misli.

"Ma ne, koješta", odvrati ona nestrpljivo. "Da li bi zaista išao tamo kada bi imao dovoljno sredstava?"

"Čik pogodi."

"Taj Paki je bio prosto oduševljen samim sobom. Sigurno je već sve uspeo da sredi sa Maovim Naslednikom da tamo pošalju istraživački brod sa ljudskom posadom."

"Što se mene tiče, neka im bude. Ja ne bih išao iz političkih razloga. Baš me briga koja će zemlja prva uspeti da se susretne sa vizantijskom civilizacijom. Meni je, istinski, samo stalo da odem tamo."

"Mene je briga", odvrati ona, izmigoljivši se iz njegovog zagrljaja da bi zapalila cigaretu.

Dejlhauz zastade, posmatrajući kako ona šakama zaklanja plamen upaljača da bi ga zaštitila od blagog jutarnjeg povetarca. Dosta su popili, a malo spavali. Osećao je posledice, određenu klonulost u telu i utrobi, ali na Mardži Menindžer se ništa nije primećivalo. Prvi put u životu delio je postelju sa ženom a da perthodno nisu razmenili nekoliko poglavlja autobiografije. Upoznao ju je samo čulima, ali ne i umom.

Mardž Menindžer nije ni najmanje ličila na sada već nepostojeću

Polu, koja je bila crnka, sitna, hitra i površna. Kakva je, u stvari, bila ta Mardž Menindžer? Dejlhauz još nije bio stvorio određeno mišljenje o njoj. Kao da je imala više ličnosti u sebi. Juče pre podne u Velikom domu kulture i nauke, bila je samo jedna od koleginica; sinoć je, pak, bila oličenje svega što je jedan američki momak voleo da ima u krevetu. Ali ko je ona jutros? Više nisu išli nogu pred nogu, obgrlivši jedno drugo oko struka. Mardž se odmakla čitav metar od njega i malo isprednjačila, krećući se odsečno i hitro, snažno uvlačeći dim, zagledana ispred sebe.

Konačno, kao da je donela odluku, okrenula se i pogledala ga. "Državni univerzitet u Mičigenu, institut za biološka istraživanja izvan sunčevog sistema. Denijel Dejlhauz diploma, magistratura, doktorat nauka. Čini mi se da sam zaboravila da ti kažem da sam pročitala rezime tvog referata pre nego što sam otputovala iz Vašingtona."

"Zaista?" Bio je zaprepašćen.

"Zanimljiv referat, navodi me na pomisao da zaista ozbiljno pričaš da bi želeo da odeš. Bata-Deni, ja bih mogla da ti pomognem."

"Kako?"

"Novcem, dragi moj. To je sve što mogu da ti dam. I mislim da zaista mogu. Ako nisi uspeo da primetiš plastičnu karticu sa mojim imenom na haljini koju si mi skinuo - upravo to mi je posao. Ja radim u KOMKIRU.

"Neka je hvaljena KOM koja nam sve naše blagodeti daje", vatreno izjavi Deni. Upravo zahvaljujući sredstvima koja je jedanput godišnje dobijao od Komisije za kosmička istraživanja i razvoj, Dejlhauzov institut uspevao je da opstane. "Kako to da te nikada nisam sreo kada sam odlazio u Vašington sa prosjačkim šešikom u ruci?"

"Zaposlila sam se kod njih tek u februaru. Ja sam Podsekretar za nove projekte. To mesto nije ni postojalo pre prvog januara i ja sam se progurala na njega. Pre toga držala sam predavanja na svom univerzitetu... o tome i o još nekim drugim stvarima; nismo baš imali neko Odeljenje za ekstrasolarnu biologiju. Bila je to mala škola i počela je da kuburi još u vreme dok sam bila student. Dakle? Šta kažeš?"

"O čemu?"

"Je li ti to mene radiš? Ili zaista hoćeš sredstva za ekspediciju sa ljudskom posadom do Kungove zvezde?"

"Hoću! Gospode, naravno da hoću! Hoću!"

Ona uze njegovu šaku među svoje i potapša je. "Smatraj da smo se dogovorili. Hej, šta je ono? "

"Ali..."

"Rekla sam: dogovoreno." Više nije gledala u njega, nešto drugo joj je privuklo pažnju. Uputili su se u veliki park, i desno od njih jedna široka staza sa drvoredom vodila je ka nekakvom spomeniku. S obe strane, na početku staze, stajale su izvajane skupine junaka u bronzi.

Dejlhauz pođe za njom u tom pravcu, dok mu se u glavi vrtelo, ali ne od mamurluka; još se nije sasvim pribrao. "Pretpostavljam da treba da podnesem zahtev", upita on bojažljivo.

"Nego šta. Ali pre nego što ga uputiš redovnim putem, pošalji meni koncept." Udubila se u posmatranje bronzanih figura. "Molim te, pogledaj ovo!"

Dejlhauz ga je rasejano posmatrao. "To je ratni spomenik", reče. "Vojnici i seljaci."

"Jeste, ali nije mnogo star. Ovaj vojnik drži u ruci mašinsku pušku... a evo i jednog na motociklu. Vidi, ima i žena-vojnika."

Ona se saže i stade da proučava slova ćirilice. "Do đavola. Ne mogu da ih odgonetnem. Ali to su dobrodošli oslobodioci radnika i seljaka, zar ne? To bi morao biti onaj poslednji od Velikih... Drugi svetski rat. Čekaj da vidimo. Ovo je Bugarska, znači, ovo mora da su Crvenoarmejci koji isteruju Nemce dok im Bugari prinose cveće, srdačno se i bratski rukuju i pružaju im čaše sveže izvorske vode. Au! Pobogu, Deni, pa obojica mojih dedova i jedna baba borili su se u tom ratu. Dvoje na jednoj strani, jedno na drugoj."

Dejlhauz ju je posmatrao sa simpatijama i zanimanjem, iako ne baš sa nerazumevanjem; čudno je bilo videti nekog ko se još toliko zanima za borbe prašinara, kad su već svi znali da je rat naprosto ispao iz konkurencije kod svih onih naroda koji su hteli da prežive. "A šta ti je radila druga baba? Zabušavala?"

Ona mu dobaci jedan kratak pogled. "Poginula je u bombardovanju", odgovori. "Hej, zar ovo nije zabavno?"

Bronzane statue su svakako delovale dovoljno vojnički za bilo kakvu vrstu ratne zabave. Svaka je izražavala hrabrost, polet i odvažnost, u najboljem stilu socijalističkog realizma. Bile su izvajane tako da se uklope u četvrtaste blokove, isprepletane na odgovarajući način; veoma su podsećale na kutiju zamrznutih sardina, izuvijanih međusobno. Ali Mardžino zanimanje za skulpturu je i samo po sebi bilo zanimljivo, primeti Dejlhauz u sebi; dva policajca koja su bila stigla do kraja svoje rute sada su se vraćala mimo njih, posmatrajući ih blagonaklono.

"Šta je to tako zabavno kod vojnika?" upita on.

"Oni su iz mog esnafa, dragi Deni. Zar nisi pogodio? Mardžori Mod Menindžer, kapetan, SAD, diplomirala na Vest Pointu, kako ponekad kažem. Da me sada vidiš u uniformi." Ona zapali još jednu cigaretu, i kada mu dade da povuče dim on shvati da nije reč o duvanu.

Zadržala je neko vreme dim u plućima i potom ga izdahnula u dugačkom mlazu. "Ah, bilo je to najlepše doba", reče ona sanjalački, zureći u bronzane kipove. "Gledaj ovog grmlja koji diže bebu u vazduh. Znaš li šta kaže ovom drugom vojniku?: 'Samo napred, Ivane, ja ću da pridržim dete dok ti budeš silovao mamicu. A posle je na mene red.'"

Dejlhauz se nasmeja. Ohrabrena, Mardži nastavi: "A ovaj dečko veli: 'Čokoladu? Ruske cigarete? Ej, vojniče slavne Crvene armije, je l' ti se sviđa moja sestra?' A ova vojnkinja koja uzima cveće od seljanke kaže: 'Tako, dakle, drugarice! Kradeš poljoprivredne proizvode iz narodnih parkova! Nema prigovora, čeka te poduži boravak u logoru!' Naravno, u vreme kada su Sovjeti stigli dovde Nemci su već bili gotovi, ali..."

"Mardži", prekide je on.

"... ipak mora da je još bilo uzbudljivo."

"Ej, Mardži! Hajdemo odavde", reče on zabrinuto. Iznenada je shvatio da se stražari više ne osmehuju i setio se, na žalost prekasno, da su, zbog konferencije, svi policajci u gradu pohađali kurseve stranih jezika.

2.

Ono što bi se moglo reći o Ani Dimitrovoj nije ni moralo glasno da se kaže, jer videlo se na prvi pogled: bila je slatka, vesela devojka, koja je umela da voli. S vremena na vreme osećala je napetost i bolove u glavi, što je tipično za one kojima je zbog operacije bilo prosečeno takozvano žuljevito tkivo u mozgu, i tada je bivala smušena, razdražljiva, na mahove prosto bolesna od bolova. Ali je to podnosila sama, bez ičije pomoći, kad god je mogla.

Ustala je rano i tiho se iskrala u kuhinju da napravi pravi čaj. Ahmed nije priznavao ono đubre u prahu! Kada mu ga je donela u sobu podigao je one duge dirljive trepavice i nasmešio joj se, dok su mu se kapci nabirali oko tamnosmeđih očiju. "Zaista si isuviše dobra prema meni, Nana", reče na urdu jeziku. Ona spusti šolju pored njega i naže se da svojim obrazom dodirne njegove. Ahmed nije naročito cenio ljubljenje, izuzev u prilikama koje - iako pune uživanja - nisu ulazile u njene trenutne namere.

"Hajde da se brzo obučemo", predloži ona. "Hoću da ti pokažem svoje dobro čudovište."

"Čudovište?"

"Videćeš." Ona mu se izmigolji između ruku i ode pod tuš, puštajući da joj topla voda dugo bije po slepoočnicama. Kaciga za komunikaciju često je izazivala glavobolje i ona je htela da ih danas izbegne.

Kasnije, dok je sušila svoju dugu kosu, smeđu kosu, Ahmed tiho uđe i pređe prstima preko uzanog ožiljka na njenoj lobanji. "Mila moja Nana", reče on, "zar toliko mučenja da bi naučila urdu; ja sam ga naučio sam od sebe."

Ona se za trenutak priljubi leđima uz njega, a zatim se obmota peškirom i blago ga prekori. "Ako hoćemo da idemo i vidimo moje čudovište u zoru, onda nemamo vremena za te stvari. Sem toga, dala sam da mi otvore mozak ne zato da bih učila jezik, već zato da bih bolje prevodila."

"Ne bi to morala da učiniš u Pakistanu", reče on, ali je ona znala da samo pokušava da bude ljubazan.

Pred vratima kupatila, osluškujući kako huče i gundā u trenutku kada ga je prvi put pogodio mlaz hladne vode, Nana stade ozbiljno da razmišlja o Ahmedu. Bila je, po prirodi, praktična. Savršeno je bila voljna da žrtvuje materijalne dobrobiti radi nekog principa ili osećanja, ali je, isto tako, htela da bude načisto s tim, šta stavlja na kocku i zašto. U ovoj ljubavnoj igri s Ahmedom uložili su bili zaista visoki. Bugarska je, kao i Sovjetski savez, pripadala onim državama izvoznicama hrane koje su bile u zaista prijateljskim odnosima sa Blokom Radne Snage; ali pravila međunarodne politike bila su neumoljiva. Moći će da se viđaju samo retko i uz teškoće, ukoliko se jedno od njih ne odrekne svog državljanstva. Znala je, sasvim dobro, da taj neko neće biti Ahmed.

Do koje granice je spremna da se upusti sa ovim dragim Pakistancem? Da li bi bila u stanju da deli život s njim u prenaseljenim, sporim gradovima Bloka Radne Snage? Posetila ih je. Bili su dosta prijatni. Ali živeti gotovo isključivo na žitaricama, nemati nikakve aparate za domaćinstvo, opštiti sa tim ljudima toliko uvučeni u sebe - da li je to zaista želela? Bili su vrlo ljubazni prema posetiocu, prijatni i pomalo neobični kad treba s njima da provedete dan ili mesec dana... ali, ceo život?

Brzo se obukla, ne donevši nikakvu odluku; jedna polovina njenog mozga mislila je na ono što je tog časa radila, dok se druga posvetila ponavljanju materijala koji je zapamtila za taj dan rada na konferenciji; i tako ništa nije preostalo za Ahmeda. Raspremila je postelju dok se on oblačio, sklonila oprane tanjire i čaše, i gotovo ga izvukla za ruku kroz ulazna vrata.

Nebo je bilo svetloružičasto, ali sunce se tek pomaljalo; stići će, ako požure. Ne čekajući na mali rasklimatani lift, povelala ga je niz stepenice, potom u dvorište, žurnim korakom izvan univerzitetskog kruga, sve do raskrsnice dva bulevara. Tu se zaustavila i okrenula se ka njemu: "Vidiš li?"

Ahmed začkilji ka izlazećem suncu. "Vidim katedralu", progundā.

"Da, tako je. A čudovište?"

"Čudovište? Je li u katedrali?"

"Čudovište je sama katedrala."

"Sveti Stefan - čudovište?... Ah! Da, kao da vidim... ona dva

prozora tamo gore, to su oči? A ovi poređani ispod njih, to su mu zubi."

"Vidiš li kako nam se smeši? A ono su mu uši i nos."

Ahmed više nije gledao katedralu već nju. "Ti si veoma čudna devojka. Pitam se kakva bi bila Pakistanka."

Nana zaustavi dah. "Ne! To je već previše. Molim te, nemoj mi govoriti o tome." Uze ga za ruku. "Molim te, hajde da se prošetamo."

"Još nisam doručkovao, Ana."

"Biće vremena i za to." Ona ga povede kroz jedan mali park ka univerzitetu, a potom niz jedan veći. Odjednom, ona se nasmeja. "Jesi mi oprostio što sam te onako loše prevela na bugarski?"

"Ne bih znao da je loše, da mi to nisi rekla."

"Bilo je sasvim loše, Ahmede. Zagledala sam se u tebe dok si govorio o Kungovoj zvezdi i sasvim zaboravila da prevodim."

On je radoznalo pogleda. "Znaš li", reče on, "da se sam Maov Naslednik zanima za tu planetu. On je lično izabrao ime za taj poluzvezdani objekat. Bio je prisutan u opservatoriji u trenutku kada je otkriven. Mislim..."

"Šta misliš, Ahmede?"

"Mislim da će se uskoro desiti veoma uzbuđljive stvari", reče on zagonetno. Smejući se, ona mu uze šaku i dodirnu njome svoj obraz.

"Ana", reče on i zaustavi se nasred bulevara. "Saslušaj me. Nije to tako nemoguće, znaš. Čak i kada bih morao da otputujem na neko vreme, ne bi ni posle toga bilo tako nemoguće, to za tebe i mene."

"Molim te, dragi Ahmede..."

"Ne, nije nemoguće! Znam", reče on gorko, uopšte ne opažajući da stoji nasred kolovoza, "znam da je Pakistan siromašna zemlja. Mi nemamo hrane za izvoz, kao vi i Amerikanci, i nemamo naftu, kao bliskoistočne zemlje i Englezi. Zato smo se pridružili onim zemljama koje su preostale."

"Veoma poštujem Pakistan."

"Bila si još dete kad si ga posetila", odvrati on oštro. "Ali svejedno, znaj da nije nemoguće da budemo srećni, čak i u Bloku Radne Snage."

Naiđe trolejbus, troja kola, dugačka i gotovo nečujna na točkovima s gumom. Nana ga ukloni s puta, zadovoljna što joj se

pruža prilika da promeni temu.

Glavni problem na tim međunarodnim konferencijama, mislila je, sastoji se u tome što susrećeš političke protivnike, pri čemu oni, ponekad, uopšte ne izgledaju kao protivnici. Nije trebalo da se upusti s nekim iz drugog tabora. U svakom slučaju, nije joj bilo potrebno da prolazi kroz sve te neprilike i patnje. Znala je šta je ulog u igri. Kao prevodilac koji je potpuno vladao sa četiri jezika i šest narečja proputovala je ceo svet - naravno, uglavnom Blok Ishrane - ali to je još podrazumevalo Moskvu i Kansas Siti, Rio de Žaneiro i Otavu. Susretala je i one koji su se odmetnuli iz svog bloka. Jednu Velšanku u Sidneju, dve-tri Japanke koje su predavale na univerzitetu, njene prve susetke su, u Sofiji. Sve su se očajnički trudile da se uklope u novu sredinu, ali uvek su se razlikovale.

Ali i jutro i Ahmed bili su isuviše lepi za tako crne misli. Onaj deo njenog mozga koji je sanjario i brinuo prešao je iz brige u sanjarenje; onaj drugi deo, koji opaža i prevodi, pratio je već izvesno vreme događaje koji su se odvijali s druge strane bulevara, i sada joj oni zaokupiše punu pažnju.

"Pogledaj", reče ona, ugrabivši izgovor da Ahmedu skrene misli, usredsređene na jednu stvar, "šta se dešava tamo preko?" Bilo je to Šetalište oslobođenja. Plavuša koju je videla na jednom prijemu nešto se raspravljala sa dva milicajca. Jedan ju je držao za ruku. Drugi se igrao palicom za paralisanje neposlušnih i oštro razgovarao sa jednim čovekom, po izgledu nekim od mlađih profesora, takođe sa konferencije.

"Amerikanci u Bugari", primeti Ahmed nezainteresovano. "Neka Njupatori sami rešavaju svoje probleme."

"Nikako", pobuni se Nana. "Da vidim mogu li da pomognem."

Ali sve što je Nana Dimitrova uspela bilo je da na kraju i sama bude uhapšena.

Kriva je bila Amerikanka. Čak je i Amerikanka morala znati da ne treba da zbija prljave šovinističke viceve na račun Crvene armije, naročito ako je mogu čuti policajci naroda kojem u ljubavi prema Rusima nije bilo premca. Pa, čak ni da to nije znala nije baš morala da insistira na svome pravu prema međunarodnom sporazumu, tražeći da američki ambasador bude obavešten o incidentu. Sve do

tog trenutka dva milicajca su samo čekala zgodnu priliku da stvar završe opominjanjem prestupnika i da se udalje. Ali sada je to već postao međunarodni politički problem.

Jedino dobro u svemu tome bilo je što se Ahmed nije upleo. Nana mu je rekla da ode. Otišao je drage volje, čak se pomalo i zabavljao. Ostale, dvoje Amerikanaca i Nanu, odveli su u Palatu pravde Narodnog suda. Pošto je bila nedelja ujutro, morali su da presede sate i sate na golim drvenim klupama, čekajući da se nađe sudija.

Niko im nije prišao. Niko ne bi ni prstom mrdnuo - Nana je bila uverena u to - da su prihvatili poziv koji su im upućivala otvorena vrata i da su se tiho iskrali napolje. Ali nije htela da to sama učini. Amerikanci, pak, nisu hteli da iskoriste priliku. Žena zato što je, izgleda, mislila da je u pitanju neki princip; muškarac, očigledno, zato što je u pitanju bila žena. Dobacivala im je mrzovoljne poglede, naročito toj izbeljenoj plavuši sa bar pet kilograma suvišnog sala, čak i kada je u pitanju bio Blok Ishrane. Ne možeš birati saveznike, mislila je. Muškarac je bio izgleda sasvim u redu, premda ne baš mnogo izbirljiv u pogledu partnera s kojim je terao kera. Ali kako je vreme prolazilo i pošto su im milicajci u međuvremenu doneli kifle i jak čaj, zajednička nevolja ih je zbližila. Na kraju su sasvim veselo čavrljali, sve dok se najzad nije pojavio Narodni sudija, nabusito odbivši da sasluša priče o međunarodnim sporazumima i ambasadorima i poučivši ih da ubuduće koriste zdrav razum kojim ih je Bog obdario i pristojno ponašanje kome su ih njihove majke bez sumnje podučile; napokon ih pusti da odu.

Do tada su već propustili jutarnje zasedanje konferencije, koje je počinjalo u devet časova. I - što je bilo gotovo isto toliko loše po njih - propustili su i ručak, organizovan samo za učesnike. Pošto je bila nedelja, i proleće, sve restorane u Sofiji zakupili su razni svatovi, tako da su ostali bez ručka.

Tada su se prvi put sreli; sledeći put, to će biti mnogo kasnije i veoma, veoma daleko odatle.

Deni Dejlhauz je kasnije saznao da je jedan od kolega pročitao na konferenciji njegov referat umesto njega. Tako se ipak ispostavilo da njegovo odsustvovanje sa prepodnevnice nije bilo pogubno; naprotiv, izgledalo je da će mu biti od ogromne koristi.

Mardži je bila dovoljno bistra da shvati da je ispala glupača, i dovoljno samopouzdana da to i prizna. Ako i nije mnogo ozbiljno mislila dok je, šetajući bulevarom, pričala o dotacijama, puna vina, marihuane i ružičastih misli, sada se sa kajanjem prisećala šta je sve tada obećala.

Svo vreme, dok se vraćao sa konferencije u gasnom mlaznjaku, Dejlhauz je proveo sa beležnicom u krilu, pišući koncept svoga zahteva za dodelu sredstava, dok konačno nije morao da se povuče na svoje ležište u avionu. Zora ih je zatekla između belog i smeđeg Labradora, pošto je avion sporije putovao po hladnom noćnom vazduhu. Dejlhauz je doručkovao sam; društvo mu je pravila samo sanjiva stjuardesa kompanije TWA, koja mu je napravila kajganu i sipala kafu; posmatrao je oblake dok se avion ljuljao i poskakivao ulazeći i izlazeći iz njih, i pitao se kakva će biti planeta Kungove zvezde.

3.

Dan nakon što se vratila u svoju kancelariju u Vašingtonu Mardž Menindžer dobila je koncept Dejlhauzovog zahteva za sredstva. U međuvremenu je već pokrenula postupak da mu se odobre.

Napustila je konferenciju pre završetka da bi se ubacila na hidromlaznjak NASE - što je bilo i skupo i neudobno putovanje, ali veoma brzo - i stigla u svoj stan u Hjustonu. Odatle je telefonirala Zameniku državnog podskretara za kulturu. Nije bilo kancelarijsko radno vreme, ali ga je dobila bez teškoća. Mardži je bila u veoma bliskim odnosima sa Zamenikom državnog podsekretara - bila mu je, naime, kćerka. Pošto mu je saopštila da se lepo provela na putu, smesta je prešla na stvar. "Tatice, potrebna su mi sredstva za međuzvezdani let sa ljudskom posadom."

Nastupila je kratka pauza. Zatim on reče: "Zašto?"

Mardži se počesa ispod pupka, razmišljajući o razlozima koje bi mogla da navede. Za unapređenje ljudskog saznanja? Zbog potencijalnih koristi koje bi imale Sjedinjene Države i ostale zemlje proizvođači hrane? Zato što je to obećala Deniju Dejlhauzu? Sve su to bili razlozi koje bi neko mogao smatrati važnim, a neki od njih bili su važni njoj; ali ocu je rekla samo onaj glavni, koji je prevagnuo: "Zato što će to, ako mi to ne uradimo, uraditi oni gadovi u Pakistanu."

"Bez ičije pomoći?" Čak i na rastojanju od tri hiljade kilometara mogla se osetiti neverica.

"Kinezi će im dati potrebnu gvožđuriju. I oni su s njima."

"Ti znaš da će to biti skupo." Ovo nije bilo pitanje; oboje su znali odgovor. Čak i slanje kapsula sa tahprenskim odašiljačima iz jednog zvezdanog sistema u drugi koštalo je nekoliko miliona dolara, a težile su tek nekoliko kilograma. Ona je imala na umu bar deset ljudi sa punom opremom: tražila je milijarde dolara.

"Znam", rekla je, "ali isplatiće se."

Otac se zakikota, diveći joj se: "Oduvek si bila skupo dete, Mardži. Kako misliš da to provučješ kroz zajednički odbor?"

"Uspeću. To je moja briga, tatice."

"Hm. Dobro, pomoći ću ti sa svoje strane. Šta hoćeš da odmah uradim?"

Mardži je oklevala. Bila je to javna linija, tako da je morala da pazi i bira reči. "Zamolila sam onog Pakija da mi pošalje kopiju svog potpunog izveštaja. Naravno, dok je ne dobijem biću donekle sputana."

"Naravno", složi se otac, "Još nešto?"

"Ne mogu ništa uraditi dok ne vidim potpun izveštaj."

"Razumem. Dobro. Šta još ima novog? Kako su ti se dopali naši hrabri bugarski saveznici?"

Ona se neuzdrživo nasmeja. "Reklo bi se da već znaš da su me hapsili."

"Čudo da ti se to ne događa češće. Imaš veoma poganu narav, mila moja. U tom pogledu nisi na moju familiju."

"Kazaću mami šta si mi rekao", obeća ona i obesi slušalicu. I tako, dok je stigla do Vašingtona već ju je čekala, stigavši putem strogo pov. kanala, mikrofilmovana kopija potpunog Pakistančevog izveštaja, već prevedena za nju. Pažljivo ju je pročitala, praveći beleške. A onda ga odgurnu i zavalu se u stolicu.

Onaj gad od Pakistanca zaista je mnogo toga prečutao. U tom poverljivom izveštaju, tri puta debljem od onog koji je pročitao u Sofiji, nabrajao se čitav niz viših oblika života. Nije ni pisnuo o tome u Sofiji. I bar tri vrste koje su živele u zajednicama: jedna vrsta zglavkara, jedna vrsta koja je živela u podzemnim tunelima, toplokrvna i bez oklopa, i jedna vrsta ptica - ne, ne ptica, ispravi se. Većinom su provodili vreme u vazduhu, ali nisu imali razvijena krila. Ta bića bila su balončići, a ne ptice.

Tri društvene vrste! Bar jedna od njih mogla je biti dovoljno inteligentna da razvije civilizaciju.

To je opet podseti na Denija Dejlhauza, njegov referat o prvom susretu sa svesnim bićima na tehnološkom stupnju razvoja i na njegov koncept zahteva za sredstva. Ponovo baci pogled na poslednji red u tom konceptu i nasmeši se.

Mali Deni nije se ustezao da zatraži ono što je hteo. Poslednji red sadržavao je sumu od sedamnaest milijardi dolara.

Sedamnaest milijardi dolara, razmišljala je, bila je približno

procenjena vrednost ostrva Menhetn... Bruto nacionalni dohodak bar dvadeset pet ili trideset država u svetu... dvomesečni utrošak goriva u platnom bilansu Sjedinjenih Država. Bilo je to mnogo novca.

Ona konačno stavi sve te hartije i svoje beleške u crvenu omotnicu na kojoj je pisalo STROGO POVERLJIVO i sve to zaključa. A onda počne da dobavlja Deniju Dejlhauzu ono što je tražio.

Mnogo što šta se može reći o Mardži Menindžer, ali najvažnije je bilo to da je uvek znala šta hoće. Htela je mnogo, i to mnogo raznih stvari. A vlastita rešenost da se bori za njih bila je jasno i po hijerarhijskom redu obeležena u njenoj glavi. Treća ili četvrta stvar od vrha naniže mogla se verovatno dobiti. Druga je gotovo bila sigurna. Ali ona na vrhu bila je čvrsta kao čelik.

Posle nedelju dana imala je pred sobom Dejlhauzov zahtev u konačnom obliku i poziv da istupi pred Zajedničkim odborom Senata i Bele kuće za kosmički razvoj. Proteklu nedelju bila je dobro iskoristila; prvo je objasnila Dejlhauzu (telefonom, i odmah zatim mu poslala svoje zabeležene primedbe) koje izmene treba da unese u svoj zahtev da bi bio što sigurniji da će ga Odbor prihvatiti, i koje dodatne podatke treba da pošalje njoj, da bi popunila poveći broj praznina u znanju koje će joj biti neophodno prilikom svedočenja.

Da biste prevezli kapsulu tahionskog prenosnika ili brod sa ljudskom posadom sa jedne zvezde na drugu morate ih najpre dovesti u orbitu.

Tahionski prevoz je sam po sebi uzor tehnološke elegancije. Kada uspete da podignete svoju kapsulu do odgovarajućeg ubrzanja, ona će početi da se pokorava tahionskim zakonima. S lakoćom će se kretati brže od svetlosti, prelazeći međuzvezdana rastojanja do ma koje tačke u galaksiji za nekoliko dana. Pri tom će koristiti iznenađujuće malu količinu energije. Tahionski paradoks je u tome što je kapsuli potrebno više energije da bi usporila nego da se kreće velikom brzinom.

Najteže je dovesti kapsulu u stanje ubrzanja. Za to je potrebno imati prilično veliku i glomaznu lansirnu rampu. Ona je skupa. Šta više, i teška je.

Dovođenje rampe u orbitu nije nimalo elegantno. Potrebna je

obična, sirova snaga. Sto kilograma goriva mora sagoreti za svaki gram težine koji se lansira u tahionsko stanje. Gorivo je gorivo. Možete sagoreti naftu - recimo, tečni vodonik ili tečni kiseonik. U svakom slučaju, ogromna količina od pola miliona metričkih tona nafte moraće da sagori da bi se desetak ljudi sa minimalnom opremom uputilo na Kungovu zvezdu.

Pola miliona metričkih tona!

Nije u pitanju samo vrednost u dolarima. To su četiri supertankera puna goriva koje treba dobiti u nekoj od zemalja izvoznica energije, a te su zemlje, trenutno, opet počele da pokazuju znake zahlađenja u odnosima.

Zemlje izvoznice hrane prilično su loše prošle na KUCU - tri međublokovske konferencije o kvotama za uvoz i cenama. Ako se desi da Mardž ne odmakne daleko u pripremama za ekspediciju, i potrebno gorivo ne bude već dobro osigurano u jednom od distributivnih centara u Galvestonu ili Bajoni, poskupljenje goriva će povećati troškove daleko iznad procena, čak i onih koje je dao Deni Dejlhauz.

Kada je sve brojke stavljene na hartiju dobro zapamtila, Mardž zaključa svoj pisaci sto u kancelariji u Vašingtonu. Potom se uputi u sobu za svedočenje - br. 201 u staroj poslovnoj zgradi Rejborna, znajući da je skrojila sve što treba.

Nekog drugog prepreke bi možda i zaustavile. Ali Mardž nije znala za odlaganja. Njen dobro obučeni um rastavi problem na činioce, i ona se potom usredsredi na rešavanje svakog pojedinačno. Problem Zajedničkog odbora, potpuno prirodno, razložio se na četiri elementa: predsednik Odbora, vođa manjine u Senatu, glavni savetnik Odbora i senator Lenc. Imala je spremnu strategiju za svu četvoricu.

Vođa manjine bio je prijatelj njenog oca, tako da je mirne duše mogla da ga prepusti njemu.

Predsednik Odbora imao je ambicije da postane predsednik SAD. Mahaće razdragano rukom kad god uluči priliku da dobije mesto u javnim glasilima. S njim treba biti što snishodljiviji, i ne navoditi ga da zauzme stav za koji veruje da će mu koristiti u izbornoj kampanji. Pošto se zaklela i pročitala izjavu koju je bila unapred pripremila, on

joj se prvi obrati s pitanjima:

Predsednik Odbora: Pa, gospođo, uveren sam da ovo predlažete iz najplemenitijih pobuda. Ali da li vam je poznato koliko se svi mi, ovde na Vašington Hilu, trudimo da ne povećavamo deficite u državnom budžetu?

Kapetan Menindžer: To mi je vrlo dobro poznato, gospodine senatore.

Predsednik Odbora: Pa ipak očekujete od nas da vam dodelimo sam Bog zna koliko milijardi dolara za taj projekt?

Dobri izgledi! Nije rekao 'taj suludi projekt', ili 'to nerazumno rasipanje'.

Kapetan Menindžer: Ja to ne 'očekujem', senatore, samo se nadam. Nadam se da će Odbor odobriti ovaj zahtev, jer će to, po mom mišljenju, biti ulaganje koje će se višestruko isplatiti, i to u svakoj od mnogih narednih godina.

Predsednik Odbora: Dobro. Da li neko od mojih uvaženih kolega želi ovom svedoku da postavi neko pitanje?

I želeli su, ali pitanja im nisu bila od većeg značaja. Oni glavni, poput senatora Lenca i vođe manjine u Senatu, čuvali su se za neku bolju priliku; manje značajni članovi Odbora uglavnom su se starali da njihovo mišljenje uđe u zapisnik.

Glavni savetnik bio je već tvrdi orah. Bio je pametan i odano se trudio da sačuva ugled svojim šefovima time što je vodio računa da Zajednički odbor ne dospe u neprilike. Mardži se iskreno nadala da će kod njega stvoriti utisak da će biti manje neprilika ako se kaže 'da', nego ako se kaže 'ne'.

Gospodin Đanpaolo: Pomenuli ste povraćaj ulaganja. Da li ste pri tom mislili na određenu sumu novca, ili na neka apstraktna nova saznanja i vrednosti?

Kapetan Menindžer: I na jedno i na drugo, gospodine Đanpaolo.

Gospodin Đanpaolo: Zaista, gospođice Menindžer? Na dolarske dividende?

Kapetan Menindžer: Imajući u vidu prethodna iskustva i ono što se zna o toj planeti - da. Sasvim sigurno.

Gospodin Đanpaolo: Možete li nam pružiti podatke - kakve će biti te dividende u dolarima?

Kapetan Menindžer: U najširem smislu, mogu, gospodine Đanpaolo. Tahprenski izveštaji pokazuju prisustvo vrednih sirovina i inteligentnih oblika života. U najgorem slučaju, može se tvrditi da je gotovo izvesno da postoje prve, i da je velika verovatnoća da postoje i oni drugi. Naravno, to su samo izveštaji instrumenta za ispitivanja.

Gospodin Đanpaolo: Koji se - ako sam vas dobro razumeo - mogu tumačiti na različite načine.

Kapetan Menindžer: Upravo tako, gospodine Đanpaolo, i zato je neophodno poslati ekspediciju s ljudskom posadom. Jedini razlog da se organizuje takva ekspedicija jeste da utvrdimo ono što ne možemo utvrditi ni na koji drugi način. Kada bismo znali šta će otkriti, ne bismo morali da je šaljemo. Ali postoji još jedan oblik isplativosti ovih ulaganja, koji je, čini mi se, još važniji. Ja ga nazivam 'Vođstvo'.

Gospodin Đanpaolo: 'Vođstvo?'

Kapetan Menindžer: Sav slobodni svet zemalja izvoznica hrane očekuje od nas tu vodeću ulogu, gospodine Đanpaolo. Ne verujem da bi iko od nas želeo da budu obmanute. Ovo je prilika koja se pruža samo jednom u životu. I ja stojim pred vama upravo zato što mi savest ne dozvoljava da budem odgovorna ako je propustimo. U krajnjoj liniji, u tome se sastoji teret koji će ovaj Odbor morati da ponese.

Pošto odluka nije trebalo da se donese na javnoj raspravi, Mardž je bila sigurna da će imati vremena da ubedi članove Odbora da će se najbolje 'rasteretiti' ako joj izglasaju novac.

Kad bi se Mardž Menindžer pitala, svedočenje bi se na ovom i završilo. Ali Đanpaolo je držao konce u rukama. Bio je isuviše mudar da dozvoli da se sve završi tonom koji je njoj išao u prilog. Zato je otupeo njenu dramatičnu oštricu izvlačeći joj čitav niz tehničkih podataka - "Da, gospodine Đanpaolo, koliko mi je poznato sila gravitacije na površini planete je 0,76 u odnosu na Zemlju, a atmosferski pritisak veći za 30 odsto. Ali nivo kiseonika u atmosferi je otprilike isti". Glasno je pročitao njene navode o 'efektu staklenika' i pitao šta, zapravo, znače nečije tvrdnje o 'neiscrpnim rezervama spoljnog gasa na hladnoj strani planete, pošto usijano jezgro ključanjem izbacuje isparljive materije". Upleo je i nju i sebe u razjašnjavanje da li su koordinate zvezde o kojoj je reč Bes-Bes

Geminorum 8326 ili, možda, Bes-Bes Geminorum 8426, prema najnovijem katalogu Organizacije astronomskih opservatorija - u tekstu su se nalazile obe cifre jer je neki daktilograf pogrešio - sve dok predsednik Odbora nije počeo da se meškolji. A zatim, zadovoljan što vidi da je publika utonula u više nego polusan, zatražio je prekid zasedanja. Mardž je bila zadovoljna, jer stvari su se kretale u željenom pravcu.

Preostao joj je još problem senatora Lenca. U Odboru, a i u Senatu, on je imao više uticaja nego bilo ko drugi, čak i predsednik. Njega je trebalo obraditi posebno i nasamo, i Mardž je već pripremila strateški plan.

Kupila je kartu za let do Hjustona zaobilazno, preko Denvera. Otac ju je svojim kolima odvezao do aerodroma Dalas. Ili bolje rečeno, ne baš vlastitim. Pripadala su izvesnoj vladinoj agenciji. I ako baš hoćete da znate, pripadao joj je i sam Džefri Menindžer. Ta kola išla su uz njegov visok položaj u službi, a bila su mu neophodna i za poslove koje je obavljao za tu agenciju; dva puta dnevno, drugi službenici iste agencije kontrolisali su ih elektronskim tragačima i radio testiranjem, da ne bi neko u njih slučajno podmetnuo bombu ili prislušivač.

Džef Menindžer reče svojoj kćerci: "Dobro si se držala na svedočenju."

"Hvala, tatice. I hvala ti za izveštaj onog Pakija."

"Jesi li u njemu našla ono što ti je trebalo?"

"Aha. Kaži neku reč za mene onom vođi manjine, hoćeš li?"

"To sam već uradio, zlato."

"I?"

"Ma, s njim je sve u redu. Ako se provučeš mimo Gasa Lenca, mislim da si sredila pitanje Odbora. Nije baš bio govorljiv na svedočenju."

"Znala sam da neće biti."

Njen otac malo sačeka, ali pošto Mardži ne nastavi, on je ništa više ne upita. "Pratimo šta radi tvoj prijatelj iz Pakistana", dodade on, malo potom. "Sada je na nekakvom sastanku u Kjušju, sa nekim prilično velikim zverkama."

"Kjušju? Šta ti je, do đavola, taj Kjušju?"

"Pa", reče njen otac, "nije da ne bih voleo da ti mogu dati potpuniji odgovor od ovog koji znam. To je jedno mesto u provinciji Sinkjang. Nismo još dobili, hm, potpune izveštaje. Ali smešteno je nedaleko od Lop Nora, a to, opet, nije mnogo udaljeno od velike oklopljene radio-antene, a Maov Naslednik je prošle godine boravio tamo jedno pet-šest puta."

"Zvuči kao da se spremaju za pokret."

"Reklo bi se. Uključio sam i tvoje procene, i najbolje tumačenje jeste da Maov Naslednik već počinje da radi ono što si ti od nas tražila da uradimo."

"Majku mu!"

"Ne brini", reče njen otac. "To sam došapnuo vođi manjine, u najvećoj tajnosti. I uveren sam da će on to reći Đanpaolu. Kao što vidiš, to je poen u tvoju korist."

"Htela sam da ja budem prva!"

"Prvi nije uvek onaj koji kupi kajmak, dušo moja. Koliko ih je otkrilo Severnu Ameriku pre nego što su je Englezi spakovali sebi u džep? Ali kaži mi barem šta je to toliko interesantno na toj planeti?"

Mardži pogleda kroz prozor automobila na solitere iz predgrađa Virdžinije, povezane međusobno u obliku volovskog jarma, iskošenih, crnih zidova okrenutih ka jugu, na kojima su se isticale još crnje kvadratne ploče solarnih grejača. "Sve to imaš u izveštaju Ahmeda Dule, tatice."

"Nisam ga čitao."

"Šteta. Dakle, to ti je jedna mala zvezda sa mnogo još sitnijih planeta i jednom velikom. Otprilike, koliko i Zemlja. Sila teže je nešto manja. Vazduh nešto gušći. Grdno mnogo zemlje da se uzme u posed, tatice. A život - prosto vrvi njome."

"I ranije smo nailazili na oblike života."

"Na mahovine i meduze! I one kristalne stvari koje bi mogao da nazoveš živima - ako ti je baš mnogo stalo. Ovo je nešto sasvim drugo. To su živa bića, možda isto toliko raznovrsna koliko i naša. Možda, čak može biti govora i o civilizaciji. Planeta je zanimljiva i u drugom pogledu. Ona se ne okreće oko svoje ose, mislim u odnosu na svoje primarno nebesko telo - kao što se i mesec ne okreće u odnosu na Zemlju. Tako da na njenoj osvetljenoj strani sunce nikada

ne zalazi..."

Otac ju je slušao udobno zavaljen, češkajući se po trbuhu tik ispod pupka, dok je kćerka nastavljala da priča o planeti. Kada je zastala da udahne vazduh, on upade: "Samo časak, zlato." Zatim se sagnu da upali radio; Džef Menindžer nije rizikovao čak ni u kolima koja su redovno kontrolisana da bi se iz njih uklonili eventualni prislušivači. Dok se razlegalo unjkanje sintetičkih gitara, on nastavi: "Još nešto treba da znaš. Zemlje izvoznice goriva dogovaraju se da podignu cene za šezdeset odsto."

"Isuse tata! Ubuduće više ne pijem ni kap skoča!"

"Ne, ovoga puta to nije britansko maslo. Začudo, sad su to Kinezi."

"Ali oni izvoze radnu snagu!"

"Oni izvoze što god hoće", ispravi je otac. "Ušli su u Blok Radne Snage samo zato što misle da će tamo imati najviše uticaja. Maov naslednik igra svoju igru i ne gleda ostale. Ovog puta došapnuo je Smrdoujcima da će Kina sama podići cene, bez obzira na to što se ostali članovi Bloka budu dogovorili. To su, opet, čvrstorukaši u Karakasu i Edinburgu jedva dočekali. Naravno, i Saudijci su bili za. Hoće da što duže koriste ono malo nafte što im je ostalo. A Indonežani i ostali mališani moraju da se slože sa velikim momcima." On za trenutak zastade, razmišljajući. "Zato će u ovom trenutku tvoj zahtev za pola miliona tona nafte teško moći da prođe."

"Razumem, tatice. A šta ćemo mi? Ne mislim na projekt, mislim na državu."

"Ono što nećemo uraditi", odgovori on mračno, "to je da podignemo cene žita. Nećemo moći. Maov Naslednik je imao keca u rukavu i podigao je samo izvozne cene goriva. Svu trgovinu unutar Bloka Radne Snage on smatra domaćom. I tako, on šljakatorima još prodaje po staroj ceni, a to znači da će imati sve što im bude potrebno za navodnjavanje i đubrenje i to za bagatelnu. Ako mi podignemo cene, njima će se isplatiti da prestanu da uvoze bar tri do četiri godine. Mi bismo to možda i izdržali. Ali Sovjeti, narodi Indokine, Bugari, Brazilci i ostali Latinoamerikanci - oni ne bi mogli da se nose s tim. Privrede će im stradati. To bi moglo da rasturi Blok. Nema sumnje da je Maov Naslednik upravo tako nešto imao na

umu."

Zaustavio se na aerodromskom parkingu za kratko zadržavanje. Pre nego što će okrenuti prekidač na radiju, on reče: "Mislim da se to neće dogoditi bar za sledeća dva meseca. Zato svoj projekat treba da pokreneš što pre možeš."

Mardži iskliznu iz auta u vlažni, topli, večernji vazduh predgrađa Virdžinije. Povijeni hrbati gasnih mlaznjaka spremnih za ukrcavanje virili su iznad žive ograde parkinga. Moglo se čuti kako se dva bučno zagrevaju i kako treći, nešto tiše, poleće.

Otac podiže njen kofer i pođe prema terminalu, dok ga je Mardž pratila u stopu. "Tatice", reče ona, "da li smem i senatoru da ispričam, hm... o tome?"

"Ama, ne, pobogu! On verovatno već zna, ali ti ne bi trebalo da znaš."

Iznenada, ona se poče smeјati. "Uostalom, ja sam ionako nameravala da postupim drukčije. Heј, stani, tatice. Ne idem na taj let za Hјuston."

"Ne ideš?"

"A-a. Vraćam se drugim putem."

Menindđer se oprostio od svoje kćerke, poljubivši je u obraz ispred aerodromskog šaltera otpreme za Denver. Posmatrao ju je kako nestaje u tunelu za ukrcavanje u gasni mlaznjak, dok su se u njemu mešali divljenje i žaljenje. Hteo je da je pita kako namerava da postupi sa senatorom Lencom, ali to više nije bilo potrebno. Ovo je bio let kojim će putovati i senator Lenc.

Pošto je u pitanju bio noćni let, mlaznjak je morao da se zagreva dvadeset minuta pre nego što će uzleteti. Putnici su morali da budu na svojim mestima, a stjuardese su hitale gore-dole, deleći čepove za uši i reči utehe. Najbolji izvor toplote na svetu je turbina mlaznog aviona. Motori koji će ga potisnuti kroz vazduh i kojima će leteti sada su se okretali na unutrašnju stranu, dok su branici u obliku školjke skretali potisak da bi sasuli bezbrojne hiljade britanskih termičkih jedinica u deo za uzletanje.

Mardž iskoristi to vreme da očisti lice, očetka kosu i stavi novu šminku. Videla je kada se senator ukrcao. Razmišljala da li da se presvuče u nešto ženstvenije od uniforme i odlučila da ipak to ne

učini. Nije ni bilo potrebno. Nije bilo ni preporučljivo: mogla je delovati sračunato, a Mardž je pažljivo sračunavala kako da izbegne da deluje sračunato.

Urlanje potpuno otvorenih mlaznica za zagrevanje prestade i svi zakopčaje pojaseve, spremajući se za uzletanje. Buka je sada bila slabija. Mlaznjak poskoči nekoliko puta i vinu se pod oštrim uglom.

Čim su se našli na visini na kojoj će dalje leteti Mardž napusti svoje odeljenje i naruči piće u salonu prve klase. Nije prošlo ni nekoliko minuta, a senator Lenc je već stajao nad njom smešeći se. "Mardži", reče on, "predosećao sam da će ovo biti prijatno putovanje, ali do ovog časa nisam znao zašto."

Mardži potapša rukom sedište pored sebe. "Daćete mi mojih sedamnaest milijardi?" upita.

Lenc počeo da se smeje. "Ne gubiš vreme, a, Mardži?"

"Nemam vremena za gubljenje. Ako mi ne odemo, Šljakatori će otići pre nas. Otići će, u svakom slučaju. Utrkujemo se."

On nabra obrve i pokaza glavom u pravcu stjuardese: vižljasta, tamnoputa, kretala se u uniformi Ujedinjenih vazduhoplovnih kompanija kao da nosi sari. Kada je piće bilo posluženo, on nastavi: "Slušao sam kako si svedočila, Mardži. Dobro je zvučalo. Samo, nisam siguran da sve to zaista vredi sedamnaest milijardi dolara."

"U dodatku moje izjave bilo je još materijala koji možda niste pročitali. Da li ste zapazili onaj deo koji kaže da planeta ima svoje vlastito sunce?"

"Ne sećam se."

"Malo je, ali nije udaljeno. Zrači uglavnom na manjim talasnim dužinama. Svetlost nije bog zna kakva, ali toplote ima veoma mnogo. I planeta mu je uvek okrenuta jednom istom stranom, tako da je stalno na nebu."

"Pa?"

"Pa, energija, senatore. Sunčeva energija! Jeftino."

"Ne shvatam te do kraja. Hoćeš da kažeš da je ta poluzvezdana stvar toplija od našeg Sunca?"

"Ne, nije ni prineti njemu. Ali je mnogo bliže planeti. A najvažnije je da se ne kreće. Koji je naš najveći problem sa sunčevom energijom? Sunce ne stoji na jednom mestu. Luta preko čitavog

neba, a pola dana nema ga uopšte, zato što je noć i ono je na drugoj strani Zemljine lopte. Uzmite, na primer, ovu našu letelicu. Morala je da se zagreva gotovo pola sata da bi se gas dovoljno razredio da je podigne, jer sunce je bilo zašlo. Na onoj strani planete koja je stalno okrenuta suncu - jer ta me strana jedino zanima, Gas - sunce ne zalazi."

Lenc klimnu i srknu piće, očekujući da nastavi.

"Nema noći, nema zime. Sunce stoji u mestu i Fresnelove ploče ne moraju da se prave tako da budu pokretne. I što je gotovo isto toliko važno, nema problema sa klimom. Vi dobro znate kakvi su izgledi naših uređaja za korišćenje sunčeve energije. Ne računajući gasne mlaznjake preko dana - jer oni su tada većinom stalno iznad oblaka - gubimo čak do dvadeset procenata radnog vremena zato što oblaci zaklanjaju sunce."

Lenc je delovao zbunjeno. "Na onoj planeti nema oblaka?"

"Ima ih, naravno. Ali ne smetaju. Zračenje je gotovo isključivo toplotno, i ono se probija kroz oblake bez teškoća! Izračunajte. Vreme rada naših sunčanih generatora je, zbog noći, prepolovljeno. Zatim nekoliko procenata otpada na zoru i sumrak, jer sunce ne daje mnogo energije kada je nisko nad horizontom. Dodajte na to čak šezdeset odsto za ono pola godine dok traje zima. I još dvadeset pet procenata za oblačne dane. Kada se sve to sabere, mi treba da budemo srećni ako ugrabimo svega deset postotaka efektivnog rada generatora. Na onoj planeti mnogo jeftiniji uređaji mogli bi da budu maltene stoprocentno iskorišćeni."

Lenc malo razmisli. "Zvuči zanimljivo", reče on oprezno, i dade znak da se čaše ponovo napune. "Mardži? Šta ti imaš protiv Pakija?"

"Protiv Pakija? Ne, zaista nemam ništa."

"Izgleda da ti to nadmetanje sa Ahmedom mnogo leži na srcu."

"Ništa lično, Gas. Nisam baš luda za Pakistancima. Ali sa nekima sam se zaista lepo slagala. Čak mi je jedan Paki bio posilni dok sam predavala na Vest Pointu. Fin dečko. Odelo mu je uvek bilo ispeglano i nikada nije gnjavio kada mi nije bio potreban."

"Zvuči kao dobar aparat za domaćinstvo", primeti Lenc.

"Dobro, dobro, shvatam šta mislite." Onda zastade da razmisli. "Ali, ipak, nije tako. Nisam protiv Ahmeda zato što je Paki. Ja sam

protiv Pakija zato što pripadaju drugoj strani. Šta mogu, takva sam, senatore. Navijam za svoj tim."

"A ko tu spada, Mardži? Blok Ishrane? Sjedinjene Države? Ili možda samo ukazom postavljene žene - oficiri Armije Sjedinjenih Država?"

Ona se veselo zakikota. "Sve to, tim redosledom", složi se.

"Mardži", reče on ozbiljno, "mi, u stvari samo ćaskamo uz čašicu. Ne bih želeo da počnem da te gnjavim."

"A zašto da ne, Gas? Naručite još po jednu i da pređemo na stvar!"

On je poslušao. Dok su čekali piće, Gas reče: "Ti si slatka cura, Mardži, ali malčice isuviše krvoločna. Šteta šteta si išla na Vest Point."

"Grešite, Gas. Šteta je što sada premalo mladih Amerikanaca ima priliku da tamo ode."

On zavrte glavom. "Glasao sam da se smanji broj vojnih akademija i da se skreše vojni budžet."

"Znam. To vam je bio najgori glas u životu."

"Nije. Nije bilo druge. Rat je za nas isuviše skup, Mardži. Kako to ne shvataš? Čak i Pakistan može da nas zбриše! A da i ne pominjem Kineze i Turke i Poljake i ostale iz Bloka Radne Snage. I da ne pominjem Britance, Saudijce, Venecuelance. Nemamo dovoljno novca da bismo se tukli bilo s kim, i niko drugi nema dovoljno da bi se tukao s nama. I to svi znaju. Oni nisu naši neprijatelji..."

"Ali jesu konkurencija, senatore", odvrati kapetan Menindžer, naglo se uspravivši u stolici i govoreći mnogo sigurnije. "U privredi, u politici i na svim drugim poljima. To je stvarnost u kojoj živimo! Blok Energije stalno diže cene. Blok Radne Snage stalno traži sve više novca za radnike koje izvozi, a šta bismo mi bez posilnih i bez stjuardesa? I mi njima konkurišemo. E pa, Gas, kada se već nadmećem, nadmetaću se iz sve snage. Igram da pobedim! Ta planeta Kungove zvezde je nešto što bih želela da osvojim. Mislim da na toj planeti ima mnogo lepih stvari i hoću da budu naše. A mi, to je Blok Ishrane, Sjedinjene Države, država Teksas, grad Hjuston i sve ono što bi se još moglo nabrojati, uključujući i plavokose bivše profesorke sa Vest Pointa, moliću lepo, idući odozgo nadole ka sve manjim društvenim skupinama. O kojoj god skupini u društvu da

govorimo ako je moja, hoću da bude prva, najbolja i najuspešnija! Mislim da se to zove rodoljublje, senatore. I sumnjam da biste udarili po tome."

"Hm." Lenc ju je zamišljeno posmatrao nekoliko minuta blago se ljuljajući u sedištu, onako kako se ljuljao mlaznjak gore-dole po noćnom nebu. "Dobro", reče on napokon, "videćemo." Zatim joj se nasmeši. "I šta ćemo sada u ovoj noći koju nam je sam Bog podario, Mardži? Suviše je kasno da se ozbiljno razmišlja, a suviše rano da se ide na spavanje. Hoćeš da malo gledamo zvezde?"

"Upravo to hoću", reče ona, iskapi piće i ustade. Potom prođe kroz gotovo ispražnjen salon u deo za osmatranje, sasvim napred u avionu, i nasloniše se na tapaciranu ogradu. Gasni mlaznjak je lagano ponirao iznad blago zatalasanih brda Zapadne Virdžinije. Ispred njih Venera je pratila polumesec ka obzorju. Posle nekog vremena Lenc je obgrli rukom.

"Samo da proverim", reče, "da li si svuda od čelika."

Mardži se zadovoljno nasloni na njega. Lenc nije bio krupan čovek. Nije bio ni naročito zgodan, ali telo mu je bilo toplo i mišićavo, a prijala joj je i njegova ruka. Ima i gorih načina da se pridobiju glasači, pomisli, u trenutku kada je svoje lice okretala njegovom.

Uspelo je. Odbor u punom sastavu prihvatio je i preporučio njen predlog Senatu, i jednog vrelog popdneva u državi Džordžiji, dva-tri meseca kasnije, Mardži su pozvali da odgovori na hitni telefonski poziv na službenoj liniji. Latnji manevri sprovodili su se u uslovima koji su što je više moguće podsećali na ratne. Bila je sva mokra od znoja, umazana bojom za kamuflažu i džordžijskom glinom, i znala je da prilično zaudara. Uz to se i njena četa upravo spremala da zauzme brdo koje je ona lično odredila i naredila napad, tako da je bila prilično besna u trenutku kada je stigla do telefona. "Kapetan Menindžer ovde", zarežala je u slušalicu, "i neka ovaj prokleti poziv zaista bude važan."

Očev osmeh joj odjeknu u uhu. "Ma, nemoj", reče on veselo. "Predsednik je potpisao tvoj račun pre deset minuta."

Mardž se stropošta u čisto izribanu stolicu prvog narednika, ne primećujući njegove besne poglede. "Isuse, tatice", reče, "to je

fantastično!" Zagleda se u zid štapskog kabineta ne videći ga, računajući da li je važnije da se vrati i osvoji ono brdo sa ostalim vikend-vojnima, ili da uzme telefon i pokrene Denija Dejlhauza. "Šta?" Odjednom je postala svesna da njen otac još govori.

"Rekao sam da ima još vesti, koje nisu tako dobre. Tvoj prijatelj Paki."

"Šta je sa njim, tatice?"

"Znaš onaj... uh, odmor na koji se spremao da otputuje? Pa, otputovao je prošle nedelje."

4.

Pilot se zvao Visarion Ilić Kapeljšnikov. Bio je mali rastom i crnokos, prema standardnoj kosmonautskoj tradiciji, sa mnogo više tatarske krvi u svom rodoslovu nego što mu je ime pokazivalo. Inženjer ekologije u ekspediciji bio je takođe iz Sovjetskog Saveza, ali kozački visok i plave kose; zvao se Pet Krivitin. Vođa ekspedicije bio je Amerikanac, Aleks Vudring. Sva trojica su govorila istovremeno. Aleks je pokušavao da urazumi oba Rusa, uz pomoć Herijete Santori, prevodioca. Nije mu bila od velike pomoći, ali ni sam vođa ekspedicije nije baš uspešno smirivao situaciju. Kapeljšnikov je hteo da se spuste i da svrše posao. Krivitin je hteo da još jednom proveriti izveštaje izviđačkog uređaja pre nego što utvrdi gde će se sleteti. Herijeta je htela da se svi ponašaju kao odgovorni, zreli ljudi, aman, za ime Boga. Vudring je imao teškoća zato što je sve do sletanja Kapeljšnikov bio kapetan broda, a njegova, Aleksova, reč se slušala samo uslovno. I sve je to trajalo već više od jednog sata.

Deni Dejlhauz se još jedanput uzdržao da se ne umeša. Olabavio je remenje na svom ležaju za usporavanje i sletanje i provirio kroz okruglo prozorče. Evo planete, ispunjava ceo prozor. Na rastojanju manjem od sto hiljada kilometara više nije izgledala 'ispred', već je počinjala da izgleda 'ispod'. Pa, onda, do đavola, daj da se spustimo na nju, jarnosno je razmišljao. Ti ljudi kao da nisu shvatili da zajebavaju njegovu ekspediciju, u kojoj nijedno od njih ne bi učestvovalo da nije on ubedio onu plavu žensku iz Armije da podupre stvar.

"Šta misliš, hoćemo li se ikada spustiti?" reče mu nečiji glas na uvo.

Deni se odmače. Žena pored njega bila je Sparki Kerbo, najprijetnija osoba među članovima ekspedicije, ali nakon devet dana provedenih u manje od dvadeset kubnih metara prostora svi su već bili na ivici nerava. A prepirka koja se odvijala na dohvat ruke samo je pogoršavala situaciju.

"Ne izgleda mi bog zna šta, a tebi?" nastavljala je Sparki, rešena

da uloži mali napor i bude ljubazna. Dejlhauz primora sebe da odgovori. Nije ona kriva što mu se već smučilo da je sluša, gleda i oseća njen miris; a, sem toga, bila je u pravu. Kungov sin nije uopšte ličio na pravu planetu. Deni je znao kako planete treba da izgledaju. Neke su bile crvene i turobne, poput Marsa. Češće su bivale bele ili mlečnobeke, kao sva ostala nebeska tela, počev od Venere do gasovitih džinova. Ova nije čak ni pokušavala da izgleda kako treba.

Nije sama planeta bila kriva onoliko koliko Kung; bio je, prosto rečeno, nesposoban da igra ulogu zvezde. Da je Kungov Sin kružio oko Zemljinog sunca, izgledao bi divno. Bio je u mnogo čemu nalik na Zemlju. Jedino što nije bio pristojno osvetljen. Kung je samo tinjao, prituljeno kao Zemljin Mesec, za vreme totalnog pomračenja. Jedino svetlo koje je padalo na Kugovog Sina bilo je crveno kao krv i planeta je iz orbite ponajviše ličila na otvorenu ranu.

Donekle bi pomoglo da je postojala linija koja razdvaja osvetljeni od mračnog dela, ali Kungova svetlost bila je toliko prigušena da nije bilo jasne razlike između 'dnevne' i 'noćne' strane planete; samo se video zamagljeni prelaz iz mraka u još mračnije. Krivitin ih je uveravao da će moći dobro da vide kada se budu spustili i kada im se oči privikn. Ali ovako, gledano iz kosmosa, ne bi se reklo da je u pravu. Zar sam zbog ovoga, razmišljao je Deni, napustio onaj lepi posao u Mičigenu.

Uurlanje na ruskom jeziku, pošto u jednom trenutku dostiže vrhunac, naglo prestade. Krivitin, smešeći se spokojno kao da je svađa sa deranjem bila samo prijateljsko ćaskanje o vremenu, privuče se, držeći se za rukohvate, do mašinerije koja je bila privezana i usađena u centar glavnog odeljenja, i proviri u njihovom pravcu. "Sara draga", reče on na besprekornom engleskom jeziku, "traže te u prednjem delu. A trebalo bi da i ti pođeš s njom, Denijeje."

"Hoćemo li se spustiti", upita Sparki.

"To nikako! Kapi je najzad ukapirao da moramo još jedanput obići oko planete."

"Do đavola", reče Sparki, jer to je najzad podrilo njenu nepokolebljivu rešenost da bude ljubazna. Dejlhauz je saučestvovao sa njom: još jedan obilazak oko planete značio je skoroo još ceo jedan dan proveden na putu, a za to vreme on nije imao ništa da radi

sem da se sklanja drugima s puta.

"Slažem se s vama", reče Krivitin, "ali Aleks bi hteo da još jednom pokušate da uhvatite signale Šljakatora."

Herijeta poče da se žali, ali ih Dejlhauz više nije slušao. On zbacila sa sebe remenje i umorno posegnu za kasetama sa podacima koje je sklonio da ih presluša dok se budu spuštali.

On uključi aparat u utičnicu, stavi mikroslušalice u uho i okrenu prekidač. Čulo se najpre tiho šuštanje trake, povremeno grebanje ili krckanje, a potom udaljeno, sumorno zavijanje. To su bili zvuci koji su se čuli iz aparata zvanog 'vučja zamka', koji je služio za kopnena istraživanja. Osnovni zadatak mu je bio da prikupi biološke uzorke i da ih ispita u svojim ugrađenim laboratorijama; ali njegovi mikrofoni uhvatili su i zvuke koji nisu dolazili od njega samog. Preslušao ih je već pedeset puta. Posle nekog vremena on slegnu ramenima, zaustavi traku i ubaci drugu kasetu.

Ovoga puta zvuci su bili jači i jasniji, i mnogo više artikulisani. Ovaj aparat lebdeo je na jednoj istoj visini, sa malom rezervom potisne moći i ćelijama osetljivim na ugljendioksid; poput ženke komarca koja traži krv da bi oplodila svoja jaja, on bi lebdeo sve dok ne naiđe na trag CO₂ a zatim bi ga sledio do plena. Tada bi nastavio prosto da lebdi u njegovoj blizini, dokle god je bilo zvukova da ih hvata i prenosi. Ali, kakvih zvukova! Nekad su podsećali na hor gajdi, a ponekad na takmičenje pubertetlija u glasnom prdenju. Dejlhauz je izradio grafikon njihovih frekvencija, koji je započinjao onima koje su bile daleko ispod čovekove čujnosti i peo se do viših od krika slepog miša, uspevši da identifikuje najmanje dvadesetak fonema. Nisu to bili ptičiji glasovi. To je bio jezik.

On oseti talas vreline na nepokrivenim delovima tela i osvrnu se prema okruglom prozorčiću. Kung je upravo uplovio u vidno polje; ličio je na tanko oljuštenu i izdubljenu bundevu za Noć Veštica, kroz čije se proreze u obliku lica na pegavoj površini video ćilibarni odsjaj sveća upaljenih unutra. On zažmuri i navuče zaštitnu mlečnu zavesu preko prozorčića; nije bilo opasno ako se samo baci pogled, ali bi retina sigurno izgorela kad bi se duže gledalo.

Odjednom mu se prispava od toplote. Zašto da ne? pomisli,

isključivši traku. Potom se zavalio i sklopi oči; i upravo je počeo da tone u san, kad začu da ga dozivaju: "Dejlhauz! Krivitin! Di Paolo! Na zadatak!"

On zatrese glavom i namah se probudi, za trenutak požele šolju kafe i odvuče se, držeći se za rukohvate, ka radnom prostoru. Aleks Vudring mu na brzinu dobaci: "Treba svi ovo da vidite. Šljakatori su upravo poslali još jedan izveštaj i Herijeta ga je uhvatila."

Dejlhauz se provuče između prisutnih da bi bolje video ekran, upravo u času kada je zatreperio i osvetlio se. Na njemu se ukaza biljka, boje rđe i nalik na paprat, sa plodovima kao maline koji su joj visili pravo sa lišća. "Premotaj malo, Herijet", reče nestrpljivo Vudring. Slike na ekranu poskočiše, munjevito se smenjajući i potom naglo stadoše.

U prvi mah Dejlhauz pomisli da je to još jedan cvet sa Kunga, možda neka od onih sočnih pustinjačkih biljaka: žute i crvene grudvice iz kojih je curilo nešto što je pretpostavljao da je sok - a onda se to pokrenu.

"Gospode Bože", prošapta neko, a Dejlhauz oseti knedlu u grlu.

"Šta je to?"

"Mislim da je nekada bio beli miš", reče biolog Morisej.

"Zaboga, šta mu se dogodilo?"

"To je upravo ono", reče Morisej mračno, ali sa prizvukom profesionalne oholosti, "što mi još nije jasno. Šljakatori šifruju govorni deo svog izveštaja."

"A rečeno je da nećemo jedni od drugih kriti informacije", ljutito dreknu Dejlhauz.

"Pa, možda i nećemo. Pretpostavljam da će Maov Naslednik narediti svojoj delegaciji u Unesku da podnese izveštaj. Kada bude objavljen u Njujorku, iz Hjustona ćemo sigurno dobiti kopiju. Ali ne verujem da će to biti tako skoro. Slika je, međutim, potpuno jasna. I - u krajnjoj liniji - sadrži sve što treba da znamo: Kung nije tako gostoprимljiv kao što bismo želeli." On zastade, malo oklevajući, a zatim nastavi: "Ne bih rekao da je to neka zarazna bolest. Više mi liči na alergijsku reakciju. U svakom slučaju, verujem da se vanzemaljski mikroorganizmi ne mogu tako brzo prilagoditi hemizmu našeg tela. Mislim da smo i mi njima isto toliko otrovni koliko i oni

nama, i zato, u početku, nećemo ništa jesti, ništa piti, izuzev naših vlastitih vakuumizovanih namirnica i destilovane vode."

"Znači li to da ćemo se ipak spustiti", s nevericom upita elektroničar, jedna Kanađanka.

Kapetan Kapeljišnikov kratko zareža: "Da!" Potom snažno klimnu i promrmlja nešto prevodiocu koja glatko izjavi: "On kaže da smo zato i došli ovamo. Kaže da ćemo se spustiti, čim završimo ovo obletanje."

Iz izviđačkog aparata koji je podražavao komarce, Dejlhauz još nekoliko puta pusti sebi traku sa neobičnim pevanjem, ali oprema s kojom bi mogao da napravi iole ozbiljnije analize bila je zapakovana i nije imalo smisla da se sad raspakuje. Prosto je prekraćivao dosadu. On sanjivo zažmuri u pravcu planete i počne da tone u san, pitajući se kako da je nazove. Kungson, Kungovo dete, Kungov sin - 'Klong, Kungov sin' bilo je ime koje joj je nadenuo jedan od Amerikanaca iz ekspedicije. Kako god da je nazvali, delovala je onespokojavajuće. Kada se probudio dobio je tubu gustog petrolejskog želea da ga razmaže po sebi - "Skini odeću i premaži se po čitavom telu; možda će nas zaštititi od neke otrovne puzavice ili čega bilo dok se ne priviknemo." Zatim se opet obukao i čekao. Elektroničarka je stavila na glavu slušalice da bi otkrila signale sa prizemnih odašiljača, i pokazivala prstom njihova mesta na mapi osvetljene strane Klonga.

"Kao da postoje dve radio-stanice", primeti Dejlhauz.

"Tako je. Jedna je sigurno u bazi a druga je, pretpostavljam, u rukama nekoga ko je poslat u izviđanje. Ovo je šljakatorska baza..." Ona dodirnu jednu tačku u crvenkastoljubičastom moru, na jednoj strani zaliva od oko stotinu kilometara. "... A evo i druge stanice." Ta se nalazila na suprotnoj strani zaliva. "Znamo da je ovo njihova baza; snimili smo je kada smo prošli put kružili oko planete. Ništa naročito. Rekla bih da se još nisu sasvim naselili. Ovaj signal je šifrovan pulsiranjem; verovatno su to osnovni naučni podaci upućeni njihovom veštačkom satelitu da bi odatle bili tahionski prebačeni kući."

"A šta je to na drugoj strani zaliva?"

"Ništa naročito. Tamo se nalazi nešto nalik na gnezdo jedne vrste

zglavkara, ali oni sigurno nemaju radio." Ona skide jednu slušalicu i pruži je Dejlhauzu. "Oslušni ovaj signal."

Dejlhauz prisloni slušalicu na uho. Čulo se samo otsečno 'pip', u samo dva tona, koji su se tužno ponavljali bez prestanka.

"Zvuči žalosno", reče on.

Žena klimnu. "Mislim da je to poziv upomoć", reče ona mršteći se. "Samo, izgleda da niko ne odgovara."

5.

Šta bi se moglo reći o biću kao što je Šarn-igon, a šta bi pomoglo da nam njegova slika postane jasna i stvarna? Možda bi smo mu mogli prići izokola. Na primer ovako.

Zamislite ljubznog i veselog čoveka, jednog od onih koji vode decu na pecanje, igraju polku, čitaju elizabetinsku poeziju i znaju zašto je Renata Tebaldi bila najveća Mimi u istoriji opere.

Je li to Šarn-igon?

Nije. To je samo analogija. A sada zamislite da vas neko pita da li ste ikada sreli takvog čoveka. Vi oklevate, prebirajući u glavi po svim slučajnim susretima u svom životu. Nisam, kažete najzad, držeći prst na nosu, čini mi se da ipak nisam... ne, sigurno nisam nikada sreo takvog čoveka.

I zamislite da vam tada taj neko kaže: Ali jeste! U prošli četvrtak. On je upravljao autobusom A-37 kojim ste se vozili od železničke stanice do zgrade Federalne administracije, i zakasnili ste na poziv poreskog kontrolora zato što taj čovek nije hteo da vam razmeni novčanicu od pet dolara.

Šta sad da kažete? Možda ćete reći: Pobogu, čoveče! Sada se dobro sećam te neprijatnosti! Ali to nije bio ljubzni igrač narodnih plesova, to je bio vozač autobusa!

Eto, upravo bi tako bilo i sa Šarn-igonom. Uopšte nije teško zamisliti da ste ga sreli (pod uslovom da ne razbijamo glavu o tome kako ste dospeli na to mesto). Hajde da sada, probe radi, zamislimo kako bi to izgledalo. Pretpostavimo da se nalazite negde izvan prostora i vremena, kao neki od onih bogova H. Dž. Velsa koji nas gledaju sa oblaka. Pružili ste prst u beskonačno sićušno. Dodirnuli ste Šarn-igonovu planetu i otkrili ste njega. Sada ga zagledate sa svih strana.

Šta vidite?

Mogli bismo vam ga opisati rekavši da je Šarn-igon bio konzervativnih političkih nazora, duboko moralan i u suštini pošten. Mogli bismo pokušati da izazovemo vašu naklonost rekavši da je on (kao još neko koga znate, ko je taj?) duboko u sebi patio od

nezalečenog bola.

Ali da li biste to zaista videli?

Ili biste samo bacili pogled, huknuli i naglo trgli svoj prst, puni gađenja, i rekli:

Pobogu, čoveče! Pa to nije ličnost. To je vanzemaljsko stvorenje! Ono živi (živelo je? živeće?) hiljadu svetlosnih godina, na planeti koja se okreće oko zvezde koju nikada nisam video! A osim toga, izgleda grozno! Kada bih morao da kažem na šta liči, uz najveću moguću dobronamernost, ipak bih morao da kažem da izgleda kao polovina poluzgaženog morskog raka.

Naravno, bili biste u pravu...

Šarn-igon je, pak, samom sebi izgledao potpuno drukčije.

Da se razumemo. On nije trenutna igra mašte, biće izmišljeno zato da bismo ga gledali. On je ličnost. Ima odnose sa drugim ličnostima. Živi u zajednici. Snalizi se (snalazio se?) u gustom spletu čudi zakona, običaja i narodnih mudrosti. I nije isti kao svi drugi. Kripiti (tako njegov narod zove sam sebe), bez obzira na to što oni u vašim očima mogu izgledati svi jednako. On je, prosto, Šarn-igon.

Na primer, iako je bilo vreme Susreta-u krugu, Šarn-igon je mrzeo Susrete u-krugu. Za njega je to bio najusamljeniji i najgori deo životnih ciklusa. Mrzeo je gužvu, osećao odbojnost prema lažnoj osećajnosti. Sve radnje i bordeli bili su krcati, jer svako je hteo da kupi poklon i da ostane u drugom stanju, ali u Šarn-igonovom životu to je bila samo maskarada, jer on je bio sam.

Da ste ga pitali, Šarn-igon bi vam rekao da je oduvek mrzeo Susrete u-krugu, ili, bar od kada je poslednji put menjao oklop. (Dok je još bio mlada larva, koja je tek počinjala da se njiše izbrazdanim leđima svoga mužjaka-majke, naravno, voleo ih je. Kao i sve druge larve. Susreti u-krugu su i bili za klince.) Ali to ne bi bila čitava istina. Baš u ciklusu pre poslednjeg presvlačenja on i njegova mužjak-žena, Či-pruit, imali su veoma prijatan Susret.

Ali Či-pruit više nije bilo, Šarn-igon je slao signale u pravcu njegove kuće-paravana, gotovo se spotakavši preko jedne nejedljive prikaze koja je ležala pred njim. Odgovora nije bilo. Oklevao je. Nešto - možda ta Prikaza - kao da ga je zvalo po imenu. To bi bilo nezamislivo. Nakon kratke nedoumice, on otcupka preko pretrpane

ulice do - nazovimo ga - kafića, da prožvaće na brzinu dva-tri s nogu.

Gledajte sada Šarn-igona kako žvaće rezance halucionogene paprati, priklješten u višestrukome krugu što se okupio oko Kripita koji je mesio i delio tu materiju. Baš je naočit. Bio je muški širok - sigurno bar dva metra od jedne do druge ivice oklopa - i lepo vitak, svega četrdesetak santimetara do vrha leđne korube. Uprkos njegovoj vidnoj zlovolji, svi mušjaci i ženke bez para listom su ga smatrali privlačnim. Bio je mlad, zdrav, seksualno potentan, i s uspehom se bavio svojom profesijom.

U stvari, to baš i nije bilo sasvim tačno, jer je tu postojao i jedan paradoks.

Šarn-igon bio je neka vrsta socijalnog radnika. Što je više imao uspeha, u smislu zadovoljavanja ličnih potreba, utoliko je društvo bilo u gorem stanju. Kripiti su se osobama kao što je bio Šarn-igon obraćali samo u nevolji. Kao pojedinci zavisili su mnogo više od društva, i ono od njih, nego što se to može videti u tehnološki razvijenoj kulturi Zemlje. Za to bi se samo kod Eskima ili Bušmana možda mogle naći takve tesne rodovske veze, u kojima svaku član zajednice mora imati oslonca u svakom drugom članu, jer bi u protivnom svi izumrli. Zato je Šarn-igon bio najsrećniji kada su ga najmanje tražili. Susreti-u-krugu već su urodili uobičajenim psihološkim problemima kod onih koji su se osećali usamljenim usred vesele praznične gomile. Imao je posla više nego ikada, i zato se nije radovao.

Stanite na svoj oblak i pogledajte odozgo na Šarn-igona. Vama on bez sumnje izgleda čudno, možda i veoma odbojno. Njegov polumesečasti oklop pun je izraštaja koji podsećaju na hitinska leđna peraja. Neka su visoka nekoliko centimetara, neka mnogo manja; a između njih jurcaju, grebući i lupkajući, neka bića, nalik na vaške. Ali nisu vaške. Nisu čak ni paraziti, izuzev u onom smislu u kom se može reći da zametak parazitira u majci; to su mladunci. Šarn-igon nije jedini Kripit u tom kafiću koji nosi mladunce. Od njih stotinak koji su tu okupljeni, osam do deset se nalaze u stadijumu mužjaka-majke. Ponekad po neko od tih hitrih malih bića padne na zemlju, ili nepažnjom bude odneto na oklopu drugog Kripita, kada se dvojica očešu jedan o drugog. Istoga časa, međutim, znaju šta se dogodilo i

izbezumljeno pokušavaju da se vrata.

Šarn-igonov oklop završava se hitinskim pločama, spojenim rskavicom. Taj ivični deo je stalno u pokretu, čas se širi kao harmonika, čas se skuplja i nagine u stranu, a čas se ponovo širi kao lepeza. Šest pari nogu sa zglavkom u sredini nose ga preko poda od nabijene zemlje ili preko tela drugih Krinpita (u drugarskom muvanju u kafiću niko se ne buni ako neko prepuzi preko njega).

Pošto je pojeo tri s nogu i počeo bolje da se oseća, on iziđe i krenu porebarke niz travnatu ulicu, natenane, bez nekog određenog cilja. S obe strane ulice stoji nešto što biste mogli nazvati otrcanim paravanima. Nemaju ukrasa, ali su užljebljeni, ispresavijani, u svim veličinama. To su kuće za stanovanje i radnje, koje su ponekad ispunjene gomilama Krinpita, kao onaj kafić, a ponekad gotovo prazne. Ti paravani su takođe obasuti sitnim, štrčećim izbočinama, nalik na trouglasta peraja, i nemaju nikakve druge ukrase. Odmah biste primetili da nisu obojeni. Krinpiti ne znaju za bojenje, a u svetlosti Kungove zvezde, polumračnoj i crvenoj kao krv, ni vi ne biste u početku razlikovali boje, čak i kada bi ih bilo.

Eto, tako bi to izgledalo, gledano ljudskim očima. A kako bi izgledalo u očima Krinpita? Nije bitno; pitanje je besmisleno, jer Krinpiti nemaju oči. Imaju na svojim oklopima ćelije osetljive na svetlost, ali to nisu ni sočiva, ni mrežnjače, niti, pak, facetovane oči sa imatidijama, koje bi analizirale mozaičnu sliku i prevele je u određenu formu.

Ako je bilo mračno, bar je bilo bučno.

Svaki Krinpit je bez prestanka oglašavao svoje ime - ne 'ime' u smislu u kome se kaže da je ime supruge Frenklina Ruzvelta bilo Eleonora. Ime nije bilo kod njih proizvoljna društvena konvencija. To je bio zvuk koji je proizvodio svaki pojedini Krinpit. Taj zvuk ih je vodio, poput pipaka ispitivao svet oko njih i slao natrag informacije u njihov veoma budan i prilično oštrouman mozak. Ti zvučni talasi, koje su emitovali i čije su odjeke dešifrovali, bili su njihova 'imena'. Svako je bilo drukčije i svako se neprestano emitovalo, dokle god je njegov nosilac živeo. Glavni organ njihovog čula sluha bila je donja površina trbuha, zategnuta kao bubanj. Imala je otvor kao u delfina, koji je mogao da proizvede znatan broj samoglasnika. 'Kolenima'

nogu, kao po timpanu, na njoj su se mogli udarati 'suglasnici'. Kud god da pošli, Kripiti su stupali uz muziku. Nisu mogli da se kreću nečujno i da su hteli. Ali umeli su da upravljaju zvucima koje su proizvodili; u stvari, imali su veoma razrađen i visoko osmišljen jezik. Neprestani zvuci koji su im bili znaci raspoznavanja verovatno su im bili najlakši, ali bili su u stanju da proizvedu bilo koji zvuk u obimu frekvencije koji su mogli čuti. U tom pogledu njihovi glasovi su bili potpuno nalik na ljudske.

Dakle, kud god je išao, Šarn-igon je pratio taj zvuk: 'Šarn' - rastući, produženi šum, nalik na muzičku testeru, koji se završavao muklim piskom; 'igon' - dva uzastopna stakato udarca u bubanj, koji su se opet spuštali na toniku. Ali ne samo Šarn-igon. Svi Kripiti su neprestano proizvodili svoje osnovne zvuke-imena, ukoliko već nisu proizvodili druge. I ne samo Kripiti. Pevala je sva njihova okolina. Svako ograđeno naselje odlikovalo se naročitim uređajima za proizvođenje zvuka pomoću vetra. Nije bilo nijednog koje ne bi imalo čegrtaljku, orgulje, sirenu, ili bar žice razapete na okruglim ramovima, kojima bi neprestano i bučno oglašavalo svoj određeni zvučni znak raspoznavanja.

Dakle, u očima ljudi Šarn-igon je bio nešto kao poluprignječeni rak, koji se kreće cupkavim hodom kroz klepetavu masu drugih nalik na njega, u paklenom, crvenkastom polumraku, u paklenoj galami grubih zvukova koji dopiru sa svih strana.

Ali Šar-igon je to sasvim drukčije video. Tumarao je bez cilja duž dobro poznate ulice. Ulica je imala ime; ono se može prevesti prilično verno kao 'Veliki, beli put'.

Na raskrsnici pored Kaljuge odgajivača, Šarn-igon zapodenu razgovor s jednim poznanikom.

"Imaš li saznanja o obitavalištu Či-pruita?"

"Odgovor odrečan. Pretpostavka: po statističkoj verovatnoći, nalazi u onom delu sela koje se završava jezerom."

"Zašto?"

"Neke osobe su povređene ili bolesne. Mnogo posmatrača. Primećeno prisustvo nekih nenormalnih prikaza."

Šarn-igon potvrdi prijem i krenu prema jezeru. Seti se da je u blizini Či-pruitovog doma ležalo nešto kao prikaza, i da je bila

nenormalna. U osnovi, postojale su dve vrste prikaza. Prikaze Odozgo često su se sretale i bile su lako 'vidljive' (jer su mnogo galamile), ali nisu uzvraćale nekim naročitim odjecima na sonare Kripita. Bile su dobre za jelo, kada su se mogle uhvatiti. Prikaze Odozdo bile su gotovo nevidljive. Same su retko proizvodile razaznatljive zvuke, i gotovo da nisu odjekivale. Mogle su se primetiti samo kada bi njihovi podzemni kopovi oštetili neku građevinu ili farmu Kripita. I one su bile dobre za jelo i zato su predstavljale dobar ulov, kad god bi Kripiti imali sreću da nabasaju na gnezda sa njihovim mladuncima.

Ali kakve su sad pa ove nenormalne prikaze, ni one odozgo, ni one odozdo?

Šarn-igon otcupka kroz Kaljugu odgajivača do Trga prodavaca ribe, zatim duž jezerskog pristaništa do šarolike gomile koja se komešala na Doku za splavove. Nešto, gotovo nevidljivo, poigravalo je na talasićima u zalivu. Iako su Kripiti veoma retko koristili metal, Šarn-igon ga je prepoznao po sjaju; ali sjajni metal kao da je plutao u vodi iznad nečeg tako mekog i nematerijalnog da nikakvim pravim odjekom nije odgovaralo na njegove signale. Međutim, onaj svetlucavi deo ne samo da mu je gotovo zaslepljujući uzvraćao, već je i sam proizvodio zvuk: tiho, naprestano zavijanje uz neravnomerno šuštanje, poput suvog peska. Šarn-igon nije umeo da odredi kakvi su to zvuci: najzad, on nikada nije video TV-kameru, niti radio transponder.

Zaustavivši jednog Kripita koji se uznemireno udaljavao od skupine, on ga upita šta se dešava.

"Neki Kripiti su pokušali da okušaju jednu prikazu. Povređeni su."

"Je li ih prikaza povredila?"

"Odgovor odrečan. Povređeni su tek pošto su jeli. Druga prikaza je još tamo. Jedenje se ne savetuje."

Šarn-igon pažljivije posla svoje glasove da se odbiju o nepoznatog. "Jesi li i ti jeo prikazu?"

"Samo probao, Šarn-igone. I ja sam povređen."

Šarn-igon dodirnu donju čeljust u znak pozdrava i produži, zabrinut za Či-pruit. Nije ga čuo u gomili, ali galama je bila

zaglušujuća. Bar dve stotine Kripita grebli su i klizali jedan drugom preko oklopa, mileći po krvavoj masi koja je bila jedna od 'prikaza'. Šarn-igon se zaustavi i posla zvuke u svim pravcima - bez rezultata.

Odjednom mu se učini da iza svojih leđa čuje vlastito ime, loše izgovoreno ali ipak prepoznatljivo: Šarn-igon. Kada se okrenuo, njegov veoma izoštrani slušni aparat otkri izvor glasa. Bila je to prikaza. Kao da je izgovarala njegovo ime. Šarn-igon joj se oprezno približi; nije mu se dopadao njen miris, kao ni njen prigušeni, zasenčeni glas. Ali, bio je radoznao. Najpre njegovo ime: Šarn-igon. A potom - šta? Još jedno ime? Nije nikako moglo biti ime nekog Kripita, ali prikaza ga je stalno ponavljala. Zvučalo je kao: Okmed Dula.

Na drugoj obali Zaliva kulturne revolucije, pedeset kilometara odatle, Feng Hua-ce ispra kofe za med u ljubičastoj vodi i odnese ih natrag do skupine poluloptastih građevina koja je predstavljala bazu Bloka Radne Snage. Sa obale se nikako nije mogao videti brod za sletanje. Uzdignute polulopte su ga okruživale i skrivale od pogleda. Kroz providne zidove one najbliže (mogli su se učiniti neprozirnim, ali grupa je odlučila da je štednja energije važnija od intimnosti) mogao je da vidi nejasne senke dveju žena koje su bile zadužene za negu bolesnika. Nisu im taj posao dali zato što su bile žene. Dali su im ga zato što je trebalo da i same budu u postelji. Jedva se teturajući nekako su uspevale da se manje-više postaraju o sebi i o još dva ležeća bolesnika. Nije bilo ljudi koje bi mogli osloboditi posla, i dati im da se brinu o njima.

Feng unese čistu kofu u poluloptu stacionara, žaleći zbog gubitka dragocenog đubriva. Ali sam je bio rešio da otpadne materije bolesnika treba prosuti u zaliv i ne upotrebljavati ih za đubrenje malenog povrtnjaka. Dok ne budu sigurni šta je to ubilo jednog člana ekspedicije i četiri oborilo u postelju - gotovo polovina aktivnih članova zbrisani jednim udarcem! - Feng neće rizikovati zagađenje. Šteta što je biolog bio jedan od najbolesnijih; nedostajalo im je njegovo znanje. Ali i Feng je u mladosti bio bosonogi biolog, i umeo je da obavlja najnužnije eksperimente na životinjama, da šalje tahprenske izveštaje u Peking i četiri puta dnevno da pregleda

bolesnike.

On se zaustavi u prostoriji sa radio-stanicom. Ekran na monitoru koji je pratio malu grupu što je otplovila na drugu stranu zaliva još je pokazivao istu sliku. Izgleda da je kamera bila ostavljena na splavu, a splav plutao u laganim, bludećim vodama zaliva, tako da je kamera stalno prikazivala samo deo priobalja, otprilike dve stotine i pedeset metara. S vremena na vreme video bi se poneki od onih zglavkara kako pocupkuje prolazeći ispred kamere, a povremeno bi za trenutak ugledao i sliku njihovih niskih, rđavo sagrađenih kuća. Ali još nije uspeo da ugleda ni Ahmeda Dulu ni Kostarikanca koji je otišao s njim.

Ispred polulopte sa opremom za komunikaciju dva Zapadnoindijca bezvoljno su skupljali prašinu u korpe od pruća. Feng ih oštro ukori i postiže da bar privremeno ubrzaju pokrete. I oni su bili bolesni, ali još nije bilo jasno da li od iste bolesti od koje i ostali. Bar oni bi, razmišljao je ogorčeno, trebalo ovde da se osećaju kao kod kuće. Vrelina i vlaga podsećali su na džunglu. Ali još gora je bila svetlost, taj uvek isti crvenkasti polumrak, nikada dovoljno osvetljeno da se vidi kako valja, nikada sasvim mračno. Feng je patio od glavobolje od kada su došli, i bio je uveren da ona potiče isključivo od naprezanja očiju. On nije jeo hranu sa Kugovog Sina. U tom pogledu imao je više sreće, ili pameti, od ono četvoro u stacionaru i onog jednog što je umro, a da se ne pominju dvanaestak pacova i zamorčića na kojima su je isprobali. Feng opsova. Zašto li je samo dozvolio da ga taj dugonosi brđanin, Dula, nagovori da se podele u dve grupe? Doduše, to se dogodilo pre nego što se ono četvoro teško razbolelo. Ali ipak je bila greška. Kada se vrati u Šensi, priznade Feng samom sebi, očekuje ga ceo jedan dugi dan samokritike.

Ako se vrati.

On uprti obramicu sa dve kofe pune zemlje i krenu s njima prema brani. U nju se najviše uzdao. Kada bude završena imaće struje do mile volje. Struje za ultraljubičaste reflektore, još zapakovane u komori letelice za spuštanje, koji će nejake, bledunjave biljne klice pretvoriti u snažne žitarice za hranu. U ovoj zemlji nema greške! Bez obzira koliko ih se razbolelo, čak i ako svi pomru, neće to biti zbog

nje; Feng ju je protrljao između palca i kažiprsta, omirisao je, okrenuo malo ašovom i zainteresovano razgledao razne gmazove koji su u njoj živeli. Bili su neobični, ali po njima se videlo da je zemlja plodna. Jedino nije imala dovoljno sunca. To će oni nadoknaditi, čim brana bude izgrađena; a tada, kleo se Feng, proizvođače žetve na kojima bi im pozavideo svaki kolektiv u provinciji Šensi.

Kada je krenuo natrag počela je da pada kiša, sporim, krupnim, toplim kapima koje su mu se slivale niz leđa ispod pamučnog kaputića. Još jedna dobra stvar: vode u izobilju. Ne samo da je bila dobra za biljke već je i spore sprečavala da lete, a Feng je i te kako sumnjao da su upravo one izazivači bolesti. Čak je i kroz oblake mogao da oseti toplotu Kung-Fu-Čija. Bila je zaklonjena od pogleda, ali je bojila oblake onim ljutim rumenilom kakvo se vidi izdaleka na nebu iznad velikog grada. Ostaće tako sve dok vazdušne mase koje nose oblake ne budu otplovile; a tada će biti nalik na daleko, užareno parče uglja, i nebo će biti modrikastocrno, puno zvezda.

Feng se vrati u bazu šumskom stazicom, proveravajući usput zamke. U jednoj su se nalazila dva bića sa mnogo nogu, nalik na jastoge koji hodaju po zemlji. Jedno je bilo mrtvo, a ono drugo ga je proždiralo. Feng ih oba izruči na tlo i odustade od daljeg postavljanja zamki. Nije imalo svrhe. Nije više bilo dovoljno radno sposobnih ljudi da bi se zamajavali novim životinjskim vrstama, pored onih koje su već imali. Tri zamke su bile odapete ali prazne, a jedne, prosto, više nije bilo. Feng ljutito promrsi sebi nešto u bradu. Bilo je mnogo nepoznanica u fauni ove šume od paprati. Recimo, šta je ukralo zamku? Većina stvorenja koje su videli bili su zglavkari, nalik na bube ili na rakove, i nijedno nije bilo veće od čovekove šake. Ali postojala su i veća. Dokaz su bila ona razumna bića u naseljima na drugoj strani zaliva, velika kao čovek. Ali divlja stvorenja te veličine - ukoliko su postojala, krila su se. Ipak, nešto je živelo u visokoj, drvenastoj paprati. Ta bića su se mogla čuti, čak i ugledati s vremena na vreme, ali niko u ekspediciji još nije uspeo da ulovi jedno ili da ga fotografiše. Ako već postoje mala stvorenja, logično je da će postojati i veća koja ih jedu - ali gde su? Kako izgledaju? Vučji zubi, mačje kandže, račje štipaljke? Feng prestade da ih zamišlja;

onespokojavalo ga je. No, sigurno je da bi te životinje otkrile da su ljudi isto toliko nesvarljivi za njih kao što su već ljudi otkrili da su im one nesvarljive.

Šta ako to ne otkriju blagovremeno?

Polako je već postajalo izvesno da ljudska bića neće na Klongu uspeti da nađu ništa za jelo. Sve vreme biolog nije ništa drugo radio nego uzimao uzorke mikroorganizama od članova ekspedicije i odgajao njihove kulture na pločicama sa gljivama. Laboratorijske životinje se više nisu mogle korisiti. Sve su u međuvremenu pocrkale. Jedan po jedan, isprobao je već svaki delić biljke ili životinje koji bi nešto obećavao iz onom materijala koji su mu donosili, na taj način što bi kapnuo malo njegove čorbe na gljivice, i jedna za drugom te kapi uništavale su sve tamniji krug rastućih bakterija. Bile su savršeni antibiotici. Izuzev jedne činjenice: ubile bi i pacijenta brže nego ma koja bolest.

Svejedno. Zereži stabla u krug. Pusti da se osuše. Iskopaj odvodne kanale u tim močvarnim pašnjacima... Međutim, drveće kao da nije imalo pravu koru. U stvari, to i nije bilo pravo drveće. Seča i paljevina ne bi pomogli za stvaranje krčevina. Ali nešto hoće! Na bilo koji način, tek njive na Kungovom sinu moraće jednog dana da bujaju!

Feng posade svestan da ga neko zove po imenu.

On napusti mesto na kome je bila poslednja zamka i u laganom trku vrati se do naselja. Dok se približavao obali i rastinje se proređivalo, ugleda jednog od bolesnika kako mu maše, pun uzbuđenja.

Feng stiže, sav zadihan. "Šta, šta?" progundā.

"Radio-poruka od dugonosog! Poziv upomoć, Hua-ce."

"Tja! Šta kaže?"

"Ništa, Hua-ce. To je automatski signal. Pokušao sam da odgovorim, ali niko se nije odazvao."

"Naravno", zareža Feng, zgrabivši u besu jednu ruku drugom. Još jedna stvar koju će morati da prizna pred svima. Dva člana ekspedicije u opasnosti, možda i izgubljena, zato što je on glupo dozvolio da se podele. Dva nezamenljiva čoveka. Jeste da su to bili jedan brđanin i jedan Latinoamerikanac - ali svejedno, dva čoveka

manje. To će imati ozbiljne posledice. I nisu u pitanju samo ljudi. Jedna od tri televizijske kamere. Radio-transponder. Dragocena plastika koja je otišla na presvlačenje čamca. A nije je bilo previše. Veliki deo su straćili na polulopte za smeštaj bolesnika, opreme i ono malo zaliha što su imali. Eto još jedne nepromišljenosti: šuma paprati bila je bezgranični izvor drvenih stabljika za kosture, lišća za krovove i zidove kućica. U ovoj vlažnoj i vreloj klimi ništa im više nije bilo potrebno, ali on je bio dovoljno slab da dozvoli da se naduvaju poluloptaste kućice, umesto da se iskoristi ono što im je sama priroda davala.

Hoće li moći da sagrađe još jedan čamac? Nije ni izdaleka bio siguran da će imati dovoljno plastike, makar samo za krmu i vesla; i kada i to ode, odakle će nabaviti novu? Koga bi mogao da pošalje? Od prvobitnih jedanaest članova, jedan je bio mrtav, dvojica nestala i četvoro bolesno. Zar ne bi bilo još gluplje da se ponovo podele, da bi pokušali da poprave štetu koju je nanela prethodna glupost? I šta bi mogli da urade, čak i kada bi sagradili još jedan čamac i preplovili zaliv? Ono što se dogodilo brđaninu i Latinoamerikancu moglo bi da zadesi i svakog drugog ko bi pošao za njima. Oružja su imali veoma malo; u stvari sve što su imali već su odneli Dula i onaj drugi, i bar da su od njega imali neke vajde...

"Idemo li Hua-ce?"

On se trže iz misli. "Šta?"

"Idemo li da pomognemo svojim drugovima?"

Feng još čvršće steže jednu ruku drugom. "Čime?" upita on.

6.

Na planeti na kojoj ne postoji noć dani su beskrajni, razmišljao je Deni Dejlhauz, metar duboko u Klongovom tlu, dok ga je očekivalo bar još toliko kopanja. Mišići su mu kazivali da već najmanje osam sati pravi taj poljski klozet. Obeshrabrujuće mala hrpa iskopane zemlje govorila je suprotno, a rumeni sjaj iza oblaka nad njegovom glavom nje nudio nikakvu pomoć. Kopanje klozeta nije bilo ono što je predviđao da će ga zadesiti kada je polazio na put. Ali taj se posao morao obaviti, a on je očigledno u tom trenutku bio najmanje zaposlen član ekspedicije; samo zašto je moralo toliko dugo da traje?

Prošlo je tek tri dana od kako su se spustili na planetu (u stvari, nije bilo dana, ali stare navike su ostale) i ono prvobitno osećanje zadovoljstva već uveliko beše splasnulo. Stvari koje nisu bile same po sebi neprijatne, kao kopanje klozeta, već su postale dosadne. Ono što nije bilo dosadno bilo je zastrašujuće, kao strahovita uluja koja im je oduvala prvi šator samo nekoliko sati nakon sletanja, ili je, pak, bilo neprijatno, kao onaj bolni svrab koji su dobili svi do jednog, i stomačni problemi zbog kojih su klozeti postali toliko neophodni. I da sve bude još gore, izgleda da su dobili i društvo. Kapeljišnikov je došao, psujući na ruskom, da ih obavesti da je treća tahprenska letelica izišla iz stanja ubrzanja i ušla u Klongovu orbitu. Smrdouljci, ko bi drugi. To je značilo da su sada sva tri svetska bloka bila zastupljena i na Klongu. Šta bi dao da budeš usamljeni pionir?

Ašov ne naiđe na otpor.

Deni izgubi ravnotežu, zatetura se i u čučnju nalik na položaj fetusa dočeka se na dnu jame, lica gotovo zarivenog u rupu koja se tu iznenada otvorila. Iz nje je dopirao hladnjikavi vazduh koji je mirisao na ustajalo, podsetivši ga na podrume bez ventilacije i na kaveze sa pripitomljenim miševima; a onda začu neke brze, oprezne pokrete.

Zmije? Odbacio je tu pomisao istoga časa kada se pojavila. Bio je to zemaljski strah, na Klongu potpuno neumestan. Ali šta god da je bilo, moglo se lako ispostaviti da je još opasnije od gnezda zvečarki.

Pun predostrožnosti, on izlete iz jame kao iz topa, vičući:

"Morisej!"

Biolog je bio udaljen samo nekoliko metara, zatvarajući biljne uzorke u plastične kesice sa hemikalijama za održavanje svežine. "Šta je?"

"Naleteo sam na rupu. Možda i tunel. Hoćeš li da vidiš?"

Morisej spusti pogled na modrikastu mahunu sa semenjem, koju je držao forcepsom, a potom ga upravi ka Dejlhauzovoj jami, dvoumeći se. "Svakako, samo moram najpre ovo da sklonim. Ne kopaj dalje, dok ne dođem", napokon izreče.

Ta zapovest mu je bila dobrodošla i Dejlhauz je prihvati sa zahvalnošću. Već se sasvim navikao da mu zapovedaju. Čak i dok je kopao poljski klozet mogli su ga pozvati, kad god bi nekom, trenutno važnijem članu ekspedicije, bila potrebna pomoć: Herijeti da instalira radio, Moriseju da zagrevanjem zalepi ivice svojih plastičnih vrećica, Sparki Kerbo da pronade konzerve sa paradajzom i kuhinjske noževe koji su nestali za vreme oluje - zaista, baš svakome. Do sada je već dva puta morao da prazni hemijski WC iz letelice za spuštanje, da ga izruči u plitku jamu i nabaca preko nje zemlju sa Klonga, jer članovi ekspedicije jednostavno nisu mogli da dočekaju da završi posao koji mu sami nisu dozvoljavali da završi.

Bio je to mučan i dosadan posao. Ali Deni se nalazio na Kungovom Sinu! Osećao je čudne klonganske mirise - cimet, plesan i prosečeno bilje i nešto što ga je pomalo podsećalo na domaću pitu od jabuka: ali nijedan nije zaista pripadao tim stvarima. Mogao je da posmatra Klونغov pejsaž - mogao je baš podosta da vidi od njega, svaki put po jedan pun ašov.

Najzad, to je i očekivao: svaki član ekspedicije bio je specijalista u svojoj oblasti. Dejlhauz nije bio ni kuvar, ni zemljoradnik, ni lekar, ni stručnjak za radio-veze. Nije bio usko specijalizovan ni za jednu od tih veština koje su ostali znali. Trenutno je bio jedini čovek u ekspediciji koji je umeo od svega pomalo, i tako će biti sve dok ne uspostave kontakte sa razumnim bićima na planeti i tada će on moći da upotrebi svoju sposobnost po kojoj se proćuo - veštinu uspostavljanja komunikacije. U međuvremenu biće samo svaćiji potrćko.

Ruski pilot, Kapeljišnikov, uzvikivao je njegovo ime. "Hej, Deni, ti dođe popijemo jednu. Dosta znojio!"

"Zašto ne bih?" Deni sa zadovoljstvom primeti da Kapi drži visoko podignutu čašu sa približno centimetrom vode u njoj, ustiju razvučenih od uva do uva. Uspeo je, dakle, da najzad instalira kotao za destilaciju. Dejlhauz proguta nekoliko kapi i obrisa usta s izrazom zahvalnosti, a potom i mokro čelo. Kapeljišnikov je imao potpuno pravo. U vrelom, vlažnom vazduhu, obojica su se kupala u znoju. Kotao za destilaciju zagrevao se na plamičku od naftne pare, što je u krajnjoj liniji kao da ispod njega lože vatru novčanicama od po stotinu dolara. Kasnije će ga preneti na obalu jezera i dobiće zagrevanje pomoću sunčeve energije, ali u ovom trenutku im je bila neophodna voda za piće. "Vrlo dobro, je li?" Zapita Kapeljišnikov. "Ne osećaš onesvestiš se, kao otrov? Okej. Onda idemo, damo piće Gaši."

Henrijeta, prevodilac, sama je preuzela komandu u fazi instaliranja baze i niko joj se nije usprotivio; provodila je sate kraj svog radio-uređaja, pokušavajući da uhvati neki smisao u komunikacijama; međutim, tvrdila je da je ona druga polovina njenog mozga potpuno u stanju da prati situaciju u logoru i da daje zaduženja. Možda je i bila u pravu, mislio je Dejlhauz. Bila je najneprijatnija osoba među članovima ekspedicije i niko nije hteo da dođe s njom u sukob. Bila je takođe najmanje fizički privlačna, sa crnom kosom koja je visila u bičevima i večito nezadovoljnim licem. Ali je ipak progundala jedno hvala, kada su joj dali vode. "Hvala ti što si osposobio kotao. Naravno, i tebi za poljski klozet, Deni. Sada biste vas dvojica mogli..."

"Još nisam završio", ispravi je Deni. "Džim hoće najpre da proveru jednu rupu u zemlji. Ima li nečeg na radiju?"

Herijeta se nasmeši, stisnutih usana. "Imamo poruku od šljakatora."

"O onom momku što je zaglavio?"

"Ah, ne. Vidi." Ona mu pruži fototip na kome je pisalo:

Narodne Republike pružaju ruku prijateljstva drugoj ekspediciji koja je prispela na Kungovog Sina. Putem miroljubive saradnje postići ćemo veliku pobedu za čovečanstvo. Pozivamo vas da

zajedno s nama učestvujete u proslavi hiljadupetstogodišnjice spisateljstva Konfučijevog, po kome je naša zvezda dobila ime.

Dejlhauz je bio zbunjen. "Zar to nije neka vrsta zimskog praznika kod njih?"

"Danas si izvanredno obavešten, Dejlhauze. Pada u decembru. Naš instruktor ga je nazvao konfučijanskim pandanom Čanuke, koja je, naravno, jevrejski pandan našeg Božića."

On se namršti, pokušavajući da se seti. Uklapanje sa zemaljskim kalendarom već je postajalo teško. "Ali nismo još ni u oktobru."

"Zaista si oštroman, Deni. Prevedi onda ovo, molim te", zatraži prevodilac.

"Ne znam. Da li oni tu kažu nešto kao, otprilike, nemojte nas uznemiravati jedno dva meseca?"

"Više liči na 'nosite se'", ubaci pilot.

"Ne bih rekla. Ne deluju mi neprijateljski", reče Herijeta, ponovo uzimajući fototip i zažmirivši proučavajući ga. "Obratite pažnju da je ime Kung Fu-Ce ispisano latinicom i na način na koji ga mi izgovaramo. Za njihove pojmove to je veoma učtiv gest. Ipak..." Ona se za časak namršti. Herijetine oči su - i kada je najbolje izgledala - uvek bile blago izbuljene, kao u zeca, zbog debelih kontaktnih sočiva koje je nosila. Sada je još i napućila usta, baš kao zec. "S druge strane, pazili su da istaknu da smo mi druga ekspedicija."

"Što znači da sebe smatraju prvima. Pa, šta onda? Na osnovu toga što su došli pre nas ne mogu polagati nikakva prava na teritorije, bar prema sporazumima Ujedinjenih Nacija. Niko nema pravo da zahteva više od pedeset kilometara ukrug, oko baze koja mora biti u stanju da samostalno opstane."

"Oni time nama ukazuju da bi baš to mogli da traže."

Kapija je protokol već zamorio. "Imamo li i neko ljubavno pismo od Smrdouljaca, Gašo?"

"Samo da je prijem potvrđen. A sada, taj klozet..."

"Odmah, Herijet. Šta je bilo sa Pakijem koji je zaglavio?"

"Još je zaglavio. Hoćeš da čuješ poslednje snimke?" Nije sačekala odgovor, znala ga je unapred. Stavila je kotur sa trakom i pritisnula dugme za reprodukciju. Bio je to poziv za pomoć iz Šljakatorskog automata; šifrirani SOS svakih trideset sekundi, i

svakih pet sekundi karakteristični ton baze kojoj je upućen. Između signala mikrofon je ostajao uključen, prenoseći sve ostale zvuke.

"Izabrala sam većinu redundanci. Evo čovekovog glasa."

Ni Dejlhauz ni Kapeljišnikov nisu znali urdu. "Šta kaže?" uputa pilot.

"Samo doziva upomoć. Mora da je fizički u veoma lošem stanju. Uglavnom ćuti, a mi dobijamo ovo."

'Ovo' što se čulo sa magnetofona pomalo je ličilo na glas nekog nemoguće velikog zrikavca, a u mnogome podsećalo na kinesku proslavu Nove godine na kojoj australijanski aboridžini sviraju na svojim originalnim instrumentima. "Šta je to, za ime Boga?" upita Deni.

"To je", izjavi ona samozadovoljno, "takođe jezik. Radim na njemu i već sam uspela da izdvojim nekoliko ključnih pojmova. Oni su u nekoj neprilici, ali ne znam kakvoj."

"Sigurno ne u onolikoj u kojoj je Paki", promumla Kapeljišnikov. "Hodi, Deni. Vreme mi radimo."

"Da, taj klozet treba..."

"Ne klozet! U životu postoje i druge stvari, a ne samo sranje, Gašo."

Ona učuta, streljajući ga besnim pogledom. Kapeljišnikov se trenutno mogao smatrati besposlenim, gotovo isto onoliko koliko i Deni Dejlhauz. Čak i više. Kada se baza instalira i sredi nastupiće vreme za Dejlhauzovu stručnost, ili su se bar svi tako nadali, kada se bude stupilo u dodir sa razumnim bićima. Pilotova osnovna veština bila je da upravlja svemirskim brodom - kad je imao izbora, ali u nuždi i gasnim mlaznjakom, gliserom ili čamcem. Nijedno od toga nije postojalo na Klongu.

Ali njegov specijalni dar koji je mogao biti od koristi svima bila je njegova dovitljivost. "Gaša, draga", smirivao ju je, "sada ne moguće. Tvoj Morisej još ima svoje mišolovke u jami. Osim toga, sada imamo vodu i ja moram napravim Vasserstoff."

"Vodonik", ispravi ga Herijeta automatski. "Vodonik? Ali šta, za ime sveta, hoćeš s tim vodonikom?"

"Onda ja imam posao, draga Gaša. Letim."

"Letećeš pomoću vodonika?"

"Ti razumeš mene, Gašo", ozari se Rus i pokaza prstom. "Kao oni."

Deni pogleda u nebo, a zatim smesta pojuri ka šatoru po onaj jedini pristojni dogled - druga dva nestala su za vreme oluje.

Eno ih - jato balončića nošeno vetrom, visoko i blizu oblaka. Bili su daleko bar dva kilometra, ako ne i više, tako da se njihovo pevanje nije moglo čuti, ali Dejlhauz ih je lepo mogao videti dogledom. Njihova svetlozelena i žuta boja jasno se ocrtavala na modrikastom nebu. Istina je, uveri se Dejlhauz. Neki od njih zaista su svetleli, kao svici! Iznad velikog, naduvenog gasnog mehura od pet metara, koji je pripadao najvećem i najbližem od njih, štrčale su čipkasto izukrštane žile, trepereći od varnica biosvetlosti.

"Do đavola", zareža on, "šta veliš, Kapi? Da li bi mogao da se digneš do njih?"

"Kao perce, Deni", svečano odvrati pilot. "Treba samo napravim nekoliko balona i stavim Vasserstoff u njih. Onda mi letimo."

"Važi", odlučno se složi Dejlhauz. "Samo reci, i ja ću uraditi sve što želiš. Ja ću - hej, čekaj malo! Šta je to?"

Jato balončića se rasturilo a iza njih, dolazeći kroz prostor koji su napuštali pojavilo se nešto drugo, nešto što je slalo ujednačene mlazeve svetlosti u stalnom ritmu.

Tada do njih dopre i zvuk. "Helikopter!" Zaprepešćeno povika on.

Pilot helikoptera bio je mali rastom, crne kose i Irac. Ne samo Irac, već i repatriran u Ujedinjeno Kraljevstvo nakon jedanaest godina provedenih u Hjustonu, Teksas. Smesta se zbratimio sa Morisejem. "Sećaš se 'Bizmarka'?"

"Jesi li ikad bio 'Kod flaše'?"

"Bio? Stanovao sam u njoj, čoveče!" Kada su se svi iskupili, on reče:

"Milo mi je što smo se upoznali. Zovem se Teri Bojn, i donosim vam zvanične pozdrave od naše ekspedicije, što će reći od Organizacije zemalja izvoznika energije vašoj, to jest vama. Lepo ste se smestili", nastavi s puno odobravanja, bacivši pogled unaokolo. "Mi smo niže i bliže toplijem polu, i ako vas zanima šta mislim, mislim da ste vi, narode, bolje izabrali. Tamo gde smo mi duva da ne moš'

zamisliti, i vrelo je da izgoriš, moliću lepo."

"Pa, zašto ste onda izabrali to mesto?" upita Morisej.

"Oh", odgovori Bojn, "mi radimo onako kako gazde kažu. Zar i vi ne radite to isto? A ono što su mi rekli da danas uradim jeste da vam dođem u dobrosusedsku posetu."

Herijeta, naravno, preuze glavnu reč. "U ime Zemalja izvoznica hrane zahvaljujemo vam na pozdravima, i zauzvrat..."

"Ako dozvoljavaš da se umešam, Herijet?" zagrme Kapeljišnikov, "mi nismo jedina kolonija osim vas na Klongu, Teri Bojne."

"Šta je to 'Klong'?"

"Tako zovemo ovu planetu", objasni Dejlhauz.

"Aha. 'Klong'. Nama su rekli da je zovemo 'Gem' - skraćeno od 'Geminorum', razumete? Sam Gospod zna kako je Šljakatori nazivaju."

"Jesi li već bio kod njih?"

Bojn se nakašlja. "Pa, u stvari, zbog toga sam uglavnom i došao k vama, ako shvatate šta hoću da kažem. Jeste li pokušali da pratite njihove radio-sigale?"

"Dabome. I vaše."

"U redu. Onda mora da ste čuli njihov poziv za pomoć. Onaj veselnik što im se zaglavio kod onih zverova koje, kako kaže naš prevodilac, sebe zovu 'Krinpiti'. Šljakatori ne odgovaraju. Ponudili smo im pomoć, ali oni su nam kratko i jasno stavili do znanja da odjebemo."

Morisej dobaci Herijeti brz pogled. Njihov prevodilac je bolje radio od nje i brzo odvratil: "I mi smo od njih doživeli to isto, Teri. Nagovestili su nam da nismo dobrodošli u njihov deo sveta. Naravno, oni nemaju pravo da zauzmu takav stav..."

"... ali vi ne želite da dajete povoda za međublokovske nesuglasice", završi Bojn, klimnuvši. "Znate, iz čisto ljudskih pobuda..." On se zagrcnu i povuče veliki gutljaj pića koje mu je Morisej pružio pa nastavi. "Do đavola, budimo otvoreni. Iz radoznalosti, prosto da vidimo šta se to tamo događa - ali takođe, iz čisto ljudskih pobuda - voljni smo da odemo i izvučemo onog momka odande. Očigledno je da Šljakatori to ne mogu. Pretpostavljamo da je razlog zbog koga žele da nas drže podalje taj što neće da vidimo

u kakvoj su nemaštini. Vi sami ne možete..." On učtivo prekide rečenicu. "Dakle, očigledno, nama je lakše da odemo tamo helikopterom nego vama da pošaljete jednu ekspediciju kopnom. Voljni smo da to uradimo. Ali ne sami, ako shvatate šta želim da kažem."

"Mislim da vas razumem" odvrati Herijeta prezrivo. "Hoćete da još neko podeli krivicu s vama."

"Hoćemo da to bude svima jasna međublokovska misija iz milosrđa", ispravi je Bojn. "Dakle, ja sam spreman da ovog časa krenem i otmem ga odande. Ali hteo bih da jedno od vas pođe sa mnom."

U istom trenutku progovoriše osam od ukupno deset članova ekspedicije, ali uzvik Kapeljišnikova "Ja idem!" nadjača sve ostale. Herijetin ljutiti pogled zadrži se na svakom od članova posade i ona reče, hirovito:

"Pa, idite, kad već hoćete, iako smo svi pretrpani poslom..."

Deni Dejlhauz je ni ne sačeka da dovrši. "Tako je, Herijeta! I to je upravo razlog zbog koga ja treba da idem. Bez mene se može, a, osim toga..."

"Ne! Bez mene se može, Deni! I ja sam pilot..."

"Oprosti, Kapi", ubedljivo nastavi Deni. "Već imamo pilota, gospodina Bojna, a osim toga ti moraš da napraviš svoj Vasserstoff da bismo mogli zajedno da uzletimo kada se vratim. Drugo, uspostavljanje kontakta sa vanzemaljskim razumnim bićima je moj glavni posao, zar ne? I..." Ne sačekavši odgovor, on nastavi: "Pored toga, mislim da poznajem momka koji se tamo zaglavio. Ahmeda Dulu. Obojicu su nas zatvorili pajkani u Bugarskoj, pre nekoliko meseci."

Vuh Vuh Vuh pretvorilo se u vikvikvikvik kada je pilot ubrzao rotore, i helikopter poskoči sa tla i pohita ka oblaku. Deni se uhvati za sedište, diveći se rasipnosti s kojom je Blok Energije trošio svoj novac - četiri tone samo u helikopteru, koje su tahionskim prenosom doneli iz Zemljine orbite, a šta je to koštalo u sirovinama nije se usuđivao ni da nagađa.

"Je l' te spopadne muka u avionu?" zaurla Bojn, nadvikujući buku

propelera. Deni zavrte glavom i pilot se nasmeši i oslobodi vrhove krila propelera, tako da se helikopter nagnu napred i poče da prati jednu skupinu kumulusa. Razočarani Deni razabira da je povorka balona izmakla, ali na vidiku ih je još bilo, velikih i malih, koji su održavali odstojanje. Deni nije bio u stanju da ih vidi dovoljno jasno, pomislivši, za trenutak, da bića-balončići upravo to i žele - održavajući se na rubu vidokruga i nestajući u oblacima čim bi im se helikopter približio. Ali ispod njih! U onome što se prostiralo na tlu mogao je da uživa do mile volje dok je helikopter poskakivao na manje od pedeset metara iznad najvišeg rastinja. Gajevi drveća nalik na bambuse, skupine paprati visoke preko trideset metara, rastinje nalik na mangovo drvo, u kome se preplitalo i po dvadesetak stabala, tako da su odozgo ličili na ukrštenicu zvanu 'svračje noge'. Viđao je mala stvorenja svih boja kako velikim skokovima kaskaju ili beže u zaklon, zato što su pogledala uvis i spazila njihov helikopter. Pod ujednačenim crvenim sjajem patuljaste zvezde kamen i voda bili su gotovo iste boje; ali ono što je video da sija nije bio njihov odsjaj. To je bilo avetinjsko svetlucanje trulog drveta i nešto poput svitaca, svetlost koju su proizvodile same biljke.

Naravno, Dejlhauz je već proučio mape Klunga; u stvari, snimke iz orbite dopunjene onima koje je pravio radar za bočna snimanja. Ali ovako, u nadletanju, dobijao se potpuno drukčiji utisak. Ostavili su za sobom vlastiti logor koji se protezeo duž zemljouza koji je zatvarao zaliv i odvajao ga od pučine okeana (ili je to bilo jezero?) na kilometar dva udaljenosti. Zatim su mogli da vide i samo jezero (ili okean), kako ga okružuje sa tri strane, nalik na zagriženu krišku lubenice, a u Kungovoj svetlosti zaista gotovo iste takve i boje. Niže niz obalu video se logor Šljakatora. A iza njega, još dalje u pravcu onog dela Klunga koji je ležao tačno ispod zvezde, gde je tle bilo suvlje a temperatura još viša, ležao je logor Smrdouljaca. Naravno, ni jedan ni drugi logor nisu se mogli videti. Helikopter se vinu u kruženje iznad vode. Bojn pokaza prstom i Dejlhauz klimnu u znak odobravanja; video je kako mesto kuda su se uputili upravo počinje da dobija prve obrise u polumračnoj sumaglici, tamo, na onoj drugoj obali.

Dejlhauz otkri da Bojn nije rekao celu istinu. Prećutao je da ovo

nije njegov prvi let u posetu Krinpitima. Mora da ih je nadletao bar dva puta pre toga, budući da je imao fotografije njihovog naselja. Bojn izvuče čitav svežanj tih slika iz elastičnog džepa na vratima helikoptera, prelista ga, izvadi jednu i pruži je Deniju. "Tu, u plićaku!", prodra se, uperivši prstom u sliku presamićenog tela koje je ležalo nekoliko metara od vode. U njegovoj blizini video se nasukani plastični čamac, i neke nadstrešnice i neprepoznatljive građevine unaokolo. Videla su se i neka stvorenja prilično neprijatnog izgleda, nalik na četvrtaste rakove: Krinpiti. Neki od njih nalazili su se toliko blizu sklupčanog tela da je to već izgledalo sumnjivo.

"Je li još živ?" povika Deni.

"Ne znam. Bio je pre dva-tri dana. Verovatno ima dovoljno vode, ali mora biti da je do sada već opako ogladneo. I razboleo se, po svoj prilici."

Iz ptičje perspektive naselje Krinpita ličilo je na dvorište za stoku, a većina građevina nije imala krovove već samo zidove, nalik na obore. A ti stvorovi bili su svuda unaokolo, opazi Deni, i kretali su se iznenađujuće velikom brzinom, bar kada se uporede sa zemaljskim ljuskarima. I videlo se da su svesni približavanja helikoptera. Neki bi malo podigli svoja lica bez očiju u njihovom pravcu, a jedna skupina na obali, koja nije slutila na dobro, sve više je rasla.

"Gadno izgledaju, a?" povika Bojn.

"Čuj", reče Deni, "kako da im uzmemo Dulu? Ne samo da izgledaju gadno, već mi deluju i podmuklo."

"A-ha." Bojn spusti staklo na prozoru pored sebe i promoli glavu, praveći zaokret helikopterom. Zavrtevši glavom, on pokaza prstom. "Je l' ono tvoj drugar?"

Ljudska prilika se pomerila od kako je bila snimljena ona fotografija; nije više ležala u zaklonu blizu nadstrešnice već nekoliko metara dalje, ispružena i lica zarivenog u zemlju. Dula nije izgledao naročito živ, ali se ne bi moglo reći ni da liči na mrtvaca.

Bojn zamišljeno nabra obrve, a onda se okrenu Dejlhauzu. "Otvori to sanduče što ti je između nogu, molim te, i dodaj mi jednodve te stvarčice."

'Te stvarčice' bile su metalni valjci sa žičanom omčom na jednoj strani. Bojn uze šest komada, izvuče im žičane omčice i pažljivo ih

baci u pravcu Krinpita. Kad su pali iz njih izbiše kolutovi žutog dima, stvarajući gust oblak. Krinpiti se tetruajući stadoše probijati kroz njega, kao da su izgubili sposobnost orijentacije.

"Samo suzavac", nasmeši se Bojn. "Mrze ga." Pažljivo je gledao naniže. Gotovo svi stvorovi koji su se bili okupili oko ležeće ljudske prilike sada su se dali u bekstvo... svi sem jednog.

Taj je očigledno trpeo velike muke, ali nije napuštao klonulo ljudsko biće. Izgleda da ga je nešto bolelo. Trčao je gore-dole kao da ga razdiru dve suprotstavljene potrebe: da pobegne, da ostane, možda i da se bori. "Šta ćemo s ovim kučkinim sinom?" glasno je pitao Bojn, lebdeći ukруг iznad tog prizora. Ali tada se stvorenje konačno, s mukom udalji, i Bojn se hitro odluči, spustivši se na zemlju između Krinpita i onesvešćenog Pakistanca. "Drž' ga Deni!" dreknu on.

Deni odgurnu vrata i iskoči na zemlju. Nije očekivao da će Pakistanac biti toliko težak. Dula u tom trenutku nije imao više od pedesetak kila, ali je bio kao od gume, kao da nema kostiju, kao krpa. Deni ga uze ispod pazuha i više ga vukući nego noseći stiže s njim do helikoptera, dok je zabrinuto nizao psovke. Rotori se zavrteše i oni su upravo počeli da se dižu, kada se spolja oseti udarac, a potom grebanje i čangrljanje metala. Telesina odraslog Krinpita, teška dve stotine kilograma, bila se bacila na bočnu paletu. Bojn je brzo i ljutito mrmljao nešto sebi u bradu, dok je munjevito povlačio i pritisko sve moguće kontrole. Helikopter se zatrese i umalo da se ne preturi na bok; međutim, on uspe da ga ispravi i helikopter poče da se diže i udaljava.

"Šta ćeš sad, Bojne?" povika Deni, pokušavajući da uvuče Duline noge u kabinu i zatvori vrata. "Nećeš valjda ostaviti ono, tamo napolju!"

"E, vala hoću!" Bojn je zabrinuto motrio kako krute noge sa jednim zglibom u sredini grebu po plastici, pokušavajući da dopru do njega, a zatim zaokrenu helikopter i upravi ga iznad vode. "Oduvek sam želeo da imam neku domaću životinju. Da vidimo da li ću uspeti da ovoga dasu dopremim kući!"

Kad je stigao natrag u bazu, pun čudesnih novih utisaka, Dejhlhauz je bio potpuno iscrpljen. Na brzinu je podneo izveštaj

ostalim članovima ekspedicije, a onda utonuo u dubok san bez snova.

'Noć' je na Klongu predstavljala potpuno proizvoljan pojam. Kad se probudio nebo je bilo isto kao i pre, a koso iznad obzorja visili su oblaci i potmulo se žario Kung.

Opet na posao. Kapeljišnikov, a možda i neko drugi, malo je kopao umesto njega. Ostalo mu je da radi još najviše jedan sat, uglavnom da zaravni ivice jame. To mu je bilo dobrodošlo, jer mu je trebalo više od sata da malo porazmisli.

Pošto su izbacili Pakistanca, Bojn je u pravoj liniji, najkraćom rutom, odleteo u svoju bazu. Nije čak ni upitao da li je Dula živ; pažnju su mu, s jedne strane, potpuno zaokupljali ono ogavno i vrlo živahno stvorenje koje mu se nalazilo na nekoliko centimetara od levog uha, a s druge upravljanje helikopterom. Smrdouljci su već bili pripremili mreže, pošto ih je bio upozorio preko radio-veze. Spetljali su i sklonili Kripita pre nego što je ta zverka uopšte shvatila šta se dešava. Potom su na brzinu nešto prezalogajili, dok se Duli pružala prva pomoć, koja se uglavnom svodila na pranje i infuziju glukoze u venu; potom opet preko gole, vrele zemlje do logora Šljakatora, gde su ostavili bolesnika, bili nagrađeni sa nekoliko naduvenih reči zahvalnosti od Kineza koji je upravljao bazom i konačno, vratili Dejnhauza kući. Sve u svemu, proveo je van baze samo pet do šest sati. Ali svaki sekund mu je pružio novi materijal za kasnije razmišljanje i strepnju.

U stvari, nije mu bilo pravo što su oni uzeli Kripita. Stvorenje je bez sumnje bilo inteligentno. Ako već same njegove građevine nisu to potvrđivale, onda je svakako metodično pokušavanje da se probije u helikopter i mirno prihvatanje neuspeha kada se plastika pokazala suviše jakom, govorilo u prilog sposobnosti rasuđivanja. Borio se samo kratko vreme kada su Smrdouljci prebacili mreže preko njega, a onda je pustio da ga ubace u čelični kavez. Tek kada su se vrata kaveza zalupila za njim, počeo je sistematski da seče mrežu da bi se oslobodio. Dejnhauz je svaki slobodni trenutak provodio posmatrajući ga, pokušavajući da razabere neki smisao u njegovim glasovima. Šteta što nije dao da mu se hirurški razdvoje dve funkcije mozga, dok je još bio student! Znao je da bi Herijeta ili čak i ona mala

Bugarka, Ana, sada uspele da otkriju neku vrstu lingvističkog sistema, ali njemu je to bila obična galama i ništa više.

Zatim i sam logor Smrdouljaca bio je čudo za sebe. Čelični kavez! Helikopter! Ležajevi na ramovima s nogama, i sa metalnim oprugama! Nije se ni usuđivao da zamisli kakvo je to bilo rasipničko sagorevanje nezamenjivih goriva da bi se sve te stvari dovele u nadsvetlosnu brzinu i u Kungovu orbitu, i potom neoštećene spustile na površinu planete. Čak si imali i klima-uređaje! Istini za volju, i bili su im potrebni; temperatura vazduha nad tlom mora da je bila podosta iznad četrdeset stepeni, u ovako velikoj blizini toplog pola. Ali niko ih nije terao da se spuste tamo gde će moći da prežive samo uz klima uređaje.

A nasuprot njima, Šljakatori. Da se rasplačeš. Matori - kako-se-ono-zvaše - trudio se da ostavi što bolji utisak, ali bilo je jasno da je Dulin povratak njima značio samo još jednog bolesnika više, s tim da je jedva bilo nekoga dovoljno zdravog da ga neguje, a kamoli da radi još nešto. On je ponosito dao posetiocima na znanje da je na putu još jedna ekspedicija - "Gotovo isto tako velika kao i naša." Ali koliko je uistinu bilo to 'veliko'?

Džim Morisej ga prekinu u razmišljanju. Biolog nije bio u logoru kad se vratio i nije čuo njegov izveštaj; sada ga je tražio iznova, iz prve ruke. Dejlhauz mu učini tu uslugu, a onda zapita: "Jesi li nešto uhvatio u te tvoje mišolovke?"

"Šta? A, to." Očigledno da je za Moriseja sve to već bila davna prošlost. "Nisam. Puštao sam niz tunel žičanu omču za sapinjanje životinja, ali sam stalno završavao u ćorsokacima. Prilično su lukavi, ko god da su. Čim si ti provalio u njihov tunel, zatvorili su sve prolaze iz njega."

"Znači, nemaš nijednu životinju da je pošalješ natrag na Zemlju?"

"Nijednu životinju? Nikad to da nisi rekao, ni pomislio, Deni! Imam čitavu menažeriju. Pacove nalik na rakove, sve što puzi i što leti. Bog sveti zna šta su. Mislim da su ti rakoliki pacovi u srodstvu sa Kripitima, ali o srodstvu ne možeš da govoriš sa sigurnošću sve dok ne ispitaš i paleontološke ostatke, i - Isuse, nisam još ni počeo da ih razvrstavam. A tek biljke - da, mislim da bih ih mogao nazvati biljkama. Nemaju ni stome ni mezofilne ćelije. Možeš li to da

pojmiš?"

"Dabome da mogu, Džime."

"Gde li im se odigrava proces fotosinteze - pojma nemam", nastavi da se iščuđava Džim, "ali siguran sam da je baš to ono što se dešava. Proizvodnja skroba pomoću sunčeve svetlosti. Bolje rečeno, ovoga što nam ovde zamenjuje sunčevu svetlost. 'Šest Ce O dva plus Šest Ha dva O još daje Ce šest Ha dvanaest O dva i nešto kiseonika pride, na Zemlji kao i na nebesima. I obrnuto."

"Je li to skrob?" nagađao je Dejlhauz.

"Da šta je. Samo nemoj ni slučajno da ga jedeš. I nastavi da se mažeš onim želeom svaki put kad ti se obriše. U tim stvarima ima sastojaka koji bi te ukokali za tren oka."

"Svakako." Dejlhauzova pažnja je popustila i gotovo da nije slušao dok je Morisej nabrajao biljni svet koji je do tada otkrio na Klongu. Nešto nalik travama što je prekrivalo ravnice, sočne biljke slične bambusu sa šupljim stabljikama od kojih bi se mogao dobiti fini građevinski materijal. Šume biljaka nalik na paprat, ali sa vočkama i drvenstim stablom. Neke od njih su rasle zajedno i višestruko bile prepletene, kao mangovo drvo; druge su se uzdizale visoko u veličanstvenoj usamljenosti, poput zimzelene sekvoje. Bilo je i puzavica, nalik vinovoj lozi, koje su se širile na taj način što im se tvrdo semenje prenosilo kroz organe za varenje životinja. Neke su svetlele. Druge su, pak, bile mesojedi, poput onih muholovki sa Venere. Neke su..."

"Taj skrob..." upade mu Dejlhauz u reč, sledeći svoj vlastiti tok misli. "Zar ga ne možemo jesti? Hoću da kažem, kad bismo nekako iskuvali otrove iz njega, kao sa tapiokom?"

"Deni, drži se onoga što znaš."

"Ali, stvarno", uporno je nastavljao Dejlhauz. "Mi transportujemo veliku masu u hrani. Zar ne bismo mogli?"

"NE. U stvari, možda i bismo. Donekle. Ali dovoljna je i mala količina njihovih belančevina da u organizmu oslobodi reakciju kojom ja ne mogu da vladam; zato nemoj da eksperimentišeš. Sećaš li se belih miševa na snimcima Šljakatora?"

"Ako su biljke, zašto nisu zelene?"

"Pa, jesu, u neku ruku. Na ovoj svetlosti izgledaju ljubičaste, zato

što je Kung tako jako crven. Međutim, ako ih osvetliš baterijom, videćeš da su nekako zelenkasto žute. Znaš", nastavi on ozbiljno, "to nije obični hlorofil. Čak nije ni derivativ porfirina. One, izgleda, koriste magnezijum jon..."

"Bolje da ovo završim", reče Deni, potapšavši biologa po ramenu.

Bilo je skoro gotovo. On podiže toaletnu šolju sa hemijskog klozeta i postavi je iznad otvora jame, a onda se javi na raport Herijeti. "Gotovo je. Prvoklasni američki sraonik, spreman za upotrebu."

Ona dođe u inspekciju i napući svoje tanke usne. "Dejlhauze zar misliš da smo životinje? Zar ne možeš bar jedno šatorsko krilo da staviš oko njega? I ako nemaš ništa protiv, neka to bude pre sledeće kiše. Do đavola, Deni, zašto ja moram ovde svima da govorim šta treba da rade?"

Podigao je i šator. Ali kada je naišla oluja, vetar ga je gotovo istog časa odneo. Munje su parale čitavo nebo, od oblaka ka tlu i od jednog oblaka ka drugom. Kung je potpuno utonuo u mrak; nije bilo čak ni prigušenog odsjaja da obeleži mesto gde je visio na nebu, i jedina svetlost dolazila je od munja. Prvi je stradao energetski sistem. Odmah za njim Denijev šator iznad poljskog klozeta, otrgnut i oduvan naletima vetra brzine osamdeset kilometata. Kada se sve završilo bili su mokri i očajni, radeći iz sve snage da nekako opet sastave svoj logor. U Istočnom Lansingu nikada nije bilo oluja nalik na ovo na Klongu, i Deni je sa strepnjom gledao u budućnost, na onih nekoliko godina koje će morati da provedu na ovoj varljivoj planeti. Kada je shvatio da već više od dvadeset časova nije oka sklopio oteturao se do postelje i sanjao toplo jutro u Bugarskoj sa ljupkom plavušom kraj sebe.

Kad se probudio, Džim Morisej ga je muvao u rebra. "Napolje. Ja sam na redu da odspavam."

U stvari, nije to bila ni postelja, već samo vreća za spavanje na naduvanom dušek; bar je bila topla i suva. Dejlhauz je nevoljno ustupi biologu. "Znači, logor je preživeo?"

"Manje-više. Samo, nemoj prilaziti Herijeti. Jedan od njenih radio-aparata je nestao i ona okrivljuje sve nas." Kada se uvukao u

postelju i ispružio noge u toplu unutrašnjost vreće za spavanje, on dodade: "Kapi hoće da ti pokaže nešto."

Deni nije odmah pojurio da nađe pilota; po svoj prilici, mislio je, opet je na pomolu neki ponižavajući fizikalni posao. Pa, lepo, sačekajte da se on najpre najede, razmišljao je dok je mrzovoljno žvakao svoju dnevnu porciju osnovnih vitamina i minerala (ličilo je na biskvit za pse); jedenje nije bilo ništa veći provod od kopanja poljskih klozeta.

Ali Kapeljišnikov je imao nešto drugo u vidu. "Deni, nema više manuelnog rada za mene i tebe, bar za neko vreme", smešio se on. "Sada ja počašćen postavljenjem za glavnog meteorologa. Moram napravim jos Wasserstoffa da proverim vetrove, i ti pomažeš."

"Herijetu je, znači, ova oluja dobro prodrimala", nagađao je Dejlhauz.

"Gašu? Jeste. To ona hoće, bolju vremensku prognozu. Ali ja hoću čudesna putovanja u daleke zemlje! Ti videćeš."

Kapeljišnikovljev kotao za destilovanje vode bio je prebačen na napajanje solarnom energijom, slankasta voda iz jezera proticala je plitkim kanalom između dve aluminijumske ploče za odbijanje zrakova postavljene u obliku slova V, a para se hvatala na plastični čaršav obešen iznad njega. Kapi su klizile u cisternu, i jedan deo vode odmah je elektrolizom bivao rastavljan na vodonik i kiseonik. Iz vodoničnog kolektora, plastičnog bešavnog balona, mali kompresor je u ravnomernim razmacima upumpavao gas u teški metalni cilindar.

Kapeljišnikov proveri manometar i ozbiljno klimnu. "Puno. Sada ti ideš pozajmiš teodolit od glavnog šefa, Gaše. I ne vraćaj se bez njega; a onda ja tebi pokažem nešto što će te zaista zadiviti."

Srećom po Dejlhauza, Herijeta je negde bila otišla kada je on ušao da traži teodolit, mali obrtni teleskop koji je izgledao kao geodetski instrument. Dok se vratio Kapeljišnikov je već napunio plastični balon vodonikom i majstorski ga dovodio u ravnotežu pomoću srebrne rublje. "Za sreću", reče on sanjalački. "Odlično. Ti imaš pisaljku?"

"Šta je to pisaljka? Imam hemijsku olovku."

"Ne izruguj se starovremenskim Sovjetskim stvarima", strogo

odvrati Kapeljišnikov. "Kad ja pustim balon, ti gledaš na sat. Svakih dvadeset sekundi ti meni kažeš vreme, onda ja tebi kažem šta čitam na instrumentima, ti zapišeš. Razumeš? Okej, hajdemo."

Mali balon nije odskočio uvis iz Dejlhauzove ruke, već je lagano otplovio naviše, blago poskakujući na lutajućem povetarcu. U zatišju posle bure nije bilo jačeg vetra da bi ga i Dejlhauz mogao osetiti, ali je mogao videti kako se balon kreće u raznim pravcima. Pri svakom vremenskom intervalu Kapeljišnikov je glasno čitao rektascenziju i pravac deklinacije. Posle sedmog čitanja stade da psuje, a posle devetog se uspravi, grdeći. "Ne vredi! Prokleta Kungsinovo svetlo. Ne mogu vidim. Idući put zavezaćemo sveću."

"Dobro. Ali, ipak, budi toliko ljubazan da mi kažeš šta mi to u stvari radimo?"

"Merimo vetrove u gornjim slojevima, dragi Deni! Video si kako je balon zaokrenuo, počeo da vraća istim putem kojim išao? Vetrovi na raznim visinama duvaju u raznim pravcima. Balon prati njih. Mi pratimo balon. Sada mi smanjujemo čitanje i ja ću tebe uskoro iznenaditi kad saznaš više nego što misliš o ruži vetrova na Klonganu."

Dejlhauz zamišljeno začkilji u pravcu u kome je balon nestao u kestenjastoj pomrčini. "Kako ćemo to uspeti?"

"Oh, Deni, Deni. Kako vi Amerikanci neznalice! Prosta trigonometrija. Imam rekascenziju balona posle dvadeset sekundi, tačno? Dakle imam jedan ugao pravouglog trougla. Drugi ugao mora biti devedeset stepeni - razumeš šta to je? Inače ne bude pravougli trougao. I običnim oduzimanjem od sto osamdeset dobijem onaj preostali ugao, i tako imam savršeno dobro opisani trougao, izuzev veličine strana. Ja sad ubacim dimenzije prve strane i prostom transformacijom..."

"Aman! Pa ništa nisi merio. Odakle ti onda dimenzija jedne strane?"

"Pa, visina balona posle dvadeset sekundi, naravno."

"Ali otkud znaš..."

"Aha", reče Kapeljišnikov kao da prede, "zato pažljivo merenje i stabilizovanje balona toliko važno. Sa utvrđenim teretom, balon diže se uvek jednakom brzinom. Teret je jednak jedna srebrna rublja, i

tako znači svakih dvadeset sekundi on se diže devet koma sedamdeset tri metra. Sada izvedemo istu aritmetiku za deklinaciju i imamo utvrđen položaj balona u trodimenzionalnom prostoru. Hajde, hodamo dok pričamo." On uze iz Denijeve ruke zapisane vrednosti i pregleda ih, mršteći se. "Takav grozan rukopis", požali se. "Svejedno moći ću da ih pročitam onoliko koliko treba da ubacim u kompjuter. Vrlo lako za izračunati."

"Zašto ti je onda potreban kompjuter?"

"Oh, ja bih to očas izračunao. Ali kompjuteru trebalo malo vežbe. Sačekaj trenutak, Deni."

Dok je Rus mumlao sebi u bradu iznad tastature, Herijeta pomoli glavu u šator. "Šta ćete vi tu?" oštro ih zapita.

"Važan naučno-istraživački rad", ležerno reče Kapeljišnikov, ne dižući pogled. Na Denijevo iznenađenje prevodilac nije reagovala. Delovala je natmureno, zbunjeno i nezadovoljno - ne baš vidno drukčije od onoga kako je obično izgledala, ali njeno normalno ponašanje bilo je mnogo prgavije nego sada. Tiho je ušla u šator i sela, nezainteresovano prelistavajući svoje beleške.

"Evo ga!" veselo uzviknu pilot i pritisnu komandno dugme. Na tečnom kristalu iznad kompjutera zasvetliše pojedine strelice raznobojnog svetla, a potom se ukaza i šema strelice koje su označavale pravac vetrova. "Dugine boje", objasni Kapeljišnikov. "Crveno je najniže, i tako dalje do svetlozelenog za najviši vazdušni sloj. Vidiš? Na pedeset metara visine vetar duva pod uglom od sto četrdeset pet stepeni, osam kilometara na čas. Na sto metara, natrag za devedeset pet stepeni i već petnaest kilometara. I tako dalje. Trijumf sovjetske tehnologije."

Dejlhauz s odobravanjem klimnu. "Baš lepo, ali za šta to treba da posluži?"

"Meteorologiju." Kapeljišnikov namignu i razvuče usta, pokazujući glavom na Herijetu. Žena, međutim, podiže pogled i prasnu:

"Prekini, Visarione. Nisam raspoložena da sa mnom teraš šegu. Reci Dejlhauzu pravi razlog."

Rus za časak izgledaše iznenađen i pomalo zbunjen, ali konačno sleže ramenima. "U redu. Ti, jadni Amerikanac, Deni, ti bespomoćan bez tvojih mašina. Ah, ja ne. Ja pilot! Ja neću da budem crvuljak iz

blata, kao neki od onih stvorova na koje pišamo kad uđemo u tvoj poljski klozet, Deni. Hoću da poletim. Neće da mi daju gorivo. Neće da mi daju materijal da napravim jedrilicu - bilo bi lako, izuzev poletanja; vetrova koliko hoćeš, vidiš? Ali Gaša kaže ne, i šta ja radim? Pogledam gore i vidim balončiće kako lebde ne nebu i kažem ja, ja budem takođe balončić!" On raspali pesnicom po gornjoj ploči kompjutera. "Imam gas. Imam navigacione podatke za vetrove u gornjoj atmosferi. Imam sovjetsko stručno znanje. Imam i malo povoljnih okolnosti, malu silu teže i visok vazdušni pritisak. I tako ja sad napraviću mali balon, tek da me ponese, i opet ću biti pilot."

Talas oduševljenja prenese se na Dejlhauza. "Hej, pa to ti je moćno. Hoće li uspeti?"

"Dabome, uspeće!"

"Možemo ga iskoristiti da pođemo za onim balončićima. Da im se približimo. Herijeta, čuješ li? Tako ćemo dobiti priliku da porazgovaramo sa njima."

"Baš lepo", promrmlja ona, i Dejlhauz je pažljivo osmotri. Izgledala je žalosno, čak i za samu sebe.

"Šta ti je?" upita on.

"Našla sam gde mi je radio."

"Onaj što ga je oluja oduvala?"

Ona se zacereka kao na crtanom filmu: He, he, he. "Treba zaista biti idiot pa poverovati u to. Kako je mogla da ga oduva? Ta prokleta stvar je teška dvadeset kilograma. Palo mi je na pamet da možda odašilje poruke, prislušnula sam i zaista je tako bilo. Pokušala sam sa radiogoniometrom i smesta sam ga pronašla. Tu, odmah ispod nas", reče, zureći u njih netremice. "Ta prokleta stvar je tu, tačno ispod nas, pod zemljom."

Minut je još bio minut. Deni je proverio, pre nego što je počeo da sumnja. Puls mu je još bio četrdeset dva otkucaja u sekundi prema časovniku. Mogao je da zadrži dah tri minuta, a možda još i više. Vrednost vremenskog sitniša nije se promenila. Ali hiljadu četiri stotine i četrdeset minuta kao da više nisu bili jedan dan. Ponekad mu se činilo da je prošao čitav dan, dok je časovnik pokazivao da je minulo tek šest ili sedam sati. Ponekad bi, konačno, primetio da

oseća umor, dok je časovnik pokazivao da je prošlo čak i trideset sati od kako je poslednji put spavao. Herijeta je nervozno nastojala da ih sve natera da se drže određenih vremenskih razmaka, ne zato što je to izgledalo neophodno već zato što se činilo urednim. Nije uspela. Za - koliko? Nedelju dana? Svi su već išli na spavanje onda kada su hteli, jeli kad su bili gladni, i beležili protok vremena, ukoliko su to uopšte činili, događajima. Poslednja poseta balončića bila je posle velike oluje, i pre nego što su Šljakatori dobili pojačanje u ljudstvu. Kapeljišnikov je pomoću trouglova utvrdio položaj izgubljenog Herijetinog radija i otkrio da se nalazi bar dvadeset metara ispod površine zemlje ubrzo nakon što su poslali svoje prve izveštaje i otpremili uzorke nazad na Zemlju. A vreme kada su balončići opet došli u posetu ...

To je opet bila jedna potpuno drukčija stvar, ona vrsta događaja koji su prekretnica za sve što se pre ili posle dešavalo.

Dejlhauz se probudio misleći na nebo. Najpre je obavio svoja svakodnevna zaduženja; pomogao Moriseju da obiđe zamke, pripremio obed od dehidrirane čorbe, popravio ventil na poljskom tušu, pored obale. Ali sve vreme mislio je na Kapeljišnikovljeve balone. Deni je uspeo da nagovori Rusa da odustane od jednog velikog napunjenog vodonikom; bio je isuviše velik; suviše neprikladan za rukovanje; pretežak posao oko izrade, i pre svega, isuviše veliki rizik da će putnik poginuti ako mu šta bocne balon i probuši ga. Zato su s mukom naduvali oko stotinak malih balona, a Rus je ispleo mrežu u kojoj će se svi nalaziti. Ukupna moć podizanja tereta bila im je onolika koliku ste želeli. Trebalo je samo dodati još balona; mogli ste ih dodavati dok ne biste podigli čitav logor, ukoliko ste to želeli. A ako bi se jedan ili dva rasprsi, to još nije značilo da ćete imati mrtvog letaća. Putnik je mogao da se spušta sasvim polako - tačnije rečeno, nadali su se da bi se putnik spustio polako. Možda bi se i povredio. Ali bar se ne bi prosuo po predelima Klunga.

Kapeljišnikov nije dozvolio Deniju da obavi poslednje faze punjenja i povezivanja balona. "To moj vrat, dragi Deni, dakle, moj posao da ga obezbedim da se ne slomi."

"Toliko si prokleta spor. Pusti da ti pomognem."

"Njet. Očevidno", nasmeja se pilot, "ti misliš da ćeš ubrzo ti leteti

mojim balonima. Možda da. Ali ovaj put ja jedini teret. I osim toga, moram još završiti statičke opite podizanja. Dotle ja takođe ne letim."

Dejlhauz se nervozno odmače nezadovoljan. Proveo je na Klongu - koliko god da je bilo vremena; ali najmanje dve nedelje. I autor Preliminarne studije o prvim susretima sa razumnim bićima na netehnološkom nivou još je čekao da sretne prvo razumno biće na netehnološkom nivou. Oh, da, video ih je. Pod nogama su mu bili graditelji onih podzemnih tunela, i bio je siguran da je nešto nazreo u trenutku kada je Morisej detonirao dinamit ispod jedne sumnjive jame. Kripit mu je bio saputnik jedno pola sata. A balončići su se često viđali na nebu, premda retko u njihovoj blizini. Tri različite vrste trebalo je da prouči i nauči da saobraća s njima! A najkorisnija stvar koju je do tada učinio bila je da iskopa poljski klozet.

Vrpoljeći se unaokolo, on odšeta do Herijetinog šatora, nadajući se da je ona nekim čudom učinila ogroman napredak u prevođenju jednog od jezika - ako su to zaista bili jezici. Nje nije bilo, ali bilo je traka. Puštao je najbolje snimke nekoliko puta, sve dok Kapeljišnikov nije ušao, oznojen i veseo. "Statički opit uspešan. Digne te koliko hoćeš. Sad pustimo da ta skalamerija malo odleži, prokontrolišimo da negde ne pušta. Uživaš u koncertu letećih prijatelja?"

"Nije to koncert, već jezik. Bar se meni tako čini. Nije to besmisleni ptičiji cvrkut. Možeš ih čuti kako pevaju u akordima i harmonskom sazvučju. Izgleda mi pre hromatksi nego... Znaš li ti nešto o teoriji muzike?"

"Ja? Molim Deni, ja pilot, ne dugokosi ćemanist."

"Dobro. U svakom slučaju više mi liči na hromatiku nego dijatoniku, ali harmonije su bez sumnje tu, ne baš mnogo drukčije od onog što čuješ kod, recimo, Skrjabina."

"Odličan kompozitor", ozari se Rus. "Ali kaži mi, zašto slušaš trake kada napolju imaš originale?"

Deni se trže i podiže glavu. Istina. Neki od zvukova koje mu se činilo da dolaze s trake dopirali su spolja. "Takođe", nastavi oštro Kapeljišnikov, "mešaš se Gaši u posao. Ona je prevodilac, nisi ti, i ona je veoma teška dama. Zato sad dođi i oslušni malo svoje ružičaste i zelene prijatelje."

Balončići nikada nisu bili tako blizu, niti ih je ikada bilo toliko mnogo. Ceo logor začuđeno je buljio u njih: bilo ih je na stotine, toliko mnogo da su zasenjivali jedan drugog i delom zastrli nebo. Crvena Kungova svetlost prituljeno je prosijavala između njih dok su preletali ispred njegove lopte, ali mnogi su među njima blistali vlastitim svetlom, kao svici, većinom, kao što Kapeljišnikov reče, ružičastim ili bledozelenim. Pevali su jasno i snažno. Herijeta je već bila tu, uperenog mikrofona da uhvati svaku notu, mrzovoljno oslušujući sa izrazom gađenja na licu. To nije ništa značilo. Tako je ona uvek izgledala.

"Zašto su tako blizu?" čudio se Dejlhauz.

"Neću ni tebi da se mešam u posao, dragi Deni. Ti si za to stručnjak. Ali mislim moguće da im se dopada ono što smo istakli za pilota helikoptera." I Kapeljišnikov mahnu rukom u pravcu trepćućeg svetla na vrhu tornja.

"Hm." Deni razmisli za trenutak. "Da vidimo. Budi ljubazan i donesi mi jedan od onih ručnih reflektora. Bolje ćemo ih videti i možda će ih to navesti da nam se još više približe."

"Zašto da ne?" Rus nestade u šatoru sa opremom i vrati se sa prenosnim reflektorom u jednoj ruci i baterijama u drugoj, psujući dok se trudio da se ne spotakne o žice. On stade da petlja nešto oko njega i iznenada se snažni beli snop svetla ispruži prema horizontu, a zatim zaigra u pravcu balončića. To kao da ih namah uzbudi. Njihovo cvrkutanje, cičanje, ćurlikanje i duboki glasovi nalik na sviranje čela umnožiše se u čitavu bujicu zadovoljnih tonova, i izgledalo je da prate svetlosni zrak.

"Kako to rade?" zapita ljutito Herijeta. "Nemaju krila, niti bilo šta što se može videti."

"Kao i ja, draga Gaša", zabubnja Rus svojim dubokim glasom. "Gore pa dole, dok ne nađu zaista pogodnu vazдушnu struju. Evo, ti drži svetlo. Ja moram da gledam stručnjake i da učim." Balončići se još više približiše, očigledno privučeni svetlom. Sada, kada je bilo dovoljno svetlosti da se vide boje, njihovo šarenilo bilo je zaista očaravajuće. Bilo je tu spiralnih oblika jednobojnih traka, ukrštenih čipkastih linija, fantastičnih šara koje su podsećale na odeću za kamuflažu iz Prvog svetskog rata. "Čudno", reče Dejlhauz, s

čežnjom posmatrajući jato. "Zašto imaju sve te boje kada ih uglavnom ne mogu videti?"

"Ti misliš ne mogu", reče Kapeljišnikov. "Svetlost kao sok od šargarepe nama čudna, mi vidimo samo crveno. Ali njima je možda - Hej, Morisej! - Dobar pogodak!"

Dejlhauz poskoči četvrt metra u trenutku kada se jedina puška u logoru oglasi njemu iza leđa. Tamo gore, jedan balončić se u kovitlacu poče spuštati ka zemlji. "Ja ću", zaurla Kapeljišnikov i pojuri da ga uhvati pre nego što padne.

"Šta si to do đavola uradio?" besno planu Dejlhauz.

Biolog mu se okrete zbunjeno i kao da se pravda. "Uzeo sam uzorak", reče.

Herijeta se stade smejati neprijatnim tonom. "Sram te bilo, Morisej. Nisi od Dejlhauza tražio dozvolu da pucaš u jednog od njegovih prijatelja. Eto šta biva kad je neko specijalista za razumna bića i kada se zaljubi u predmet svojih studija."

"Ne budi kalaštura, Herijet. Dosta mi je muke i ovako, a ovim ste mi potpuno onemogućili posao. Najsigurniji način da ih oterate jeste da pucate u njih."

"Oh, naravno, Dejlhauze. Svako može da vidi kako beže u panici, zar ne?" Ona nemarno mahnu prema jatu koje je mirno proletalo kroz snop svetlosti i pevalo dok se oduševljeno dizalo u vazduh iznad njihovih glava.

Kapeljišnikov se vrati sa nečim kao gumena vreća prebačenim preko ramena. "Gotovo sam morao da se pobijem sa jednim od tvojih prijatelja Kripita da bih ga uzeo", zareža. "Ogroman bio, gadna majko. Ja ne znam šta bi radio da je zaista ta zver htela da ima ovo. Ali, odskakutala je dalje."

"Ovde u okolini nema Kripita", ljutito odseče Herijeta.

"Sad ima, Gaša. Ne mari. Vidi kako nam je lepo ovo novo mezimče."

Stvorenje nije bilo mrtvo. Nije izgledalo ni da je ranjeno, odnosno nije bilo krvi po njemu. Metak je bio samo probušio rupu u mehuru za gas. Sićušno lice mu se trzalo, kao da ima nervni tik i da pokušava nešto da proguta, a ogromne oči netremice su zurile u njih. Proizvodilo je najtiše zvuke, nalik na uzdahe.

"Odvratno", reče Herijeta ustuknuvši. "Zašto ne vrišti?"

"Kada bih znao odgovore na takva pitanja", odvrati Morisej kleknuvši na jedno koleno pored stvorenja da bi ga bolje video, "ne bih morao da skupljam uzorke, zar ne? Ali nagađam da bi vrištalo da mu nisam hicem ispustio sav dah. Mislim da mu vodonik služi za stvaranje glasova. Sam Bog zna šta udiše. Naravno, biće da je kiseonik, ali..." On zavrte glavom i podiže pogled, "Možda ću morati da skupim još nekoliko."

"Ne!"

"Zaboga, Dejlhauze! Znaš li da je Herijeta bila u pravu kada je rekla ono o tebi? Pa - dobro, znam. Bar da vidimo koliko su fototropni. Dodaj mi one čaruge." Kapeljišnikov mu pruži plastični pojas sa municijom, i Morisej stade da čeprka po njemu dok ne pronađe signalnu raketu.

"Zapalićeš ih, Morisej! U tim mehurima je vodonik!"

"Oh, umukni." Biolog je pažljivo naciljao na jednu stranu jata. Sve više i više ih je ulazilo u zrak reflektora, koji je sada bio nepomičan pošto ga je Herijeta postavila na zemlju, okrenutog naviše, tako da se ceo razasuti roj sakupio u jednu čvrsto isprepletenu masu.

Kada je raketa blesnula ceo roj je zadrhtao kao jedno telo. Nisu krenuli k njoj. Ostali su nanizani u elipsastoj gomili, kao da je snop svetlosti bio grana na kojoj su sedeli; ali pesma im se podigla do ludačkog krešenda, i izgledalo je kao da su počeli da menjaju mesta prema nekom sistemu unutar samog jata. Manje i skromnije obojene individue otplutale su ka nižim delovima jata, a veće i drečavije su se podigle ka vrhu. Dejlhauz je zurio kao omađijan, tako zanesen da nije osetio da mu je lice lepljivo i vlažno sve dok Kapeljišnikov nije iznenađeno zamumlao.

"Hej! Jel' to kiša?"

Ali nije bila kiša. Bilo je slatko i pomalo je bockalo na usnama ostavljajući za sobom smrad, kao da je čovek okusio živu životinju; padalo je poput blage rose po njihovim uzdignutim licima i prijanjalo im uz kožu.

"Ne gutajte!" Vrisnu Morisej; ali prekasno se prepao, jer su se neki već oblizivali. No, ionako su bili već prekriveni time, pomisli Dejlhauz. Ako je bilo otrovno, svi su već nagrabusili.

"Budale!" Vrisnu Herijeta, lupivši nogom. Nikada nije bila privlačna, ali sada je zaista izgledala kao veštica, iskrivljenog ružnog lica, sa iskeženim, nepravilnim zubima. "Moramo skinuti to sa sebe. Kapeljišnikov! Ti i Morisej smesta da ste doneli kofe s vodom."

"Da, Gašo", sanjalački se oglasi pilot.

"Smesta!", vrištala je ona.

"Da, da smesta." On se zatetura nekoliko koraka pa zastade i zavodnički se osvrnu preko ramena. "Aljuša, dražajša. Pomozi mi da smesta donesem tu važnu vodu."

Žena navigator se glupo smejuljila. Odgovorila mu je na ruskom, nešto zbog čega Kapeljišnikov razvuče usta a Herijeta opsova. "Zar vi, panjine jedne, ne vidite da smo svi u opasnosti?" povika ona molećivo zgrabivši Dejlhauza za ruku. "Ti, Deni, ti si uvek bio prema meni ljubazniji od ove kopiladi. Pomozi mi da donesem vode."

On joj uzvratil stiskom ruke i prošapta. "Do đavola, da, hoću, mila moja, hajd'mo po vodu."

"Deni!" Ali više nije bila ljuta. Smešila se, i pustila ga da je odvuče ka obali. On još jednom pređe jezikom preko usana. Ma šta da je bila ova rosa, što ju je više probao to mu se više dopadala: nije bila slatka, ni opora, nije ličila na voće ili meso, niti na cveće. Ništa nalik na sve ono što je pre toga okusio, ali tog ukusa mu nikako nije bilo dovoljno. On ugleda Herijetu kako šiljatim jezikom dodiruje svoje tanke usne i iznenada ga spopade želja da okuša tu klongansku paru s njenih usana. On oseti kako se vlažna vrelna diže u njemu i grubo je obujmi oko struka.

Očajnički su se ljubili, dok su im ruke radile kao lude, cepajući odeću jedno s drugoga.

Nije im ni palo na pamet da se sakriju. Nije ih bilo briga šta će ostali članovi ekspedicije misliti o njima, a njih je, opet, bilo baš briga za Herijetu i Dejlhauza. U parovima i grupicama, cela ekspedicija plegala je obuzeta masovnim ludilom parenja, dok su iznad njihovih glava pevali i kovitlali se balončići u svetlu reflektora i njihova blaga rosa padala po ljudskim bićima ispod njih.

7.

Tor. Dva Inst. Teh. prostirao se na obali reke Čarls, a zapremina mu je bila više nego dva puta veća od svih starih zgrada od cigala zajedno. U Tornju dva Instituta za Tehnologiju nije bilo učionica. Nije bilo ni kancelarija za administraciju. Sav je bio namenjen naučno-istraživačkom radu, počev od kompjuterskog uskladištenja u suterenu pa do prostora za eksperimente sa sunčevom radijacijom, čijim je uređajima u obliku činija i leptir mašni bio ukrašen krov građevine.

Institut za tehnologiju Univerziteta u Masačusetsu već odavno je bio uključen u kosmička istraživanja, još pre nego što je i jedno otpočelo. Ili, bar, prvo među njima bilo najavljeno. Još 1950-tih godina imao je nastavu dizajna, čiji se celokupni plan odvijao oko stvaranja proizvoda za izvoz stanovnicima treće planete zvezde Arkturusa. Činjenica da se nije znalo da postoji makar jedna planeta Arkturusa, a kamoli njeni stanovnici, nije smetala ni nastavnicima ni studentima. Tehnolozi su se već navikli da na zahtev puste svojoj mašti na volju. U tom kembridžskom društvu koje se okupljalo oko ITM, Harvarda, oko opservatorija u Ulici Vrtova i svih onih svetova iz bajke duž puta 128 bilo je dizajnera međuzvezdanih letelica znatno pre nego što je i prvi Sputnik ušao u orbitu, stručnjaka za anatomiju vanzemaljaca poprilično pre nego što je bilo dokaza da života ima ma gde van Zemlje, i specijalista za međuplanetarne komunikacije osetno pre nego što je ikoga bilo na onoj drugoj strani linije. Mardži Menindžer je tu provela šest godina na studijama, jureći sa Teh. na Harvard i natrag. Vodila je, pri tom računa da te veze i dalje održava.

Žena koju je htela da poseti bila je nekada predsednica MISFIT-a i bila bi neko i nešto u svetu tehnologije, čak i da nije imala titulu prodekana koledža. Na Mardžin zahtev organizovala je zajednički doručak kome je prisustvovalo i pet šefova katedri.

Dekan ih je sve predstavio i zatim rekao: "A sada, Mardži, gledaj da to što ćeš reći zaista vredi. Šefovi katedri nisu baš oduševljeni kada ih neko digne rano ujutro."

Mardži uze mrvicu svoje kajgane. "Ne zameram im, ako ovo

jedu", reče ona, spustivši viljušku. "Da pređem odmah na stvar. Imam kod sebe otprilike desetak minuta holografija urođenika sa Kungovog Sina, odnosno Klunga. Nema zvuka. Samo slike." Ona se zaveli unazad, dok ne dohvati trpezarijski kredenac i okrenu prekidač, i prva holografika slika pojavi se u ružičastom polumraku. "Verovatno ste već videli većinu ovih stvari", nastavi ona. "Ovo je Krinpit. Jedna od tri inteligentne, ili najverovatnije, inteligentne vrste na Klungu, i jedina koja živi u gradovima. Sada ćete videti i neke njihove zgrade. Nemaju krova. Očigledno da Krinpite ne zabrinjavaju vremenske promene. Zašto uopšte grade te zgrade niko živi ne zna, ali grade ih. Izgleda da bi se sa njima najlakše mogle uspostaviti trgovačke veze, ali Šljakatori su isprednjačili za glavu. Ipak, nema sumnje da ćemo ih sustići."

Šef katedre za dizajn bila je mršava mlada crnkinja, koja je svoj doručak svela na sok od pomorandže i crnu kafu, i već ga je bila završila. "Sustići, u čemu, kapetane Menindžer?" upita ona izazovno.

Mardži je odmeri i odustade od borbe. "Za početak, dr Ravenel, volela bih da vidim da vaši ljudi smisle koja roba bi išla na tržištu. Za sve tri vrste vanzemaljske inteligencije. Sve će one jednoga dana postati naše mušterije."

Ekonomista za trenutak skide pogled sa holografije okruglog čamca koji su koristili Krinpiti, da bi Mardži bacio rukavicu. "Mušterija je pojam koji podrazumeva obostranu razmenu. Šta mislite, šta bi ti, hm, Klunganci, mogli nama da prodaju, a da bude vredno da se transportuje kroz sve te svetlosne godine?"

Mardži razvuče usta. "Ko bi pomislio da ćete me baš to pitati?" Ona izvuče diplomatsku torbu ispod stola i otvori je, odgurnuvši prethodno u stranu tanjir sa jajima. "Do sada", reče, "ne raspolažemo proizvedenim artiklima. Ali, pogledajte ovo ." Ona pusti da oko stola kruži nekoliko komada, veličine desetak kvadratnih centimetara, jedne tanke, elastične materije. "Ovo su parčići mehura za vodonik koji pripadaju balončićima. Vidite, veoma neobična materija - hoću da kažem da drži H₂ u gasovitom stanju dvadeset i četiri časa, sa manje od jedan odsto gubitaka. Toga bismo mogli da uvezemo u popriličnim količinama, pod uslovom da se ovde nađe specijalizovano tržište."

"Zar ne morate da ubijete balončić da biste ovo dobili?"

"Dobro pitanje." Mardži klimnu u pravcu ekonomiste sa lažnim smeškom na licu. "U stvari, ne moramo. Odnosno, postoje i druga, ne-razumska bića sazdana od iste materije - iako ovaj uzorak potiče, čini mi se, od jednog razumnog primerka. Dakle, šta ćemo s tržištem? Ako se dobro sećam, Nemci su upotrebljavali trbušne maramice volova kada su gradili Hindenburga."

"Razumem", ozbiljno se saglasi ekonomista. "Trebamo samo da stupimo u vezu sa fabrikom cepelina." Razleže se opšte kikotanje.

"Ubeđena sam", ozbiljno ustraja Mardži, "da ćete se vi moći setiti i nečeg boljeg. Ah, da, trebalo je da spomenem još nešto. Donela sam svoju čekovnu knjižicu. Postoji jedna stipendija Državne naučnoistraživačke fondacije za istraživanja i razvoj koja čeka da se neko prijavi." Hvala ti na tom daru, tatice, pomisli u sebi.

Ekonomista sigurno nije mogao postati šef najveće katedre sa najviše nastavnog osoblja a da prethodno nije naučio kada se treba povući. "Nisam nameravao da vas potcenjujem, kapetane Menindžer. U stvari, ovo je zaista uzbudljiv stručni izazov. Šta ste nam još doneli?"

"Elem, ima tu još nekoliko uzoraka koji nisu baš najpažljivije proučeni. Iskreno rečeno, ne bi trebalo da su sada ovde. Kemp Detrik ne zna da sam ih uzela."

Grupa se uskomeša, i dekan hitro ubaci: "Mardži, mislim da smo svi imali istu sliku pred očima kada si pomenula Kemp Detrik. Ima li u tome ičega što je u vezi sa biološkim ratom?"

"Nikako! Ne, verujte mi, tako nešto uopšte nikada nije dolazilo u obzir. Ja, zaista, priznajem da ponekad izlazim iz administrativnih okvira, ali šta mislite, šta bi mi oni uradili kada bih odala državnu tajnu takvog značaja?"

"Zašto onda Kemp Detrik?"

"Zato što su to vanzemaljski organizmi", objasni Mardži. "Izuzev uzorka tkiva balončića, videćete da se svaki uzorak koji sam donela nalazi u plastičnoj posudi sa dvostrukim zidovima i zavarenoj toplotom. Spoljna površina oprana je u kiselini i vakuumski sterilisana. Ali, ne, čekajte..." dodade ona, smešeći se. Svi prisutni za stolom počeli su da zagledaju vrhove prstiju, pri čemu je nastalo i

upadljivo odmicanje od uzoraka tkiva koji su ležali na stolu. "Ovi uzorci od balončića sasvim su u redu. Ostali, možda, nisu baš sasvim. Zaista su pažljivo prokontrolisani. Nisu na njima otkriveni ni patogeni ni alergenti ali, naravno, ipak ćete morati da rukujete njima malo pažljivije."

"Baš vam hvala, kapetane", uzvratila dizajner hladno. "Odakle vam tolika sigurnost u pogledu ovih tkiva?"

"Pre tri dana pojela sam malo od njih", reče ona. Sada je već osećala da su joj potpuno posvetili pažnju, te nastavi: "Moram istaći da stipendija sasvim prirodno obuhvata i sve potrebne mere predostrožnosti. Ovo ovde vam je skupina biljnih uzoraka. One vrše foto-sintezu i uglavnom reaguju na infracrveni spektar. Da li to zanima agronome? Dobro. A ovi uzorci ovde trebalo bi da budu zanatski i umetnički proizvodi. Potiču od Kripita, one vrste koja izgleda kao zgažene bubašvabe. Pretpostavlja da se te stvari 'pevaju'." To jest, ako ste Kripit i ako ih protrljate o svoju ljušturu - proizvode neke interesantne zvuke. Ako nemate hitinsku ljušturu, možete upotrebiti kreditnu karticu."

Žena iz odeljenja za dizajn oprezno podiže jedan od tih uzoraka i začkilji u njega kroz providnu plasitku. "Rekli ste da želite da vam mi razvijemo nekoliko izvoznih artikala?"

"Upravo to." Na kraju Mardž izvuče iz torbe fotokopirani dokument u crvenom omotu na kome su upadljivo bile odštampane reči STROGO POVERLJIVO. "Kao što vidite ovo je državna tajna, ali to su samo armijske zavrslame. Za desetak dana sve to, ili bar najveći deo, ionako će biti predato Ujedinjenim Nacijama. To je najiscrpniji izveštaj koji sam uspela da pripremim o tri glavne razumne vrste živih bića na Klongu."

Svih šest profesora za stolom poseže istovremeno za dokumentom, ali žena iz Dizajna bila je najbrža. "Hm", reče ona, žurno ga listajući. "Imam postdiplomca koji bi ovo prosto progutao. Mogu li da mu pokažem?"

"Imam još bolji predlog. Da nas dve ostavimo ovaj tekst i uzorke vašim kolegama i da odemo da porazgovaramo s njim."

Petnaest minuta kasnije Mardži je već uspela da se otarasi šefa katedre i sada je sedela u četiri oka sa vitkim, uzbuđujućim mladim

čovekom, po imenu Volter Pinson. "Misliš li da ćeš uspeti" upita ga Mardži.

"Da! Hoću da kažem, hm, posao je veliki..."

Mardži ga uhvati za mišicu. "Ubeđena sam da možeš. I biće mi zaista drago ako mi budeš rekao kako misliš da postupiš."

Pinson se malo zamisli. "Pa, pre svega, moraćemo da ustanovimo koje su njihove potrebe, predloži on."

"Izvanredno! Sigurno će biti veoma teško. Ja sama ne bih znala odakle da počnem. Ovako, od prve, rekla bih da im je trenutno najveća briga kako da ostanu živi. Kao što ćeš uskoro i sam videti, sve što je na toj planeti provodi najveći deo vremena u pokušajima da pojede sve drugo, uključujući i druge inteligentne vrste."

"Kanibalizam?"

"Pa, mislim da to ipak ne možeš tako nazvati. U pitanju su različite vrste. A ima i mnogo drugih vrsta koje pokušavaju da pojedu one razumne."

"Grabljivci", prihvati Pinson, klimnuvši. "Pa, evo nam polazne tačke, upravo na tom mestu. Da vidimo. Za grabljivce koji bi ličili na balončice, na primer, sve što bi moglo da ih zapali pomoglo bi da se zaštite razumna bića. Naravno", dodade on mršteći se, "moramo biti sigurni da će se takva sredstva upotrebljavati samo da zaštite razumna bića od nižih oblika života."

"Naravno!" uzviknu Mardži negodujući. "Pa nećemo im valjda dati u ruke oružje da počnu da ratuju!" Ona brzo pogleda na sat. "Imam jedan predlog, Voltere. Nisam baš mnogo doručkovala a ručak se već približio. Hajde da ti i ja nešto prezalogajimo. Ima jedno mesto gde sam povremeno zalazila dok sam ovde studirala. Prilično ubuđali stari motel, ali hrana je bila izvanredna - naravno, ako imaš vremena?"

"Oh, da, imam vremena", prihvati Pinson, gledajući je s divljenjem.

"Preko trga Harvard pa gore, ali moraćemo da uzmemo taksi. Molim te, dozvoli da ja platim. Imam putni nalog i plaćene troškove, a osim toga, to je ionako vaš novac od poreza." Dok su išli ka liftu sretoše gomilu studenata koji su hitali ka sali za predavanje. Gledajući za njima, Mardži upita: "Da li možda poznaješ studenta

koji se zove Lojd Vensli? Mislim da je brucoš."

"Ne, ne bih rekao. Vaš prijatelj?"

"U stvari i nije - ili bolje rečeno, videli smo se još dok je bio mali. Poznavala sam mu porodicu. A sada, ovi, hm, aparati za samozaštitu..."

Posle nekoliko prijatnih sati, Mardži uđe u taksi ispred starog motela. Ako hrana i nije bila onako dobra kao što je ona pamtila, sobe su još bile na visini. Dok su se približavali trgu Harvard odjednom je obuze jedna želja. "Pođite avenijom Masačusets", naredi ona šoferu, "hoću da skrenemo na jedno mesto." Nekoliko uglova kasnije ona mu reče da skrene u jednu bočnu ulicu i pogleda oko sebe.

Sve joj je bilo poznato. Eno samoposluge. Eno i Đordanovog kupatila, i tamo gore, iznad berbernice, samo što je to sada bila gvoždara, nalazio se trosobni stan na uglu ulice, gde je preživela sa Lojdom i Lojdom mlađim onih deset meseci koliko su trajale njene postdiplomske studije i brak. To je bilo razdoblje kada se najviše približila materinstvu, zamenjujući šestogodišnjem dečaku majku koja je umrla kada je imao samo tri. Tada se, takođe, najviše približila ulozi supruge - tada i nikad više. E, moj Lojde! Imao je trideset godina a ona devetnaest i bio je tako prokleta učtiv u Oficirskom klubu da ne bi nikada pomislili na šta liči kad je u krevetu. Čak ni kada bi ga prethodno isprobali jedno dva puta, što je predostrožna Mardži i uradila. Već i sam pogled naviše u prozore njihove spavaće sobe učini da Mardži zaboli vrat pri sećanju kako ju je nabijao glavom u ugao kreveta, poluugušenu jastucima, da bi mogao da se isprazni u nju onoliko brzo koliko mu je prijalo. I onoliko često koliko mu je prijalo. I kad god mu je prijalo. Od pljuvaonice ne tražite dozvolu da pljunete u nju, niti od supruge da je tucate. Pljuvaonica se neće otimati, pogotovu ako je nabijete u položaj koji vam odgovara, i neće zapomagati. Neće ni supruga, pogotovu kada je šestogodišnji sin još napola budan u drugoj sobi.

Ona napokon naredi vozaču da vozi dalje.

Lepo bi bilo da vidi Lojda mlađeg, sada kada je odrastao. Ali bolje će biti da ne pokušava. Bolje da ostane sve onako kako je i bilo. Ni

jednog ni drugog Lojda nije videla još od razvoda, i ne treba izazivati sudbinu. Bilo je to prilično zastrašujuće i poživotinjujuće iskustvo za mladu devojk; imala sam sreće, pomisli Mardži, što me nije zauvek uplašilo!

Kada se vratila u hotel čekao ju je teleks od oca: "Čuti znati poslušati. Slušaj vesti na radiju." Ona uključi televizor, dok se pakovala, tražeći stanicu koja je emitovala samo vesti. Dobila je kao nagradu pet minuta priče o najnovijem bostonskom skandalu sa podmićenim političarima, potom iscrpan intervju sa budućim golgeterom Crvenih Dokolenica. Najzad je dobila i sažetak najvažnijeg dnevnog međunarodnog događaja:

"U neočekivanom istupu u Ujedinjenim nacijama danas pre podne, poljski delegat, Vladislav Pčenski, objavio je da je njegova vlada prihvatila poziv rezolucije u Bengaliju. Zemlje Izvoznice Hrane složile su se da pošalju istražnu komisiju sa najširim ovlašćenjima, kako bi ispitala navodno nehumano postupanje sa živim bićima koja naseljavaju planetu sa fantastičnim nadimkom 'Klong', odnosno, 'Kungov Sin'. U toj komisiji neće biti zastupljene velike sile kao Sjedinjene Države i Sovjetski Savez, već će je sačinjavati mirovne snage UN iz Poljske, Brazila, Kanade, Argentine i Bugarske."

8.

Deni Dejlhauz naglo pruži ruku i ščepa teodolit u trenutku kada je počeo da pada na meko tlo. Morisej se široko osmehnu i počeo da se izvinjava. "Mora da sam izgubio ravnotežu."

"Ili si se opet našljemao", odvrati Dejlhauz. Bio je ljut - ne samo na Moriseja. U dnu duše je znao da je besan uglavnom zato što je poleteo Kapeljišnikov a ne on. "No, svejedno", nastavi on, "ovog puta si rezultate zaista dobro zabio sebi u glavu. Zašto ne bi idući put dremnuo dok se ne rastrezniš?"

Bili su prekriveni prugama osušene materije kojom su ih isprskali balončići, i s vremena na vreme, još danima nakon tog događaja, svakome se dešavalo da doživi kratak napad pohotljivosti ili euforije. Ali Morisejevi napadi ne samo da su bili prilično intenzivni, već je Dejlhauz bio gotovo siguran da se biohemičar namerno ponovo izlaže toj materiji. Otkrio je da u semenu ili spermi mušjaka balončića postoji neka veoma halucinogena materija - ili još bolje, onaj odavno traženi afrodizijak, proslavljen u pesmama i pričama. I nije Morisej bio kriv što su ga istraživanja s vremena na vreme navodila da podilejše. Ali nije trebalo da uporno nastoji da pomogne kod očitavanja teodolita.

Daleko iznad njihovih glava Kapeljišnikovljev grozd jarko žutih balona vrteo se u krug, dok je pilot eksperimentisao sa dizanjem i spuštanjem da bi iskoristio povoljne vetrove na raznim visinama. Kada bude završio imaće sve osnovne informacije koje su im potrebne da bi krstarili nebom. Tada će doći red na Dejlhauza. Ali on se već umorio od čekanja.

"Kapi", izgovori on u radio, "izgubili smo rezultate. Možeš sleteti, ne vredi da ostaješ gore."

Herijeta je upravo išla prema njima kada do njih dopre Kapeljišnikovljev odgovor. Bio je na ruskom; Herijeta ga je čula i ljutito se trgla. Potpuno u njenom stilu. U svemu tome ispala je prava kalaštura, mislio je Dejlhauz. Kada su se povratili nakon onog prvog neverovatnog tripa ona je siknula na njega: "Životinjo! Zar nisi znao da mogu ostati u drugom stanju?" Uopšte mu nije palo na pamet da

pita. A ni njoj nije palo na pamet u tom trenutku. No, nije vredelo da je sada podseća da je i ona bila isto onako uspaljena koliko i on. Već se bila povukla u svoj tvrdi oklop nabusite usedelice. Od tada je bila desetostruko ukrućenija nego pre, i pedesetostruko neprijatnija prema svakome ko bi u njenom prisustvu napravio ma kakvu primedbu u vezi sa seksom, ili, čak, kao što je upravo bio slučaj sa Kapeljišnikovim, sasvim opravdano upotrebio neku ružnu reč.

"Imam neke nove trake za tebe", šmrknu Herijeta.

"Ima li napretka?"

"Svakako da ima napretka, Dejlhauze. Već imamo jasnu gramatiku. Objasniću njene principe čitavom logoru posle sledećeg obeda." Ona podiže pogled uvis, ka Kapiju koji je upravo pravio poslednji široki zaokret svojim balonom dok je pola tuceta klonganskih naduvenih gasnih mehurova leluvalo oko njega i povlačilo se u stranu.

Jasnu gramatiku.

Nije imalo svrhe požurivati Herijetu. Preliminarne studije o prvom susretu sa razumnim bićima na netehnološkom stupnju bile su još veoma daleko! Dejlhauz prebroja dotadašnje rezultate. Nisu uspostavili nikakve veze sa onim stvorenjima nalik na rakove zvanim Kripiti, niti sa kopačima podzemnih tunela. Gasni mehurovi su gotovo stalno bili u blizini, još od onog dana kada su ih sve poprskali svojim mlečom. Ali nisu prilazili dovoljno blizu da bi s njima uspostavili veze za onakve susreta kakve je Dejlhauz želeo. Poskakivali su i lujali se u vazduhu na visini od nekoliko stotina metara, i silazili niže samo kada bi veći broj stanovnika logora bio odsutan ili spavao. Nema sumnje da su ih milenijumi iskustva sa grabljivcima naučili da izbegavaju bića vezana za površinu zemlje. Ipak, Deniju je to otežavalo posao.

Kada su bili na vidiku, daljinski prislušivači bar su mogli da uhvate najveći deo njihovih kreštavih, pevajućih razgovora - ako su to uopšte bili razgovori. Herijeta je rekla da je otkrila njihovu strukturu. Herijeta je rekla da to nije bilo ptičje cvrkutanje, niti krici straha. Herijeta je rekla da će ga naučiti da razgovara sa njima. Ali onome što je Herijeta rekla nije se uvek moglo verovati, mislio je Deni Dejlhauz. I još je mislio da im je potreban drugi prevodilac.

Operacija na žuljevitom telu mozga olakšavala je učenje jezika, ali je imala i nekoliko nepoželjnih posledica. Ponekada je stvarala fizičke tegobe, uključujući i dugotrajan bol. U ređim slučajevima izazivala je čak i promene ličnosti. I nije uvek uspevala. Ako neko nije imao smisla za jezike - posle operacije ni dalje ga nije imao. U Herijetinom slučaju, pretpostavljao je Deni, stekle su se sve te tri neželjene posledice.

Ionako su već poslali sve trake na Zemlju. Pre ili posle ogromni kompjuteri u Džonu Hopkinsu i A&M Teksasu počće da proveravaju semantičke nivoe, i Herijetine sposobnosti - ili nesposobnosti - neće imati više toliko značaja.

Ono što je Deniju bilo potrebno, ili, bar, ono što je želeo, i to toliko snažno da je gotovo već osećao da mu je to konačno pošlo za rukom, bilo je da se nađe tamo gore na nebu, sa jednim od balončića, licem u lice, učeći jezik na dobri, starinski način. Sve ostalo predstavljalo je samo polovično rešenje. Bili su isprobali sve čime su raspolagali. Slobodno lebdeće balone snabdevene instrumentima, sa senzorima programiranim tako da reaguju na svaki znak života, vučje zamke za Krinpiti; mikrofone zakopane u zemlju za one tuneldžije; daljinske prisluškivače i kamere sa zumom za mešine s gasom. Snimili su kilometre trake ispunjene slikama i zvucima svih mogućih skačućih, puzajućih i vijugavih stvorova, i u svim tim beskrajnim satima projektovanja jedva da bi se skupilo desetak minuta koje bi Dejhlauz mogao da iskoristi.

Ipak, nešto je bilo urađeno. Dovoljno da bi on mogao da sroči dva izveštaja i pošalje ih natrag na Zemlju. Dovoljno čak i za njegove ljubomorne kolege sa Univerziteta u Masačusetsu i AAL da marljivo okapavaju nad njim, čak i ako nije bilo dovoljno da zadovolji Denija. I to je bilo neko saznanje, čak iako je većinom bilo negativno.

Najpre je nestala lepa bajka o tri nezavisne, inteligentne vrste koje žive u blagotvornoj saradnji i slozi. Nije bilo saradnje. Oni se, bar, nisu osvedočili da saradnja postoji, a s druge strane, videli su mnogo pokazatelja koji su govorili suprotno. Krtice kao da nikada nisu imale posla s drugim vrstama. Balončići i Krinpiti jesu, ali ne u obliku saradnje ili sloge. Balončići nikada nisu dodirivali zemlju - bar ih Deni nikada nije video da to čine; a ako i jesu, to nije bilo

namerno. Najmanje dvadesetak vrsta volelo je da jede balončice - razume se, kada bi uspele da ih uhvate: glatki smeđi stvorovi koji su podsećali na slepe miševe zakržljalih krila, skakači nalik na žabe, zglavkari manji od Kripita - a i sami Kripiti, i to poprilično. Ako bi se balončić ikada spustio dovoljno nisko da ga neko od njih dohvati - poginuo bi. I tako su balončići sav svoj život, od mrešćenja pa do splašnjavanja provodili u vazduhu, i redovno završavali u sistemu za varenje nekog od tih stvorenja vezanih za zemlju; bio je to zaista nepriličan usud za tako ljupku vrstu!

Kapeljišnikov je dolazio, leteći brzo i nisko, dok su ga ljuljali i bacali prizemni vetrovi. Stigavši na visinu od pet metara povukao je uzicu svoga balona i pao kao kamen, koprcajući se da se oslobodi kaiševa i padne slobodan. Malo se kotrljao kada je pao na zemlju, a onda ustao, trljajući se po telu i potrčao da uhvati izduvani grozd balona dok je ovaj još poigravao nisko nad tlom, nošen povetarcem. Deni se trže, razmišljajući o svom prvom letu. Poslednjih nekoliko trenutaka biće najteži. On krenu da pomogne Kapiju da pokupi omlitavelu tkaninu, ali iznenadan pucanj iz puške tik pored uha natera ga da se brzo sagne i opsuje.

On se naglo okrenu oko sebe, obnevideo od besa. "Šta to sada do đavola radiš, Morisej?"

Biolog prisloni pušku uz rame i vojničkim pozdravom dočeka jednog balončića koji je padao, trzajući se. "Samo uzimam još jedan uzorak, Deni", odvrati on veselo. Dobro je odmerio visinu i nagib vetra, tako da im je izduvani mehur pao takoreći pred noge. "Uh, sranje", reče on s odvratnošću, "još jedna ženka."

"Zaista?" upita Deni, buljeći u nešto što je ličilo na ogromni ud u erekciji. "Jesi li siguran?"

"I mene je prevarilo", razvuče usta Morisej. "Ne, ovi s patkama nisu mužjaci. I to nisu patke, hoću da kažem penisi. Taj svet ne vodi ljubav onako kao ti i ja, Deni. Ženke nekako rasprostru jajašca, tako da lebde po vazduhu, a onda dođu momci i isprazne se na njih."

"Kad li si samo uspeo sve to da otkriješ?" Dejlhauz je bio besan; jedno od pravila ponašanja ekspedicije bilo je da svako ko nešto otkrije odmah to saopšti ostalima.

"Onda kad si me ti zezao da sam pijan kao zemlja", reče Morisej. "Mislim da to ima veze sa načinom na koji stvaraju vodonik. Izgleda da tu igraju ulogu i sunčeve eksplozije. Kada su ono ugledali naš reflektor mislili su da je eksplozija - i izbacili mlečac. Mi smo se slučajno našli ispod njih i bili smo poprskani sa hm, sa..."

"Znam čime smo bili poprskani", reče Dejlhauz.

"Aha! Znaš, Deni, kada sam počeo da se bavim ovim poslom kolege su pričale da je seciranje uzoraka veoma prostački posao, ali svaki put kada se približim muškim polnim žlezdama uzбудim se. Počinje da mi se dopada to što radim."

"Zar moraš sve da ih pobiješ da bi to radio? Oteraćeš mi jato. Kako ću onda uspeti da uspostavam vezu s njima?"

Morisej se široko nasmeši, ali ništa ne odgovori već samo pokaza rukom iznad svoje glave. Dejlhauz je, istini za volju, morao da se složi sa njegovim neizrečenim mišljenjem. Ma kakve da su bile emocije tih gasnih mehurova, strahu izgleda da tu nije bilo mesta, Morisej ih već pobio dvanaestak, ali još od prvog susreta jato je skoro uvek bilo na vidiku. Možda su ih privlačile svetlosti u logoru. U stalnom sumraku koji je vladao, na Klongu nije bilo 'dana'. Ekspedicija je rešila da ga stvori veštačkim putem, tako što bi svo raspoloživo osvetljenje uključili u trenutku koji su odredili da bude 'zora' i isključili ga dvanaest sati kasnije. Jedno svetlo je međutim stalno gorelo. Da odbije grabljive životinje, rekli su, ali u stvari zato da ublaži iskonski čovekov strah od tame.

Morisej podiže balončić. Bio je još u životu; naborano lice mu se bešumno krivilo. Posle pada nikada nisu ispustili ni glasa, jer - kako je rekao Morisej, kad bi se balon probušio, oni bi izgubili sav vodonik koji im je davao glas. Ali su neprestano pokušavali. Prvi koga su oborili živeo je još četrdeset sati. Puzao je po čitavom logoru, vukući za sobom svoj sivi, smežurani mehur, i sve vreme izgledalo je da trpi velike bolove. Dejlhauzu je laknulo kada je najzad uginuo, a laknulo mu je i sada kada je Morisej ovog novog tutnuo u džak za ubijanje da bi ga poslao na Zemlju.

Kapeljišnikov došepesa do njih, trljajući se po krstima. "Uvek mučenik, onaj koji prvi leti", gundao je. "Dakle, Deni Dejlhauze. Hoćeš li sada ti?"

Denija kao da udari struja. "Misliš, odmah?"

"Dabome. Vetar ne loš. I ja pođem, čim se dva balona napune."

Dejlhauz nije očekivao de će proći toliko vremena dok mala pumpa ne napuni dva grozda balona dovoljno velika da ponesu ljude - naročito zato što je pumpa bila na brzinu opremljen kompresor bez svećica koji je ispuštao bar isto onoliko gasa koliko je uspevao da utisne u balone. Dejlhauz je pokušao da jede, pokušao da dremne, pokušao da se zainteresuje za druge projekte, i stalno iznova navraćao da posmatra mrežom sapete grozdove balona koji su se polako naduvavali i punili vodonikom.

Vreme se, međutim, pokvarilo. Oblaci su prekrili nebo od jedne do druge linije obzorja, ali Kapeljišnikovljev optimizam nije jenjavao. "Vetar će razduvati oblake. Sigurno nebo bude čisto." Kada se prvi ružičasti sjaj ukaza na nebu on reče odlučno: "Sada okej. Upregni sebe, Deni."

Dejlhauz sumnjičavo prikopča kaiševe oko sebe. Bio je viši ali i lakši od Rusa, i Kapeljišnikov progunađa nešto dok je kroz ventil ispuštao višak vodonika. "Inače", objasni on, "ti odeš natrag u Državu Mičigen Istočni Lansing, vuuuuš! Ali, idući put ne toliko traćiti gas."

Am od kaiševa imao je na ramenu kopču za brzo otvaranje ventila i Dejlhauz je dodirnu, da proba. "Ne, ne!" vrisnu Kapeljišnikov. "Hoćeš da povučeš kada si na dve stotine metara, dobro povuci! To tvoj vrat. Ali nemoj traćiti gas uzakud." On uze Denijeve ruke i povuče ih do dva glavna gajtana. "Nije gasni mlaznjak, razumeš? Slobodan balon. Gasni mlaznjak koristi dizanje da uštedi gorivo. Ovde nema gorivo, samo dizanje. Ovde ti ideš kuda vetar ide. Ne voliš pravac, biraš drugi vetar. Prospeš vodeni balast, dižeš se. Ispustiš Wasserstoff, spuštaš se."

Dejlhauz se zakoprca u amovima. Neće baš biti kao jedrenje iznad istočne obale jezera Mičigen, gde je uvek bilo zapadnog vetra da spreči propadanje i održi jedrilicu satima na nebu. Ali ako Rus to može da uradi, može i on. Nadam se dodade u sebi i reče glasno: "U redu, mislim da sam uglavnom shvatio."

"Hajdemo, onda", povika Rus smešeći se ka Deniju, poput ronioca koji se kreće po dnu mora. Polako mu se približivši koliko

god su im naduvani baloni dozvoljavali, on mu se pažljivo zagleda u lice. "Sve u redu?" Deni klimnu. "Onda baci kamen i mi poleteli!" povika Kapeljišnikov. I on odbaci svoj kamen i stade dijagonalno da lebdi naviše.

Dejlhauz duboko uzdahnu i krenu za njegovim primerom, posmatrajući Rusa kako se diže iznad njega.

Ništa se nije dogodilo. Deni ne oseti nikakvo ubrzanje, jedino mu noge kao da naglo utrnuše, i nije više na tabanima osećao nikakav pritisak. Pošto nije skidao pogled sa Kapeljišnikova, zaboravio je da pogleda naniže sve dok se već nije nalazio na pedeset metara visine.

Vetar ih je sada nosio na Jug, duž obale. Daleko iznad njih i nad kopnom, iznad ljubičastih brda kojima je s jedne strane bila oivičena šuma paprati, raštrkano stado balončića paslo je raznovrsne sićušne organizme koji su lebdeli u vazduhu. Ispod i iza njih smanjivala se slika logora. Deni je već bio na većoj visini od vrha njihove rakete za povratak, najviše tačke u logoru. Na levoj strani prostiralo se more, i videla su se dva ostrva u blatnjavoj vodi, obrasla drvećem sa višestrukim stablima.

Jedva je uspeo da otrgne pažnju sa razgledanja predela ispod sebe; Kapeljišnikov mu je nešto dovikivao. "Šta?" zaurla Dejlhauz iz petnih žila. Prostor između njih se proširio; Kapi je sada već bio četrdeset metara iznad njega, i kretao se u pravcu kopna, očigledno na drugom vazdušnom sloju.

"Prospi ... malo ... vode ...!" vikao je Rus.

Dejlhauz klimnu i oprezno posegnu za gajtanom ventila i blago ga povuče.

Ništa se ne dogodi.

On povuče malo jače. Pola litre balasta izlete u kapljicama iz cisterne, pokvasivši ga. Deni nije shvatio da se letač nalazi tačno ispod cisterne sa balastom, i grcajući se zakle da će promeniti taj element u dizajnu pre nego što ponovo poleti.

Ali, leteo je!

Ipak, ne sa lakoćom. Niti elegantno. Čak ne ni sa trapavom ali sigurnom veštinom upravljanja koju je usvojio Kapeljišnikov. Prvi sat proveo je vijajući se s Kapijem po nebu. Bilo je nalik na jednu od

onih igara u luna-parku, kada se sa devojkom nalazite na dva tanjira koji se okreću i idu ukруг, i gde ni jedno ni drugo ne može da napravi ni korak a da ne zakorači na drugi takav rotirajući tanjir. Nije uspeo da stigne Rusa, iako se Kapeljišnikov trudio koliko god je mogao da mu olakša da ga uhvati. Jednostavno nije mu pošlo za rukom od prve.

Ali - letenje! Upravo to je oduvek sanjao, taj san sviju nas. Potpuna pobeda nad vazduhom. Bez mlazeva. Bez krila. Bez motora. Samo lagano lebdenje kroz okean atmosfere, ne naprežući se više nego kad čovek pluta u slanoj vodi nekog zaliva.

Uživao je u tome, i kako je vreme odmicalo - ne prilikom prvog leta, ni desetog; vodonik je bio neiscrpan iako je polako pricao, tako da je napravio onoliko letova koliko god je mogao - počeo je polako da ulazi u veštinu letenja.

A problem da se stigne do balončića, ispostavilo se, nije uopšte ni bio problem.

Nije morao da ih traži. Leteli su mnogo veštije od njega, i oni su njemu prišli, poskakujući unaokolo kao ogromni niz izgubljenih i iznutra osvetljenih bundeva sa ružnim malim licima kao navlake za jastuk, radoznalo vireći u njegovo lice i pevajući, pevajući... Oh! kako su samo pevali.

Sledeće nedelje, odnosno onoga što je na Klongu bila nedelja, Dejlhauz je svaki slobodni minut provodio u vazduhu. Život u logoru odvijao se gotovo potpuno bez njega. Čak je i Kapeljišnikov više od njega boravio na zemlji. Dejlhauza ništa nije privlačilo tlu, i osećao se gotovo kao stranac kad bi sleteo, odspavao, ispraznio bešiku i creva, najeo se, napunio balone i opet se vinuo u nebo. Herijeta se obrecivala na njega zato što je od nje tražio više da prevodi nego što je bila u stanju da uradi. Komandir logora se ogorčeno žalio što se energija toliko troši na proizvodnju vodonika. Džim Morisej ga je preklinjao da mu posveti malo vremena i pomogne mu da prikupi i prouči druge vrste. Čak je i Kapi zamerao što mu se mnogo habaju baloni. Deni nije obraćao pažnju. Na nebu Klonga počinjao je za njega pravi život. Napredovao je od trapavog početnika do veštog aeronauta; od stranca do, gotovo, pripadnika velikog lelujavog jata.

Polako je uspevao da razmeni neke osnovne pojmove sa pojedincima među gasnim mehurima, naročito sa najvećim od njih - koji je imao dva metra u prečniku i šare gotovo potpuno nalik na škotski tartan: Deni ga je nazvao 'Lepi princ Čarli', pojma nemajući kako bi balončić zvao samoga sebe. Sebe. Deni je o njemu već počeo da misli kao o prijatelju. Da nije bilo telesnih potreba i još jednog razloga, Dejnhauz ne bi ni pomišljao da se vraća u logor.

A taj drugi razlog bila je Herijeta.

Nije mogao bez njene pomoći u prevođenju. Ali samog prevoda nije bilo dovoljno. Bio je uveren da je mnogo grešila. Ali to je bilo sve čime je mogao da raspolaže u nastojanju da opšti sa tim prekrasnim i čudovišnim vazдушnim bićima. Besneo je pred drugim stanovnicima logora i insistirao da njegove žalbe budu prenete na Zemlju; vređao ju je do suza - iz očiju za koje bi se zakleo da ih nikada ranije nisu prolile. Ni to mu nije bilo dovoljno... Ipak, putovanje za putovanjem, sat po sat vremena, i izvesno saobraćanje sa balončićima polako je počelo da se rađa.

Nikada niste mogli znati koje će vam od prethodnih stečenih znanja biti od koristi. Oni predugi časovi čitanja Čomskog i transformacione gramatike, kritičke analize Lorenca i Darta, semestri provedeni u proučavanju rituala boravišta i sparivanja - ništa od svega toga nije se moglo upotrebiti na nebesima Klunga. Ali zato je blagosiljao svaki sat jedrenja po nebu i svako večer provedeno u klapi, kad su on i momci pevali u kvartetu. Jezik gasnih mehurova bio je muzika. Čak ni kineski mandarini nisu imali takve zahteve u pogledu modulacija i tonaliteta. Pre nego što je naučio ijednu reč, odjednom se našao kako ciliče u njihovom horu, a oni su na to reagovali, ako već ne dobrodošlicom a ono, bar, radoznalošću. Onaj veliki, kariran kao škotsko ćebe, čak je naučio da otpeva ime Denija Dejnhauza, onoliko koliko su mu to dozvoljavali govorni organi kojima su nedostajale tako osnovne foneme kao što su frikativi.

Deni je vremenom saznao da su neke njihove pesme nalik ptičijem zovu na Zemlji: jedna je označavala hranu, a nekoliko ih je bilo za opasnost. Izgleda da su postojale tri vrste opasnosti - jedna sa tla a druge dve iz vazduha - ali to su, očigledno, bile dve različite vrste. Jedna je pesma zvučala gotovo kao havajski jezik, sa mnogo

laterala i glotalnih opstruenata. Ta je, izgleda, označavala jednu divlju vrstu gasnog letača, pravu vazдушnu ajkulu, koja im je izgleda bila najopasniji protivnik u borbi za opstanak.

Dejlhauz, ipak, nije bio sasvim siguran šta znači onaj drugi zov (Herijeta mu nije bila od velike pomoći), ali izgleda da se odnosio na neku opasnost iznad vazduha; i to ne samo opasnost već i onaj specijalni muški, herojski izazov, koji podrazumeva izlaganje vlastitog života opasnosti, čak i smrti, ali je beskrajno privlačan iz razloga koje nije mogao da pojmi. Satima se mučio da ga odgonetne, pretvarajući Herijetin život u pravi pakao. Tada se još nije ukazivalo rešenje. Ali trake su bile poslate natrag na Zemlju i kompjuterski ekvivalenti počeli su da se vraćaju njima, tako da je Herijeta konačno mogla da mu sastavi rečenice. Tako on otpeva: "Ja sam prijatelj", bekrajno dirljivo, veliki karirani gasni mehur koga je bio nazvao Čarli odgovori celom pesmom:

"Ti jesi, ti jesi, ti nam jesi prijatelj!" I ceo hor mu se pridruži.

Prevrtljivo klongansko vreme bilo je lepo samo osam kalendarskih dana, a potom vetrovi opet stadoše da se pojačavaju i oblaci da se valjaju nebom.

Kada bi vetrovi duvali čak i sami balončići imali su teškoće da ostanu na okupu, a Denija Dejnhauza bacali su po čitavom nebu. Pokušavao je da se i dalje druži sa njima, i zato što se on trudio, trudilo se i čitavo jato. Uprkos naporima, sve više su se razdvajali. Kada je konačno odlučio da digne ruke, on im otpeva svoj oproštajni pozdrav i za uzvrat začu onu pesmu koja je označavala 'opasnost s neba'. Dejnhauz je ponovi za njima; delovalo je sasvim umesno, imajući u vidu meteorološke prilike. Ali tada postade svestan dubokog, klepćućeg zvuka koji se probijao kroz zavijanje vetra. Bio je to helikopter.

Dejnhauz napusti jato, podiže se do visine na kojoj je pronašao vetar u povratnom pravcu, i zatim vešto stade da manevriše kroz vetrove raznih pravaca da bi se spustio u logor. Eno ga gde se spušta kroz pramenaste okrajke oblaka: helikopter Smrdouljaca, sa američkom zastavom na dugačkom, šiljatom repu. Ala ti razbijaju energiju! Ne samo da su, uz neverovatne troškove dopremili tu ogromnu masu tahionskim prenosom, već su prebacili i dovoljno

goriva da pilot može da se vozika unaokolo. I šta je to nosio u mreži obešenoj između svojih salinaca? Još nekakvu mašinu! Tipični smrdouljaski bezobrazluk sa naftom!

Deni odvratio opsova na ovakvu rasipnost Smrdouljaca. Sa malim delićem kilokalorija koje su razbacivali iz puke nedelotvornosti i nepažnje on bi mogao da ima veoma pristojan računar. Kapeljišnikov bi već odavno imao svoju jedrilicu, Morisej bi dobio motor za čamac, i time praktično do sada, već skoro upotpunio kolekciju morskih uzoraka. Nešto je trulo u svetu koji dozvoljava da šačica država tako orgija sa energijom samo zato što slučajno leži na njenim izvorima. Kada jednog dana budu iscrpljeni, i one će bez sumnje pasti na prosjački štap, kao Peruanci ili Pakistanci. Biće to slaba uteha. Jer njihov pad značiće istovremeno i pad čitavog sveta!

Ili samo pad tog sveta. Možda će se za ovaj nešto, moći izmisliti. Planiranje. Razmišljanje. Priprema. Kontrola rasta, tako da se neobnovljivi prirodni resursi neće trošiti uludo. Pravedna podela blaga na Klongu, tako da nijedan narod niti pojedinac neće moći da se bogati po cenu gladovanja drugih. Pokušaće se da se svima obezbedi jednakost...

Dejlhauz se trže iz razmišljanja u trenutku kada shvati da sanjari. Vetar ga je oduvao dalje nego što je hteo, gotovo do iznad morske pučine. On izbezumljeno stade da ispušta vodonik i, padajući brzo, spusti se takoreći u vodu. Nekako ipak stade na noge, posmatrajući kako razderani baloni lebde nad vodom, van njegovog domašaja. Kapi će biti besan.

Bar neće morati da ih vuče na leđima dok bude dugo pešačio do logora, pomisli on. Bila je to kakva-takva uteha, ali nije dugo trajala. Pre nego što je stigao na pola puta, počela je da pada kiša.

I padala je. I padala je. Nije to bila ona zverska, sveobarajuća oluja koja je naletela na njih tek što su se spustili, već je trajalo i trajalo dosadno i razdražujuće, prešavši onu tačku kad se moglo smatrati samo nezgodom, prešavši i onu kada je postalo mukotrпно, i na kraju im se svima učinilo da su do kraja svojih bednih života osuđeni na te zejtinjave kapi koje su tlo pretvarale u blatište a logor u parno kupatilo. Nije bilo nikakvih izgleda da balon poleti. Uostalom,

na vidiku nije ni bilo balončića za kojima bi se moglo leteti. Kapeljišnikov gundajući napravi i napuni nove balone, u nadi da će doći bolja vremena. Herijeta Santori šibala je svojom jezičinom svakoga ko bi joj se našao na putu. Morisej je spakovao uzorke u svoj šator i okapavao nad nekim zagonetnim slikama i tabelama, izlazeći s vremena na vreme samo zato da bi ljutito gledao u kišu i klimao glavom. Deni je sastavljao dugačke tahprenske poruke SERDKOM-u i AAL-u, tražeći poklone za svoje gasom naduvane prijatelje. Krivitin i Sparki Kerbo skuvali su zajedno nekakav veštičji napitak od bobica koje su rasle na Klongu i zajedno se strahovito napili, a potom se još strašnije razboleli kad im se organizmi počеше boriti da se oslobode tragova stranih klonganskih belančevina u onom kuvanom semenju. Zamalo da umru. Sigurno bi im se to i dogodilo, prasnuo je u jednom trenutku Aleks Vudring, drhteći od besa, da su taj idiotski trik izveli ranije; ona potpuna neotpornost njihovih organizama iz prvih dana sada se već smanjila na reakcije koje više nisu bile smrtonosne. Samo su izazivale dugotrajno osećanje slabosti i mučnine. Na Denija je prešlo zaduženje da se stara o njima i da skuplja i pakuje njihove raznorazne odvratne izlučevine da bi ih Džim Morisej analizirao.

Morisej je čučao nad svojim slikama i grafikonima kada Deni uđe, i kada mu objasni čime će morati da se bavi, ovaj glatko odbi. "Đavola, Deni, nemam opremu za tako nešto. Te uzorke slobodno baci u nužnik, ne trebaju mi."

"Herijeta kaže da bi trebalo makar da ih analiziraš."

"Zašto? Ne znam čak ni koji sastojak treba da tražim u njima."

"Herijeta kaže..."

"Ah, odjebi Herijetu. 'Prosti mi' Deni, nisam namerno hteo da te podsetim na vaše, uh, indiskretno ponašanje. Uostalom, imam jedan bolji posao za nas dvojicu, sada, kad kiša prestaje."

"Nije prestala, Džime."

"Jenjava. Kada se zaustavi Bojn će doći da uzme natrag onaj mali buldožer koji sam uzeo od njega na zajam. Pre toga hoću da ga upotrebim."

"Za šta?"

"Da iskopam nekoliko naših prijatelja kradljivaca." On upre prstom

nadole, na pod šatora. "One koji su maznuli Herijetin radio."

"To smo već pokušali."

"Tako je. I otkrili da je veoma važno biti brz. Oni će zatvoriti sve tunele dok trepneš, i zato moramo da uđemo, prođemo i dopremo do njih pre nego što stignu da reaguju. Nikada nećemo imati čist teren da ih pokupimo - osim", dodade on kao uzgred, "ako najpre ne preplavimo njihove tunele cijanidom. Onda ćemo moći da radimo natenane."

"Umeš li ti da misliš i na nešto drugo, a ne samo na ubijanje?" planu Dejlhauz.

"Ne, ne. Nisam to predlagao. Naprotiv, isključio sam tu mogućnost. Znam da ne voliš da se naša vanzemaljska braća ubijaju."

Dejlhauz duboko udahnu. Već je dovoljno upoznao balončiće da bi prestao da ih posmatra kao preparate, počevši da ih smatra, takoreći, za ljude. Ti Kopači Tunela još su mu bili potpuno nepoznati, i verovatno će biti i dosta odvratni - pomišljao je na termite i larve i sva moguća gadna, puzajuća stvorenja kad god bi mislio o njima. Ali nije želeo genocid.

"Pa šta onda predlažeš?" upita on.

"Uzajmio sam malu kopačicu od Bojna. Hoću da je upotrebim pre nego što je uzme natrag. Stvar je u tome što mislim da znam gde treba kopati."

On pokupi svežanj hartije sa preokrenute škrinje koja mu je služila umesto pisaćeg stola i pruži ih Deniju. Listovi na vrhu izgleda da su predstavljali neku mapu, koja, međutim, Dejlhauzu nije kazivala baš ništa; ali ispod listova nalazio se svežanj fotografija. Prepoznao ih je; bili su snimci njihove okoline napravljeni iz ptičje perspektive. Neke je snimio on sam, druge, bez sumnje, Kapeljišnikov.

"Nešto nije u redu s njima", reče on. "Boje su nekako čudne. Zašto je ovaj deo plav?"

"To nisu prave kolor-fotografije, Deni. Većina je snimana infracrvenim svetlom; što je slika plavija, to je tlo toplije. Evo, vidiš li ove blede linije? One su bar za dva do tri stepena toplije nego tle oko njih."

Dejlhauz je premetao slike po rukama i napokon upita: "Zašto?"

"Pa, da vidimo da li ćeš doći do istog zaključka kao i ja. Pogledaj onu ispod, u običnim normalnim bojama. Našao si je? Sada je okreni tako da stoji u istom pravcu kao i ovaj infra-snimak - tako. Vidiš li ove gomolice narandžastih žbunova? Kao da se pružaju gotovo pravolinijski. A ove svetlocrvene? One u produžetku istih linija? Žbunovi, svi pripadaju istoj biljci; razlika je samo u tome što su svetlocrveni mrtvi. Lepo, zar ti se ne čini da blede linije na infra-snimcima odgovaraju linijama žbunova na normalnim? I ja sam spustio opitni aparat duž nekih od tih linija, i čik pogodi šta sam našao?"

"Tunele i jazbine", usudi se Dejlhauz.

"Prokleta si vispren", zamumla Morisej. "Dobro. A sad da vidimo nešto zaista pametno. Zašto su te biljke i oznake u vezi sa tunelima?"

Dejlhauz strpljivo spusti slike na sto. "Ne znam. Ali kladim se da ćeš mi ti reći."

"Pa... neću. Nisam siguran. Ali mogu prilično uspešno da nagađam. Rekao bih da bušenje tunela u zemlji proizvodi neku vrstu hemijske promene na površini. Možda se, pri tom, određenim hranljivim materijama iz donjih slojeva natapaju gornji? A te su biljke, slučajno, baš one koje najbolje uspevaju na takvom tlu? Ili, možda, otpadne materije tih rovaca služe kao đubrivo, opet samo određenim biljkama? Za oba slučaja imaš analogije na Zemlji: na taj način možeš da otkriješ puteve krtica, a i crvi koji žive u zemlji provetravaju zemljište i tako potpomažu rašćenje biljaka. Ovo je možda potpuno drukčiji proces, ali kladim se da mu je to osnovna ideja."

On se zavali u stolicu na sklapanje i s očekivanjem se zagleda u Denija.

Dejlhauz razmisli za trenutak, osluškujući kako se bubnjanje kišnih kapi na krovu šatora proređuje. "Rekao si mi više nego što sam tražio, Džime, ali mislim da sam shvatio šta želiš. Hoćeš da ti pomognem da ih iskopamo. Kako ćemo to uspeti da uradimo dovoljno brzo? Pogotovo kad pogledaš ono silno blato napolju."

"Zato sam i uzajmio kopačicu od Bojna. Postavljena je još od kako je kiša počela. Mislim da te tuneldžije osećaju vibraciju tla; hteo

sam da se naviknu na njih pre nego što počnemo."

"Jesi li mu rekao zbog čega ti je potrebna? Imam utisak da i oni kopaju tunele."

"I ja, i zato mu nisam rekao. Rekao sam mu da su nam potrebni novi nužnici, i vala, zaista je tako. Bilo kada. U svakom slučaju, eno je tamo, iznad najlepšeg žbunja, spremna je da krene. Hoćemo li?"

Deni sa čežnjom pomisli na svoje prijatelje iz vazduha, toliko primamljivije od onih pacova ili crva. Ali za sada su mu još bili van domašaja. "Dabome", saglasi se on.

Morisej se nasmeši s olakšanjem. "Dobro, to je bio onaj lakši deo. A sada je na redu najteži: da ubedimo Herijetu da pristane."

Herijetu je bilo teško ubediti, baš kao što se i moglo očekivati. "Ne mislite valjda ozbiljno", počela je, "da ću sve ljude isterati napolje na pljusak samo zato da iskopaju nekoliko rupa?"

"Hajde, hajde Herijeta", reče Morisej, uzdržavajući se da ne prasne. "Kiša samo što nije prestala."

"I da jeste, ima hiljadu važnijih poslova!"

"Bude zabavno, Gašo", veselo upade Kapeljišnikov. "Kopaćemo i tražiti lisičje jazbine, baš kao aristokratski petrolejski magnati u Engleskoj! Odličan sport."

"Nije to samo nekoliko rupa", dodade Morisej. "Pogledaj seizmološke tragove. U tom podezemlju mora da ima ogromnih stvari, dvorana dugih i više od dvadeset metara. Ne samo tunela. Možda i samih gradova."

Herijeta ga preseče. "Morisej, ako se pitaš zašto niko od nas nema poverenja u tebe, evo ti razloga. U stanju si da izvališ bilo kakvu glupost koja ti padne na pamet. Gradovi! Imamo pokazatelje o postojanju izvesnih okana i većih prostorija, nešto većih od tunela odmah ispod površine - to, da. Ali ja to ne bih nikada nazivala..."

"Dobro, dobro. Nisu gradovi. Možda nisu čak ni sela, ali nešto ipak jesu. U najmanju ruku biće neka vrsta pećine za odgajanje mladunaca. Ili za čuvanje hrane. Ili - Isuse, ne znam, možda tamo održavaju baletske predstave ili igraju loto, kakve to veze ima? Samo zato što su veće, da se zaključiti da su te prostorije i važnije. I zato će nerado, ili bar mnogo teže, moći da ih zatrpaju i zatvore."

On baci pogled na Aleksa Vudringa, koji se nakašlja i reče: "Meni to zvuči razumno, Herijeta, a tebi?"

Ona zamišljeno napući usne. "Razumno? Ne, ne bih mogla reći da je razumno. Naravno, ti si naš vođa, bar na papiru, i ako misliš da je pametno da odstupimo od..."

"Mislim da je to dobra ideja, Herijeta", hrabro se izjasni Vudring.

"Hoćeš li mi dozvoliti da završim? Htela sam da kažem, ako misliš da treba da odstupimo od sporazuma koji smo svi zajedno napravili, da grupne odluke treba donositi jednoglasno, ne glasanjem ili pod pritiskom pojedinaca, onda mislim da više nemam šta da kažem."

"Gaša, draga moja", umeša se Kapeljišnikov blagim glasom, "Zaveži, molim te. Džime, ispričaj nam svoj plan."

"I hoću! Najpre ćemo kopačicom otvoriti veliku rupu. Svi ćemo biti spremni sa lopatama i uskočićemo u nju. Tražićemo uzorke. Dakle, grabićemo sve što ugledamo. Moramo ih iznenaditi, osim toga", dodade on uz malo samozadovoljstva, "dvoje će moći da ponesu i ovo." On podiže svoj foto-aparat. "Imaju dobre, jake bliceve. Tu ideju mi je predložio Bojn, dok smo zajedno pili. Mislim da Smrdouljci to tako rade. Idu na njih ovim stvarima, delimično da bi ih slikali a delom i zato da ih zaslepe. Kada za trenutak obnevide, možemo ih lako ščepati."

"Zar samo za trenutak, Džime?" upita Dejlhauz.

"Pa", oklevajući odgovori Morisej, "u to baš nisam sasvim siguran. Oči su im verovatno dosta osetljive - do đavola, Deni, mi, pre svega, ni ne znamo da li uopšte imaju očiju!"

"Kako će onda biti zaslepljeni?"

"Dobro, dobro. Ali ja i dalje ostajem pri ovom predlogu. I ponećemo voki-tokije. Ako se nešto, uh, nepredviđeno desi..." on zastade i poče iznova. "Ako izgubite orijentaciju ili ako dođe do nečeg sličnog, samo kopajte naviše. Trebalo bi da to možete i golim rukama. Ako ne, samo uključite svoj toki-voki. Možda nećemo moći da čujemo glas ispod površine ali, na osnovu iskustva sa ukradenim radiom znamo da možemo uhvatiti stalni signal, tako da ćemo vas pronaći pomoću goniometra i iskopaćemo vas. To jest, ako se nešto dogodi."

Kapeljišnikov se nagnu napred i stavi šaku preko biohemičarevih

usta. "Dragi Džime", reče, "molim te, nemoj nas više hrabriti jer ćemo svi pobeći. Da krenemo na posao i dosta priče."

Kao što se moglo pretpostaviti Herijeta je odbila da učestvuje u poduhvatu, navaljujući da bar dva muškarca ne idu. "U slučaju da moramo vas junake da iskopavamo." Ali Sparki Kerbo se dobrovoljno prijavila, a Ališa Dejr je tvrdila da upravlja kopačicom bolje od ma koga u logoru. I tako se okupi šestoro istraživača u zaštitnim odelima, sa rudarskim lampama na šlemovima, sa naočarima i rukavicama, spremni da skoče u jamu kada Morisej da znak da kopanje počne.

Bio je u pravu što se tiče blata; nije ga bilo, izuzev oko glavnih staza u logoru, tamo gde su do smrti ugazili sve što je prikrivalo tlo Klongana. Ali ono je bilo natopljeno, i kopačica je izbacivala isto onoliko vode koliko i zemlje. Za ciglo minut prodrla je u tunel.

Morisej proguta pljuvačku, prekrsti se i skoči u jamu. Za njim Aleks Vudring, pa Deni, pa Kapeljišnikov, Di Paolo i Sparki Kerbo.

Njihov plan bio je da se podele po parovima, i da svaki krene duž jednog tunela. Međutim, plan im se zasnivao na pretpostavci da će biti više od dva moguća pravca. A nije ih bilo. Jama u koju su uskočili bila je jedva nešto šira od metra. Zaudarala je na vlagu i nešto gadno, pomisli Deni, kao neprovetreni kavez za miševe; i bio je samo jedan tunel. Di Paolo je u padu nagazio na Denijev nožni članak, a Sparki Kerbo, odmah potom, pogodila ga je usred leđa. Ležali su svi na gomili, psujući i gundajući, i ako je u krugu od jednog kilometra bilo makar i jednoga od onih Kopača Tunela koji nije znao da dolaze, mislio je Deni, taj mora da je bio mrtav. "Dosta tog muvanja!" Zaurla mu Morisej iznad ramena. "Dejlhauz! Sparki! Vas dvoje za mnom." Dejlhauz se okrenu taman da u svetlosti svoje radarske lampe ugleda obrise Morisejevih kukova i kolena kako nestaju. Presek tunela bio je pre ovalan nego okrugao, pre plitak nego širok; nisu mogli da se kreću na rukama i kolenima, ali su dosta uspešno puzali na stomaku i laktovima.

"Vidite li nešto?" doviknu onima ispred sebe.

"Ne. Umukni. Slušaj." Morisejev glas bio je prigušen, ali Dejlhauz je mogao dobro da ga čuje. Učini mu se, međutim, da pored njega i kroz njega čuje još nešto. Šta? Bilo je tiho i teško se moglo odrediti,

nalik na ciku veverica i šuštanje suvog lišća, a čuli su se i dublji, snažniji glasovi negde u pozadini. Njegov vlastiti dah, grebanje opreme o zemlju, glasovi ostalih, sve to kao da se zaverilo da te zvuke uguši. Ali bilo je nešto.

Snažan blesak natera ga da zažmuri. Oči ga zaboleše. Dopirao je iz Morisejevog blica, sasvim napred. Dejlhauz je bio pogođen samo onim što je doprlo iza lampe, i to između neravnih zemljanih zidova tunela, takoreći bez ikakvog odsjaja. U suprotnom pravcu mora da je bilo stravično. Sada je već bio siguran da čuje ciku veverica i to sa prizvukom bola. Nije ni čudno, shvati Deni trenutno saosećajući sa Kopačima Tunela. Šta je njima svetlo ikada moglo značiti osim da je neki grabljivac provalio kod njih i da odmah zatim sledi ubijanje i razaranje.

On udari u Morisejeve noge i stade. Morisej zareža preko ramena: "Gadovi! Zatvorili su ga."

"Tunel?"

"Isuse, dabome, tunel! I pri tom su, još, dobro nabili zemlju. Kako su, do đavola, uspeli tako brzo?"

Dejlhauz u magnovenju oseti praiskonski strah. Zatrpali! A u drugom pravcu? On se prevrnu na bok, ugasi svetiljku i uperi pogled između vlastitih stopala natrag niz tunel. Iza sklupčanih Sparkinih obrisa mogao je da vidi, bio je siguran da može, umirujući crvenkasti sjaj Klongovog neba. Uprkos tome osećao je kako su mu se mišići na potiljku bolno ukočili od praiskonskog ljudskog straha da će biti živ sahranjen, i iznenada se seti da su krenuli u pravcu koji je vodio ispod kopačice. Šta ako njegova težina provali zemlju iznad njih i zgnječi ih? "Ej, Džime", pozva on, "šta misliš? Da se vratimo u garažu?"

Tišina, a onda ljutito: "Pa, mogli bismo. Ionako ovde ništa ne možemo. Možda su momci s one druge strane imali više sreće."

Ali Kapi i ostali već su se vratili, pomažući im sada da se izvuku iz tunela. Uspeli su da prodru u tunel svega osam do devet metara, kada su naišli na zid; Dejlhauzova grupa odmakla je dva puta toliko. Na kraju su ipak svi bili na istom, razmišljao je Dejlhauz. Prosto je neverovatno koliko brzo reaguju ti stvorovi! Nema sumnje da su to uvežbali tokom beskrajnih milenijuma na Klongu. Ma kakav da je

razlog neće im biti lako da dođu do uzorka, a još manje da uspostave kontakt. Deni se opet čežnjivo seti svojih letećih prijatelja; koliko je lepše kad treba da letiš da bi se sreo s nekim nego da se koprcraš kroz blato kao zmija!

Kapeljišnikov ga je čistio od blata, a zatim mnogo sporije, i Sparki Kerbo. "Najdraža curo", primeti on, "odvratno ste umazani! Hajde svi plivamo u jezeru, zaboravimo na muke."

Devojka se dobroćudno izmače ispod njegovih ruku. "Možda bi trebalo najpre da vidimo šta Herijeta hoće od nas, predloži ona. I naravno, Herijeta je već stajala na ulazu u šator glavnog štaba sto metara odatle, očigledno čekajući da joj priđu.

Dok su se teturajući približavali merila ih je gadljivim pogledom. "Kao što vidim potpuni neuspeh", dobaci im ona, klimnuvši. "Naravno, to se moglo i očekivati."

"Herijeta", preteći započe Džim Morisej.

Ona podiže ruku. "Ne mari. Možda će vas zanimati šta se dogodilo u vašem odsustvu."

"Herijeta, bili smo odsutni jedva dvadeset do trideset minuta!" prasnu Morisej.

"Ipak. Najpre smo imali tahprenske signale. Stiže nam pojačanje, a i Šljakatorima. Drugo..." Ona se odmače da ih pusti da uđu u šator. Unutra su se već okupili oni koji su ostali u logoru, sa, kako se učini Dejhlhauzu, neobično samozadovoljnim licima. "Čini mi se da ste tražili uzorak tih podzemnih bića? Zatekli smo jedno kako nam krade namirnice. Naravno, bilo bi mnogo lakše da nije toliko mnogo vas traćilo vreme na gluposti, tako da ste nam mogli pomoći kada je bilo potrebno..."

Kapeljišnikov dreknu: "Gaša! Smesta kaži. Uхватili ste jednog za nas?"

"Naravno", odvrati ona. "Stavili smo ga u jedan od Morisejevih kaveza. Mene je opasno ogrebao dok sam to radila, ali to se moglo i očekivati kada..."

Nisu čekali da završi; svi su već bili unutra i buljili.

Miris ustajalog kaveza za miševе bio je hiljadu puta jači. Deni Dejhlhauz se gotovo ugušio, ali stvorenje je bilo tu. Bilo je dugačko gotovo dva metra, sitnih, blizu primaknutih očiju iznad njuške u

obliku rila, čvrsto sklopljenih od straha. Tiho je skičalo - Deni bi, samom sebi, rekao čak srceparajuće. Glodalo je metalne šipke kaveza i istovremeno grebalo plastični pod svojim kandžama u obliku pačjih nogu. Bilo je obraslo sivkastosmeđim maljicama, ili kratkim krznom; izgleda da je imalo bar šest pari udova, zatupastih, s kandžama i neverovatno jakih.

Od čega god da su mu bili zubi, bilo je tvrdo. Jedna od šipki na kavezu bila je već gotovo sasvim izgledana; a bolno skičanje nikako nije prestajalo.

9.

Polovinu jata sada su činili poletarci, sićušni balončići koji su upravo odbacili svoje padobranske svilene niti i hrabro se borili da ostanu uz bok ogromnih lopti od pet metara u prečniku. U stalnom brujećem horu tog jata glasovi poletaraca bili su tanušni, kao i njihovi gasni mehuri. Njihovom prodornom pištanju bila je dovoljna najmanja količina vodonika da bi im se sačuvala nesigurna ravnoteža u letenju uvis, nasuprot nekoliko kapi u bešikama s balastom.

Čarli je veličanstveno patrolirao kroz jato, gurajući u znak neodobravanja svojim ogromnim telom grupice beba-balončića koje bi zapevale suprotno opštem saglasju jata, kolutajući mrljama očiju dok je pretraživao nebo da na vreme zapazi ha'eje'ije, osluškujući žalobno ili pohvalno otpevavanje ostalih odraslih članova jata i neprestano, neprestano, vodeći ih dok su pevali. Bilo je mnogo pohvala i mnogo žalbi. Pohvale je smatrao normalnim. Žalbe je razmatrao pažljivije, spreman da udovolji ili da izgrdi. Tri ženke su očajno pevale o mališanima koji su se prerano odvojili od svojih letećih veza, ili o onima koji nisu mogli da zadrže vodonik pa su bespomoćno odlebdeli u krvožedni donji svet. Jedna je prodorno jecala tužbalicom punom ljutine i tuge, bacajući krivicu za nedonoščad na Osobe Srednjeg Sunca.

To je bilo pravedno; i Čarli povede pesmu jata u tonu sveopšteg saosećanja i saveta: "Nikada..." (Nikada, nikada, nikada, pevao je hor) "nikada više ne smemo se razmnožavati u blizini Novih Sunaca."

Ženke u horu otpevaše da se slažu, ali neki mužjaci zapevaše u kontrapunktu: "Ali, kako da znamo koje je istinska Opasnost s Neba a koje nije? I gde smemo da se parimo? Osobe Tri Sunca svuda su ispod našeg vazduha!"

Čarlijevo otpevavanje imalo je vedru notu: "Pitaću svog prijatelja od Srednjeg sunca. On će znati (On će znati, on će znati, odgovori jato u horu)."

Ali jedan mužjak otpeva pogubno pitanje: "Kada nas obuzme zanos jata, hoćemo li se setiti?"

"Hoćemo", otpeva Čarli. "Setićemo se zato što moramo (Moramo, moramo)."

To je trebalo da smiri duhove. Ali pesma jata još nije bila spokojna. Čulo se zujanje prizvuka koji nisu bili u skladu sa preovlađujućom temom. Čak bi i Čarlijeva pesma zadrhtala tu i tamo, i ponavljala se u trenucima kada je trebalo da odjekne trijumfalnim novim temama. Ispod površine uma budile su se neke struje. Nikada nisu dospele do svesti; da jesu, ne bi bilo te sile koja bi ga sprečila da ih ne izrazi pesmom. Ali bile su tu. Nedoumice. Ko su bile te Osobe Tri Sunca? Odakle su? Činilo se da su iste kao i druga jata balončića. Ipak, Čarlijev prijatelj 'Eni 'Ejlhauz objasnio im je da nisu isti.

Prvo su se pojavile osobe Malog Sunca. U početku se činilo da predstavljaju samo još jednu od onih proždrljivih Zemaljskih Bića, iako su gotovo smesta stvorile maleno sunce. Ali njihov logor bio je gotovo na ivici Čarlijevog prostora i jato se nije baktalo tim Osobama.

Onda je došla grupa Čarlijevog prijatelja; i skoro odmah potom i Osobe Velikog Sunca. One su bile već zabrinjavajuće! Njihovo sunce je neprestano sijalo veoma jako, jače nego opasnost s Neba kad je bivala najjača. Pošto je jedan od najdubljih Čarlijevih nagona bio da okuplja jato u pravcu jarkog svetla, bila je prava patnja da se okrene u zamku kada su se Osobe pojavile - kada se svaka od tri grupe Osoba Sunca pojavila - jer svi tri su sišle uz strahovitu buku kroz vazduh u velikom stubu Sunčevog plamena. Ali nijedna nije bila dovoljno blizu da ih navede da se roje. Dok je jato uspelo da im se približi plamenovi su se ugasili i svetla su potamnela. Tada su Osobe Velikog Sunca poslale jednoga od njih u vazduh, u ogromnoj, čudnoj stvari koja je lepetala i kloparala; bilo je gore nego Opasnost s Neba od ha'eje'ija, i još smrtonosnije. Nešto na njoj privlačilo je balončiće u one kandže što su se vrtele, i više od tuceta iz Čarlijevog jata bilo je razderano i lepršajući popadalo na zemlju, bespomoćno, očajno i nemo. Sada su je izbegavali u strahu i tuzi. Dve od tri grupe Novih Osoba, i obe je trebalo izbegavati! Jednu zato što je ubijala, drugu zato što nije uopšte letela, nego bila nalik na samo još jednu Opasnost sa Zemlje; u stvari, ne bi se reklo da su uopšte i bile

Osobe...

Izuzev 'Enija 'Ejlhauza.

Čarli zapeva o svom prijatelju, iskupitelju cele rase. 'Eni 'Ejlhauz i njegov povremeni drugar 'Api: oni su bili Osobe! Leteli su kao što sve Osobe lete veličanstvom i lepotom vazduha samog. Žalosno je bilo što je čak i njihovo Srednje Sunce gorelo kao istinska Opasnost s Neba i izazvalo loše razmnožavanje u jatu. Ali Čarliju nije padalo na pamet da za Morisejev reflektor okrivi Dejlhauza ili Kapeljišnikova; nije mu padalo na pamet da bilo koga okrivi. Kada bi Kung zablistao balončići su se razmnožavali. Nisu mogli drukčije. Nisu ni pokušavali. Nikada nisu razvili odbrambene mehanizme protiv lažnog bleska, bez aktinske radijacije koja im je pomagala da proizvode vodonik i podsticala im plodnost. Nikada im ti mehanizmi nisu ni bili potrebni - sve do sada. I nisu znali kako da se hrane.

Jato je lebdelo u pravcu narastajućeg kumulusa; Čarli naduva svoj meh za pevanje i pusti glas iz sve snage: "U roj, braćo moja!" (U roj, u roj, odgovori hor). "U roj, sestre i drugari! U roj mladi i stari! Motrite na ha'eje'ije u vlažnoj senci! Mališane ututkajte što bliže!"

Svaki član jata već je pevao iz punog grla, dok se istovremeno čitavo jato zbijalo, ploveći prema zarudelim pramenovima oblaka. Mogli su jedni druge da vide samo kao duhove, izuzev najstarijih i najvećih mužjaka, koji su bili vidljivi zbog svojih svetlećih oznaka. Ali nisu mogli da čuju pesmu, i Čarli i ostali stariji mužjaci patrolirali su po ivicama jata. Kada bi se pojavili ha'eje'i, ti mužjaci ne bi mogli da brane jato - ne bi mogli da brane ni same sebe. Ali bi mogli da otpevaju upozorenje ostalima i oni bi se raspršili u svim pravcima, tako da bi samo najsporiji i najslabiji mogli da budu uhvaćeni.

Ali ovoga puta imali su sreće. Baloni - ubice nisu bili u tom oblaku i jato je izronilo nedirnuto. Čarli zatrubi pesmu zahvalnicu kada jato opet uđe u čist vazduh. Svi se pridružiše. Kumulusi su se obično stvarali na vrhu struja toplog vazduha koje su se kretale naviše, i ha'eje'i su ih često tražili da bi uz njihovu pomoć popravili svoju slabu sposobnost kretanja u visinama. Naravno, uvek se nešto moralo platiti; veću brzinu i pokretljivost, a da se i ne pominju kandže i čeljusti, ha'eje'i su stekli po cenu manjih mehova sa vodonikom, tako da su stalno morali ulagati napore da ostanu u vazduhu. Ha'eje'i su

bile ajkule u vazduhu. Nikada nisu spavali, stalno su bili u pokretu, i stalno su bili gladni.

Jato je lebdelo u pravcu toplog pola. Čarli je kolutao očima nalik na mrlje da uhvati i najmanji znak kretanja kroz vazduh. Uvek je znao u kome pravcu duvaju vetrovi na raznim visinama; to su mu pokazivali mali balončići svojim kretanjem, lepršanjem svilenih niti koje bi ispustio neki poletarac, ali više od svega naučilo ga je životno iskustvo, tako da nije više morao ni da misli kako da uhvati povoljan vetar; znao je, isto onako sigurno kao što svaki Njujorčanin žureći niz Petu Aveniju tačno zna koji je broj sledeće bočne ulice. Nije hteo da odluta isuviše daleko od svog prijatelja od Srednjeg Sunca, koga već neko vreme nije viđao. Stoga zatrubi jatu da se podignu još sto metara. Ostali mužjaci preuzeše pesmu, i iz svih gasnih mehurova, velikih i malih, stadoše da rominjaju kapljice vodenog balasta. Odrasli će ga s lakoćom nadoknaditi, pošto su prirodno i automatski hvatali i gutali najsitnija isparenja rose prolazeći kroz oblak. Ali manjima je to bio težak posao. Oni ipak odvažno pustiše gas koji su progutali u svoje mehove i ženke oprezno poguraše one najmanje da uzlete. Jato je opet bilo na okupu na novoj visini, u trenutku kada se potisna sila vetra usmeri u pravcu logora Srednjeg Sunca.

Nije bilo ha'eje'ija na vidiku. Na njima je bilo vode do mile volje da je ližu i gutaju, zadržavajući deo kao balast a jedan deo razlažući na kisonik, kojim se hranio njihov metabolizam, i vodonik koji ih je održavao u vazduhu. Čarli je zaista bio zadovoljan. Baš je lepo biti balončić! Ponovo zapeva pesmu zahvalnicu.

Približavali su se granici svoje teritorije i drugo jato je plutalo i poskakivalo visoko iznad njih, nekoliko kilometara daleko. Čarli ih je bezbrižno posmatrao. Između dva jata nikada nije bilo neprijateljstva. Ponekada bi dugo plovili jedno uz drugo, ili se čak spajali. Ponekada, kada bi se dva jata spojila, pojedinci iz jednog pridružili bi se drugome. Niko nije o tome ni razmišljao. Istoga časa oni bi postajali punopravni članovi svog novog jata i pridružili bi se njegovom pevanju. Ali najčešće se ipak događalo da svako jato ostane za sebe u svom neobebeženom ali dobro znanom vazдушnom volumenu. Pasli su na poljima polenovog praha u svom domaćem vazduhu, i nisu bili gramzivi da pređu na ono koje je pripadalo

susedima. Iako za jedno šest uzastopnih razmnožavanja više nijedan član prethodnog jata nije bio u životu, samo jato bi još spokojno lebdelo iznad onih istih deset kvadratnih kilometara tla. Jedno mesto je uvek bilo nalik na drugo. I iznad svakog od tih kvadratnih kilometara, uvek ih je okružavao nasušni vazduh. A oblaci polenovog praha prolazili su, nošeni vetrom, kroz sve to.

Ipak, neki delovi teritorije bili su privlačniji od drugih. Visoravan sa strmim obroncima na kojoj su Osobe Velikog Sunca sagradile svoje sjajne oklope i upalile blistave lampe spadala je među njihova namilija obitavališta, jer je polen provejavao sa okolnih brda u vidu stalne struje, i retko su se pojavljivali ha'eje'iji. Čarli otpeva tužbalicu pri pomisli na nju, pošto će sada morati zauvek da je izbegavaju. Nasuprot tome, zaliv okeana-jezera gde je živeo 'Eni 'Ejlhauz najčešće su zaobilazili. Voda koja je isparavala iz mora stvarala je stubove oblaka koji su se dizali naviše, i u bar polovini njih nalazili su se baloni-ubice. Ako bi ma koji član jata odlučio da dovede u pitanje Čarlijevu odluku da se tamo vrate, imao bi puno pravo, bar što se praktične strane tiče. Ali u uslovima u kojima su živeli balončići, tako nešto je bilo nezamislivo. Grupne odluke bile su neprikosnovene. Ako bi neko od starijih otpevao Uradite to i to, bivalo je urađeno. Čarli je bio najstariji i zato je njegova pesma obično bila najuticajnija. Ali ne uvek. Dešavalo bi se da, posle deset minuta, neki drugi odrasli član otpeva suprotan predlog, ali ako bi se Čarli nakon deset minuta opet vratio na svoj, više nije bilo žalbe. Svaki odrasli član bi lojalno preuzeo njegovu pesmu i jato bi se pokorilo.

Takođe su imali u vidu da je Čarli doveo u jato svog Prijatelja od Srednjag Sunca, koji je doneo zapanjujuće i nove zvuke. Ala je to bila Osoba! Zagonetna, to da. Ali ni nalik onim zemaljskim grabljivcima od Malog Sunca, niti čudnim stvorenjima od Velikog Sunca koja su letela samo uz pomoć mašina za ubijanje. Dok se jato približavalo logoru Srednjeg Sunca svi odrasli okrenuše se oko sebe tako da su im malena lica, poput naduvenih jastučnica gledala nadole, nastojeći da ugledaju 'Enija ili 'Apija. Čak je i najmanje balončice obuzela vesela groznica istraživanja; i kada prvi u jatu ugleda Denija kako im se diže u susret pesma im postade trijumfalna.

Kako je neobično izgledao 'Eni 'Ejlhauz! Mehur za uzletanje oduvek mu je bio neprijatno čvorugav i bezbojan, ali sada je bio strahovito naduven i čvornovatiji nego ikad. Čarli ga možda ne bi ni prepoznao da je na svetu bilo bar još jednog takvog stvorenja, s kojim bi ga mogao pobrkati. No, ipak je to bio 'Eni. Jato se naguta vodonika i krenu mu u susret, pevajući pesmu dobrodošlicu koju je Čarli izmislio za svoga prijatelja.

Dejlhauz je bio gotovo isto toliko van sebe od sreće kao i jato, zato što su se opet sastali. Odavno nisu! Posle oluje trebalo je opet očistiti i srediti logor; i pre nego što su završili druga letelica im pristiže iz tahionskog ubrzanja, donoseći im nove ljude i novu opremu. To je bilo lepo, ali dočekivanje i uklapanje novoga u staro oduzelo im je vremena. I više od vremena. Doneli su sa sobom, i između ostalog, i poklone za balončiće, a isporuka tih poklona podrazumevala je da treba podići veći teret, što je podrazumevalo veći grozd balona, što je podrazumevalo pravljenje i punjenje novih i prepravku balastnog sistema da bi odgovarao. Deni ni izdaleka nije bio siguran da li se sve to isplati.

Ali bilo je i pola kilograma mikrofilмова od AAL-a, i oni su mu mnogo vredeli. Profesor D. Dejlhauz je sada postao veliko ime među ksenobiolozima. Njegovi izveštaji citirali su se u svakom naučnom radu. A radovi su davali mnogo materijala za razmišljanje. Među učesnicima konferencije na Državnom Univerzitetu u Mičigenu vodila se prava bitka. U evoluciji balončića, gde je bio Darwin? Kada bi ženka rasula po vazduhu Klonga svoja jaja snabdevena svilenkastim nitima poput eksplozije čaure mlečike i svi mužjaci odjednom bljunuli spermu, gde je tu prirodno odabiranje? Kakvo će poboljšanje u pogledu snage, žilavosti, inteligencije ili seksualne privlačnosti učiniti svaku generaciju za delić 'odabranijom' od prethodne, kada se vrsta produžava tako što svi mužjaci odjednom ubrizgaju svoje gene u oblak izmešanog ženskog genetskog materijala i samo vetar i puka slučajnost odlučuju ka će začeti koga i na kojoj? Balončići nisu vodili Leporelove liste. Tako je bilo koji od njih mogao da bude otac a mile e tre; ali ni tada on to nikada nije znao.

Čarli je mogao da im da rešenje - da su ga pitali. Svi balončići bili

su seksualno zreli onoga časa kada su bili u stanju da odbace svoje paučinaste svilene padobrančice i da slobodno polete. Ali svi balončići nisu bili jednake veličine.

Što stariji to veći. Što veći to više sperme ili jaja izbacuje u zajednički ulog. Nasuprot njima, ljudska bića prestaju da učestvuju u evoluciji pre nego što navrše polovinu svog životnog veka. Mudrost se ne stiče u dvadeset petoj. U vreme kada se pokaže upadljiva razlika između Da Vinčija i nekog tikvana doba razmnožavanja je već prošlo. Odabiranje više ne igra ulogu. Niti može da utiče na otpornost prema degenerativnim staračkim oboljenjima, i zato tokom dva miliona godina ljudski rod nije uspeo da se - prirodnim odabiranjem - oslobodi raka, artritisa i arterio skleroze. Za ostale mlade ćelije disciplinovale su se kroz naprezanja pedeset hiljada pokolenja. Ali kada prođe vreme razmnožavanja ćelija ispada iz programa. Ne zna šta će dalje da radi. Počinje da se raspada.

Balončići su bili drukčiji. Divovi poput Čarlija raspršili bi i do pola litre sićušnih kapljica sperme u svaki oblak jajašaca koji bi mogao da je primi, dok bi malecki mužjaci, koji su se tek ispilili, jedva uspevali da iscede iz sebe jednu kap. Čarliji su dokazali svoju sposobnost preživljavanja i to neborivo: preživeli su.

Dejlhauz je goreo od želje da razreši pitanja nalik na ovo kada pozva Čarlija i vinu se u vazduh da ga sretne; ali još više je bio nestrpljiv da isproba elemente novoga jezika koji su veliki kompjuteri na Zemlji generirali za njega. Međutim, ono što mu je najviše zaokupljalo pažnju, ipak je bio poklon sa Zemlje. Poput pesme dobrodošlice jata, bio je to primer onoga što je njegovom društvu najbolje polazilo za rukom. Bilo je to oružje.

Poklon baš nije bio besplatan, razmišljao je Dejlhauz, ali na kraju krajeva, nema besplatnih stvari. Čarlijevo pevanje koštalo ga je izvesne količine rezervi gasa za uzletanje, kao što je i celo jato uvek plaćalo za svoje pesme koje život znače. Kad god bi zapevali, trošili su gas. Kad su trošili gas, gubili su visinu. Kad su gubili visinu, pre ili posle bi bespomoćno potonuli ka večito gladnim ustima na zemlji i bivali pojedeni. Ili, što je bilo gotovo još strašnije, ostali bi da žive na tlu, bespomoćni i nemi, dokle god ne bi uspeali da prikupe i razlože dovoljno molekula vode da bi popunili izgubljene rezerve gasa - to je

išlo brzo kad god bi Kung bio ljubazan i blesnuo izazivajući isparavanja; inače veoma bolno i sporo. Tu cenu su oni rado plaćali. Pevati je značilo živeti; ćutati je ionaki značilo biti mrtav. Ali većina ih je, na kraju, ipak plaćala životom a ne pesmom.

Cena poklona koji im je donosio Deni Dejlhauz bili su životi petoro balončića koji su bili poslani na Zemlju u kapsuli sa izveštajima.

Dizajneri u Fort Detriku dobro su iskoristili te uzorke. Dva koja su umrla nakon dolaska bila su odmah secirana. Ta dva imala su sreće. Ostali su bili proučavani in vivo. Najveći i najsnažniji među njima izdržao je dve nedelje.

Eksperimentatori u Fort Detriku takođe su platili svoju cenu, jer osmoro ih je stradalo od klongoanske koprivnjače, a jedan je imao tu strašnu nesreću da mu se lobanja ispunila antigenskom tečnošću, tako da više nikada u onome što mu je preostalo od života neće podvrgavati šokovima eksperimentalna živa bića. Čak ni držati viljušku. Ali balončići na kojima je eksperimentisao verovatno tu cenu ne bi smatrali suviše visokom.

Deni Dejlhauz skide laki karabin sa ramena i stade da vežba nišanjenje. Kundak mu je bio od šupljeg metala, uz to još sintezovanog; bio je težak jedva jedan kilogram, ali polovina te težine pripadala je mecima velikog ubrzanja. Dizajn je bio veoma bedan. Deni je bio ubeđen da bi ga udarac kundaka o rame prilikom ispaljivanja odbacio preko pola neba; pored toga, čemu su, uopšte, služili meci sa velikim ubrzanjem. Zar je u vazduhu Klunga postojao neki cilj za čije je uništenje bila potrebna tolika udarna snaga? Ali poruka sa Zemlje koju su doneli ljudi iz pojačanja pod firmom komisije za očuvanje mira Ujedinjenih nacija bila je da mora da ga nosi. Zato ga je poneo.

On vrati karabin i, uz izvesne teškoće, skide sa drugog ramena poklon za Čarlija. Ovo je već bolje odgovaralo. Neko je negde shvatio šta Čarlijevi ljudi mogu da urade, a šta im je potrebno da bi se zaštitili od grabljivaca. To oružje bilo je još lakše od karabina i nije se punilo mesecima. Maleni čekrk mogle su da obrću Čarlijeve kandže, i njime se po potrebi zatezao elastični remen, otporan na habanje. Obarač je bio u veličini koja je odgovarala balončićima, a

ispaljivao je šaku sićušnih iglica ili, po potrebi, kapsulu sa nekom vrstom tečnosti. Iglice su bile namenjene vazдушnim grabljivicama. Tečnost je, kako Deniju beše objašnjeno, služila za odbranu od stvorenja kao što su pacovi nalik na rakove, ako bi balončić pao na tle i bio napadnut; ona bi ih samo onesposobila, ali ne i ubila.

Celokupno Denijevo lingvističko znanje moraće se dobro napregnuti da bi makar i deo svega toga objasnio Čarliju, ali moraće jednom da počne, da bi i završio. On podiže samostrel iznad glave i zapeva, dobro vodeći računa o notama koje su mu poslali kompjuteri iz Teksasa A&M: "Doneo sam ti poklon."

Čarli odgovori pravom bujicom tonova. Dejlhauz je uspeo da razume samo nekoliko fraza, ali je to očigledno bila poruka koja je izražavala zahvalnost i učtivu ljubopitljivost; za svaki slučaj, mali magnetofon obešen o njegov pojas sve je snimio da bi on to naknadno proučio. Deni pređe na sledeću rečenicu koju je naučio: "Moraš poći sa mnom da nađemo jednog ha'eje'ija." Tu reč je bilo teško otpevati. Engleski jezik nije sklon glotalnim okluzivima, i od jednočasovnog vežbanja Denija je zbolelo grlo. Ali Čarli je izgleda razumeo, jer pesma zahvalnica pretvori mu se u melodiju zabrinutosti, punu visokih tonova. Deni se glasno nasmeja. "Ne boj se", pevao je. "Ja ću biti ha'eje' ima njihov ha'eje'i. Uništićemo ih ovim poklonom i jato više neće morati da strepi."

Pesma zbunjenosti, u kojoj se stalno ponavljala reč 'jato', i to ne samo Čarlijeva već svih njih.

Ali najteži deo je tek predstojao: "Moraš napustiti jato", otpeva Dejlhauz. "Ništa im se neće desiti. Vratićemo se. Ali sada samo ti i ja moramo odleteti da pronađemo jednog ha'eje'ija."

Potrajalo je; ali poruka konačno kao da je bila shvaćena. Pokazalo se u kojoj meri balončić ima poverenja u svoga prijatelja sa Zemlje kada je pristao da se s njim upusti u tako zastrašujuću pustolovinu. Članovi jata nikada ga ne bi napustili samovoljno. Duže od jednog sata nakon što su se spustili u niže vazdušne slojeve i napustili jato, Čarlijevo pevanje bilo je tužno i svadljivo. Ali nije se pojavio ni jedan ha'eje'i. Ostavili su logor Bloka Ishrane daleko iza sebe, lebdeći niz obalu mora - jezera, a zatim preko moreuza stigli u blizinu oskudne kolonije Šljakatora. U jednom trenutku Deni se

zapita da li su mu tekstaški kompjuteri poslali prave reči. Ali tada se ton Čarlijevog pevanja pretvori u istinski strah: potonuli su, naime, veoma nisko ispod jedne grupe oblaka, kumulusa koji idu uz lepo vreme i koji izgledaju kao ženke balončića okrenute naopačke, kada iz jednoga od njih iznenada ispade krvoločna spodoba ubice.

Deni oseti nelagodno iskušenje da ovoga prvog ubije iz vlastitog karabina. Ha'eje'i koji se ustremio na njih delovao je zaista zastrašujuće. Ali hteo je da Čarliju prikaže poklon.

"Gledaj!" povika on, nespretno hvatajući držač koji je bio namenjen kandžama balončića. U velikom luku on obiđe oko naduvane vazdušne ajkule, unakrst preko vidnog polja balončićevih očiju nalik na mrlje, osećajući duboko treperenje Čarlijeve mucave pesme užasa. Na trideset metara udaljenosti on pritisnu obarač.

Tuce mladih metalnih kopalja šibnu kroz vazduh ka ha'eje'iju šireći se poput plamene kupe metka iz vatrenog oružja. Jedno je bilo dovoljno. Ajkulin mehur se provali i talas vlage izlete iz njega. Stvorenje vrisnu za trenutak od bola i iznenađenja, a onda mu ponestade daha i sunovrati se mimo njih, dok mu se grozno malo lice grčilo, a kandže uzalud grabile u njihovom pravcu, metrima daleko od njih.

Čarli ispusti najpre jasni triler iznenađenja, a potom iz punih pluća zapeva pobedničku pesmu. "To ti je zaista veoma dobra stvar, 'Eni 'Ejlhauz. Hoćeš li nam pobiti sve ha'eje'ije?"

"Ne, neću ja, Čarli. Vi ćete to sami!" Viseći u vazduhu, Deni mu pokaza ujdurmu kojom se odapinjala tetiva i obični mali kanal u dršci gde su se zamenjivale igle. S obzirom na to da nikada nije upotrebljavao oruđe, Čarli je brzo shvatio. Dejlhauz ga natera da ispali nekoliko projektila nasumice u oblak, tek radi vežbe, strpljivo posmatrajući kako balončić nevešto i s mukom namotava čekrk i ponovo puni oružje.

Više nisu bili sami. Jato je nezvano lebdelo za njima i sada je bilo udaljeno oko pola kilometra, dok su sve mrlje očiju bile okrenute k njima, a njihovo pevanje izdaleka bilo slatko i ojađeno, kao cvilenje kučeta pred vratima. Logor Šljakatora bio je blizu ispod njih i Dejlhauz opazi dva-tri podignuta lica kako ih radoznalo posmatraju. Neka gledaju, pomisli on ponosito; neka vide kako Zemlje Izvoznice

Hrane pomažu urođenike sa Klonga ako već nemaju druga posla. Od prvobitne ekspedicije beše im ostala još samo šačica ljudi, a onoliko hvaljena pojačanja ničim nisu pokazivala da dolaze.

Pojačanja. To podseti Denija da započne i drugi deo svoje poruke Čarliju. "Ovaj poklon", zapeva, "pripada vama. Ali i mi tražimo od vas jedan poklon."

"Kakav poklon?" učtivo upita Čarli.

"Ne znam reči", zapeva Deni, "ali ću ti pokazati. Drugari iz mog jata žele da im odnesete neke sitnice na druga mesta. Neke ćete ispustiti na zemlju. Neke ćete nam vratiti." Potrajaće čitavu večnost dok ne nauči Čarlija da upravi tamo gde treba fotoaparate i instrumente za snimanje zvuka, mrko pomisli Dejhlauz; i kako će, do đavola, ikada uspeti da mu objasni gde da ispusti sisteme senzora vučjih zamki i seizmičke mikrofone? Ono što je na Zemlji izgledalo tako jednostavno, na Klongu je postajalo sasvim drukčije...

"Čuvaj se, čuvaj se!", zapevaše izdaleka izbezumljeni glasovi jata.

Deni se prekasno osvrnu. Nalet ha'eje'ija dođe iznenada. Prišao mu je iza leđa i odozdo, gde Dejhlauzu nije palo na pamet da pogleda. A ni Čarli, s ljubavlju baratajući svojom novom igračkom i pokušavajući da razume šta Dejhlauz traži od njega, nije obratio pažnju.

Da nije bilo dalekih krikova jata, to stvorenje bi ih obojicu zgrabilo. Ali Čarli se okrete brže od Dejhlauza, i pre nego što je Deni uspeo da skine preko glave svoj karabin, balončić mu pokaza da je dobro naučio lekciju i ubi ubicu. I jedan i drugi mogli su, samo da su pružili ruku, uhvatiti dugačke, zle kandže ha'eje'ija dok je padao pored njih; toliko im je bio blizu.

"Odlično!", povika Dejhlauz, a Čarli uzvi glasom od zanosu: "Odlično, odlično! Kako divan poklon!" I obojica uzleteše naviše da bi se pridružili jatu.

Jedva vidljiva zlatna plamena koplja vinuše se ka jatu iz logora Šljakatora.

"Gospode", povika Deni. "Ovde budale pale vatromet!"

Rakete stadoše eksplodirati u pljusku varnica, i po celom jatu

balončići stadoše da se rasprskavaju i da gore jasnim plamenom vodonika.

10.

Kad god nije spavao, što se retko dešavalo, Dula je tek shvatao šta se događalo oko njega. U početku ponavljalo se vak, vak, za koje nije znao šta je, i jedna osoba koja mu je odnekud izgledala poznata uvlačila ga je u ono što je proizvodilo taj zvuk. Zatim, bol. Jak bol. Potom duga razdoblja kada su ljudi govorili oko njega ili njemu. On nije osećao želju da odgovori. U vreme tih kratkih svesnih razdoblja polako je otkrio da više ne oseća bolove. Lečenje kome su ga podvrgli Smrdouljci bilo je veoma neprijatno, ali izgleda da je uspelo. Najzad bio je živ. Opet je imao dovoljno tečnosti. Otoci su splasnuli. Nije više bio slep. Bio je samo veoma malaksao.

Kada se probudio i shvatio da je ne samo budan već i u stanju da neko vreme drži oči otvorene, Feng Hua-ce stajao je pored njegovog ležaja. Kinez je delovao nekako veoma izduženo, mislio je Dula prezrivo, i izgledao je gore nego što se Dula osećao.

"Je li ti bolje?", tužno upita Feng.

Dula razmisli. "Da. Mislim da jeste. Šta se dogodilo?"

"Drago mi je što se bolje osećaš. Dugonosi su te doneli sa onog mesta gde žive tvoji prijatelji - bube. Rekli su da ćeš ostati živ, ali im nisam verovao. Dugo je trajalo. Hoćeš li da jedeš?"

"Da - ne," ispravi se Dula. "Hoću ali kasnije. Najpre hoću u WC."

"Da ti pomognem?"

"Ne. Mogu i sam."

"I to mi je drago", reče Feng, koji je igrao ulogu posilnog sve vreme dok se Ahmed Dula oporavljao, i pre toga svim ostalima, tako da se više nije ni sećao kada je počelo. Pakistanac se s mukom podiže sa naduvenog dušeka i polako krenu ka otvorenom jarku koji je služio kao nužnik.

Sa neodobravanjem je posmatrao logor oko sebe. Izvor jednog od zvukova koje je sve vreme slušao sada mu se ukaza pred očima; bio je to točak za vodu, sa svojim pljuskanjem i grebanjem. Znači da bar imaju energiju. Ali gde su obećani reflektori, žitarice koje niču, udobnost? Gde su svi oni ljudi?

Feng ga je pratio i sada je stajao kraj njega, tužno posmatrajući

kako Dula prazni bešiku. "Zašto tu stojiš?", odbrecnu se Dula, vezujući s teškom mukom svitnjak na gaćama od pidžame. "Šta se dogodilo? Zašto je tako malo urađeno?"

Vođa ekspedicije raširi ruke. "Šta da ti kažem? Bilo nas je desetero. Jedan je poginuo pored tebe, u onoj pustolovini koju si smatrao tako neophodnom. Drugi je umro ovde. Dvojica su se toliko razbolela da smo ih morali vratiti na Zemlju - uz pomoć Smrdouljaca. Niko od nas nije bio dovoljno zdrav da upravlja kapsulom za povratak. Italijan spava a žene skupljaju gorivo."

"Skupljaju gorivo? Zar smo opet postali seljaci, Feng?"

Vođa ekspedicije uzdahnu. "Učinio sam sve što sam mogao", reče on; tu rečenicu je već dugo vremena neprestano ponavljao samome sebi. "Dolazi nam pomoć. Maov Naslednik je lično naredio da dva velika broda sa materijalom i ljudima uskoro..."

"Uskoro? A do tada, šta do tada? Zar ništa nećemo uraditi?"

"Vrati se u postelju", malaksalo odvrati Feng. "Zamaraš me Dula. Jedi ako hoćeš. Ima hrane. Njupatori su nam dali, inače ne bismo ni to imali."

"I sada smo prosjaci", prezrivo primeti Dula, zanevši se za trenutak i pridržavši se za Fengovo rame. "I zbog toga sam studirao i prešao sve ove godine! Zbog toga sam umalo poginuo! Kako ćemo glupo izgledati kada se osramočeni vratimo na Zemlju!"

Feng tužno zaklima glavom. Potom skide Pakistančevu ruku sa sebe i koraknu tako da je stajao uz vetar - taj čovek je zaudarao od prljavštine. Nije mu trebalo da to sluša. Znao je i sam. Prihvatio je milostinju u hrani od Njupatora, jer bi inače svi poumirali od gladi; milostinju Smrdouljaca da se spase Dula i da se bolesni članovi ekspedicije vrate na Zemlju - a oni bez sumnje, u ovom trenutku upravo govore svojim pretpostavljenima kako je Feng Hua-ce loše upravljao ekspedicijom koja mu beše poverena. I već se u Kjušju podižu plakati sa ogromnim slovima koji govore o tome. Veoma će oštro kritikovati njegov rad. A kada se vrate na Zemlju - ako se vrate - najbolje čemu se mogao nadati jeste da opet postane bosonogi biohemičar na obali Žute Reke.

Naravno, ukoliko budu toliko milosrdni da ga nekako poštede dok ne stignu dva velika broda.

A tada! Žudno je proučavao tahprenske poruke i slike. Drugi brod neće doneti deset ili petnaest, već veličanstveni broj od trideset četiri nova čoveka. Agronoma! Nekoga ko će preuzeti Fengove jadne početne radove, pečurke koje je posejao, pšenične klice koje je s ljubavlju uzgajao da niknu - najotpornije će preživeti, a najotporniji njihovi potomci će bujati. Biće još dva nova prevodioca, oboje s operisanim mozgovima, a jedan od njih, uz to, još i stručnjak za uzgajanje riba i morskih plodova na priobalnom stenju. Velika Voda će im u budućnosti dati i hranu koju će moći da jedu. Doktor - ne, ispravi se Feng, hirurg specijalista, čuven u svetu po svom lečenju traumatoloških povreda. Istina, bio je, sudeći prema fotografiji, visok bar dva metra i crn kao kosa u dečaka. No, ipak. Tri pridošlice imaće diplomu intenzivnog kursa imunologije, a jedan od njih, koji je nekada bio oficir Crvene Garde, takođe je imao i trogodišnje iskustvo vodiča u pustinji Gobi, a potom, u Himalajima.

A tek ono blago što će doneti onaj drugi brod! Fotovoltni generatori, sposobni da proizvedu 230-voltnu naizmeničnu struju u zaista velikim količinama. Plastike do mile volje. Oruđe istraživača i pionira - sekire i mačete, i nekoliko pušaka za prikupljanje bioloških uzoraka, kao i za 'divljač'. Čamci na naduvavanje. Bicikli sa magnezijumskim ramom. Kompjuter sa dvostrukom redundancom i sa ne manje od šest terminala za daljinsko uključivanje. Radio - oprema. Laserska oprema. Hrana. Još hrane; hrane za sve njih, i za mnogo meseci...

Izgledalo je kao san!

Ali ono što nije bio san bila je činjenica, Feng je to dobro znao, među ta trideset i četiri čoveka biće i jedan koji će mu prići i spokojno reći: "Feng Hua-ce? Naredio mi je Maov Naslednik da primim vaš izveštaj o tome zašto vaše staranje o ovom projektu nije zadovoljilo očekivanja." I onda će nastati preznojavanje. Neće se prihvatiti izvinjenja. Tog čoveka neće zanimati pečurke koje neće da rastu, niti primerci koje je Feng teškom mukom održao u životu. Zanimaće ga samo zbog čega su trojica umrla, dvojica bila poslata kući, i zbog čega je njih desetoro uradilo tako malo.

Sve to je Feng Hua-ceu bilo u glavi, ali sve što je izgovorio bilo je : "Vrati se na spavanje, Dula, izveo si me iz takta."

Dula se nije vratio na spavanje.

Bes mu je davao snagu i on probudi Italijana. "Oh, pa ti si oživeo?" Spadeti zevnu i protrlja plavičastocrne čekinje na neobrijanoj bradi. "Mislili smo da ćeš umreti", dodade on veselo. "Zamalo da se opkladimo u dnevno sledovanje. Bio bih veoma ljut da sam izgubio."

"Razgovarao sam sa onom šeprtljom, Fengom!"

"Nije to sve Uacijeva greška, Dula. Bili smo prvi. Napravili smo greške koje su se morale napraviti, tako da će drugi sada moći da uče."

"Nisam želeo da budem učitelj Njupatorima i Smrdouljcima! Nisam čak želeo ni da dođu. Ovo je mogla da bude naša planeta, da je izgradimo onako kako želimo!"

"Tako je", prihvati Spadeti, "i ja sam nešto slično pomišljao. Ali chi sa, šta možeš? Svojevremeno je svaki naš korak izgledao razložno. Čak i tvoj, kada si hteo da se sprijateljiš sa urođenicima..."

"Te zveri! S njima se ne može biti prijatelj."

"Oh, to nije istina, Dula. Naši suparnici su uspeali. Njupatorima balončići uveliko prenose kamere i foto-aparate po čitavoj planeti - ili, bar tako oni obećavaju preko tahprena. Smrdouljci uče svoje krtice i zemaljske crve kako da buše ispod našeg logora i da prisluškuju šta razgovaramo. Možda nas baš sada prisluškuju."

"Koješta! Baš si glup!"

"Možda sam glup, ali to o čemu govorim ipak nije koješta", nasmeši se Italijan, nimalo uvređen. "Možda sam to rekao tako da liči na vic, ali ne bih se zakleo da sam se samo šalio. A šta smo mi uradili? Biću još precizniji, Dula. Šta si ti sam uradio izuzev što je zbog tebe ubijen jedan čovek kada ste pošli u posetu našim fruttidel-mare prijateljima? Nismo uspeali. Prosto i jasno." On zevnu i počea se. "A, sada, Dula, per favore, dozvoli da se polako sam razbudim. Ova stvarnost oko mene ne usrećuje me do te mere da budem spreman da tako grubo napustim svoje snove."

"Popij svoje vino i sanjaj ih", hladno odvrati Dula.

"Oh, Dula! Nije ti to loša ideja. Samo kada bi čovek imao pravo vino umesto ovih splaćina."

"Svinjo", procedi Dula, ali dovoljno tiho da bi Spadeti mogao da se napravi da ga nije čuo. Zatim se vrati do svog ležaja i spusti svom težinom na njegovu ivicu, ne obraćajući pažnju na Spadetijeve tihe kletve dok je kušao sok od plodova džungle koji je sam napravio. Možda će ga i ubiti. Zašto da ne? Miris te tekućine odvratila Dulu od želje da nešto pojede, iako je znao da bi trebalo; prema vlastitoj proceni izgubio je bar deset kilograma od kako su se spustili na Kungovog Sina, i nije više imao mnogo za gubljenje. Sedeo je teško dišući, sisajući kroz slamku iz flaše mlaku vodu iz destilatora. Posle nekog vremena opazi da se pod njegovim ležajem nalazi neka plastična kesa. On je izvuče na ležaj i prekri ga čitavim nanosom tankih belih mikro-snimaka.

"Vidim da si našao svoja ljubavna pisma", doviknu mu Italijan s druge strane šatora. "Na žalost, ne umem da čitam tvoj jezik. Ali ona je baš zgodna devojka."

Dula ga ne udostoji odgovora. Pokupivši pisma, on ih odnese do kolibe sa radio-uređajima, gde se nalazio jedini projektor koji je još radio. Spadeti je bio u pravu; gotovo sve poruke bile su od male Bugarke, i sve su uglavnom bile o istom. Nedostajao joj je. Misli na njega. Usamljena je i teši se sećanjem na dane koje su proveli zajedno u Sofiji.

Na fotografijama se videla Ana u Parizu, Ana u Londonu, Ana u Kairu, Ana u Njujorku. Izgleda da joj ipak nije bilo dosadno bez njega.

Bogate zemlje! Zar u suštini nisu sve bile iste, bez obzira na to da li im je bogatstvo ležalo u gorivu ili u hrani? Bogatstvo je bilo bogatstvo! Od debelih Bugara delila ga je veća razlika nego od - čak i od Kripita, pomisli, a onda smesta shvati da je bio nepravedan. Nana nije bila takva. Ona je imala tu prednost da je veliki deo svog detinjstva provela u Hajderabadu.

Daleko od smrada Italijanskog veštačkog vina, Dula oseti glad. On pronađe neki zdrobljeni kukuruz i pojede ga dok je na brzinu pregledao Anina pisma, a zatim, sporije, sinoptike sa Zemlje. U njegovom odsustvu dogodile su se mnoge stvari. Njupatori su dobili pojačanje sa Zemlje - zvalo se mirovno izaslanstvo Ujedinjenih Nacija, ali to je moglo da prevari samo one najnaivnije. Smrdouljci su

postavili satelitsku astronomsku opservatoriju i sada su pratili promene u Kungovoj radijaciji. Sa satelitom je, međutim, bilo nekih problema i rezultati nisu bili sasvim jasni. I pored toga Dula je proučavao njihove izveštaje sa divljenjem i zavišću. To je trebalo da bude njegov projekt! Za to se školovao, sve ove godine nakon diplomiranja. Kako se samo ova ekspedicija pokazala uzaludnom! On gadljivo baci pogled na rupe koje su zijale na šatoru, na instrumente koji su rđali rasuti unaokolo jer ih niko nije upotrebljavao. A bilo je toliko mnogo posla. Toliko mnogo da nije znao odakle da počne i zato nije mogao da uradi ništa.

Napolju se odjednom začu koškanje, i Dula mršteći se podiže pogled. Feng i Italijan su se svađali, a u daljini se čulo kreštanje jata balončića. Da je Maov Naslednik bio šire ruke i da Feng nije bio tolika budala mogli su imati helikopter, kao Smrdouljci, ili bar pameti da se dosete da naprave balone, kao Njupatori, i on bi tada dobio priliku da leti sa jatom. Ta prilika je bila izgubljena. Čak su i Kripiti, sa kojima je on lično, Ahmed Dula, odlučio da stupi u kontakt, bili sada za njega veći stranci nego ikada. To je nepravda! On se izložio opasnosti. Dobro je pamtio kako se osećao dok je bespomoćno ležao između neobičnih, skakutavih grdosija nalik na rakove. Da nisu najpre počeli da jedu onog drugog čoveka, znao je da bi on završio u nečijem stomaku. I sve to zabadava. Feng je dozvolio da Smrdouljci ukradu i onog jedinog Kripita s kojim je imao prilike da progovori i koga je hteo da zadrži kao uzorak.

Spolja iznenada dopreše drukčiji zvuci - siktavi, oštri, nateravši Dulu da ustane i proviri iz šatora. On ugleda plamenove kako se dižu ka nebu i Fenga kako se rve sa Italijanom, dok je jedna žena sa Jamajke ljutito psovala obojicu: "Šta se to dešava?" doviknu Dula.

Italijan odgurnu Fenga i okrenu se Duli sa pokajničkim izrazom lica. "Uaci je hteo da pozdravi naše prijatelje", reče on, čkiljeći naviše. Rakete su se već podigle u kestenjastomrku pomrčinu i počinjale da eksplodiraju, praćene nizom malih praskova svuda unaokolo; balončići su se zapalili od praštavih varnica. "Pomogao sam mu da nišani, ali možda - možda nisam dobro ciljao", objasni on.

"Glupane!" zaurla Dula, gotovo poskakujući od besa. "Vidiš li šta

si uradio?"

"Spalio sam nekoliko gasnih mehurova, pa šta?" progunđa Spadeti.

"Nisu to gasni mehurovi! Izbriši to vino iz očiju i pogledaj ponovo, eno, tamo! Je li ono gasni mehur? Zar ne vidiš da je ono čovek što visi tamo, i pita se zašto smo pokušali da ga ubijemo, žureći da se što pre vrati u svoju bazu Njupatorima i Smrdouljcima i da im referiše da su Narodne Republike objavile rat? Još jedna greška! I to takvu kakvu možda nećemo preživeti."

"Smiri se, Dula", dahtao je Feng. "Sad više ne mari ako se Njupatori ili Smrdouljci naljute na nas. Pomoć nam stiže."

"Ti si isto tako velika budala kao i on! Ispaljuješ vatromet kao neka seljačka brigada, proslavljajući što je premašila plan proizvodnje kupusa!"

"Voleo bih", progunđa Feng, "da te nisu spasli, Dula. Ovde je bilo manje svađe dok si ti bio sa Krinpitima."

"A ja bih voleo", odvrati Dula, "da je Krinpit koji je hteo da me ubije sada naš vođa ekspedicije umesto tebe. Bio je manje ružan od tebe, i manja budala."

Taj Krinpit je sada bio kilometrima daleko, i u ovom trenutku gotovo isto toliko besan koliko i Dula. Bio je doveden do ivice ludila razdražujućim pokušajima Otrovnih Prikaza iz logora Bloka Energije da razgovaraju s njim, neprestanom izgladnelošću i, iznad svega, stalnom, zaslepljujućom galamom logora.

U bučnom, svetlom svetu Krinpita nikada nije bilo potpuno tiho. Ali jačina zvuka se uvek mogla podneti: šezdeset do sedamdeset decibela, izuzev kad je gmelo zbog oluje. Skoro se nikada nije dešavalo da pređe sedamdeset pet.

Za Šarn-igona je logor Bloka Energije bio pravo mučilište. Ponekad je bio tih i zamagljen, ponekad zaslepljujuće glasan. Krinpiti nisu kažnjavali svoje slušne nerve motorima sa unutrašnjim sagorevanjem, jer ih nisu ni imali. Smrdouljci su ih, međutim, imali na desetine. Šarn-igon nije imao pojma kako rade i čemu služe, ali je svakog mogao da prepozna kada je radio: snažno kloparanje bušilice, gumom prigušeno urlanje helikoptera, klepetanje i zavijanje električnih testera, ujednačeno huktanje pumpe za vodu. U logor je

stigao već gotovo oslepljen, jer je helikopterov turbo mlazni motor odmah pored njega isto onako štetno delovao na njegovo čulo sluha kao što bi čovekovo oko stradalo kada bi netremice gledalo u nezaklonjeno sunce; priviđalo mu se još danima, i još mu je izluđujuće iskrivljavalo sve opažaje. Strpali su ga u čelične rešetke čim je stigao. I ma koliko da je glodao i testerisao, rešetke nisu popuštale. Čim bi neku od njih uspeo da zagrebe, zamenili bi je. Otrovne Prikaze su ga izluđivale, dovikujući za njim njegovo ime poput odjeka i oponašajući sve njegove zvuke, što je delovalo i jezivo i zastrašujuće. Šarn-igon nije znao da postoji magnetofonsko snimanje, i kad je čuo snimak vlastitog glasa to ga je isto toliko potreslo kao što bi čoveka omelo kad bi iznenada sreo svoj vlastiti lik. Razumeo je da Otrovne Prikaze žele da razgovaraju s njim i razumeo je nešto malo od onoga što su pokušavale da mu kažu. Ali retko im je odgovarao. Njima nije imao ništa da saopšti.

Umalo nije umro od gladi. Jedva se održavao u životu sa ono malo hrane koju je hteo da jede, i koju su oni stavljali pred njega - uglavnom biljke, koje je mahom prezirao, isto onako kao što bi čovek prezirao čičak i travu. A glad mu je bila ludački podsticana jer je u blizini mogao da namiriše ukusne Prikaze Odozdo, u kavezu pored sebe, i povremeno čak i jednu Prikazu Odozgo. Ali Otrovne Prikaze mu nikada nisu davale da ih jede. I neprestano su se čuli zaglušujuća buka i urlanje, smenjujući se sa isto tako neprijatnom tišinom kada je logor išao na počinak i kada su mu društvo pravili slabašni odjeci šatora i mekih uspravnih tela. Ljudsko biće, ako se hrani hlebom i vodom u izolovanoj ćeliji i uz zaslepljujuću svetlost koja mu smeta da zaspi, poludeće. Ni Šarn-igon nije bio daleko od toga.

Ipak se borio da održi zdrav razum jer imao je cilj pred sobom. Otrovne Prikaze su mu ubile Či-pruita.

Nije blagovremeno naučio da ih raspozna da bi znao koji je od njih krivac, ali taj problem se lako dao rešiti: svi su oni bili krivi. Čak i u nastupima ludila bilo mu je jasno da ima pravo da ih, da bi iskupili svoj greh, poubija u velikom broju; jedino mu još nije postalo jasno kako da to izvede. Hitinske kandže i testerasti mač na oklopu bili su mu se otrli do krvi, a rešetke su se još držale.

Kada bi sve utihnulo popričao bi sa Prikazom Odozgo, čežnjivo se naslanjajući svom težinom na šipke kaveza. "Voleo bih da te pojedem", reče on. Da nije bilo tih rešetki, Prikaza Odozgo bila bi mu lak plen. Izgubila je najveći deo svoga gasa i puzala je po podu kaveza koji je ličio na njegov. Od pesme joj je preostao samo tužni šapat.

"Ne možeš da me dohvatiš", objasni mu ona, "sem ako ne počneš da menjaš oklop. A onda ću ja pojesti tebe." Svaki je govorio svojim jezikom, ali sve rase na Klongu su, tokom hiljada i hiljada naraštaja, naučile pomalo jezike onih drugih. Živeći pored Prikaza Odozgo bili ste stalno izloženi njihovom pevanju, i čak i Prikaze Odozdo mogle su se čuti kako brbljaju i zvižde u svojim tunelima. "Pojeo sam nekoliko vas, tvrdokožaca", slabašnim glasom šištala je Prikaza Odozdo. "Naročito volim mladunce na vašim leđima i vas kada prvi put menjate oklop."

Stvorenje se hvalisalo, ali Šarn-igonu se to nije činilo neverovatnim. Balončići su se uglavnom hranili sićušnim produktima materija raspadnutih u vazduhu, ali da bi im mladunci bili zdravi povremeno su im bili potrebni i jači izvori belančevina. Kada bi počela sezona parenja, ženke su se spuštale na zemlju poput skakavaca, čisteći sve pred sobom. Odrasli Kripit u oklopu bio je isuviše opasan, ali kada je menjao oklop predstavljao je dobar ulov. Ali najbolji plen, za Kripite kao i za balončiće, bile su Prikaze Odozdo kada bi ih uhvatili u jednom od njihovih lopovskih izleta na površinu zemlje. Od same pomisli na njih, Šarn-igonu pođe voda na usta.

"Tvrda ljusko", prošapta Prikaza Odozgo, "umirem. Posle me možeš pojesti ako hoćeš."

Šarn-igon je pošteno morao da prizna: "Možda ćeš ti mene pojesti prvi." Ali tada primeti nešto neobično. Prikaze Odozgo nije više bilo u njenom kavezu. Polako se vukla po podu. "Kako si pobegao?" zapita.

"Možda zato što sam tako blizu smrti", malaksalo zapeva Prikaza Odozgo. "Ubice su mi probušile balon da ispuste život iz mene, a onda su zatvorile rupu nečim što je bilo lepljivo i što je zaudaralo. Ali sada se odlepilo, i gotovo sav život mi je iscurio, i tako sam uspeo da

se provučem između rešetki."

"Kamo sreće da i ja mogu da se provučem između rešetki."

"Zašto ne otvoriš kavez? Postoji neka tvrda stvar. Ubice, kada hoće, gurnu jednu tvrdu stvar na određeno mesto na kavezu, i on se otvori."

"O kojoj to tvrdoj stvari govoriš? Svoj oklop sam istro do krvi."

"Ah, ne", uzdahnu balončić, "ne kao što je tvoj oklop. Čekaj, pokazaću ti, jedna takva stvar je pored vrata."

Šarn-igonova predstava o ključevima i bravama bila je potpuno drukčija od čovekove, ali i Krinpiti su umeli da privremeno pričvršćuju dve stvari zajedno. Cvrkutao je i grebao oko sebe, sav u groznici od nestrpljenja, dok se gasni mehur na umoru polako povukao ka njemu, držeći u svojim zasečenim ustima nešto svetlo i tvrdo.

"Možeš li tu stvar ugurati tamo gde treba na mom kavezu?" počeo da mu se ulaguje Šarn-igon.

Prikaza Odozgo je neko vreme tiho pevušila sebi u bradu. "Ti ćeš me pojesti", zaključio najzad.

"Hoću. Ali ionako tek što nisi umro", odvratio Šarn-igon, dodavši lukavo, "sada već pevaš jako rđavo."

Balončić tužno pisnu, ni ne pokušavši da formira reči. Primedba je bila sasvim umesna.

"Ako tu tvrdu stvar uguraš tamo gde treba na mom kavezu", stade se pogađati Šarn-igon, "kada se oslobodim pobiću nekoliko Otrovnih Prikaza da te osvetim." Zatim iskreno dodade: "Ja u svakom slučaju nameravam da to učinim, zato što su mu ubili mužjaka-ženu."

"Koliko?" sumnjičavo prošapta balončić.

"Koliko god budem mogao", odvratio Šarn-igon. "Bar jednoga. Ne, dvojicu. Dvojicu za tebe, a za mene onoliko koliko budem mogao."

"Trojicu za mene. Onu trojicu koji zalaze ovamo i muče me."

"Dobro. Trojicu", viknu Šarn-igon. "Sve što hoćeš! Ali požuri, ako uopšte nameravaš to da uradiš, jer Otrovne Prikaze upravo dolaze!"

Satima kasnije, i gotovo na ivici potpune iscrpljenosti, Šarn-igon se utetura u jedno naselje Krinpita. Nije bilo njegovo. Gledao mu je zvuke na horizontu već odavno, ali bio je isuviše slab i loman, tako

da mu je trebalo mnogo duže da prepuzi tu razdaljinu nego i najmanjem mladuncu na leđima. "Šarn-igon, Šarn-igon, Šarn-igon", govorio je dok je prilazio jednom nepoznatom Kripitu. "Ja nisam odavde. Šarn-igon, Šarn-igon."

Jedna trudna ženka cupkajući prođe pored njega. Polako se kretala jer je bila blizu porođaja, ali ne obrati ni najmanju pažnju na njega.

Šarn-igona to ne iznenadi. Tako nešto je i očekivao. Zaista, svaki posrćući korak kroz ovo strano selo teže mu je padao od prethodnog, iako mu je uživljavanje u druge bila profesionalna kvalifikacija. "Šarn-igon", hrabro pozva on, "hteo bih da razgovaram sa nekim od vas iako nisam odavde."

Naravno, niko mu ne odgovori. Neće biti lako da se uspostavi kontakt. Svako selo bilo je kulturno i geografski izolovano od ostalih. Nisu se tukli, ali nisu ni opštili međusobno. Ako bi jedno društvo Kripita iz jednog naselja slučajno srelo grupu ili pojednica iz drugog, ponašali su se kao da ne postoje. Jedan Kripit bio je u stanju da odgurne drugog, poreklom iz drugog sela, ako bi mu smetao da prođe. Moglo se čak desiti i da dva Kripita iz različitih mesta uhvate po jedan kraj višestrukog stabla koje im je palo na put. Obojica bi ga podigla i uklonila. Ali nijedan ne bi progovorio ni reč sa onim drugim.

Genetski gledano, sela nisu bila izolovana. Mladunci bi popadali sa leđa svog mužjaka-oca u trenutku kada bi sazreli za to, ma gde se zatekli. Ako bi se u tom trenutku našli u blizini nekog stranog sela - i ako su imali sreće da uđu u njega pre nego što će ih pojesti prikaza Odozdo ili bilo koji drugi razbojnik - tamo bi ih prihvatili kao da su njihovi. Ali odrasle nikada.

S druge strane, odrasli se nikada nisu našli u Šarn-igonovoj situaciji, bar nikada do sada.

"Šarn-igon, Šarn-igon", neprestano je dovikivao, i najzad jedan mužjak-majka dopuzi do njega. Nije mu se obratio neposredno, ali se, bar, nije ni povukao. Dok se kretao, tiho je izgovarao svoje ime: Čar-p fleng.

"Jesi li imao dobre Susrete-u-krugu, strani brate?" učtivo ga zapita Šarn-igon.

Nije bilo odgovora, sem što se zvuci strančevog imena pojačale i

postadoše sigurniji.

"Nisam odavde", priznade Šarn-igon. "Veoma mi je neprijatno što sam ovde, i svestan sam da i vama mora biti neprijatno. Ali moraću ipak da ti se obratim."

Uzbuđeni Kripit je neko vreme grebao oko sebe i bubnjao svoje ime, dok najzad nije uspeo da ga izgovori. "Zašto si ovde Šarn-igone?"

On pade na kolena prednjih nogu. "Dajte mi da jedem", zamoli on. Balončić je bio tako istanjen i slab da je predstavljao tek polovinu obroka, a Šarn-igon je, naravno, pazio da slučajno ne pojede nešto od Otrovnih Prikaza. Nije bio siguran da li mu je uspelo da poubija svu trojicu, ali bar dvojica su bila sigurno mrtva, a onom trećem biće potrebno mnogo vremena da se oporavi. To je izravvalo račun za balončića.

Ali ne i za Či-pruit.

Da Šarn-igon nije umeo da se uživi na profesionalni način nikada ne bi razbio barijere između dva sela pa, i pored svega, trebalo mu je mnogo vremena i ubeđivanja; na kraju mu je Čar-p fleng ipak pomogao da se dovuče do njegovog ograđenog boravišta i da zadovolji svoje potrebe.

Šarn-igon proždra rakolikog pacova koga su mu doneli, dok je s druge strane zida Čar-p fleng nešto žustro raspravljao sa ostalim stanovnicima sela. Zatim svi uđoše i poređашe se ukруг oko Šarn-igona, osluškujući ga kako jede. Pravio se da ne primećuje njihovo učtivo, ali radoznalo grebuckanje, sve dok nije progutao i poslednju mrvicu. A onda odgurnu razmrskani oklop u stranu i progovori.

"Otrovne Prikaze su ubile mog mužjaka-ženu i nisu ga pojele."

Treperavi zvuci negodovanja.

"Mene su zarobili i držali me na jednom mestu bez vrata. Poskidali su mi mladunce s leđa i odneli ih. Mislim da ih nisu pojeli, ali ih nikada više nisam čuo."

Jasniji zvuci negodovanja, pomešanog sa saosećanjem i gnevom.

"Pored toga, zarobili su i Prikaze Odozgo i Prikaze Odozdo i još mnogo manjih živih bića, a nisu pojeli nijedno. Zato sam ubio tri Otrovnne Prikaze. Nameravam da ih pobijem još više. Jeste li vi

podržavaoci Otrovnih Prikaza?"

Mužjak-majka stade da šuška i progovori prezrivo. "Nismo ovih! Njihovi podržavaoci su Prikaze Odozdo."

"Otrovne Prikaze su vešte u ubijanju", dodade drugi. "Obratile su nam se na našem jeziku i kazale nam da se čuvamo, jer će nas inače pobiti."

"Čuvate - od čega? Šta su vam rekli da treba da uradite?"

"Samo da pazimo da nekoga od njih ne ozledimo, jer će tada pobiti celo naše selo."

"Otrovne Prikaze ne govore istinu", reče Šarn-igon. "Čujte! Kažu da su došle s jednog drukčijeg sveta, nalik na zvezde na nebu. Kakve su to zvezde?"

"Kažu da su kao vreline s neba", promuca neko.

"Osetio sam tu vrelinu s neba. Ali nikad nisam osetio vrelinu tih drugih zvezda. Ne čujem ništa od njih. Ma koliko glasno vikao, ne čujem odjek ni sa jedne od njih."

"I mi smo o tome govorili", polako progovori Čar-p fleng. "Strah nas je Otrovnih Prikaza. Pobiće nas, a neće nas pojesti."

"To je istina", složi se Šarn-igon, zastavši za trenutak. Potom nastavi: "Osim ako ih mi prvi ne poubijamo. Osim ako se sva naša sela ne udruže i obore se na njih i pobiju ih, i ne pojedu."

11.

Mardž Menindžer više nije imala plavu kosu. Ni ime na pasošu više nije bilo Mardži Menindžer. Sudeći prema putnom nalogu sada je bila major, koji je putovao na novu prekomandu; i premda joj je naredba dozvoljavala da prekine putovanje, teško da je general koji je potpisao mogao i da pomisli da će to biti baš u Parizu.

U malenoj hotelskoj sobi vrpeljila se uz takozvani croissant i ono što su prodavali pod imenom soka od pomorandže, i najzad telefonirala nastojnici da vidi da li je stigla poruka koju je čekala. "Ja žalim mnogo, mis Bernardi, ali nema ništa", uzdahnu nastojnica. Mardž uze još jedan zalogaj croissanta, i odustade. Francuska je formalno bila članica Bloka Ishrane - prošla je za dlaku, i to tako što su promenili etikete na alžirskom vinu za izvoz - ali sudeći prema onome što ste dobijali za doručak to nikada nije trebalo da postane.

Već joj je dosadila ta soba, sa bajatim mirisom khefa i seksualne atletike prethodnih stanara. Želela je da se prošeta, a nije smela. I dok je ovako ubijala vreme i nervirala se u ovoj sobi, brodovi Šljakatora upravo su prolazili kroz predlansirno stanje; obuka stručne posade za sledeću misiju Bloka Ishrane hramala je u njenom odsustvu i sam Bog zna kakvi su se sve užasi događali u Vašingtonu i u UN.

Ona ostavi nepojedeni doručak i brzo se obuče. Kada je sišla niz stepenice, naravno, poruka je stajala na nastojničkom stolu, na providnoj plavoj ceduljici:

U 15,00 časova naš čovek će doći da odvede gospođicu Hester Bernardi na zakazani sastanak.

Očigledno, stajala je tu sve vreme. Mardži je mrzelo da se objašnjava sa nastojnicom, ali kada dođe vreme za bakšiš sve će se srediti samo od sebe. Ona gurnu vrata i iziđe u ulicu Kumarten, razmišljajući šta da radi. Trebalo je negde utrošiti čitavih šest sati! A nije umela da smisli ništa korisno, čak i kad bi joj život bio u pitanju.

Bio je topao, vlažnjikav dan. Vazduh iznad Trga Opere bio je natopljen smradom benzina. Iako članica Bloka Ishrane, Francuska je očito negovala i veoma ugodne odnose sa Ah-rapima, kao i sa

Šljakatorima. I to je bio još jedan razlog da ne veruješ tim žabarima, mračno pomisli Mardži. Jedan njen deda svojevremeno je umarširao u ovaj grad u svojoj uniformi Wermachta, a nekoliko godina potom drugi deda je umarširao s druge strane, u maslinastoj uniformi američke vojske, i obojica su joj predala u amanet svoje mišljenje o Francuzima. Kao saveznici bili su prevrtljivi, kao podanici nepouzdati, a ono malo što je ikada izgledalo da ima predstavu o smislu nacionalnog angažovanja obično je završavalo tako što bi im glave obrijala ona većina koja taj smisao nije imala. Prema Mardžinom mišljenju Francuzi nisu bili ništa bolji od Engleza, Španaca, Italijana, Portugalaca, Azijata, Afrikanaca, Latinoamerikanaca i, kad malo razmislite, i devedeset odsto Amerikanaca.

Ali neposredni problem nije bio da se otkrije šta fali čovečanstvu, već šta će ona sama da radi. Odgovor je bio samo jedan. Radiće ono što radi većina Amerikanki kad dođe u Pariz. Ići će u kupovinu.

I ne samo da će ići u kupovinu - moraće; tako će najbolje izmaći nečijoj pažnji. I ne samo da mora, ona to i želi.

Jedna od najljubomornije čuvanih Mardžinih tajni bila su ta povremena orgijanja, kada je išla iz radnje u radnju, procenjujući materijale, probajući haljine, usklađujući boje cipela i odeće. U njenom malenom stanu u Hjustonu dva velika plakara, plus polovina prostorije koja se zvala gostinskom sobom, bili su pretrpani onim što je pokupovala. To je stajalo nabacano u gomilama po policama, čušnuto pod krevet još neraspakovano; puloveri koje neće nikada obući, napola sašivene zavese koje neće nikada obesiti. Dnevna soba bila joj je spartanska, a spavaća soba uvek besprekorno uredna, jer nikada niste znali ko bi mogao da navrati. Ali one tajne prostorije bile su skriveni deo ličnosti Mardži Menindžer. Nikada nije kupovala nešto veoma skupo. Naravno, ne zato što je bila štedljiva. Imala je na raspolaganju neograničene sume, i cene nikada nisu bile u pitanju. Njenom ukusu više je odgovarao kvantitet nego kvalitet. S vremena na vreme povelala bi rat protiv viškova i tada bi se dobrotvorne ustanove i Vojska spasa debelo snabdele od njenih odbačenih stvari. Međutim, za svega nedelju dana gomila bi opet narasla.

Dok taksi nije došao po nju (tačno kad je otkucavalo tri sata po podne) uspela je da povрати dobro raspoloženje. Ona se zavalila u kruto, plastično sedište automobila, spremna da se suoči sa onim što će doći.

Vozač se zaustavi na Trgu Vandom, tek koliko da uskoči još jedan putnik. Ispod turističkih naočara nalazilo se lice njenog oca, što je ni najmanje ne iznenadi. "Bonžur, zlato moje", reče on. "Doneo sam ti tvoju igračku."

Ona uze foto-aparat koji joj on pruži i ispitivački stade da barata po njemu. Bio je teži nego što je izgledao; moraće da pazi da ne dozvoli da ga neko drugi uzme u ruke.

"Ne pokušavaj da snimaš s njim", upozori je otac, "jer neće raditi. Samo ga obesi oko vrata. A kada budeš stigla tamo kuda si pošla" - on povuče polugu za otvaranje i kutija foto-aparata se otvori otkrivajući neupadljivi metalni predmet unutra - "ovo ćeš predati svojoj vezi. Zajedno sa sto hiljada petrodolara. Nalaze se u futroli."

"Hvala, tatice."

On se okrenu u sedištu da bi je bolje video. "Nadam se da nećeš reći majci da sam te pustio da ovo radiš?"

"Isuse, nikako. Odmah bi počela da sere."

"I pazi da te ne uhvate", dodade on, kao da se naknadno setio. "Tvoja veza je bio jedan od najboljih ljudi Tama Galsmita, i biće zaista besan kada otkrije da smo ga okrenuli. Kako napreduje posao u Fort Detriku?"

"Odlično, tata. Obezbedi mi prevoz i poslaću zaista dobre ljude."

On joj klimnu. "Imali smo sreće", reče. "Šljakatori su pucali na jednog od naših momaka. Nisu mu ništa uradili, ali to nam može lepo poslužiti kao provokacija."

"Zar im nije opalio natrag, pobogu?"

"Taj to ne radi! Bio je to tvoj stari drug iz zatvora, onaj iz Bugarske. Moja najpribližnija ocena je da ne veruje u upotrebu sile. U svakom slučaju, uradio je tačno ono što bih mu i ja rekao da uradi. Dojurio je natrag kao oparen i smesta podneo izveštaj miroljubivim snagama Ujedinjenih Nacija, priloživši im trake i slike kao dokazni materijal." On proviri kroz prozor. Upravo su prešli Senu. Sada su se polako probijali kroz gusti saobraćaj radničke četvrti. "Ovde ću izaći."

Vidimo se u Vašingtonu, mila moja. Čuvaj mi se."

U zoru narednog dana Mardži je bila u Trstu. Više nije bila Hester Bernardi, ali nije bila ni Mardži Menindžer. Bila je sanjiva italijanska domaćica, rodom iz Švajcarske, u znojem natopljenoj jakni i pantalonama, koja je vozila ka jugoslovenskoj granici u iznajmljenom Fijatovom električnom automobilu, u gomili drugih kupaca koji su u to nedeljno jutro krenuli da potraže jeftino povrće i jugoslovensku kuhinjsku opremu. Za razliku od njih ona je nastavila da vozi do Zagreba, parkirala kola i autobusom krenula u glavni grad.

Kada je stigla u Beograd, predmet koji joj je dao otac nalazio se na dnu plastične torbe za kupovinu, zajedno sa jednim starim puloverom i iskrzanom ženskom tašnicom povrh svega toga. Bila je prilično neispavana.

Mardži nije mogla odrasti u domaćinstvu Džefrija Menindžera a da ne nauči ležerni dijalog špijunaže. Na čitavom svetu, ona je bila jedina osoba s kojom je njen otac uvek bio otvoren. Najpre zato što je bila suviše mala da razume, te je u njenom prisustvu mogao da govori sasvim slobodno. A kasnije, opet, zato što je trebalo da razume. Kada su je ono kidnapovali pripadnici Palestinskog pokreta otpora, užasnula se više nego što bi jedna obična četvorogodišnja devojčica mogla da preživi, i strpljiva objašnjenja njenog oca bila su joj jedini oslonac u nastojanju da shvati smisao svog užasa. Konačno, on je uvek imao poverenja u nju, znajući da će shvatiti da kobne i groteskne stvari kojima se bavio imaju svrhu. Tako je ona odrasla u atmosferi provala i likvidiranja, kurira i dvostrukih agenata, u samom srcu paukove mreže koja je obavijala ceo svet.

Sada nije bila u središtu mreže; bila je na spoljnim ivicama, tamo gde je opasnost bila ogromna, a kazne surove. Hitro je koračala niz ulice koje su vrvile od života, izbegavajući da pogleda nekome u oči. Vrata na malim dućanima, ne većim od plakara, bila su otvorena, i iz njih su dopirali zbunjujući mirisi: prodorni miris pečenog mesa iz krojačke radnje (kada sam ono poslednji put jela?), smrad neopranih pazuha iz nečeg što je ličilo na butik za bižuteriju. Ona pređe ulicu izvrđavajući tramvaje, i ugleda kancelariju koju je tražila. Natpis je glasio: 'Electrotek Munschen', i nalazila se iznad poslastičarnice u

kojoj su debeli, ogromni ljudi u potkošuljama radili za šivaćim mašinama.

Ona proveri svoj ručni sat. Još ceo sat i više pre prvog mogućeg susreta s vezom. Taj čovek je bio mali, mršavi Italijan, koji će nositi fudbalerski blejzer sa oznakom jednog skopskog tima. Naravno, na vidiku još nije bilo nikoga nalik na njega - čak i kada bi se pojavio u prvo zakazano vreme, što je, kako ju je otac upozorio, bilo prilično neverovatno.

Iza tog bloka kuća nalazilo se na okupu nekoliko krovinjara koje su okružavale dvospratnu zgradu sa visokim zabatima, koja je izgledala kao očuvana stara železnička stanica u nekom američkom predgrađu. Zelena pijaca? Ličilo je na to. Mardži se progura kroz gomile žena sa povezačama i žena u mini suknjama, muškaraca u plavim radničkim bluzama koji su na ramenu prtili gajbe sa ružičastim mladim krompirićima i muškaraca sa po jednim detetom na svakoj ruci koji su proučavali tezge sa čokoladama i želeima. Ta gomila bila je dovoljno zabavljena poslom. U njoj je niko neće zagledati.

Ali, bila je gladna.

Izgleda da je bila sezona jagoda. Mardži kupi pola kilograma i flašu pepsi-kole, pa se smesti na kamenu ogradu, pored jednog otvorenog kofera punog šrafčigera i francuskih ključeva od livenog aluminijuma. Umirala je za hamburgerom, ali izgleda da to ovde niko nije prodavao. Drugi su takođe jeli jagode i Mardži je bila uverena da izgleda kao jedna od njih, ili, ako ne već kao oni, onda bar kao domaćica koja je zastala da se osveži na putu ka nekom najobičnijem odredištu.

Tačno u dva sata bila je opet ispred 'Electrotek Munschen', proučavajući mapu beogradskih autobuskih linija, kao što je bilo dogovoreno. Nije se pojavio nikakav mali, mršavi Italijan.

Dva puta je načula odlomke reči koje su joj ličile na engleski, u tom pravcu, nije mogla da pogodi ko ih je od prolaznika izgovorio. Ona stoga ponovo zadenu svoju mapu autobuskih linija u rešetku od kanalizacije na uglu i ljutito se udalji. Sledeći sastanak bio je zakazan tek u deset uveče u jednom od velikih, starih luksuznih hotela; a šta ona, za ime Boga, da radi u međuvremenu?

Morala je da ostane u pokretu. Bilo je veoma teško lutati po gradu sedam časova i više, bez obzira na to koliko puta bi seli da popijete kampari sa sodom. Bože sakloni, prošla je pored nečega što se zvalo, ćirilicom, Ekspres restoran, i kada je shvatila da je to restoran sa samoposluživanjem, rešila je bar jedan problem. Ona pokaza na nešto što je ličilo na pečeno pile, i verovatno je i bilo to, i uz pire od krompira i hleb koji je uz to išao konačno napuni stomak. Još je bilo dosta vremena i ona ga stade tračiti što je bolje umela: prošetala se kroz Botaničku baštu, zatim je još dugo šetala kroz Bulevar maršala Tita, razgledajući izloge. A onda poče da pada kiša. Ona se skloni u jedan bioskop i tu je do devet uveče gledala neku čehoslovačku komediju sa srpskohrvatskim titlovima. Jedini problem je bio da ostane budna, ali pravi problem nastao je kada je stigla u hotel. Gelizi se ni tamo nije pojavio.

Već joj se vrtelo u glavi od umora, odeća joj je bila natopljena znojem i kišom, i bila je sigurna da već počinje da zaudara na neoprano. Tatica ipak nije dobro smislio ovaj plan, pomisli ona, pomalo ogorčeno. Trebalo je da se seti da će konobarima u hotelskom baru sigurno pasti u oči oznojena i prijava strankinja usred njihovog mermera i gudačkih trija. Da je bila muškarac ne bi smetalo. Muškarac bi mogao da prođe kao jedan od onih što traže hotelske kurve, koštunjavu plavušu čija je kosa već tamnila u korenu i koja je ređala pasijans pored kamina, debeljucu svetlocrvene kose koja je dva puta u toku jednog sata izašla iz aperitiv salona, uvek sa drugim muškarcem, i sada se vratila, spremna za sledećeg. Mardži odbi još jedan kampari i posla konobara da joj donese tursku kafu. Sledeći sastanak biće tek sutradan popodne, a gde će ona prespavati?

Kurve su imale sobe. Kada bi bila jedna od njih...

Ta pomisao nije uznemiravala Mardži sa moralne strane, ali je ipak odbaci kao neizvodljivu. Čak i kada bi imala sobu, konobari bi je bez sumnje izbacili, štiteći već postojeći monopol, onog časa kad bi potražila pogledom nekog od usamljenih muškaraca. Već su počeli ljubopitljivo da je gledaju i da skidaju stolnjake sa nekih stolova u drugom kraju prostorije.

Mardži ponese kafu i prebaci se za sto one lažne plavuše. Obrati

joj se na engleskom, uverena da će u hotelu za turiste devojke dobro znati neophodne reči na svim poznatijim svetskim jezicima. "Koliko za celu noć?", upita je.

Plavuša je izgledala sablaznuta. "Za vas? Ogavno! Ne bih to nikada radila sa ženom."

"Pedeset dinara."

"Sto."

"U redu stotka. Ali imam vrlo specijalne zahteve i moraćete da radite tačno ono što vam budem kazala."

Plavuša ju je gledala sumnjičavo, a onda slegnu ramenima i mahnu konobaru. "Najpre mi morate platiti pravi škotski viski, dok mi budete objašnjavali kakvi su vam zahtevi. Onda ćemo videti."

Sledećeg jutra Mardži se probudi potpuno osvežena. Ona uđe pod maleni kurvin tuš da bi se oprala, a zatim se brzo obuče i smešeći se isplati ženu. "Mogu li nešto da vas pitam?", reče kurva, brojeći novac.

"Ne mogu vas sprečiti da pitate."

"To što ste tražili da vam radim, samo da vam trljam vrat svaki put kad se probudite pre nego što opet zaspate? Da li vas to zaista zadovoljava?"

"Ne biste verovali koliko", nasmeja se Mardži. Zatim dostojanstveno išeta iz hotela, učtivo klimnuvši mesnoj policiji u vrećastim sivim uniformama raskopčanim oko vrata, ruku položenih na revolvere u futrolama od kartona. Nekoliko blokova niže bulevar je odvede do kafane London, i tamo, pijuckajući pivo za jednim stolom u sali, sedeo je mršavi, mali Italijan, koji je nosio kapu sa oznakom skopskog fudbalskog tima.

Sela je blizu njega i poručila kafu, a zatim otišla u ženski WC. Kada se vratila, Italijana već nije bilo. Torba koju je ostavila na stolici delovala je nedirnuto, ali njeni radoznali prsti rekoše joj da fotoaparata više nije bilo, a na njegovom mestu nalazio se vodič u plastičnom omotu sa informacijama o izletu gliserom u Đerdapsku klisuru.

Vratila se istim putem preko granice. Kada se obrela u Trstu i mogla opet da preuzme identitet turistkinje Hester Bernardi iz

Amerike, već se bila sasvim oporavila. Ona se zaključa u toalet gasnog mlaznjaka koji ju je nosio u Pariz i pažljivo prouči sadržaj turističke omotnice.

Kako je Gelizi postao poverljiva ličnost u ser Tamovoj vojsci špijuna nije mogla da shvati; nije joj odavao utisak čoveka kome možeš verovati. Ali ovog puta je isporučio robu. Mali aparat je bio na putu, a u njenim rukama su se nalazili mikrofilmovi celokupnog dosijea tajnih tahprenskih poruka između Zemlje i baze Bloka Energije na Klongu. Otac će se sigurno ponositi njome.

12.

Ana Dimitrova je od Sjedinjenih Država videla isto ono što je uglavnom uvek videla po svetu: aerodrome, hotelske sobe, konferencijske sale, gradske ulice. Zato je u početku, živo zainteresovana, gledala oko sebe dok je elektrobus fijukao duž jednog superautoputa sa po osam traka u oba pravca, noseći je ka mestu gde joj je bilo naređeno da se javi na dužnost. Toliko slobodnog prostora, čak neobrađenog! I nasuprot tome, toliko mnogo čovekovih obitavališta poređanih u nizu, kad god su prolazili kroz naselja: mesta gde se jelo, gde se spavalo, gde se pilo, gde se kupovao gas; kakve li samo žderonje moraju biti ovi Ameri, pošto ta mesta stalno održavaju i razvijaju!

Više od polovine njenih saputnika bili su Amerikanci i svi su takođe proždrali po nešto: nekolicina je bezobrazno pušila, ne obraćajući pažnju na natpise sa zabranom, dvoje je žvakalo gumu, trojica na zadnjem sedištu dodavali su jedan drugome bocu u smeđoj papirnoj kesi. Narednik koji joj je ponudio parče čokolade sada je Kanađanku agronoma nudio nekim tvrdim okruglim bombonama sa rupom u sredini. Nana se iskreno trudila da joj se dopadnu, jer će se sigurno često sretati za vreme boravka. Međutim, nije joj to baš polazilo za rukom. Jedan po jedan, svaki Amerikanac bi joj prišao prijateljski, da bi posle nekoliko sekundi prešao na otvorene seksualne ponude. Čak je i vijetnamski pukovnik, tako sitan i prefinjen da je u početku sela pored njega misleći da je žena, počeo da stavlja određene lične primedbe svojim prekrasnim, visoko moduliranim engleskim jezikom. Do sada se već šest puta premeštala, i zato je sada ostala tvrdokorno da sedi gde je bila, gledajući netremice kroz prozor iako više ništa nije videla; takvi kompulzivni potrošači, nije mogla a da ne pomisli, na kraju će osetiti neumitnu potrebu da i nju progutaju.

Krajem sledećeg dana već je bila mrtva umorna. Izdali su joj i novo odelo: "Nosićete ovo vojničko radno odelo sve vreme, sem ako vam nastavnici ne naredе drukčije." Dali su joj i smeštaj: "Sve vreme

ćete održavati čistoću. Vaše lične stvari moraju sve vreme stajati u vašem kovčegu." Preliminarna uputstva i objašnjenja: "Na doručak ćete dolaziti u nula šest nula sati. Od nula sedam nula nula do jedanaest nula nula učestvovaćete u radu svoga kursa za obnavljanje znanja i učenja novih veština koje ćete primenjivati na Klongu. Od dvanaest nula nula do šesnaest i trideset pohađaćete kurs snalaženja i preživljavanja u prirodi, da biste umeli da preživite u uslovima Klonga. Od osamnaest nula nula do gašenja svetla u dvadeset dva nula nula ste slobodni, izuzev kada se od vas bude tražilo da uzmete učešća u dodatnoj nastavi na kursevima za obnavljanje znanja, učenja novih veština ili preživljavanja. Vikendi? Ko je taj momak što pita za vikende? Ah, vi ste. Dakle, ovde nema vikenda." Kada se sve to završilo već je skoro bila ponoć, i Ana tek tada odvuče svoj kofer u malu, oskudno nameštenu sobu koja joj je bila namenjena, toliko hladnu da je podsećala na jednu od onih ćelija koje se pokazuju posetiocima u okružnom zatvoru, i tu otkri da joj je sobni drugar bio vijetnamski pukovnik. Čak su i ovde činovi bili privilegovani. Ali Ana nije htela da ima posla s njim, i tako se vratila natrag u sobu za smeštaj, dobro se isvađala, i kada je konačno mogla da legne da spava u novoj sobi koju je delila sa jednom ženom bilo je skoro dva sata posle ponoći.

Doručak je bio obeshrabrujuće obilat - jaja sa kobasicom, pšenične pahuljice, hleb sa džemovima, marmeladama i buterom od kikirikija u otvorenim litarskim teglama na svakom stolu, a za dezert su proveli ceo sat primajući vakcine. Nijedna nije bolela, ali po osmesima i šalama medicinskog osoblja Ana je znala da će boleti kasnije. A onda se postroji u red zajedno sa još dvadeset i četiri člana svog odreda i svi odmarširaše po vlažnom, ledenom vetru na svoje kurseve osvežavanja znanja i primenjivanja specijalnih veština. U Aninoj maloj grupi bili su Kanađanka i dva nepoznata muškarca i svi su jedan za drugim krivudali kroz logorske ulice, pored igrališta za bejzbol i kuglane, između baraka i bezimernih građevina ispred čijeg ulaza su naoružani stražari hodali gore-dole, pa na jedno otvoreno polje od oko pet stotina kvadratnih metara. U sredini se nalazio privezan balon u obliku kobasice, dugačak pedeset metara, dok su stražari stajali oko celog polja i trojica ispred ulaza. Sve to

opasavala je živa ograda, a na ulazu te ograde bilo je još stražara; i pre nego što bi nekome od njih dozvolili da uđe morao je još jedanput da prođe kroz ceo dosadni proces provere identiteta.

Kada je konačno prošla kroz kapije i između stražara našla se u dugačkoj, otvorenoj šupi, pokrivenoj neprovidnom belom plastičnom kupolom. Vazduh je bio vlažan i težak, pun neobičnih mirisa, a osvetljenje je bilo prigušeno crveno. U početku gotovo ništa nije mogla da vidi, ali je bila svesna da se neki ljudi kreću između redova nečega što je ličilo na manje, providne polulopte. Svetlost je dolazila iz sistema gasnih cevi, potpuno crvena i slaba.

Vodič koji ju je uveo sada joj se obrati: "Da li se dobro osećate?"

"Da, zašto?"

"Neki ljudi ne mogu da podnesu zadah."

Ona oprezno omirisa vazduh: biber, još neki začini i zadah truleži iz džungle. "Ne, sve je u redu."

Kanađanka reče: "Sve ovo deluje nekako čudno."

"Na spoljašnjem omotaču pritisak je pozitivan. Uši su vam verovatno malo zagluhnule. To je za slučaj da negde propušta vazduh, jer tada će strujanje ići ka unutra, a ne ka spolja; vazduh iz ove komore se, naravno, prethodno zagreva na hiljadu pet stotina stepeni, pre nego što se ispumpa - možda ste primetili dimnjak?"

"Ne, njih nema. Oh, naravno", sumorno nastavi vodič, "i ovde možete poginuti. Ali od alergije, ne od bolesti, i svi ste već vakcinisani protiv njih. Dimitrova, vi ste lingvista. Pođite za mnom, a vi ostali sačekajte ovde dok ne dođem po vas."

Proveo ju je kroz tu prostoriju nalik na staklenu baštu, pored redova plastičnih polulopti. Kada su joj se oči privikle na polumrak mogla je da vidi da se u svakoj nalazio po jedan uzorak, uglavnom biljke, od kojih su pojedine bile zaista ogromne. Jedna se uzdizala deset metara, gotovo do vrha velike plastične kupole. Ličila je na snop divovske paprati, i Ana se čudila pri pomisli koliko je moralo koštati da se ta ogromna masa tahionskim putem prenese kroz sve te svetlosne godine. Pored gromkog hućanja peći za sagorevanje smeća i buke koja je poticala od pumpi i ljudi u kupoli, postojali su još neki zvuci koje nije umela da odredi; tiha i treperava pesma sva u visokim tonovima, pomešana sa stenjanjem i klepetanjem. Dopirala

je iz pravca u kome je išla. "Dobrodošli u naš zverinjak", dobaci joj vodič.

I tek tada ugleda balončić.

Odmah ga je prepoznala; još jednog tako čudnog bića nije moglo biti u svemiru! Ali kao da je bilo - povređeno. Bilo je privezano za pod kaveza. Ogromni mehur je pulsirao, ali je bio gotovo sasvim izduvan, klonuo na zemlju. Zurila je u njega očarana, i tek tada ugledala elastičnu plastičnu kopču za zapetivanje koja je uredno bila pričvršćena lepljivom trakom preko jedne rupe na mehuru, dok je plastična, meka cev infuziju vodila odatle do cilindra sa gasom. Jedna žena sa magnetofonom čučala je pored cilindra, podešavajući ventil dok je osluškivala žalosnu pesmu balončića.

Nikakvo čudo da mu je glas bio tako slabašan! Pritisak gasa bio je daleko ispod normalnog, isuviše mali da bi mu omogućio da poleti, dovoljan tek da može da peva, polušapatom i jecajući. Žena podiže pogled i upita: "Vi ste Dimitrova? Ja sam Džulija Arden, a ovo" - ona pokaza na balončić, "to je Širli. Upravo nam peva o svom detinjstvu."

Ana učtivo steže ženinu ruku, gledajući u tužno, smežurano malo biće. Ti zvuci nisu joj ličili na jezik! Nije mogla da zamisli da će ih razumeti, a još manje da će ih prevoditi, bez obzira na to koliko puta joj prepolovili mozak! "Uradiću sve što mogu, mis Arden", reče ona, pomalo nelagodno, "ali da li zaista mislite da me možete naučiti da razgovaram s tim?"

"Ja? Možda i neću. Ja ću vam dakako, pomoći, kao uostalom i kompjuteri, ali onaj ko će vas zaista naučiti biće sama Širli. Voli da nam peva. Sirotica. Najzad, nema ništa drugo ni da radi, zar ne?"

Nana pogleda u to stvorenje, a onda prasnu. "Ne, ali to je ipak sramota! Zar ne vidite da trpi bolove?"

Druga žena slegnu ramenima. "Šta hoćete da uradim?" Ton joj nije bio toliko neprijateljski koliko odbramben. "Ne bih rekla da se Širli dobrovoljno javila za ovaj posao, ali da znate, nisam ni ja. Vaš posao je da naučite njen jezik, Dimitrova, pa, prema tome, krenite."

"Ali, gledati živo stvorenje koje pati u bolovima..."

Džulija Arden se nasmeja i zavrte glavom. "Dušo, tek si doputovala. Sačekaj dan-dva. I onda dođi da mi pričaš o bolovima."

Od 07.00 do 11.00 Ana Dimitrova je naprezala mozak sve dok joj

se nije činulo da će umreti, a od 12.00 do 16.30 uspostavljala je ravnotežu čineći to isto i sa svojim telom. Džulija Arden bila je u pravu. Za nepunih četrdeset osam časova Ana je postala pravi znalac što se tiče bolova. Budila se sa onim nejasnim osećanjem da joj svetlost smeta - osećanjem za koje je znala da predskazuje migrenu. Svako veče je odlazila u postelju u modricama i sa takvim bolovima, tištećim i pulsirajućim, da je morala prikupiti svu svoju volju da se uzdrži da ne proguta pilule koje su joj dali. Te pilule nije smela sebi da dozvoli; morala je da održi mozak sposobnim da reaguje. Čak i dok spava, jer spavanje je za Anu bilo samo druga vrsta učenja, pošto joj je pod jastukom, bez prestanka, cele noći, mrmljala traka sa snimljenim pevanjem balončića.

Svako popodne bilo da se osećala dobro ili loše, provodila je na vežbalištu. Sklekovi i trčanje na pet stotina metara, prelaženje prepreka, penjanje uz konopac. Ruke joj se najpre odraše, zatim obrastoše plikovima, koji potom predoše u žuljeve. Kolena su joj bila izgrebana do krvi, čak i kroz debelu trenerku. Ruke i noge bile su joj u modricama - na onim mestima gde se već nisu našle bubuljice ili plikovi.

Na ovakvim mestima prijateljstva se začas sklapaju. Naučila je da pukovnika zove 'Gaj' i da poštuje njegov vispreni duh i smisao za humor. Naučila je, takođe, sve načine kojima će izbeći da ostane s njim nasamo, kao i sa narednikom Svegertom; iskreno rečeno, sa bilo kojim od muškaraca, jer svi su izgleda imali posebne rezerve snage kad bi se našli u društvu privlačne ženske osobe. Ili neprivlačne. Njena cimerka, kaplar Elena Kristijanides, bila je sve samo ne lepa, ali više nego jednom Nana je doživela da se jedva dovuče do sobe od umora i zatekne vrata zaključana, dok se iznutra čulo nejasno ječanje i kikotanje. Kada bi je najzad pustili da uđe, uvek bi rekla, tonom praštanja: "Molim te, sve je u redu, Kris, ne spominjimo to." Ali nije bilo u redu. Zakidali su joj od spavanja! Zar i njima nije bio potreban odmor?

Dani su prelazili u nedelje i umor se smanjivao, modrice zaceljivale, reakcije na antialergene oslabile. Glavobolje su ostale, ali Nana se već navikla na njih, i naučila da uzme učešća u prijateljskom ćaskanju u kantini. Tamo su stalno kružile neke

neverovatne priče! Putovanje na Kungson biće isključivo u jednom pravcu, i oni će se tamo naseliti i začeti novi ljudski rod. Uopšte ne idu na Kungson, već na neku novu planetu, za koju se još ne zna čak ni kako se zove. Uopšte ne idu u kosmos. Izbaciće ih padobranom na obale Škotske, kao komandose, da izvrše napad na rafinerije nafte. Idu na Antarktik, koji će postati nova kolonija Bloka Ishrane, jer je otkriven proces pomoću koga će se otopiti ledeni pokrivač. U početku Anu su takve priče prepadale, zatim zabavljale, i na kraju su joj postale dosadne; počela je i sama da ih izmišlja i videla kako se isto onako brzo pronose kao i sve druge. Ali neke od tih rekla-kazala izgleda da su ipak bile tačne. Čak i neke zastrašujuće: u kosmosu se dogodio neobjašnjeni udes, u kome su nastradali brodovi upućeni kao pojačanje Šljakatorima, pa čak i njihov satelit za tahionski prevoz. Te večeri dopustila je sebi da zakasni na večeru, da bi slušala večernje vesti; tačno je, bilo je zvanično potvrđeno. Užas! Kako li će se osećati Ahmed? Ali tada se vesti nastaviše i bi rečeno da su ekspedicije Blokova Energije i Ishrane ponudile pomoć ekspediciji Narodnih Republika i Ana, punog srca, pohita u trpezariju, zatraži tišinu i predloži da svi potpišu pismo sa dobrim željama i saučešćima koje će uputiti svojim kolegama iz Bloka Radne Snage. Sva lica se okrenuše ka njoj, zatim se stadoše poluzbunjeno sašaptavati, ali na kraju je ipak pustiše da napiše pismo i svi ga potpisaše. Sledećeg popodneva voditelj kursa joj čak dozvoli da se udalji sa nastave da bi odnela pismo u kancelariju komandanta logora. On je saslušala nepomična lica, tri puta pročita dokument i obeća da će ga poslati kroz uobičajene kanale. Za večerom ona blistajući obavesti ostale šta se dogodilo, ali njenu vest već su nadmašile nove. Tri nove priče. Prva, da će sledećeg dana doći veliki transport novih kursista. Druga, da je utvrđen datum kada će poleteti na Kungson, i da će to biti kroz nepune tri nedelje. I treća nasuprot prethodnim, da će ceo projekt biti poništen.

Kakve priče! Nana Ijutito ustade, lupkajući viljuškom o svoju debelu porcelansku šolju. "Kako možete da verujete u te gluposti?", upita ona.

"Kako bi sve mogle, istovremeno da budu istina?" Ali malo ko na nju obrati pažnju, i ona oseti kako je neko vuče za lakat.

Bio je to pukovnik koji se, kao što je često činio, progurao između Ane i njene cimerke dok su sedele za stolom, da još jedanput okuša sreću. "Slatka, prelepa Ana", obrati joj se on, "ne pravi budalu od sebe. I ja znam ponešto od tih priča, i sve su one istinite."

Da je bar jedna bila istinita pokazalo se već sledećeg jutra. Šezdeset i pet novih osoba stiglo je u bazu, i Ana namah prepoznade jednu među njima! Plavušu, koja je bila ćerka Džefrija Menindžera.

Naravno, sve se okrenulo tumbe. Raspored u sobama bio je potpuno promenjen da bi se napravilo mesta za pridošlice; ali, ne, ne samo zato, shvati Ana, jer su većina novih, kao i veći broj starosedelaca bili smešteni u drugu kasarnu, pola kilometra odatle. Nana je izgubila svoju cimerku, kaplarku Ženskog armijskog korpusa, i u jednom trenutku se uplaši da će joj se opet utrapiti pukovnik Gaj. Ali to se nije dogodilo. On beše prešao u drugu kasarnu, a Nana se uselila u drugu sobu sa Kanadankom čija je specijalnost, izgleda, bila da uzgaja žitarice pod nemogućim uslovima. Mardž Menindžer ugleda u gomili Nanu i mahnu joj rukom. Nisu dobile priliku da progovore ni reč-dve - a nije ni Nana imala baš neki razlog da razgovara sa Amerikankom - i u celoj toj zbrci ona je kasnila gotovo čitav sat na svoj jutarnji sastanak sa ženkom - balončićem.

To stvorenje za Anu više nije predstavljalo biološki uzorak. Postalo joj je prijateljica. Pesme balončića već su se ulile u spoznajnu polovinu Aninog mozga. Prvoga dana naučila je da razlikuje nekoliko običnih fraza, a kroz nedelju dana da saopšti prve apstraktne pojmove; sada je već gotovo potpuno tečno govorila taj jezik. Ana nikada nije zamišljala da ume da peva, ali balončiću to kao da nije smetalo. Pevale su jedna drugoj satima, i Širlina pesma postajala je sve tužnija, ponekad čak nevezana. Ona je bila, kako je rekla Ani, poslednji preživeli član iz skupine od petnaestak bića njene vrste, koja je bila otrgnuta sa Kungsona i bačena ovamo, na ovo negostoljubivo mesto. Verovala je da neće još dugo poživeti. Pevala je Ani o slasti toplog polena u vlažnom oblaku, o vreloj, razdirućoj tuzi raspršivanja jaja, o zajedničkom radovanju jata kad peva u horu. Rekla je Ani da više nikada neće pevati u jatuu. Bila je

trostruko u pravu. Ne bi se usudila da peva, i da je mogla, ovako žalosno ogrubelim i oslabelim glasom, jer joj je gasna pumpa davala samo isprekidane, mucave tonove. Nije imala nikakvih izgleda da se vrati na Kungson. I znala je da će uskoro umreti; i zaista, dva dana kasnije bila je mrtva. Ana je stigla u zverinjak i našla kavez prazan, dok je Džulija Arden nadgledala sterilisanje njegovih delova. "Ne cmizdri", posavetova je ona hrapavim glasom, "naučila si sve što je trebalo da znaš."

"Ne plačem zbog učenja, već zato što sam izgubila nekoga ko mi je bio drag."

"Isuse! Gubi mi se s očiju Dimitrova. Kako su samo mogli da uključe ovako ćaknutu osobu u projekat? Plačeš nad crknutom mešinom puvanjaka i šalješ ljubavna pisma Šljakatorima - ti si zaista otkaćena!"

Ana se žustrim korakom vrati u kasarnu, baci se na svoj ležaj i isplaka se kako već mesecima nije - za Širli, za Ahmeda, za ceo svet i za sebe samu. 'Otkaćena' je bio tačan opis njenih osećanja. Kako je sve odjednom postalo odvratno i komplikovano.

To popodne na vežbalištu bilo je pravo mučenje. Fizički napor više nije bio problem, ali već nekoliko dana su 'vežbe' bile sasvim drukčije. Svi oni, njen odred i pridošlice, manje su se posvećivali jačanju mišića i refleksa, a više učenju da rukuju neobičnom opremom - neobičnom za Anu, ako ne i za druge; primetila je da svi novodošavši, a i neki starosedeooci, već imaju neko iskustvo u tome. Kakva oprema! Teška gumena creva, kao vodeni top, metalne kutije koje se nose na leđima i šmrkovi kao bacači plamena, laseri, čak i lansirni uređaj za granate. Kojoj čudovišnoj nameni je sve to trebalo da posluži? Stisnutih usana Ana je izvršavala naređenja. Svaki čas bi upala u nevolju i trebalo je da je drugi spasavaju. Pukovnik je, tako, spasao da ne spali samu sebe bacačem plamena, a narednik Svegert je morao da pritrči da je izbavi kada ju je trzaj vodenog topa oborio s nogu. "Molim vas, nemojte se uznemiravati", dahtala je izvan sebe od besa, s mukom ustajući i mašajući se opet šmrka. "Živa sam i zdrava."

"Vraga jesi", ljubazno primeti on. "Nasloni se na njega malo jače, slatka moja jesi li čula? Za to ti nisu potrebni mišići, samo malo

mozga."

"Ne slažem se."

On zavrte glavom. "Zašto si se tako napela, Ani?"

"Ne volim kada me uče da upotrebljavam oružje!"

"Koje oružje?" On joj se isceri. "Zar ne znaš da će se ovo upotrebljavati samo protiv gamadi? Pukovnik Menindžer nam je svima objasnila. Nećemo ubijati razumna bića, to je protiv zakona, osim toga, dupe će nam upasti u škripac ako to uradimo. Svi ti razumi imaju svoje male rođake, pacove u obliku rakova i vazdušne ajkule i one spodobe što riju u zemlji pa tek izniknu i gricnu ti guzu. E, njima je ovo namenjeno, da znaš."

"U svakom slučaju", odbrusi Ana, "nije mi potrebna vaša pomoć, naredniče. Čak i kada bih vam verovala, ili vašem pukovniku Menindžerovoj, što mi, uopšte, ne pada ni na pamet."

Svegert pogled preko njene glave i napući usne. "Hej, zdravo, pukovniče", pozdravi on. "Upravo smo pričali o vama."

"To sam već primetila", reče glas Mardži Menindžer. Ana se lagano okrenu i ugleda je. Izgledala je, primeti Ana bez trunke sažaljenja, veoma jadno. Vakcine su počele da deluju tako da su joj po licu izbile mrlje višnjine boje; oči su joj bile zakrvavljene i pune suza, a u kosi su se, pri korenu, primećivale tamne izrasline. "Nastavite naredniče", reče ona. "Dimitrova, javite se u moju sobu posle večere."

Svegert se okrenu i diže glas. "Dobro, dobro, momci", viknu on. "Guzice na zemlju! Da vidim kako puzite!"

Buntovnički gundajući Ana pade na zemlju; vežbala je da se kreće poput crva preko otvorenog polja, onako kako je naučila prethodnog dana. To su bile pešadijske borbene vežbe! Kakva besmislica, ako je zaista u pitanju bila naučna ekspedicija! Ipak, ona pažljivo suzbi svoj bes, tako da joj potraja tokom celog popodneva, večere i sve do trenutka kada je zakucala na vrata Menindžerove, u onoj drugoj kasarni, na pola puta preko baze.

"Napred." Pukovnik Menindžer sedela je za pisaćim stolom u belo, lepršavoj kućnoj haljini sa naočarima bez okvira na pola nosa, poput bakice, dok je poslužavnik sa napola pojedenom večerom stajao na stolu, odgurnut u stranu. "Sedi, Ana. Cigaretu? Ili bi nešto

popila?"

Plamenovi besa u Aninoj duši utihnuše. Ali još su bili spremni da se razbukte. "Ne, hvala", odbi ona, glasom kao da se obraća punoj sobi ljudi.

Mardži ustade i nasu sebi malo viskija. Više bi volela marihuanu, ali nije joj se delila s tom Bugarkom. Gucnuvši malo pića, ona upita: "Lično pitanje. Šta imaš protiv Svegerta?"

"Nemam ništa protiv narednika Svegerta. Samo ne želim da vodim ljubav s njim."

"Šta si ti, Dimitrova? Ekstremna feministkinja? Ne moraš ga držati za muda na vežbalištu. Samo ga pusti da ti pomogne ako to zaželi."

"Pukovniče Menindžer" - Ana je birala svaku reč - "da li mi vi to naređujete da podstičem njegove seksualne nasrtaje na mene, da bih lakše završila obuku prelaženja prepreka?"

"Ne naređujem ti da kenjaš gluposti, Dimitrova. Šta ti je, zaboga? Svegert se nabacuje svemu što ima rupu. Takav je. Nabacuje se i meni. Mogla bih da hoću da strpam tog kučkinog sina u vojni zatvor u Livenvortu, zbog toga što je svoje ruke trpao na vežbalištu. Ali neću, zato što je dobar voj... zato što je u suštini dobar čovek. Pomoći će ti, ako mu dozvoliš. Kasnije uvek možeš da mu kažeš da se nosi."

"To smatram nemoralnim, pukovniče Menindžer."

Mardži iskapi piće i nasu sebi još pola drugog. "Nisi baš srećna i zadovoljna ovde, je li, Ana?"

"Tačno, mis Menindžer. Nisam se sama prijavila na ovaj zadatak."

"Ja, jesam."

"Da, bez sumnje. Vi možda jeste, ali ja..."

"Ne, ne mislim na to. Prijavila sam sebe, ali i tebe. Izabrala sam baš tebe, po imenu Ana, i trebalo je debelih veza dok su te Bugari pustili. Ja hoću da ovo lansiranje uspe. Hoću da postavim temelje društvu koje će znati šta znači planiranje, čuvanje i saradnja. Znaš li koliko ulažemo u ovo? Četiri broda. Gotovo devedeset ljudi. Trideset pet tona opreme. Osvajanje Evrope koštalo bi manje od ovog jednog lansiranja, i veruj mi, svi koji učestvuju vrište. Preskupo je. Nasekiraće Šljakatore. Smrdouljci će podići cene. Potrebna su nam ta sredstva da bismo rešili probleme velikih gradova. Polovina

Kongresa bi ga već sutra otkazala da može..."

"Priča se ", oprezno reče Ana, "da će lansiranje možda biti otkazano."

Mardži začuta i senka joj pređe preko lica. "Ne", ispravi je ona, "to se neće dogoditi, jer je isuviše značajno da ekspedicija krene. Upravo zato sam i tražila baš tebe, Ana. Ako treba da pošaljemo devedeset ljudi, to treba da bude najboljih devedeset ljudi na svetu. A ti si najbolji prevodilac od svih koje znam." Ispruži ruku i dodirnu Anin rukav. "Razumeš?"

Ana se izmače čim je to mogla da izvede, a da ne deluje uvredljivo. Misli su joj bile nesigurne. "D-da", reče ona nevoljno, odmah dodavši: "Ali, s druge strane - ne. Ono što pričate je veoma ubedljivo, mis Menindžer, ali kakve to veze ima sa upotrebom bacača plamena i drugog oružja? Zar treba da izgradimo divni monolitni svet tako što ćemo uništiti sve ostale?"

"Zaboga, Ana, nikako!" uzviknu Mardži, sa onoliko zaprepašćenja i odvratnosti koliko je to umela da unese u svoj glas. "Dajem ti reč!"

Nastade neprijatna tišina. "Razumem", progovori najzad Ana, "Dajete mi svoju reč."

"A šta bi drugo htela da uradim?"

"Ovde čovek tako malo može da opšti sa ostalim svetom", zamišljeno odgovori Ana. "Volela bih da mogu da porazovaram sa drugima. Možda baš sa svojom delegacijom pri Ujedinjenim Nacijama."

"Zašto ne bi?" uzviknu Mardži. Potom kao da se malo zamisli, a onda klimnu. "Reći ću ti šta ćemo. Čim se obuka završi, svi ćemo dobiti tri dana voljno. Ja se takođe spremam u Njujork. Pođi sa mnom. Poješćemo nešto pristojno, otići na nekoliko žurki. I ti ćeš moći da porazgovaraš s kim god budeš želela. Slažeš se?"

Ana je oklevala. Najzad, preko volje, prihvati: "Dobro, mis Menindžer. Zvuči zanimljivo." U stvari, nije bilo, i to iz više razloga, ali kao pravdoljubiva osoba Ana je morala priznati da joj izgleda pošteno.

"Odlično, dušo. Sada, ako nemaš ništa protiv, već odavno je trebalo da obavim jedno dugo, toplo kupanje."

Mardži zaključa vrata za Bugarkom i zamišljeno stade da puni

kadu. Posle nekoliko trenutaka donese odluku, uze telefon i pozva sobu dežurnog. "Pukovnik Menindžer ovde", reče ona. "Obavestite oficira zaduženog za obuku da ću biti odsutna na sutrašnjim formacijama i spremite mi prevoz u nula osam nula nula. Treba da idem u Njujork."

"Razumem", odgovori dežurni. Nije bio iznenađen. Nijedan član projekta nije se smeo kretati van baze, i to je, kako je pisalo u naredbi, bilo bez izuzetka. Ali on je znao, i ko je napisao naredbu.

Mardži je nestrpljivo sedela u prostoru za publiku u Savetu bezbednosti UN, čekajući da bude prozvana. Delegacija Perua je nadugačko i naširoko objašnjavala zbog čega je nedavno onako glasala, dok je ostalih devet zemalja članica Saveta čekalo, manje ili više ljutito, da uzajamno razjasne svoje glasove. Pitanje se izgleda odnosilo na teritorijalne vode pojedinih ribarskih flota. U normalnim okolnostima Mardži bi veoma zainteresovano slušala, ali sada su joj se misli udaljile mnogo svetlosnih godina, čak do Klonga. Kad je mlada crnkinja konačno došla da je pozove na zakazani razgovor, zaboravila je Peru mnogo pre nego što je napustila auditorijum.

Žena je odvede u jednu neupadljivu prostoriju sa natpisom 'Pristup dozvoljen samo ovlašćenim licima', i otvori joj vrata ne ulazeći i čak ni ne pogledavši unutra.

"Zdravo, tatice", uzviknu Mardži čim su se vrata zatvorila, podmetnuvši mu obraz da je poljubi.

Otac joj, međutim, uskrati poljubac. "Grozno izgledaš", reče on, savršeno saosećajnim tonom. "Čemu to, do đavola, učiš te svoje 'kolonizatore'?"

Mardži je bila zatečena; takvo pitanje nije od njega očekivala, a u svakom slučaju, nije bila došla da o tome razgovaraju. Ipak mu smesta odgovori. "Učim ih taktici preživljavanja. Tačno ono što sam i rekla da ću ih učiti."

"Pogledaj ovo", pozva je on i raširi pregršt holografskih slika pred njom. "Umetnička dela iz privatne kolekcije Maovog Naslednika. Dobro sam platio za njih."

Mardži podiže jednu, pažljivo je naginjući da bi dobila utisak trodimenzionalnog pokreta. "Izgledam debela", reče nezadovoljno.

"Ove su iz vreće diplomatskog kurira u Otavi. Prepoznaješ ih, nadam se. Evo gde tvoji momci bacaju granate. I jedan uspeli snimak vežbe sa bacačem plamena. I još jedan na kome se vidi devojka, neću reći koja, kako probada nešto što vraški liči na Krinpita, nečim što vraški liči na mač."

"Oh, do đavola, tatice, to nije mač. To je samo pljosnati, oštri nož. Dobila sam tu ideju kada sam gledala šefa sale u baru Grand Centrala kako otvara ostrige. A i taj Krinpit je samo lutka."

"Grom i pakao, Mardži! To su ratne veštine!"

"To je preživljavanje, dragi moj", ispravi ga ona. "Nego šta si ti mislio? Najveće i najružnije opasnosti s kojima će se suočiti naši momci i devojke biće Krinpiti, Kopači Tunela i balončići, i - oh, da, ne smemo zaboraviti Smrdouljce i Šljakatore. Ja se ne zalažem za ubijanje, tatice, samo ih učim kako da se ponašaju ako dođe do ubijanja." Lice joj se smrknu. "Svejedno, volela bih da znam ko je napravio ove snimke?"

"Saznaćeš", odbrusi on mračno. "Ali to je bez značaja; ovo su samo kopije. Šljakatori imaju originale, Tam Galsmit je do sada već svakako dobio jednu seriju za sebe, a Šljakatori i Smrdouljci na Klongu će saznati o tome najkasnije kroz nedelju dana, i tu će biti kraj prijateljstvu između ekspedicija. Jesi li slušala debatu u Savetu?"

"Šta? Oh, dabome - nešto malo."

"Trebalo je da odslušaš mnogo. Peru je upravo proširio svoje teritorijalne vode za još hiljadu kilometara."

Mardži začkilji, zbunjena. "Kakve to veze ima sa mogućom tučom na Klongu?"

"Peru to ne bi učinio bez debele podrške. On se vodi kao pripadnik Bloka Ishrane, naravno, zbog svog ulova sardela. Ali nemaju ni lonac da pišaju u njega kada riba ode u dubinu, i zato nastoje da budu prijatelji sa drugim blokom."

"S kojim?"

Njen otac povuče prstima uglove očiju naviše. Nije to učinio zato što je postojala opasnost da ova preosetljiva soba bude ozvučena; bio je to rafeleks da se bez potrebe ne izgovara ime Maovog Naslednika.

Mardži je neko vreme ćutala, dok je mašina za sortiranje kartica u njenoj glavi vršila pregrupisanje po prioritetima. Konačno, mašina se vrati na broj jedan. "Tatice", reče ona, "Peru može svoje sardele da zadene u... uho, i ja nemam nameru da ne spavam lupajući glavu o tome ko je od mojih ljudi špijun; ako i bude malo skandala zbog uvežbavanja ratnih veština, preživemo. Za dve-tri nedelje to i onako neće više ništa značiti jer mi ćemo biti tamo, i zato sam i došla da razgovaram s tobom. Gas Lenc se izvlači. Treba da mi pomogneš, tatice. Nemoj ga pustiti da nas ukine."

Njen otac se dublje zavalj u stolicu. Mardži ne beše navikla da vidi Džefrija Menindžera umornog i starog, ali baš tako je sada izgledao.

"Dušice", reče on umorno, "imaš li ti uopšte neku predstavu o tome u kolikom smo sosu?"

"Naravno da imam, tatice, ali..."

"Ne, slušaj me. Mislim da zapravo nemaš pojma. Na ostrvu Katalina danas je ukotvljen tanker sa šest stotina hiljada tona nafte, koji nikada neće stići do Long Biča. Ne bi ništa marilo, da je sve u redu. Južna Kalifornija drži uvek obilne zalihe. Ali te zalihe su sada dodeljene tvom projektu. Ako taj tanker ne zaplovi za četrdeset osam časova, Los Anđeles će provesti vikend u mraku. Šta misliš, kako će javnost reagovati na to?"

"Pa, sigurno će se izvesna govna..."

On je zaustavi podigavši ruku. "Da li si videla priču u jutrošnjim novinama? Šljakatori znaju da je njihov tahprenski satelit bio namerno uništen."

"Ne, nije! Bilo je slučajno. Trebalo je da bomba uništi brod sa opremom i namirnicama!"

"Nesrećni slučaj u vršenju zločina i sam postaje deo zločina, Mardži."

"Ali ne mogu da dokažu - hoću da kažem, nema šanse da to meni pripišu, izuzev..."

Ona pogleda u oca. On zavrte glavom. "Italijan im neće ništa reći. Već je uklonjen."

Znači, jadni Gvido neće doživeti da potroši svojih sto hiljada petrodolara. "To što smo mu dali isplatilo se", zaključila ona. "Pogledaj

samo šta si dobio iz njegovih mikrofilmova. Imaš dokaze da su Smrdouljci postavili svoju bazu na tom mestu zato što su imali slike siezmičkog skenera koje su pokazivale da se tu nalazi nafta. A to je prekršaj pakta, eto ti."

"Ne budi dete, Mardži. Kakve veze ima 'dokaz' s tim? Ser Tam i Nadničari ne mogu da dokažu da si ti Geliziju dala bombu, ali ne moraju ni da dokazuju, dovoljno je da znaju. Peru je dokaz da znaju. Da i ne pominjem neke sitnije vesti, koje možda još nisi čula, kao na primer da je američka ambasada u Buenos Airesu bila jutros napadnuta zapaljivim bombama. To nam je, rekao bih, mala poruka od Ser Tama ili od Maovog Naslednika. Šta misliš, kakva će biti sledeća poruka?"

Mardži shvati da češe svoje plikove i natera sebe da skloni ruku. "Tatice", reče ona, "ti znaš da niko ne može uraditi nešto zaista ozbiljno. Ravnoteža sila to sprečava."

"Pogrešno! Ravnoteža sila se narušava čim neko pogreši. Šljakatori su pogrešili kada su ispalili rakete na našeg čoveka na Klongu. Ja sam pogrešio kada sam te pustio da odneseš onu bombu u Beograd. Vreme je da izvučemo osigurače, mila moja." Prvi put otkako je odrasla Mardži Menindžer se zaista uplaši. "Tatice! Jel' ti to kažeš da nećeš da mi pomogneš kod Lenca?"

"Kažem i više od toga, Mardži. Ja se slažem s njim. Sutra će me primiti Predsednik, i ja ću mu reći da otkáže lansiranje."

"Tata!"

On je oklevao. "Dušice, možda kasnije. Kada se situacija malo smiri..."

"Kasnije više ne vredi! Zar misliš da Šljakatori neće poslati svojim pojačanje, čim budu podigli drugi satelit u orbitu? I Smrdouljci? I..."

"Dosta o tome, Mardži."

Mardži ga uplašeno pogleda. Bio je to Džef Menindžer kakvoga je poznavala cela njegova Agencija, a kakvog je ona retko kad viđala. To više nije bio njen otac. To je bio čovek isto onako neumoljiv i tvrdokoran kakva je ona oduvek bila, i naviknut da iza njega stoji velika moć koja će podržati ono što odluči.

"Nećeš ni zbog mene promeniti mišljenje", promuca ona. To nije

zvučalo kao pitanje, i on ništa ne odgovori. "Dobro", nastavi ona, "nema razloga da se još zadržavam ovde, zar ne? Zbogom, tatice. Čuvaj se. Videćemo se neki drugi put."

Nije ga ni pogledala dok je ustajala; samo je pokupila smeđu kožnu oficirsku aktovku i kapu od svoje uniforme i izašla iz sobe, neispraćena.

Ako je, međutim, otac bio tako tvrdo rešen kao i ona, druga strana medalje bila je da ni ona nije bila manje tvrdoglava od njega. Zaustavivši se u salonu za posetioce, ona uđe u javnu govornicu i pozva jedan lokalni broj.

Žena na drugoj strani linije bila je zapanjujuće lepo ljudsko biće, ne seksualni simbol već umetničko delo. "Gle, Mardžori", uzviknu ona, "mislila sam da si negde otputovala po nekakvom špijunskom zadatku za svoga oca - Mardžori! Pobogu, šta ti je s licem?"

Mardži dodirnu rukom mrlje na bradi. "Ah, to. To je samo reakcija na neke vakcine. Mogu li da te posetim?"

"Naravno, malecka. Sad odmah?"

"Ovog časa, mama." Mardži obesi slušalicu i pohita ka liftovima. Ipak, pre nego što uđe svrati u toalet da popravi šminku.

Majka Mardži Menindžer živela je, između ostalog, i u jednoj stambenoj četvrti Njujorka sa najvišim i najskupljim oblakoderima. Stan je bio veoma staromodan, izgrađen u vreme kad je energija još bila jeftina, i kada je izgledalo pametnije da se zimi štedi na izolaciji i osloni se na ogromni input britanskih termalnih jedinica, a leti da se klima-uređaji nikada ne isključuju. Bio je to jedan od onih nekoliko oblakodera što nisu bili čak ni adaptirani u vreme kada je cena nafte dostigla tri stotine petrodolara po barelu, i malo je bilo stanara koji su mogli da plaćaju njegovu vrtoglavu kiriju. Malo čak i među imućnima.

Sluga pozdravi Mardži. "Kako je lepo što ste navratili, gospođice Menindžer! Da vam spremim vašu sobu?"

"Na žalost, ne, Harvi. Hoću samo da porazgovaram s mamom."

"Da, gospođice Mardži, ona vas očekuje."

Kada je Ališa Hau ustala da dobije poljubac, hitro je iskusnim pogledom odmerila i procenila situaciju svoje kćeri. Te užasne mrlje po tenu! Odeća je još bila i pristojna, imajući u vidu kakve sve uniforme vojska ima, i hvala bogu što je dete rođeno sa nasmejanim,

lepim licem svoga oca. "Mogla bi da oslabiš kilogram-dva, malecka", primeti ona.

"Hoću, obećavam mamice. Ali, da mi učiniš jednu uslugu."

"Naravno, zlato."

"Tata mi pravi probleme oko nečega što sam naumila, pa moram da se pojavim pred javnošću. Hoću intervju na televizijskim vestima."

Muž Ališe Hau bio je vlasnik velikog dela TV-mreže: tri glavna gradska prenosnika i veliki broj akcija u dvanaestak satelitskih mreža. "Sigurno će neko od Haroldovih ljudi moći da ti pomogne", reče ona polako. "Mogu li pitati u čemu je problem?"

"Mama, ti ne bi čak ni smela da znaš da postoji neki problem."

Njena majka uzdahnu. Navikla se da živi tajnim životom Džefa Menindžera dok je bila udata za njega, ali od kako se razvela nadala se da to više neće morati. Nikada nije razgovarala sa svojim bivšim mužem. Ne zato što bi osećala odbojnost - u sebi ga je još smatrala najzanimljivijim i daleko najprivlačnijim od svih svojih muškaraca. Ali nikako nije mogla da se pomiri s mišlju da bi nekakav mali lapsus njegov njoj, i njen ma kome, mogao imati katastrofalne posledice po čovečanstvo.

"Zlato, ja ipak moram nešto da kažem Haroldu."

"Oh, pa svakako, mamice. Ali, da ne izgleda kao problem. Ja, u stvari, želim da govorim o Kl... Gemu. Planeti Gem. Putujem na nju, mamice."

"Da, sećam se. To si mi kazala. Za godinu-dve, možda, kada se situacija smiri..."

"Ja hoću da je smirim, mama. Hoću da Sjedinjene Države pošalju dovoljno ljudi koji će tu planetu učiniti naseljivom. Tako da je ti možeš posetiti jednog dana, ako budeš htela. I hoću da na to utičem već sada. Trebalo bi da otputujem kroz osamnaest dana."

"Mardži! Je li moguće, Mardži!"

"Molim te, nemoj ponovo da počinješ. Ja to želim."

Ališa Hau se svojevremeno bezuspešno borila protiv ovakvog argumenta dvanaest godina. Zato se nije ni ponadala da će baš sada uspeti. Užasavala ju je pomisao da će joj kćerka biti bačena kroz svemir na neko grozno mesto gde ljudi umiru na najodvratnije načine. Ali Mardži je već dokazala da ume da se stara o sebi.

"Dobro", reče ona napokon. "Mislim da više ne mogu da te pošaljem u ćošak. U redu. Nisi mi rekla šta hoćeš da uradim."

"Zamoli Harolda da me stavi u neki od svojih programa o aktuelnim događajima. On će to bolje umeti da uradi nego što bih mu ja mogla objasniti. Sada se svi povlače od moje planete, mamice, smanjuju sredstva, kukaju na probleme. Hoću da javnost sazna koliko je to važno, i hoću da joj ja to lično kažem." Zastavši za trenutak, dodade diplomatski: "Tata je u početku bio potpuno na mojoj strani, ali sada se predomislio. On hoće da se ceo projekt otkaže."

"Drugim rečima, ti hoćeš da izvršiš pritisak i dovedeš vlastitog oca u škripac?"

"Tačno tako."

Ališa Hau se nasmeši. Ovaj deo priče će sigurno delovati na njenog sadašnjeg muža. Ona raširi ruke kao neko ko se miri sa sudbinom i krete ka telefonu. "Reći ću Haroldu šta želiš."

Ana Dimitrova sedela je zatvorenih očiju u prostranoj, niskoj sobi, oslonjena laktovima na sto u obliku prstena, s glavom u rukama i slušalicama na ušima. Usne su joj se lagano kretale. Klimala je glavom pokušavajući da usaglasi ritmove balončićevog pevanja sa zvukom u slušalicama. Bilo je to veoma teško, jer najvećim delom zvuke nije proizvodio balončićev već Krinpitov glas. Traka je bila snimljena pre nekoliko nedelja; kada je poslednji preživeli Krinpit u Detriku imao još samo poslednjeg preživelog balončića, Širli, da s njim razgovara.

Ali ona se nije zvala Širli, već, dosta lepo mo'ahai'iba'alu'i, što je značilo nešto nalik na Slatka Zlatasta Nosilja Oblaka. Krinpitovo šuštanje i bubnjanje teško je moglo da liči na balončićevo pevanje. Ali Širli ga je razumela - ne, Ana se popravi, mo'ahai'iba'alu'i ga je razumela. Ana je bila rešena da to i sama učini, i zato je stalno vraćala i iznova slušala pojedine delove trake:

Ma'ija'a hi'i - ova stvorenja drukčija od nas; hu'u ha'ije'i - su opake životnje.

i odgovor nosilje oblaka:

Ni'u'a mali'i na'a hu'iha. Ubili su moju pesmu.

Ana odgurnu slušalicu sa ušiju i dozvoli sebi da obriše oči. Noćas je glavobolja bila veoma jaka. To je bio znak da je isuviše umorna da bi još radila, i zato odlučno isključi magnetofon, obesi slušalice na kuku i ustade da pođe, a onda požele da prethodno učtivo poželi laku noć onoj nekolicini zagriženih članova projekta koji su kao i ona ostajali prekovremeno u jezičkoj laboratoriji. Ali nije ih više bilo. Svi su već bili otišli, dok je ona bila usredsređena na svoj posao.

Bilo je već skoro dvadeset tri časa! Za šest sati moraće već da ustane!

Hitajući niz prazan hodnik ka svojoj sobi Ana zastade na pola puta, promeni pravac i uđe u dnevnu sobu. Ova glavobolja je zaista postajala nepodnošljiva! U dnevnoj sobi je stajao automat sa pićima, i neki od onih američkih bezalkoholnih napitaka sa kofeinom ponekad bi pomogao da joj se krvni sudovi suze i da se ono nesnosno bolno pulsiranje u glavi prekine tek toliko da može da zaspi.

Ali ubacivši dolar u automat i čekajući da joj se čaša napuni, učini joj se, s veoma dobrim razlogom, da je pogrešila što je ušla u tu sobu. Kakva zaglušujuća galama! Desetak parova su izbezumljeno igrali uz stereo u jednom kraju sobe. U drugom kraju neki istočnjak je svirao na gitari, i jedna skupina je pevala s njim melodiju koja se neskladno mešala s muzikom iz sterea. Svi potpuno ravnodušni, kao da oni drugi ne postoje. A još jača buka dopirala je iz udubljenja sa televizorom: sve jači, uzbuđeni glasovi, smeh; šta li to gledaju? Ona se primače, da zaviri u ekran. Neko je upravo vadio jastučnicu iz mašine za pranje sa nadzvučnim ubrzanjem i oduševljeno uzvikivao kako je bela kao sneg. Zar se ovi ljudi uzbuđuju zbog jedne TV reklame?

"Hej, Nana", povika njena cimerka, probijajući se laktovima da joj priđe, "Propustila si da vidiš. Bila je fantastična."

"Šta? Šta sam propustila? Ko je bio fantastičan?"

"Pukovnik Menindžer. Bila je zaista super, da znaš", objasni joj cimerka. "Nikada je nisam mnogo marila. Ali večeras je bila zaista prekrasna. Bila je na vestima u šest. Mali intervju, samo ona i novinar, neka vrsta informacija o Gemu i svemu s tim u vezi. Ne znam zašto su baš nju izabrali. Ali drago mi je što jesu! Tako je lepo

govorila! Rekla je da Gem daje nadu svim nesrećnicima ovog sveta. Rekla je da je to planeta na kojoj će se zaboraviti sve stare svađe. Mesto gde - šta je ono rekla? - da, mesto gde će svako dete moći da izabere svoje moralne nazore i ideju, i imaće prostora i slobode da živi u skladu s njima!"

Ana se zagrcnu i iskašlja bujicu sitnih kapi koka-kole. "Pukovnik Menindžer je to rekla?" promuca ona.

"Jeste, jeste, Nana, i bilo je božanstveno. Svi smo bili dirnuti. Čak su i oni poput Stada Svegerta i Ngujena Navalentnog zaista bili dirnuti. Hoću da kažem, jedno vreme čak nisu ni pokušavali da nas pipkaju. I novinar je rekao nešto o slanju vojske na Gem, a pukovnik Menindžer je odvratila - 'I ja sam vojnik. Svaka zemlja ima vojnike kao što sam ja, i svi mi molimo Boga da zauvek ostanemo besposleni. Ali na Gemu bismo zaista mogli učiniti nešto korisno! Nešto u korist mira, a ne razaranja. Molim vas, pustite nas da to uradimo' - a, šta kažeš?"

Nana se nečemu čudila na bugarskom. "Ništa, ništa, molim te nastavi", promuca ona.

"Dobro. Upravo sada su ponovili neke delove u poslednjem Dnevniku, i kažu da je emisija imala neverovatan odziv u javnosti. Telegrami, telefonski pozivi. Beloj kući, Ujedinjenim Nacijama, TV mreži i gde sve ne."

Ana zaboravi na glavobolju. "Možda sam bila nepravedna prema pukovniku Menindžer. Zaista sam zadivljena."

"Bogami, i ja sam! Ona je učinila da se prvi put zaista osetim ponosno zbog ovoga što radimo, i svi samo govore o tome."

I govorili su. Ne samo u dnevnoj sobi kasarne. Telefoni senatora Lenca zvonili su bez prestanka, i birači su ga molili da se svakako postara da heroji na Gemu dobiju podršku. Redakcije vesti u celoj zemlji pratile su elektronsko prebrojavanje poziva iz publike: Gem, Gem! Ispitivači javnog mnjenja izveštavali su o velikoj rastućoj želji da se ekspedicija podrži. Telefon Džefa Menindžera zazvonio je samo jedan jedini put, ali na drugoj strani linije bio je Predsednik Sjedinjenih Država. Kada je prekinuo vezu Menindžerovo lice bilo je napeto i strogo, a onda polako omekša i razvuče se u osmeh. "Mila

moja", obrati se on praznom prostoru, "prokleto ti bilo ono crno srce.
E, zaista se tvoj matori ponosi tobom."

13.

Čarli i njegovo jato su dvadeset kilometara uporno pratili mali avion dvokrilac, dok je ovaj zujao i poskakivao na nebesima Gema. Uzalud. Balončići su se uzdizali visoko, spuštali nisko, pronalazili sve moguće vetrove da ih ponesu ka toplom polu, ali nikako nisu uspevali da održe potrebnu brzinu. Čarli napokon otpeva žalosnu oproštajnicu u svoj radio odašiljač i oni skrenuše, ali zvuk prodre u kabinu čak i kroz bučno kloparanje malog avionskog motora. "Suviše galami", veselo viknu Kapeljišnikov u uho Denija Dejlhauza. "Isključi to, molim te."

"Samo da se oprostim od njih." Dejlhauz zapeva u malecki radio, a zatim ga isključi. Daleko iza njih, i pola kilometra iznad, jato je poskakivalo gore-dole u znak da je primilo poruku. Dejlhauz iskrivi vrata da bi ga video mimo stakla na kabini, ali logor Smrdouljaca, naravno, još nije bio na vidiku. Leteli su gotovo izravno ka toplom polu - 'na jugoistok', kako bi se ovde reklo u odnosu na polove rotacije, severni i južni, bez obzira na to što to nije imalo nikakve veze sa kompasima i sekstantima - i gotovo celim putem leteli su naviše. Baš su ti Smrdouljci bili glupi kada su svoj logor podigli na najnegostoljubivijem mestu na celoj planeti. Ali ko će znati zbog čega Smrdouljci nešto rade?

Kapeljišnikov se nagnu u sedištu i pljesnu ga po ramenu. "Hoćeš da bljuješ?" Pozva ga on ohrabrujući, pokazujući mu preko ivice kabine. Dejlhauz zavrte glavom. "Slobodno, ako hoćeš", nastavi Kapi. "Malo trese, da. Sada se borimo s vetrovima, ne vodimo više ljubav s njima kao u balonu. Ali zato si u rukama zaista izvanrednog poznavao avionske tehnike!"

"Ne žalim se." I zaista, nije ni imao razloga. Dvokrilac je bio čudo tehnologije na Klangu - na Gemu, podseti se tako je od sada trebalo da ga zovu. Ali ništa drugo, bar su leteli! Teško bi i stigli do logora Smrdouljaca na neki drugi način. Na Gemu nije bilo automobila, jer nije bilo ni puteva. Samo vozilo na gusenicama moglo je daleko da stigne, ali ih čak ni Smrdouljci nisu imali u izobilju. Nisu se mogli koristiti ni čamci, jer su se Smrdouljci, u svojoj proklesnoj tvrdoglavosti,

ulogorili na deset kilometara od najbliže upotrebljive vode. I zato su leteli na taj polu-samit posle koga će, pretpostavljalo se, svi na Gemu postati prijatelji. Moglo se ići i peške. Dejlhauz pokloni jednu misao punu saučešća sirotim i ponositim Šljakatorima koji sada negde ispod njih bez sumnje pešače na sastanak.

Dakle, već sama činjenica da su leteli predstavljala je dostignuće, iako bi se bolje osećao da Kapi nije pokrenuo pitanje morske bolesti. Nije ga kretanje samo toliko smetalo, koliko ona hrana što su je jeli. Kada su se pojavila još dvadeset i dvojica nova usta za hranjenje, stari keč-ez-ken način uzimanja obroka morao je da otpadne. Na žalost, pridošlice su, donevši svoje apetite, zaboravile da spakuju i kuvara da ih zadovolji. Hrana je bila nepodnošljiva. Niko se nije usuđivao da se požali. Onaj ko je gundao postajao je novi kuvar.

Ipak, društvo je raslo. Treći brod sa snabdevanjem doneo im je mnoštvo stvari! Ovaj bučni mali dvokrilac, na kome se još vidi da je bio sav isavijan i spakovan i izgleda glupo, ali očigledno je praktičan, jer, evo, radi. Zatim, male mašine i instrumente napajane plutonijumom, međi kojima i senzore za Moriseja da proučava ona Prikradala pod zemljom, i radia za Dejlhauza da ih da Čarliju; novi orbitalni satelit Argus, koji fotografiše oblake i pomaže im da predvide vreme. Ili, bar, da ga pogađaju malo preciznije.

Čak su dobili i pomoć u uspostavljanju veze sa razumnim bićima. Čarli je bio oduševljen svojim samostrelom i radiom. Džim Morisej je imao drugi pristup. Upotrebio je novu električnu burgiju da napravi tri široko razmaknute rupe na jazbini Prikradala. U krajnje dve rupe stavio je male naboje eksploziva, a u srednju gumeno crevo čiji je drugi kraj bio povezan sa auspuhom malog benzinskog motora na bušilici. Detonirajući naboje zatvorio je jedan deo tunela sa obe strane, a ugljen monoksidom ubio je četvoro tuneldžija pre nego što su uspeli da se iskopaju i pobegnu. Dejlhauzu više nisu mogli biti od koristi, ali Moriseju su pričinili veliku radost.

Još više čudesa bilo je na putu. Treći transport doneo im je osam metričkih tona opreme, ali sudeći prema tahprenskim porukama sledeći je trebalo da sadrži gotovo pedeset, i uz to možda još i stotinu ljudi. Biće to pravi grad! Poziv na sastanak u logoru Smrdouljaca ne samo da je dočekan kao dobrodošlo malo krstarenje

po Gemu; bila je to i pošteditelj od dosadnog i mučnog posla da se podižu šatori za pojačanje koje je pristizalo.

Jedino što tahprenska poruka nije rekla bilo je čemu će služiti sva ta pojačanja. Sigurno je da su im bili potrebni specijalisti koje nemaju, i to što više njih. Kuvar. Zubar. Malo zgodnije žene. Bolji prevodilac - setivši se, Dejlhauz se okrenu da vidi šta se dešava sa Herijetom iza njegovih leđa.

Prevodilac je bila krajnje neudobno sklupčana u prostoru od samo jednog kvadratnog metra i uz to ispunjenim čivijama i polugama koje su se morale već neizbrisivo otisnuti po Herijetinim rebrima i kukovima. Da je bilo ko drugi bio na njenom mestu Dejlhauz bi se sigurno setio da mu kaže nekoliko prijateljskih reči ohrabrenja i saučešća. Ali za Herijetu nije umeo da nađe nijednu. Oči su joj bile zatvorene. Lice joj je izražavalo očajničko mirenje sa nepravdom koja je vikala do neba i sastojala se u tome što je ona bila najmanja od njih troje, i zato sabijena u malu zadnju komoru.

"Približavamo se", dreknu mu Kapeljišnikov u uvo.

Dejlhauz se nagnu napred brišući staklo kao da je polumrak Gemove atmosfere bio tu unutra, a ne svuda oko njih. Ugledao je samo oblak boje kestena...

A tada oštra bela ivica toplog pola zaiskri kroz obrisani deo stakla. Još nešto. Oblaci su očigledno bili osvetljeni. Dok je dvokrilac ponirao izlazeći iz poslednje skupine oblaka, Dejlhauz pred sobom ugleda izvor tog svetla.

"Isuse Hriste!" povika Kapeljišnikov. "Zar nemaju stida?"

Svetleo je logor Smrdouljaca. Ocrtavao se na obzorju kao požar, prodirući kroz zamagljenu kestenjastu pomrčinu reflektorima, osvetljenim prozorima - Gospode, divio se Dejlhauz - čak i uličnim lampama! To više nije bio obični istraživački logor. Izgledao je kao omanji grad.

Svetlosni mlaz reflektora uperen naviše potonu da bi prešao preko dvomotorca i stavio im do znanja da su primećeni - a potom se učtivo pomeri u drugom pravcu da ih ne bi zaslepljivao. Kapeljišnikov je jedva čujno mrmljao u mikrofon pod bradom, oslušnuo za trenutak a onda počeo da pravi krug. "Šta je?" upita Dejlhauz.

"Ništa, samo više ne žurimo", odgovori pilot. "Šljakatori neizbežno

kasne jedan sat, zato hajde da mi još razgledamo ovo čudo pre nego se spustimo u njega."

I zaista, gotovo da i jeste bilo pravo čudo. U logoru Smrdouljaca jedva da je bilo četrdesetak ljudi, ali izgledalo je kao da svaki od njih ima posebnu građevinu. Građevinu. Ne šator, ni plastičnu okruglu kolibicu, već građevinu. Od čega li su ih samo pravili? I to kakve građevine! Neke su bile šupe, a neke su izgledale kao bungalovi. Jedna je više ličila ne desetostruko manju kopiju Ajfelove kule nego ijedna zgrada u kojoj se moglo živeti ili raditi. Druga je bila dugačka dobrih dvadeset i pet metara. I - koja je ono čudna okrugla kupa nalik na rascvetani cvet na drugoj strani logora? Kao da je bila sagrađena od savijenih sjajnih metalnih traka poređanih oko jednog crnog valjka u sredini. Da nije to taj solarni generator? Ako jeste, onda je bio megavatskih razmera! A onaj zatupasti toranj sa horizontalnim ventilatorom, zar to nije izduvna cev klima-uređaja?

Herijeta je ustala i sada je stajala nagnuta Deniju preko ramena da bolje vidi. Dah joj je neprijatno udario Deniju u uho kada je strogo rekla: "To je - pohotljivo trošenje!"

"Oh, da, draga Gaša!" viknu pilot, "zar ne bi bilo divno da i mi možemo sebi dozvoliti nešto takvo!"

Kroz kloparanje i uzdahe koji su dolazili od Kripita koji su ga pratili Ahmed Dula razabra neki udaljeni, praštavi zvuk. "Spustite me. Sačekajte. Budite mirni", mrzovoljno reče na mešavini urdua i njihovog jezika kojom su mogli da saobraćaju. Ili, bar, ponekad mogli. On se spusti na zemlju iz nosiljke i uspe se do prve veće izbočine mnogostrukog drveta, odgurnuvši u stranu ružičasto sijajuće rese nalik na lišće, da bi osmotrio nebo. Malecki dvokrilac brujaio je i kašljucao odmah ispod oblaka. "Tako, dakle. Stiže još jedno tehnološko dostignuće", reče on.

Kripit, Džorn-flet, odstupi malo da bi ga bolje proučio, mašući zatupastim kandžama. "Smisao tvojih reči nije glasan", zaklepeta on.

"Ne mari. Idemo dalje." Dula nije bio raspoložen za prijateljsko ćaskanje sa nezgrapnim, ogromnim bubetinama, bez obzira na to što su mu bile od velike pomoći. "Hajde, ponesite tu nosiljku i moju torbu, ja ću ići peške", naredi im on. "Ovde je isuviše strmo da me nosite." Sada su se uspinjali iz plitke rečne doline preko poslednjih

pošumljenih padina do kamenite, suve visoravni. Biljni svet se promenio i mnogostruko drveće i paprat ustupili su mesto zeljastim biljkama, nalik na buriće sa svetlocrvenim sijajućim dnom. Dula ih je gadljivo posmatrao. Proučavaj biljke, nađi nove proizvode - eto, tako su moji preci uspeli da izbegnu zavisnost od mašina u spoljnom svetu. To je bio poslednji savet Feng Hua-cea pre nego što ih je napustio; ali Dula je bio astrofizičar, a ne travar, i nije mu padalo na pamet da poslušava budalin savet.

Između njega i neba više nisu visile krošnje i mogao je da vidi kako mali dvokrilac kruži, tamo daleko iznad sjajne bele linije toplog pola. Tako, dakle. Smrdouljci su imali helikopter. Njupatori su dobili avion, a čime je predstavnik Narodnih Republika morao da doputuje na ovaj sastanak? Nosiljkom, koju su nosile životinje nalik na zgažene ljuskare? Dula se pušio od besa. Da ga je Feng poslušao, oni bi insistirali da se trojni sastanak održi u njihovom logoru. Tako bi uštedeli sebi poniženje da dođu u plastičnom okviru koji nose stvorenja iz neke apsurdne dečje bajke - kad se već moraju poniziti time što će Njupatori i Smrdouljci videti koliko su siromašni. Zaista poražavajuće! I za sve je bio kriv Feng. Ili, Maov Naslednik; ekspediciju je trebalo na prvom mestu odgovarajuće opremiti i snabdeti namirnicama, ali tako je to kada pustiš da ti kineske tvrdice skupljaju bakrenjake i upropaste projekat.

Krinpiti se zaustaviše bez upozorenja i Dula, utonuo u misli, gotovoo naleti na njih. "Šta je, šta je?", požali se on. "Zašto ste stali?"

"Vrlo bučna stvar, brzo se kreće", začegrtala Džorn-ftet.

"Ja ništa ne čujem." Ali sada, probuđen iz sanjarenja, ugleda oblak prašine iznad brda. Dok je posmatrao, mašina se pojavi iza jednog vrha i pređe ga, idući ka njima. Bila je još čitav kilometar daleko, ali videlo se da izgleda kao kamionet.

"Još jedno dostignuće nerazumnog trošenja", zareža Dula. "Kako se usuđuju da pošalju po mene, kao da ne bih i sam mogao da im dođem?" Krinpiti upitno zaklepetaše, i on dodade: "Ne mari. Spustite nosiljku, i ja ću sam poneti svoj ranac. Sakrijte se. Neću da vas Smrdouljci vide."

Ali te reči Krinpitima ništa nisu značile. Krinpiti se nikada neće

sakriti od drugog Krinpita, dokle god su dovoljno blizu da mogu da čuju svoje odjeke. Dula se pomuči da objasni: "Vratite se na ono mesto iza brda. Njupatori vas tamo neće čuti. Vratiću se za onoliko vremena koliko nam je potrebno da od reke stignemo dovde." Nije bio siguran ni da su to shvatili. Krinpiti su jasno raspoznavali protok vremena, ali reči koje su označavale vremenske jedinice bilo je teško prevesti sa jednog jezika, koji je uzimao u obzir cikluse smenjivanja dana i noći, na drugi koji se razvio na planeti koja nije imala lako merljive vremenske pomove. Oni ipak poslušno odskočiše u stranu i Dula čvrstim korakom krenu u susret kamionetu.

Vozač je bio iz Kuvajta, verovatno prevodilac, jer pozdravi Dulu na savršenom urdu. "Da vas povezem?", pozva ga on. "Uskočite!"

"Veoma ste predusretljivi", nasmeši se Dula. "Zaista, danas je malo pretoplo za šetnju." Nije to bila predusretljivost, penio se u sebi, već samo to njihovo proketo nipodaštavanje! Ahmed Dula je bio siguran da je on jedina osoba na Gemu čiji je maternji jezik urdu, a evo gde su Smrdouljci već obezbedili čoveka da razgovara s njim! Kao da on ne govori tečno četiri druga jezika!

Doći će vreme, zaricao se u sebi, kada će poniziti tu njihovu svinjsku razmetljivost. I tako se vozio preko izbrazdanih brda ka logoru Smrdouljaca, prijateljski ćaskajući sa Kuvajćaninom, učtivo pominjući kako su lepo izgradili logor, nasmejana lica i srca nabreklog od besa.

Zvanični domaćin sastanka zvao se Čezli Pontrefekt; bio je rođen u Londonu, ali ne u porodici starosedelaca. Koža mu je bila crvenkastosmeđa, a kosa poput belog runa. Dula je preko šifrovanih tahprenskih poruka dobio mnogo podataka iz biografija svakog člana ekspedicije Smrdouljaca i Njupatora, i znao je da je Pontrefekt bio vicemaršal vazduhoplovstva i naimenovan za komandanta ekspedicije Smrdouljaca. Ali je isto tako znao da se prava moć nalazila u rukama jednog civila iz Saudijske Arabije. Pontrefekt se užurbao oko dugačkog konferencijskog stola (drvo! preneto čak sa Zemlje!), nudeći piće i cigarete. "Konjak za vas, dr Dejlhauz?", pitao je, oličenje ljubazne pažnje. "A za vas, gospodine, možda koka-kola? Na žalost, nemamo sok od pomorandže, ali bar ima leda."

"Ništa za mene, hvala vam", odgovori Dula, ključajući u sebi. Led!
"Predlažem da počnemo, ako se svi slažu."

"Naravno, dr Dula." Pontrefekt se teško spusti u čelo stola i baci upitni pogled unaokolo. "Nadam se da nemate ništa protiv da ja predsedavam, tek forme radi?"

Dula je motrio da vidi da li će se neko od Njupatora pobuniti, i progovori, za delić sekunde pre njih. "Nikako, maršale Pontrefekt", reče on toplo. "Mi smo vaši gosti." Ali prema gostima treba biti učtiv, a šta je drugo bio ovaj raspored za stolom ako ne namerna uvreda? Pontrefekt u čelu, njegova dva saradnika u začelju, i to prevodilac iz Kuvajta i žena koja nije mogla biti niko drugi već onaj civil iz Saudijske Arabije koji je donosio sve odluke. Sa jedne strane stola poređala su se sva tri Njupatora, Dejlhauz, pilot Rus i prevodilac; a s druge strane samo on i niko više. Da li su jasnije mogli da pokažu da ga smatraju usamljenim i beznačajnim? On dodade snebivljivo: "Pošto svi, verujem, govorimo engleski sasvim dobro, možda bismo mogli osloboditi naše prevodiocce. Moj narod ima jednu staru izreku koja kaže da je uspeh nekog sastanka u obrnutoj srazmeri sa brojem učesnika."

"Ja ostajem", hitro ubaci žena - prevodilac Njupatora. Pontrefekt podiže svoje nakostrešene bele obrve, ali očuta; Dula učtivo sleže ramenima i upravi pogled ka predsedavajućem, čekajući da sastanak počne.

Saudijka je nešto dugo šaputala prevodiocu. Dejlhauz je malo oklevao, a onda ustade i pruži ruku preko stola. "Drago mi je što si se oporavio, Ahmede", reče on.

Dula mu jedva dotače ruku. "Hvala." Potom nastavi, sav kivan: "I hvala ti što si pomogao da me vrate u moj logor. Do sada nisam imao prilike da izrazim svoju zahvalnost."

"Meni je bilo drago što sam mogao da budem od pomoći. U svakom slučaju, lepo je sresti nekoga iz vaše ekspedicije - ne srećemo se često, znaš."

Dula ga prostreli pogledom, a onda kruto reče: "Ja sam došao izdaleka zbog ovog sastanka. Zar ne bismo mogli da počnemo?"

"Oh, do đavola", javi se Pontrefekt sa čela stola. "Vidite, drugari, jedina svrha ovog sastanka jeste da se dogovorimo kako ćemo bolje

sarađivati. Mi svi znamo kako se naše gazde kod kuće prepiru i nadmeću. Zar mi ne bismo mogli da pokušamo ovde nešto bolje?"

"Molim, ograničite svoje primedbe na svoj vlastiti narod", odvrati Dula veselo. Desilo se tačno ono što je predvideo - naime, da će Smrdouljci izvređati sve osim sebe. Neka ovaj Zapadnoindijac, čiji je deda cepao karte na ulazu u londonsku podzemnu željeznicu, pravi budalu od sebe ako mu se tako dopada. Ali ne i od Narodnih Republika.

"Ja sam smrtno ozbiljan, dr Dula. Pozvali smo vas na sastanak jer je očigledno da svako radi za sebe. Vaš logor je u ozbiljnim neprilikama, to svi znamo. Logor Bloka Ishrane i naš su u nešto boljem položaju, da. Ali vi ipak nemate pravog lekara, je li tako dr Dejlhauz? Da ne pominjem još neke stvari. A od nas se ne može očekivati - hoću da kažem, ni naše zalihe nisu neiscrpne. Prema odredbama rezolucije UN trebalo bi svi da sarađujemo i da svako ima svoje zaduženje. Naročito u pogledu nauke. Mi smo uzeli na sebe geološka istraživanja i ne možete reći da nismo bili poštjeni. Mnogo smo uradili."

"Zaista tako jeste", ubaci Kapeljišnikov, bezizrazna lica. "Čista je slučajnost da su istraživanja većinom u vašoj neposrednoj okolini i vezana prvenstveno za radioaktivne rude i stalne kupole."

"To jest, za naftu", složi se Dula. "Da, mislim da smo svi toga svesni, maršale Pontrefekte." Kako je ljubazno od Njupatora i Smrdouljaca da počnu tako brzo da se glože među sobom!

"Bilo kako bilo", tvrdoglavo nastavi predsedavajući, "ovde još ima đavolski mnogo posla i mi ga ne možemo sami obaviti. Na primer, astronomska istraživanja. Ubacili smo, doduše, jednu satelitsku opservatoriju u orbitu, ali ona se, siguran sam da već znate - pokvarila. Da vam nešto kažem", on ustade i priđe ekranu od tečnog kristala na zidu. Pošto je neko vreme baratao oko njega kristali iznenada blesnuše raznobojnim svetlima, pokazujući neku vrstu krivulje. "Videli ste naš solarni generator. Ovo pokazuje solarni input za našu električnu centralu. Kao što vidite, na krivulji ima padova. Vama to možda ne izgleda značajno, ali naš generator je instrument velike preciznosti. On neće obaviti svoj posao kako treba ako solarna konstanta nije, hm, konstantna."

Obnevideo od zavisti Dula je zurio u krivulju. To je bio osnovni razlog zbog kojeg je bio ovde, jer on je, na kraju krajeva, bio specijalista za proučavanje zvezda! Stoga, jedva da je primetio da je Dejlhauz rekao: "Ako je Kung proradio, može za sve nas biti i većih problema nego što je nekoliko padova napona u vašoj električnoj mreži."

Pontrefekt klimnu glavom. "Naravno. Obavestili smo o tome Erstmonso-Grinič i poslali im kopiju snimljene trake. Prilično su zabrinuti. Kung je, možda, nestabilna zvezda."

"Teško", podsmešljivo odvrati Dula. "Zna se da je uvek moguće da nastane nekoliko eksplozija."

"Ali se ne zna koliko i kojih razmera, a nama su upravo ti podaci potrebni. I njih smo, ako smem da kažem, sa poverenjem očekivali da saznamo na osnovu astronomskih istraživanja koje je, doktore Dula, trebalo da obavi vaša ekspedicija."

Dula prasnu: "Sada ste zaista preterali! Kako neko može da se bavi astrofizikom kada je gladan? I ko je kriv za to?"

"Sigurno da nismo mi, stari družo", preneraženo izjavi Pontrefekt.

"Neko nam je bombom razneo letelice, stari družo. Neko je ubio trideset četiri građanina Narodnih Republika, stari družo!"

"To je bila..." Pontrefekt zastade usred rečenice. Videlo se koliko se trudi da ostane miran. "Bilo kako bilo", nastavi on, "činjenica je da taj posao treba da se uradi, i da ga neko mora uraditi. Vi imate instrumente, a mi ih nemamo, bar dok nam ne stignu pravi teleskopi sa Zemlje. Mi, međutim, imamo osoblje, a vi ga, očigledno, nemate."

"Izvinite ako nisam dobro čuo, ali dozvolite mi da vas obavestim o svom akademskom zvanju. Ja sam direktor Instituta za planetologiju na Univerzitetu Zulfikar Ali Buto i doktorirao sam astrofiziku na..."

"Niko vam ne poriče naučne titule, dragi čoveče, već samo vašu mogućnost da radite. Dozvolite da vam pošaljemo svog astronoma. Ili, još bolje, dozvolite da Bojn prenese vašu opremu ovamo, gde se bolje vidi..."

"Nikako! Ni jedno ni drugo!"

"Mislim da to nije sasvim pošteno, zar ne? Mi smo vam i te kako pomogli, poslali smo vam hranu, na primer..."

"Koju hranu! Za vaše ljude, ne za naše; sve samo brašno, jedva

ako je bilo pirinča."

Dejlhauz se umeša, nastojeći da unese ton pomirljivosti. "Dobro, naći ćemo vam i pirinač, ako to želite."

"Baš plemenito od vas!" prezrivo odreza Dula.

"Čekaj malo, Dula. Uradili smo za vas sve što smo mogli - ali i mi bismo imali jedno dve zamerke. Kao na primer kad ste pucali na mene!"

Dula napravi grimasu. "To se Hua-ce ludirao sa vatrometom. Nerodne Republike su već izrazile žaljenje."

"Kome? Poginulim balončićima?"

"Jeste", podsmešljivo reče Dula, izigravajući poniznost. "Naravno, tako je, izvinjavamo se i vašim bliskim prijateljima, onim smešnim mešinama s gasom. Vašima takođe, gospodine, onoj gamadi što rije u zemlji i koju smatrate onako korisnom!"

"Ako mislite na Prikradala", odgovori Pontrefekt, sve više se trudeći da se savlada, "mi ih bar ne upotrebljavamo kao nosače za svoje nosiljke."

"Ne! Vi ih upotrebljavate da vam pomognu u eksploataciji mineralnih bogatstava! Zar nije istina da su se neki od njih razboleli od radijacije?"

"Ne, nije. Bar, ne ovde. Mi smo, doduše, upotrebili nekolicinu da nam iskopaju uzorke u drugim područjima i, jeste, bili su malo ozračeni, ali moram reći da odbijam vaše podmetanje da mi eksploatišemo urođenike."

"Oh, uveren sam da vi to nikada ne biste uradili, maršale Pontrefekt, pogotovo što je i vaš predak morao svojevremeno propatiti zbog toga, naravno od one druge strane."

"E, sada mi je prekipelo, Dula!" Ali Pontrefektu upade u reč žena iz Saudijske Arabije, koja reče:

"Mislim da bi trebalo da napravimo pauzu za ručak. Imamo još mnogo da razgovaramo i uzajamno dranje neće nikome koristiti. Hajde da se dogovorimo da popodne budemo efikasniji."

Ali popodnevni sastanak, iako mirniji, Dejlhauzu nije izgledao mnogo delotvorniji. "Bar smo pojeli nešto pristojno", dobaci on Kapeljišnikovu ispred dugačke zgrade gde su se sreli.

"Meni u ustima kao pepeo", zabruna Rus. "Oh, koliko lepih stvari oni ovde imaju. Ne samo hrana."

To je bilo tačno, bez pogovora. Preko puta zgrade gde se održavao sastanak, gradila se jedna nova. Iz vagona za rudu zemlja bi se sasula u vagon sa pokretnim zidovima i dnom; čovek koji je upravljao njime povukao bi jednu ručicu, čulo bi se tanko, prodorno pištanje i nekoliko trenutaka kasnije stranice bi se rastvorile i radnik je vadio završenu ploču od pečene cigle. Suština je bila u dodavanju nekog stabilizatora u nabijenu zemlju.

"A da li ste videli šta je tamo na brdu?", upita Herijeta sa jasnim prizvukom ljubomore. Na padinama iznad naselja videle su se terasaste njive sa zelenim klicama. Zelenim! mrdouljci su koristili ogromne količine trajnožareće biljne svetlosti da bi gajili zemaljsku hranu!

"Podseća me na doba kad ja imao sedamnaest godina", primeti Kapeljišnikov. "Klinac jedriličar, pobednik u regionalnom takmičenju u visini i trajanju leta, tek izišao iz Njižneg Tagila, prvi put šeta na Kalinjinov prospekt i, oh, Bože moj, kako ogromna bila Moskva! Tramvaj, oblakoderi, knjižare, restorani." On pokaza na stub za plazmu solarnog generatora, sa rozetom reflektora oko njega. "Zastrašujuće, dragi prijatelji. Nikakvo čudo Smrdouljci nas pozivaju ovde i daju nam naređenja; ta, oni imaju čime da nas nateraju!" On slegnu ramenima i široko razvuče usta u trenutku kada zađoše iza poslednjih zgrada i ugledaše mali aerodrom. "Hej! Bojn!", viknu on. "Dođi oprostiš od rođaka sa sela!"

Irac za trenutak oklevaše, ali im ipak krenu u susret. "Zdravo", pozdravi ih on nekako neobavezno. "Upravo sam ukrcao našeg prijatelja Dulu u džip da se vrati kući."

"Nije bio mnogo raspoložen", primeti Dejlhauz.

Pilot se nasmeja. "Rekao bih da je bio uvređen. Nije hteo da ga vidimo kako koristi Kripite za prevoz da bi stigao do nas. Niste to znali? Došli su čamcem uz reku, a onda su ga Kripiti nosili još osam ili deset kilometara, dok mi nismo došli po njega."

Herijeta prekorno primeti: "Bio bi bolje raspoložen da se ti nisi potrudio iz sve snage da ga uvrediš, Dejlhauze."

"Ja? Kako?"

"Mislio je da zbijaš šalu sa činjenicom da je tako malo Šljakatora preživelo. Lice mu se zgrčilo."

Dejlhauz se pobuni: "Nisam ni u snu tako nešto pomislio. On je užasno preosetljiv kučkin sin."

"Zaboravi", posavetova ga Kapeljišnikov. "On tako blizak prijatelj sa bubašvabama. Neka one brinu o njegovim osećanjima."

"Da znaš, Kapi, ni tebe ne razumem. Krinpiti su ga gotovo ubili."

"Onda, kako moguće oni postanu urođenici što nose otmenog pakistanskog sahiba dok on smelo prodire kroz džunglu?"

"To vam mogu objasniti", sumorno reče Bojn, "iako ne mogu reći da mi se dopada. Sećaš se onog prvog Krinpita što smo ga ti i ja Dejlhauze, doneli ovamo, onog što je sebe nazivao Šarn-igon? Ljut je na ceo ljudski rod. Izgleda da mu je devojka - u stvari, rekao bih momak - umro pri prvom dodiru sa Šljakatorima, i on hoće da se osveti. Samo, njegova ideja o osveti izgleda da podrazumeva da svim ljudima nanese onoliko zla koliko god može. Napravio je grdnu gužvu kod nekih obližnjih Krinpita, ne možemo s njima uopšte da stupimo u dodir. Nagađam da misli da su Šljakatori ionako već dosta najebali, pa je zato spreman da im pomogne da sjebu i nas ostale. Vrlo nam se mračna budućnost sprema, čini mi se."

Koraćao je zajedno sa njima ka pisti, ali ponašanje mu je bilo nekako rezervisano; nijedno od njih nije pogledao u oči, a ono što je govorio bilo je više mnolog nego razgovor. Kapeljišnikov mu se obrati pomirljivo: "Hej, Bojn, nešto te žulji?"

"Mene? Zašto bi?" Ali Bojn ga još nije pogledao.

Kapeljišnikov pogleda ostale, pa se ponovo obrati pilotu. "Hej, Bojn", zaguguta on, "mi dva članovi velikog Međuzvezdanog bratstva pilotskog, ne treba ljutimo jedan na drugog."

"Čuj, ne odnosi se to na tebe lično", ljutito prasnu Bojn. "I ja sam dobio po turu zato što sam vam, drugari, pozajmio kopačicu, a da i ne pominjem da sam razgovarao malo otvorenije nego što je trebalo o onome što mi ovde radimo."

"Svi smo mi zajedno u ovome", primeti Dejlhauz. "Kao što je Pontrefekt rekao na sastanku, trebalo bi da se međusobno o svemu obaveštavamo."

"Oh, Ponti dobro misli, ali obaveštenja treba da idu u oba pravca.

Vi niste smatrali za potrebno da pomenete i neke svoje male podvige, zar ne? Kao, na primer, naoružavanje balončića protiv Kripita?"

"Nismo. Hoću da kažem da je to moj resor, Bojne. Dali smo im malo najprostijeg oružja da se brane od ha'eje'ija, to je sve."

"E pa lepo, ali oni ga okreću na sve što mogu da ulove. Da ne pominjemo onaj poslić sa brodom za snabdevanje Šljakatora."

"To je bio nesrećan slučaj!" reče Dejlhauz.

"Nego šta. Kao što je slučajno vaš avion..."

Zastade i učuta. "Hajde, Bojn, šta si hteo da kažeš? upita Dejlhauz.

"Ništa. Ostavimo to." Bojn baci pogled natrag ka logoru, pa onda brzo izgovori. "Vidiš, ovaj sastanak pomirenja je propao, je li tako? Ništa niste rešili. A stvari su krenule tako... eto, prosto, predosećam nešto loše. Ovdašnji Kripiti svaki čas guše gasovima naša Prikradala u njihovim jazbinama - to je maslo Šljakatora, pretpostavljam. Šljakatorski svemirski brod je eksplodirao; ti kažeš nesrećan slučaj, ali svet kaže CIA. Vi dajete oružje onim sumanutim balončićima. A vaš avion - oh, do đavola, čoveče", prasnu on ljutito streljajući očima Kapeljišnikova. "I ja imam oči. I upravo ovoga časa nisam raspoložen za priče od srca srcu, je li ti jasno? Možda neki drugi put. Prema tome, do viđenja, i srećan vam let do kuće." On žustro klimnu i uputi se natrag u bazu Smrdouljaca.

Kapeljišnikov ga je zamišljeno gledao kako odlazi. "I ja imam loše predosećanje", reče on. "A ono se odnosi i na dragog prijatelja i kolegu, pilota Bojna. Voleo bih i ja da se priupitam ponešto, ali sad nije trenutak."

"I ja bih voleo da znam više o tome za šta koriste svoja Prikradala", složi se Dejlhauz. "Iskreno rečeno, ta priča o tome da smo mi krivi za udes šljakatorskog broda počinje da me opsega. Šta mislite, da li je možda istina?"

Kapi ga je zamišljeno posmatrao. "Ti zaista dobar čovek, Deni", zaključio on tužno. "Možda ne pitaš sebe dovoljno. Na primer: zašto Smrdouljci imaju pistu, kad helikopter može sleti svuda?"

"To mi nije palo na pamet", priznade Dejlhauz.

"Palo je meni", reče Rus. "Kao što i Bojnu palo na pamet da se

zapita otkud našem avionu ono čudno malo udubljenje pozadi, u kome doputavala draga Gaša. Ti i Gaša gledate na njega i kažete: 'Oh, kakva gnjavaža. Ne mogu da razumem čemu'. Ali kada pilot pogleda, Bojn ili ja, mi odmah kažemo 'Oh, kako neobično da avion predviđen za miroljubiva istraživanja ima ugrađeno ležište za bombe'."

Trideset metara ispod površine zemlje, Majka dr'Ši probudila se sa mirisom cijanida u svom krivom nosu, isuviše slabim da bi bio posan, ali isuviše jakim da ga ne primeti. Oklopljeni đavoli su opet proradili.

Odlučno je zaskičala, dozivajući dežurnog člana svoga poroda. Ispostavilo se da je to t'Viikr, najžgoljaviji u nakotu, na koga su ostali obično prenosili nejneprivlačnije poslove - uključujući, shvati ona pravilno, i brigu oko majke kada se probudi. U ovom nakotu bilo ih je svega sedmorica, svi mužjaci, ali nijedan nije imao veličinu, snagu, pa ni pamet svoga oca. Bilo je to mutno i nemirno vreme, koje joj je kvarilo raspoloženje. "Hranu", oštro naredi ona. "I piće. I neka me neko umije i uredi dok čekam."

T'Viikr reče ponizno: "Samo sam ja ovde, Majko Poroda. Brzo ću ti doneti hranu i umiću te i urediti dok budeš jela."

"A zašto nema nikoga?"

"Novi đavoli upravo održavaju nastavu, Majko Poroda. Svima je naređeno da prisustvuju."

"Čiii." Da je dr'Ši bila ljudsko biće, ovaj bi zvuk bio neka vrsta gundanja, i napisan bi, recimo, izgledao kao 'Tja'. Ali ona nije bila zaista nezadovoljna, već samo uznemirena; i kada se t'Viikr vratio, pored krtolastog korenja i školjke s vodom doneo je još i sveže lišće i voće Odozgo. "Uzeto ili poklonjeno?" upita ona, sumnjičavo ih njuškajući.

"To su pokloni od Novih đavola, Majko Poroda", izvinjavao se momčić.

"Čiii." Ipak, bilo je ukusno, a ona je bila gladna. Pošto je završila, ona uredno isprazni creva u školjku i t'Viikr je poklopi gornjom polovinom.

"Želiš li još neku uslugu, Majko Poroda?" upita on dok joj je i

poslednju dlačicu krzna marljivo lizao da legne na mesto.

"Ne. Možeš ići." Dodirnuše se nosevima i on se odmigolji da ostavi spakovane otpatke u prostoriji za truljenje. Sledeći nakot će ih izmešati sa blatom za sađenje i izlepiti tu smesu po tavanicama - tunela za gajenje biljaka, kada budu pripremali sledeću žetvu. Do tada će već biti sasvim zrelo i od neprocenjive vrednosti za gajenje krtola. Kepec ili ne, tek t'Viikr je bio dobro dete. Nedostajaće joj kada nakot bude odrastao i svaki član krene svojim putem. A to vreme se već približilo. Pri svakom buđenju bradavice na sisama su joj bile sve tvrđe i sve manje. Mužjaci za priplod su to znali, i svaki put kada bi napustila gnezdo migoljili su se što bliže njoj da joj dodirnu nosom anus, da provere koliko je već spremna za udvaranja. Još koliko juče, onaj mužjak sa ožiljkom na nozi joj je rekao, napola u šali: "Šta bi želela idući put, dr'Ši? Oklop Krinpita? Živog Letećeg đavola? Glavu Novog đavola?"

"Tvoju glavu", rekla je, poluljutito polukoketno. On se groktavo zacerekao kroz raširene nabore svoga nosa i otpuzao dalje; vratiće se on. Pomisao na to nije joj bila neprijatna. Dr'Šiina sestra po nakotu se pre dva okota parila s njim. Odličan okot, tri ženke! I sestra joj je rekla da je bio neumoran kada ga uhvati teranje. Videćemo. Udvaranje je imalo svoja pravila, udvaranje je bilo udvaranje, ali ona se ipak nadala da će on baš biti onaj mužjak koji će položiti pred nju najbolji dar.

Zalisci joj zatreperiše od slabog i dalekog podrhtavanja zemlje. I to su bili Novi đavoli. Nekada su takvi potresi tla označavali samo da gore besni snažna oluja ili da se možda srušilo veliko mnogostruko drvo. Sada Novi đavoli stružu i nasipaju brdašca i gomile zemlje gde im je volja, i ona više nije umela lako da spozna zemlju svojim čulima. Dok se kretala po svojoj jazbini, njuškajući i dodirujući da bi se uverila da je sve još na svom mestu, uglavnom se rukovala dodirom, mirisom i ukusom stvari. Ponekad bi njeni mužjaci zalepili na zidove delove pečurke ili rastinja Odozgo, zajedno sa izlučevinama koje su njihove tunele činile tvrdim i nepromočivim, i od biljki koje su trulile pojavljivao bi se neki slabački sjaj. Dr'Ši je volela svetlost, ali joj nije bila potrebna. Oči su njenoj vrsti bile gotovo nedostatak, naročito prilikom retkih smelih izleta na površinu, kada

su samo najgušći oblaci i najgore oluje zamagljivali Kungove zrake od jačine koju su mogli podneti.

"Pozdravljam te dr'Ši."

Ona onjuši prepadnuto, i onda prepoznade ženku na ulazu u jazbinu. "Kako si kr'Ču? Uđi, uđi."

Druga ženka uđe i dr'Ši smesta reče: "Poslaću nekoga po hranu."

"Već sam jela", učtivo izjavi kr'Ču. "Kakvi divni pokloni udvaranja." Sa uživanjem je proučavala dr'Šiinu zbirku. Šest oplođavanja, šest lepih poklona: jedna tvrda stvar ukradena od Novih đavola za koju niko nije umeo da kaže šta je, noga rakolikog pacova - to joj je bio prvi poklon, i najmanje vredan, ali na izvestan način najdraži od svih. Čak i od kandži balončića. Svaki od ovih poklona bio je uz velike opasnosti ukraden čak sa Površine, i predat njoj po cenu velikih napora. Malo mužjaka bi preživelo više od dva ili tri ludačka, poluslepa juriša na Površinu da ukradu poklon za udvaranje. Neprijatelji su bili svuda.

Pošto je učtivost bila zadovoljena, kr'Ču pređe na stvar. "Otac mog poslednjeg nakota umro je od lošeg disanja", reče ona. "Kao i tri mladunčeta drugih majki."

"Šteta", izjavi dr'Ši. Nije mislila na mužjaka, naravno; kada bi mužjak jednom uspeo da je oplodi, prestajao je da bude zanimljiv toj ženki. Ali da mladunci poumiru od cijanida!

"Brine nas naša budućnost", dostojanstveno napomenu kr'Ču. "Od kako su došli Novi đavoli, naš porod više nije isti."

"I ja sam o tome razmišljala", priznade dr'Ši. "Govorila sam o tome sa svojim sestrama."

"I ja sa svojim. Ja i moje sestre smo smislile nešto što bismo želele da podelimo s drugima. Naši mladunci pohađaju obuku kod Novih đavola. Dr'Ši, zar ne bi trebalo da i mi, majke, naučimo ono što uči naš porod?"

"Oni uče razne načine da nanesu smrt! Ti i ja smo majke, kr'Ču!" Dr'Ši je bila zgranuta.

"Krinpiti nam nanose smrt, zar ne? Nakoti u gornjim galerijama su zazidali tunele iz kojih je dolazio loš vazduh, ali zar nije izvesno da će Oklopljeni đavoli opet provaliti kroz njih i da će doneti još lošeg vazduha?"

"Ja ne mogu da nanese smrt, izuzev, naravno, radi hrane."

"Onda hajde da ih jedemo, zajedno s oklopima", mrgodno predloži kr'Ču. Kucni o drvo, dr'Ši. Ima jedna priča..." Oklevala je. "Ne znam koliko u njoj ima istine. Potiče od Krinpita, ali je isto tako mogla doći i od Letećeg đavola." Ovo je bila jedna stara izreka kojom se izražavala sumnja u nešto, ali u ovom slučaju. shvati dr'Ši, izreka je bila bukvalna. "Taj Oklopljeni đavo je zadirkivao jedno mladunče iz okota moje sestre govoreći da su Novi đavoli uništili ceo jedan grad u kome su živeli naši. Rekao je da nas Novi đavoli smatraju za gamad, i da neće stati sve dok nas sve ne istrebe. Zato su Krinitima poklonili loš vazduh."

"Ali Novi đavoli uče naše male kako da uništavaju Krinite."

"Drugi deo priče me zbunjuje, mada verujem da je istinit. Oklopljeni đavo kaže da ima tri vrste Novih đavola. Jedna vrsta je uništila grad. Druga vrsta im je dala loš vazduh kojim nam nanose zlo ovde. A vrsta koja poučava naše mladunce je treća vrsta. Oni će uništiti Leteće đavole i Krinite i dve druge vrste njihove vlastite rase. Ali neće uništiti nas."

Dr'Ši se od uzbuđenja tresla celim svojim dugačkim vitkim telom. "To nije istina!" povika ona. "Odveli su sa svojih časova čitava legla na neko drugo mesto i samo ih se nekoliko vratilo. A i oni su od tada slabi i spori i pričaju o svojoj braći-sestrama kako su poumirali."

"Moje sestre i ja smo takođe čule za to", složi se kr'Ču.

"Čiiii!" Nabori u obliku cvetnih latica na nosu dr'Ši ljutito su se širili. "Mogu napipati", reče ona napokon, "da proučavanje o smrti i nije tako loša stvar. Ako mi Krinitima nanese smrt, oni neće moći da nama donose još lošeg vazduha. Ako pomognemo svojim Novim đavolima da nanesu smrt ostalima, ti ostali neće moći da pomažu Krinitima i Letećim đavolima protiv nas."

"I ja sam tako mislila, dr'Ši."

"Ali ja mislim još nešto, kr'Ču. Kada jedanput nanese smrt tim drugima, možda ćemo tada moći da nanese smrti i našim Novim đavolima."

"I tada će naši mladunci biti opet naši, dr'Ši."

"I naše će jazbine biti opet bezbedne i mračne. Da! Nemoj

odlaziti, kr'Ču. Pozvaću t'Viikra i on će početi da nas podučava toj veštini."

14.

Čak i u povoljnim uslovima koji su vladali na Gemu - gušći vazduh, sila teže manja nego na Zemlji - postojala je određena jednačina tereta i sile potrebne za njegovo podizanje. Deni Dejlhauz mogao je da nosi šta god je hteo, dodajući po volji određeni broj balona. Ali Čarli nije imao te mogućnosti. Mogao je da nosi ono što je mogao da nosi, i tu je bio kraj. Nošenje bilo kojeg od Dejlhauzovih poklona značilo je žrtvovati jedan deo balasta, a time i pokretljivost. Nositi ih sve, bilo je nemoguće. Kada ga je Dejlhauz izgrdio zato što je svoj samostrel ustupio jednom od drugara iz jata - i to u vreme kada je ha'eje'ija bilo na sve strane! - Čarli je otpevao umirujućim tonom: "Ali moram zadržati ono-što-govori-u-vazduh! Ne mogu nositi oba, ne mogu nositi oba."

"A ako te ubije ha'eje'i, šta će ti vredeti što imaš radio?" Čarli izgleda da nije razumeo pitanje. On i ostalo jato pevali su neku vrstu rapsodije o onom-što-govori-u-vazduhu i kako im je obogatilo hor, tako da Dejlhauz odustade. To što je Čarli sada imao radio, nije uvek bilo dobro. Značilo je da Dejlhauz sada može da održava vezu sa jatom i sa zemlje, pod uslovom da mu balončići budu na vidiku, ili bar u blizini, i ta činjenica nije izmakla majoru Santanđelu, novom komandantu logora. Nije više bilo tako lako pobeći u visine. Istovremeno, postajalo je sve neprijatnije ostajati u logoru. Santanđelo je odmah uspostavio svoju komandu. Dokazao je to poslavši Herijetu i Aleksa Vudringa da pokušaju da uspostave veze sa jednim udaljenim plemenom Kopača Tunela, za koje su se nadali da ih još nisu iskvarili susreti sa Smrdouljcima. A logor je bio podvrgnut sve stožijoj vojničkoj disciplini.

Dejlhauz se umeša u pevanje jata. "Moram da se vratim. Četiri nova jata mog naroda nam se pridružuju i hoću da prisustvujem njihovom dolasku."

"Poći ćemo s tobom, poći ćemo s tobom..."

"Ne, nećete", usprotivi se on. Isuviše je mnogo ha'eje'ija blizu logora." To je bila istina, i još jedna od posledica 'poklona' koje im je dao. Kada su Smrdouljci otkrili da Santanđelove 'naučne

instrumente' u stvari upotrebljavaju balončići da bi registrovali sve što se događa u njihovom logoru, počeli su da pucaju u svaki balončić koji bi im prišao na kilometar razdaljine. Tako su se balončići u tom kraju proredili, a grabljivci ogladneli. "Leti preko Mokrih Dolina", naredi on. "Saznaj da li su naši ljudi tamo još dobro."

"Nema potrebe", otpeva Čarli. "Vidiš li krila tvog prijatelja Ha'ija koji se upravo vraća odande!" I zaista, tamo pozadi iza linije obale, video se Kapijev mali dvokrilac kako se vraća iz posete izviđačkom logoru, praveći krug da bi se prizemio.

"Zbogom, onda", otpeva Dejlhauz i poče vešto da ispušta vodonik, sve dok se ne spusti na nivo vetrova koji su duvali ka kopnu i koji ga odnesoše u logor.

Već je sasvim dobro savladao veštinu letenja balonom, i sada se smešio dok se polako spuštao iznad komandantovog omiljenog projekta, utvrđenja od blata podignutog na obali, da bi se pri prvom jačem udaru vetra spustio na tle. On prikupi izduvane balone, prebaci mlitavu mrežu preko ramena i u sasvim dobrom raspoloženju uputi se u šupu za snabdevanje vodonikom.

Ali tu mu se dobro raspoloženje splasnu. Pola logora se okupilo oko Kapeljišnikova i Santandela, malo dalje uzbrdo, dok su se Džim Morisej i još nekolicina drugih vraćali u njegovom pravcu, smrknutih lica. Dejlhauz uhvati Moriseja za mišicu, dok je ovaj prolazio pored njega: "Šta je bilo?" zapita ga on.

Morisej zastade. "Nesreća, Deni. Nešto se dogodilo u našem izviđačkom logoru. Herijeta, Vudring, Dugačenko - svi su nestali. Kapi kaže da je logor prosto raznet u komadiće, i da su oni nestali."

"I Herijeta?"

"Svi, do đavola! I na sve strane se vide tragovi krvi i krinpitskih šapa. Pusti mi ruku, moram sići do tvrđave Santandelo - za slučaj da napadnu s mora, pretpostavljam. U svakom slučaju, bolje bi bilo da se popneš i vidiš kakva su tvoja naređenja."

Naređenja! Šta će drugo aktivni oficir nego da energično reaguje i stane da izdaje naređenja na sve strane! Dejlhauz ih pusti da prođu i buntovno se stade penjati do skupine oko Santandela i pilota. Neko je upravo govorio "... Nisam znao da u Mokrim Dolinama ima Kripita."

"Da si na Beverli Hillsu ne bi znao da u Kaliforniji ima zvečarki, a one bi ti odgrizle guzicu ako bi odlutao iza holivudskih brda. "Dosta priče", zaključi major. "Oni koji su već dobili svoj borbeni raspored za slučaj odbrane, na svoja mesta. Tokom sledećih dvadeset časova stići će nam još četiri broda. A sada je pravi trenutak za svakoga ko hoće da nas zatekne nespremne, i zato nećemo dozvoliti da budemo zatečeni. Mrdaj!"

Dejlhauz još nije imao svoj borbeni raspored, a nije mu ni bilo mnogo stalo da ga dobije. Hitro se stoga udalji zajedno sa ostalima kada se skupina počela razilaziti, obilazeći po spoljnoj ivici logora da bi stigao do kolibe za komunikaciju.

U njoj je dežurna ekipa vezista pažljivo pratila stalno kretanje određenih simbola preko zeleno ocrtanog koordinatnog sistema: četiri broda za snabdevanje već su bila u orbiti Gema, vršeci poslednje ispravke kursa pre nego što će se spustiti. Dejlhauz je očekivao da će se Kapeljišnikov pojaviti, i tako je i bilo, svega nekoliko trenutaka posle Dejlhauzovog ulaska. "Ah, Deni", reče on očajno, "baš imaš njuha da nađeš dobro mesto gde da zbrišeš. Čekaj malo, da vidim da li je ono prkno od kontrolora letenja slučajno ipak dovelo brodove u pravu orbitu." On začkilji prema ekranu, progundā nešto posadi na dužnosti, slegnu ramenima i vrati se Dejlhauzu. "Na kursu je", obavesti ga. "Sada, pitanje glasi da li kurs dobar? Naći ćemo. Sirota Gaša!"

"Jesi li siguran da je poginula?"

"Nisam video corpus delicti, to ne. Ali, Deni, bilo toliko krvi, najmanje dve litre."

"Nisi video leševe?"

"Ne, Deni. Nisam. Video krv. Video šatore razderane kao tanka venecijanska čipka, odeću svuda, hranu, smrvljen radio, na sve strane tragovi sa ogrebotinama od kandži onih buba. Nema tela. Onda ja malo viknuo, oslušnuo, prodžarao po žbunju. Onda se vratio kući. Sirota Gaša, da i ne pominjem siroti Aleksej i siroti Gregor."

Deni začuđeno zavrte glavom. "Krinpiti su prokleta bučne zverke. Ne vidim kako su mogli neopaženo napasti logor; a ako nisu, onda su ljudi bili u stanju da se brane. Santandelo im je naredio da nose puške."

Kapeljišnikov sleže ramenima. "Ako hoćeš ja tebe odvedem avionom tamo i ti sam proučiš zločin na licu mesta. A sad, izvini. Prvi brod tek što nije izašao iz orbite i ja moram povedem računa da kontrolor održi moj visoki standard tačnosti."

Polovinu osoblja iz prvog broda sačinjavao je odred aktivne vojske. Ta činjenica bi Dejlhauzu nekada bila izuzetno neprijatna, ali u sadašnjim okolnostima izgledala mu je drukčije. Dok su još bili u orbiti, vijetnamski pukovnik koji je njima komandovao dobio je sva uputstva preko radija, i istog časa kada su se iskricali pred svemirskim brodom se formirao vod koji je odmah izvukao oružje i trčećim korakom otišao kao pojačanje stražarima oko logora. Drugi brod je takođe uglavnom bio vojnog karaktera, ali među posadom se pojavilo lice koje je Dejlhauz prepoznao. Trebalo mu je malo vremena da se priseti, ali onda mu je sve postalo jasno: devojka iz Bugarske koja je posredovala za njega i Mardž Menindžer u Sofiji. On je pozva po imenu i mahnu joj rukom; najpre se trgla a zaim nasmešila; dosta privlačna, pomisli on, i otpozdravila mu. Za sada, samo toliko. U međuvremenu je novi pukovnik obavio konsultacije sa majorom Santandelom i zatim logor je bio stavljen u pokret. Vijetnamac - zvao se Tri - naredi da ga Kapeljišnikov poveze avionom i obojica provedoše u vazduhu više od dva sata, kružeći oko logora u sve širem krugu, najpre veoma visoko, a potom gotovo dodirujući vrhove drveća. Svi šatori su se morali spustiti. Kada je aterirala treća raketa šatori su već bili ponovo podignuti, ali sada poređani po šest u nizu, u četiri paralelna niza sa ulicom u sredini. Na sva četiri ugla logorskog terena bile su iskopane rupe, a iz trećeg broda pojaviše se mašinske puške i bacači plamena da budu smešteni u njih, dok je nekoliko običnih ne-specijalista bez vojnih činova koji nisu bili određeni za istovar, uređenje terena oko šatora i kopanje rupa, krenulo da zabija metalne kočve u zemlju, deset metara ispod spoljne ivice logora. U tovaru trećeg broda nalazila su se dva ogromna kalema bodljikave žice, i u vreme kada je poslednji brod počeo da se spušta ona je već bila zategnuta preko kočeva.

Nebo planete Gem se odjednom gotovo izbistri u trenutku kada

se četvrti brod pojavio na vidiku, visoko iznad obzorja okeana-jezera. Najpre se pojavila široka mrlja svetlosti, nalik na meteor, kada su ablativni štitnici na ulazu u atmosferu stali natapati najgori deo suvišne energije i odbacivati je u vidu usijanih čestica. Zatim se ukaza i sam brod, tako da se golim okom moglo videti kako za trenutak slobodno pada. Brzo ispaljenim plavičastobelim mlazom napravi se mala korekcija kursa. Zatim se oslobodi aktivirajući padobran, koji povuče za sobom još tri glavna padobrana. Brod kao da je napomično lebdeo u ružičastom vazduhu; ali polako, polako se povećavao sve dok se gotovo nije nadneo nad njih, stigavši na visinu od dve stotine metara. Tada su padobrani odbačeni i brod se na svojim zaslepljujućim, zaglušujućim raketama spusti na obalu.

Dejlhauz je do tada video, prema svom računu, pet takvih spuštanja, ne ubrajajući ono u kome je sam učestvovao. Sva su bila čudesna. I svako je bilo drukčije. I brodovi su se razlikovali. Od četiri novodošavših samo je jedan imao izduženi, srebrnasti oblik njegovog broda. Druga tri bila su zdepaste dvostruke kupe, visoke deset metara od zaobljenog vrha do zaobljenog dna kada su čučale na izvučenim nogama za stajanje na zemlji; u najširem svom delu imale su gotovo dvadeset metara u prečniku.

Prva je iz broda izašla Mardž Menindžer.

Nije se iznenadio. Čudo je bilo što nije već ranije došla. Dejlhauz shvati da ju je nesvesno očekivao prilikom svakog spuštanja. Bila je umorna, raščupana i izmrcvarena, i očigledno je čitave nedelje, koliko je trajalo putovanje, spavala u svojoj maslinastoj terenskoj uniformi. Ali Dejlhauzu se učini divnom. Članice ekspedicije Bloka Ishrane nisu bile odabrane po privlačnosti. Izuzev retkih neobaveznih ukrštanja nogu sa nekom do koje mu nije mnogo stalo - ponekad namerno izazivajući kod sebe potrebu tako što je golicao neki balončić sve dok ga ne bi poprskao svojim sokom radosti, ali ponekad nateran isključivo dosadom - Dejlhauz seksualni život bio je oskudan, dosadan i pun ravnodušnosti. Mardži ga je sada podsetila na bolja vremena.

Mardži se takođe, još malo popela lestvicama uspeha od kako ju je poslednji put video u Sofiji; znaci na njenom okovratniku nisu više bili kapetanske pruge već pukovnički orlovi, i dok se pomerala u

stranu da pusti ostale ljude iz trupe da se iskrcaju, pukovnik Tri i major Santandelo već su otpočeli svoj raport. Pažljivo ih je slušala, dok je očima proučavala logor, odbrambeni pojas i tok iskrčavanja. Zatim im se obratila kratkim, brzim rečenicama. Dejlhauz nije bio dovoljno blizu da čuje šta govori, ali bez sumnje izricala je naredbe. Tri se usprotivi nečemu što je rekla. Mardži mu dobroćudno prebaci ruku preko ramena dok je odgovarala, a onda ga potapša po turu dok je, namrgođen, odlazio da izvrši zadatak. Ona i Santandelo se uputiše ka glavnom štabu, razgovarajući; i Dejlhauz poče da menja mišljenje o tome šta može očekivati od njihovog ponovnog susreta.

Ali dok su prilazili mestu na kome je stajao ona ga ugleda i raširi ruke. "Hej, Den! Baš je divno što te vidim!" Zatim ga oduševljeno poljubi. "Pa, da znaš, baš dobro izgledaš. Ili, bar onoliko dobro koliko se može na ovom svetlu."

"I ti", reče on. "Čestitam."

"Na čemu, na mom dolasku ovamo? Ah, ti misliš na orlove. Pa vidiš, morali su da mi ih daju da bi neko držao na uzdi Gaja Trija. Dimitrova bi trebalo da bude tu negde, jesi li je video? Kad bi još uspeli da dovedemo i Pakija u posetu, mogli bismo svi lepo da se provedemo ćaskajući o lepim starim danima u baugarskoj ćuzi."

"Pukovniče Menindžer..."

"Dobro, dobro, majore, dolazim. Nemoj se izgubiti, Dene. Treba da nadoknadimo izgubljeno vreme."

On ostade da gleda za njom. Nekada, davno, na koledžu u Rodeziji, pre nego što se ispisao jer je postalo jasno da niko više neće morati da vodi ratove, pukovnici su izgledali potpuno drukčije. Ne samo što je ona bila žensko. I lepa; i mlada. Pukovnici su nekako izgledali kao da ih more veće brige nego Mardži Menindžer - naročito oni pukovnici koji su upravo ulazili u situaciju u kojoj dugme za uzbunu tek što je bilo pritisnuto.

Promukli čovek u uniformi narednika nešto mu je govorio. "Vi ste doktor Dejlhauz? Stigla je pošta za vas; u biblioteci je."

"Ah, tako. Hvala." Dejlhauz zapazi da je izraz na narednikovom licu pokazivao da je iznenađen i da ga sve to pomalo i zabavlja, ali on shvati obe narednikove reakcije. "Fina devojčica, naš pukovnik", reče on blagonaklono. Nije, međutim sačekao odgovor.

Većina 'pošte' bila je sa Državnog u Mičigenu i od AA-a, ali jedno pismo ga iznenadi. Bilo je od Poli! Tako davno, tako daleko - Dejlhauz je gotovo zaboravio da je nekad bio oženjen. Nije se mogao setiti nijednog razloga zbog koga bi mu ona pisala. Gotovo svi iz prethodne dve smene takođe su dobili poštu, i redovi ispred projektora bili su obeshrabrujući. Dejlhauz stavi svoje mikrofilmove u džep i uputi se u Kapeljišnikovljevom tajnom stovarištu raznih divota, u šupi za vodonik. Pilot je već odavno prisvojio sve one stvari koje je smatrao neophodnim za udoban život na Gemu, a među njima se nalazio i projektor za mikrofilmove. Dejlhauz radoznalo ubaci pismo svoje bivše žene i namesti ga kako treba.

Dragi Denijeje,

Ne znam da li ti je poznato da je deda Medvej prošlog leta umro. Na otvaranju testamenta ispostavilo se da je nama ostavio svoju kuću u Velikom zalivu. Pretpostavljam da nije stigao da promeni testament posle našeg razvoda.

Ne vredi bogzna šta, ali, naravno, nešto ipak vredi - advkat kaže da je procenjena na 43.500 dolara. Malo sam zbunjena. Imam odnekud jako predosećanje da ćeš se odreći svog dela. Dakle, ako to zaista želiš, molim te da potpišeš dokument kojim prenosiš vlasništvo na mene i da ga overiš - ima li tamo nekog ovlašćenog javnog beležnika? U protivnom, javi mi šta bi želeo da uradiš.

Svi smo dobro, Denijeje, uprkos svemu. U Detroitu je prošle nedelje opet nestalo struje, i gužve i pljačke su bile veoma gadne, a i novi porezi da se stabilizuje situacija će nam teško pasti. Da ne pominjem dane bez grejanja i obustave dnevne TV i zastrašujuće vesti o međunarodnoj politici. Ljudi većinom misle da je to zbog onoga što se događa tamo gore gde si ti - ali nisi ti kriv za to, zar ne? Uvek mi je drago kada se setim tebe, Denijeje, i nadam se da je i tebi.

Polina

Sedeći na ivici Kapeljišnikovljevog ležaja Dejlhauz zamišljeno spusti projektor. Kuća u Velikom zalivu. U stvari, to je bio samo bungalov, najmanje pedeset godina star i tek ovlaš modernizovan. Ali on i Pola su u njemu proveli svoj medeni mesec, jednog

zavejanog januara, dok je vetar sa jezera Mičigen danonoćno šibao preko litica. Naravno da će joj dati kuću. Neko u logoru će verovatno moći da dovoljno zvanično overi njegovu izjavu da se odriče poseda, da bi je priznao neki kobajagi sud u provinciji Bogu iza leđa.

On se ispruži na posetlji, razmišljajući o svojoj bivšoj ženi i njenom pismu. Vesti sa Zemlje nisu izgledale veoma zanimljive, niti, pak, bitne, i Dejlhauz je provodio mnogo više vremena misleći na balončice i teškoće života na Gemu nego na kratke notice u logorskim novinama. Ali Poli je učinila da sve dobije ozbiljan prizvuk. Gužve na ulicama, pljačke, prekidi struje, dani bez grejanja! On odluči da porazgovara sa nekim od pridošlica, čim prestanu da se muvaju unaokolo i usele se. S onom bugarskom devojkom, na primer. Ona bi mogla da mu popuni praznine u obaveštenjima o tome šta se zaista događa kod kuće, a osim toga, bila je veoma prijatna osoba. Sanjivo je leškario pokušavajući da se odluči da li da to odmah učini ili da još malo uživa u samoći i da razmisli o nekim svojim stvarima.

Međutim, drugi odlučiše umesto njega. "Zdravo, dr Dejlhauz", začu se glas Ane Dimitrove. "Gospodin Kapeljišnikov je rekao da ćete biti ovde. Ali priznajem nisam bila sigurna da govori ozbiljno."

Dejlhauz otvori oči i sede, dok su Kapi i devojka, saginjući se, ulazili u šupu. Izraz na pilotovom licu jasno je govorio da se nadao, bez obzira šta je rekao devojci, da neće nikoga zateći. Ali on se brzo povratio od iznenađenja i reče: "Ah, Anjuška, moraš se navići da mi veruješ. Evo jedne stare prijateljice koja želi da te vidi, Deni." Dejlhauz prihvati zvanični stisak ruke koji mu ona ponudi, primetivši istovremeno da ima lep osmeh. U stvari, da nije odlučila da nosi kosu strogo začušljanu unazad i da se ne šminka, bila bi sasvim privlačna. "Nadao sam se da ću imati prilike da razgovaram sa vama, gospođice Dimitrova."

"Zaboga, zovi me Ana, molim te. Oni koji su delili istu zatvorsku ćeliju ne treba da budu zvanični jedni s drugima."

"S druge, pak, strane", primeti pilot, "ne smemo namećemo se dragom Deniju, koji je bez sumnje gladan i mora ode u kantu odmah da ne izostane sa izvanrednog obroka od splaćina."

"Dobro to izvodiš, Kapi", priznade Dejlhauz. "Ne, nisam gladan."

Kako je na Zemlji, Ana? Upravo sam slušao neke ružne priče."

Ana se smrknu. "Ako priče koje si čuo govore o nasilju i razaranju, jeste, tako stoje stvari. Baš uoči našeg odlaska na televizijskim vestima govorilo se o uvođenju ratnog stanja u Los Anđelesu i u još nekim gradovima u Evropi. I o potapanju nekog australijskog ratnog broda blizu obale Perua."

"Blagi Bože!"

"Oh, ima još mnogo više, doktore Dejlhauz - Deni. Doneli smo sve skorašnje novine, kao i video-kasete televizijskih programa - koliko sam shvatila, i prilično veliku biblioteku. Mislim da ima više od dvadeset hiljada knjiga na mikrofilmovima, po izričitom naređenju pukovnika Menindžerove."

"Dvadeset hiljada knjiga?" Dejlhauz zavrte glavom. "Znaš, nikada ne bih pomislio da je tako strastan čitalac."

Ana se nasmeši i sede na pod ispred njega, ukrštenih nogu. "Molim vas, hajde da se opustimo. I ja se ponekad divim pukovniku Menindžer." Zastavši za trenutak ona nastavi. "Naravno, ne može se čovek uvek na nju osloniti. Obećala mi je da ću dobiti slobodno vreme da se posavetujem sa predstavnicima svoje vlade pre nego što dođem ovamo. To se nije ostvarilo. Niko od nas nije smeo da napušta logor, sve dok nas nisu avionima preneli do mesta za lansiranje. Možda zato što ona nije htela da rizikuje i izlaže nas nesigurnim uslovima u kojima bismo se našli."

"Zar je toliko loše?"

"Gore", zareža Kapeljšnikov. "Vidiš, Deni? Treba da smo zahvalni što se nalazimo ovde u bezbednom tropskom raj u na planeti kao što je Gem, gde samo povremeno neku usamljenu skupinu satru divovske bubašvabe."

"Tu je još jedna stvar" reče Deni. "Mardž Menindžer mi baš ne deluje naročito zabrinuto posle jučerašnje katastrofe."

"Nema potrebe, dragi Deni. Ja i vijetnamski pukovnik pretresli svaki centimetar na deset kilometara u svim pravcima, upotrebili magnetometar, I-R skenere i vlastito pilotovo oko sokolovo. Uveravam te da u blizini nema metalne stvari veće od košare za hleb i samo tri, najviše šest stvorova većih od pacova kao rak. Zato mirno spavaš noćas, Deni. U vlastitom krevetu", dodade on značajno - i

nije morao da doda 'uskoro'.

Ana je, međutim bila brža od njega. "Dobar savet, Kapi", reče ona, ustajući. "Mislim da ću ga i ja poslušati."

"Ja tebe ispratim", promumla Kapeljišnikov. "Ne, molim ne uznemiravaj sebe, Deni, vidim ti sasvim umoran."

Ana uzdahnu. "Gaspodine Kapeljišnikov", poče ga grditi, "ne samo da sam umorna i potpuno zbunjena od svih tih novih doživljaja, već i vas jedva da sam upoznala. Iskreno se nadam da ćemo biti prijatelji. Ali, molim vas, nemojte mi to otežavati ponašajući se kao kozak sa seljančicom."

Kapi je najpre izgledao posramljen, potom besan, ali se najzad nasmeja. "Anjuška, ti fina slovenska devojka. Da, bićemo odmah prijatelji. Kasnije, možda i više - ali", dodade on žurno, "samo pošteni sovjetski način, bez prevremenog pipkanja, u redu? Sada svi troje odšetamo kroz prijatni polumrak Gema do tvog šatora."

Ana se glasno nasmeja i pljesnu ga po ramenu. "Ruski medvede! Hajdemo." Ona prva krenu napolje i zastade malo, posmatrajući oko sebe logor koji je počinjao da se smiruje. Reflektori koji su zvanično obeležavali 'dan' bili su pogašeni, ali Kung je bio jasan i rumeneo se na nebu iznad njih. "Ne znam kako ću se navići na svet gde se nikada ne smrkava", požali se ona.

"Veliki nedostatak za izvesne stvari, da", služi se Kapeljišnikov. Svi zajedno popeše se preko strmine i pođoše duž njene ivice ka onom delu logora gde su bili ženski šatori. Na samoj ivici, oivičen okruglim kamenjem umesto travnjaka stajao je šator, veći od ostalih. Pred njim je već stajala uglačana kamena ploča sa otisnutim Puk. M. Menindžer, Komandant.

"Mardži se dobro smestila", primeti Dejlhauz.

"To je privilegija čina", potvrdi Kapeljišnikov, ali pogled mu je bio upravljen na obalu i na četiri nova broda, jedan visok i izdužen, tri zdepasta, kako stoje na čeličnim nogama na zemlji.

"Neobično, zar ne?" reče Dejlhauz. "Ta tri se sasvim razlikuju od ostalih."

Kapi mu dobaci značajan pogled. "Zaista dobro zapažaš, Deni." Govorio je nekim čudnim tonom.

"Dobro, Kapi. U čemu je tajna?"

"Tajna? Ja obično mali pilot, meni ne govore tajne. Ali imam oči i umem pravim pretpostavke."

"Daj, Kapi, pre ili posle ionako ćeš nam reći svoju pretpostavku. Uradi to odmah."

"Dve pretpostavke", ispravi ga pilot. "Prvo, obrati pažnju na oblik ova tri nova vasijska broda. Zamisli, presečene na pola, i dobiješ po dve male kupole od svakog. Sada zamisli svih šest kupa postavljene na svoje baze u krug oko ograde logora u ove dugačke, uzane izduvne cevi koje potpuno nepotrebne za navigaciju u kosmosu uklonjene. Šta dobijemo?"

"Naopačke okrenute kupe sa dugačkim uzanim otvorima", nagađao je Dejlhauz.

"Tačno. Samo, kada instalirane na liniju odbrane imamo drugo ime za njih. Zovemo njih ležišta za mitraljeze." On uzdahnu. "Mislim da ovo nije slučajno, već da je najveći uspeh tehnološkog dizajna u prikrivene svrhe."

"Ali u to se jedva može poverovati", usprotivi se Ana. "Ovo je, ipak, ekspedicija za miroljubivo istraživanje, a ne osvajačka vojska!"

"Da, i to tačno. Čista slučajnost da toliko mnogo članova ekspedicije za miroljubiva istraživanja istovremeno i vojnici."

Dejlhauz i devojka zanemeše, proučavajući svemirski brod. "Volela bih da nisi u pravu", najzad progovori Ana, "Ali, možda..."

"Čekaj malo", prekinu ga Dejlhauz. "Ova tri broda. Nemaju fazu za povratak! Zato su tako kratki!"

Kapeljišnikov klimnu. "I to moja druga pretpostavka", dodade on sumorno. "Samo, to nije u stvari ni pretpostavka. Biblioteka dvadeset hiljada knjiga nije samo da se neko zabavlja preko vikenda. Svemirski brodovi koji rastave se da naprave vojno utvrđenje nisu za turistička putovanja. Brodovi bez kapsule nisu slučajnost. Zbir jasan. Za mnoge od nas nije predviđen povratak na dobru staru planetu Zemlju."

Povratak na nebo Gema sledećeg dana bio je pobeda za Dejlhauza, samo što nije znao koliko će još takvih pobeda imati. Dan je u početku veoma malo obećavao. Čim su se zapalila 'jutarnja' svetla otkrio je na klupi svog šatora mali kasetofon-podsetnik sa snimljenom porukom da se od 08.00 tog standardnog dana ima

smatrati regrutovanim i to u činu kapetana. Idući na doručak, on prođe pored jednog posilnog koji je nosio dva prekrivena poslužavnika u Mardžin šator. Posilni! Čak ni pokojna Herijeta Santori nije toliko preterivala. Vraćajući se s doručka i prolazeći pored šatora, on ugleda vijetnamskog pukovnika gde izlazi.

Nije ga, najzad, bilo briga koga će Mardž Menindžer držati u svom krevetu, a i sva ta vojna maskarada nija imala nikakve veze sa razlozima koji su njega doveli na Gem. Ali Dejlhauz ipak nije toga dana uživao u letenju kao obično.

Pre svega, nije bilo Čarlija i njegovog jata - delimično i zato što je major Santandelo uporno naređivao da nadleću druge delove planete i donose špijunske izveštaje. Ali uglavnom zato što sam Dejlhauz nije više voleo da se tu bave, pored tolikih ha'eje'ija koji su čekali u oblacima da ih rastrgnu. Na kraju je insistirao da se drže na rastojanju od dva kilometra od logora Smrdouljaca; to je možda bilo dovoljno da budu bezbedni. U međuvremenu, Dejlhauz je imao iz sebe svoj laki karabin, i nadao se da će skinuti bar dva ha'eje'ija pre nego što Čarlija vetar nanese natrag. U logoru se već nalazio jedan balončić i svojstvu neke vrste domaće životinje i bolesnika, koji je čekao da mu se gasni mehur koji je provalio ha'eje'ije zaceli dovoljno da bi mogao da poleti. Dejlhauz nije želeo da mu se Čarli pridruži.

Nastojeći da deluje izazivački, on pusti da ga vetar odnese ispod jednog niskog vlažnog kumulusa. Vazdušne ajkule upravo su takva mesta birala za svoja skrovišta. Međutim, ako je u oblaku i bilo neke, tog časa nije bila gladna.

On ispusti malo gasa i udalji se od oblaka koso naniže u trenutku kada je topla struja odozdo počela da ga usisava u njega: ako zaista ima ha'eje'ija on želi da ih susretne u čistom vazduhu, a ne tamo gde ga mogu iznenaditi pre nego što opali. Povratna struja nadnese ga nad logor i on stade da razgleda njegovu šaroliku užurbanost. Dvadesetak ljudi je još istovarivalo brodove. Ostali su krčili nisko gusto žbunje da bi proširili teren za logor, a tamo iznad logora, maleni traktor orao je brazde. To je bilo novo! Traktor mora da je izvađen iz jednog od brodova, a brazde su izgledale tačno kao da neko namerava da se bavi zemljoradnjom.

To je bilo sasvim razumno, i u svakom slučaju dobrodošlo - i te

kako su bili željni svežeg povrća, i ako već Smrdouljci mogu da ga gaje, sigurno će moći i Njupatori. Nešto je ipak mučilo Dejlhauza. Nije mogao tačno da kaže šta; da li je to bilo zato što se vojnici bave zemljoradnjom? Prinudni rad?

On odbaci ovu pomisao; bila je zaista isuviše podmukla.

Malo potom, on izbacilo malo balasta, i voda pljusnu na tek uzoranu zemlju kao da izlazi iz dečije igračke u obliku tuša. Ono što mu je neprestano gotalo pamćenje počelo je najzad da ga uznemirava. Iz nekih razloga podsećalo ga je na profesora antropologije iz prvih dana studija, blagog i nenamteljivog čoveka, veoma sličnog Aleksu Vudringu...

Nalik Aleksu Vudringu, koji je sada bio mrtav. Zajedno sa Gašom i bugarskim kaplarom, koga zapravo nije stigao ni da upozna.

Padale su mu na pamet samo tužne misli. Rezerve vodonika počele su da se iscrpljuju, a i ha'eje'i su očevidno već naučili da razlikuju balončić od čoveka koji se ljujla obešen na balone skupljene u mrežu. Danas se neće dati prevariti. On se nerado odljujla preko plaže, ispusti gas i pade na sitan šljunak.

Dok je skupljao i pakovao izduvane balone priđe mu Mardži Menindžer, zajedno sa ženom narednikom koja je bila njen posilni. "Lepo si leteo, Deni", reče ona. "Izgleda zabavno. Hoćeš li i mene jednom povesti gore?"

Neko vreme je ćutke gledao u nju. Zaista je izgledala veoma ljupko, čak i u kestenjastom polusvetlu Kunga, na kome su joj usne delovale veoma tamno a zlatni sjaj u kosi se nije video. Radna uniforma joj je bila nova i ispeglana, sa ivicama 'kao nož', a kratka kosa joj je baš lepo lepršala na glavi dok se kretala. "Kad god kažeš, Mardži. Ili možda treba da kažem pukovniče?"

"Ona se nasmeja. "Svi vi novopečeni oficiri ste isti, veoma vodite računa o činovima. Sada nismo na dužnosti, Deni; dakle, zovi me Mardž. Naučiućeš."

"Nisam siguran da želim da naučim da budem vojnik."

"Oh, to ćeš sigurno postići", obeća mu ona. "Tinka, zauzmi položaj. Hajdemo u šetnju, hoćeš li?"

Žena narednik ih ostavi i uputi se u laganom trku ka ogradi od bodljikave žice. Vojnici u rovu na uglu logora podigoše malo žicu,

tako da su njih troje mogli da se provuku ispod nje; narednik na straži ovlaš salutira pred Mardži i ona mu prijateljski klimnu. "Kada bi neko pošao da se kupa u ovoj vodi", upita ona, "da li bi tu ženu nešto progutalo?"

"Ne, koliko znam. Mi to stalno radimo."

"Deluje veoma primamljivo. Hoćeš li sa mnom?"

Dejlhauz zavrte glavom, ne odričući, već čudeći se. "Mardži, zaista si cura i po. Mislio sam da pukovnici stalno moraju biti zauzeti, naročito ako misle da je njihovoj vojsci danonoćno potrebna naoružana straža i ograda od bodljikave žice."

"Dragi Deni", odvrati ona srdačno, "ja sam tek odskora pukovnik, ali sam dovoljno dugo predavala teoriju toga poziva pred dve hiljade plebejaca u Pointu. Mislim da sam prilično dobro ukapirala osnovne principe. Pukovnik ne mora mnogo da radi; on samo treba da vodi računa da svi ostali sve urade. Od jutros sam već obavila četiri sata tvrdoga posla."

"Da, video sam pukovnika Trija kako izlazi iz tvog šatora."

Ona ga zamišljeno pogleda. Nije prokomentarisala, već samo nastavi: "A što se tiče tvoje druge primedbe, stražari oko samog logora su od ovog časa na raspolaganju za druge dužnosti; ali zato ima patrola u šumi i svakoga sata se leti u izviđanje, a osim toga, Tinka je obučeni stručnjak za rukovanje svim vrstama ručnog oružja. Mislim da možeš biti miran."

"Nisam se brinuo o svojoj ličnoj bezbednosti."

"Ne, nisi. Brinuo si se o trupama pod mojom komandom, i u njihovo ime, zahvaljujem ti na brizi." Ona razvuče usta i potapša ga po ruci. "Sačekaj malo." Zatim nekako iskopa tabakeru iz džepa, sagnu se iza njegovih leđa da izbegne vetar i vešto pripali. Duboko uvuče i zadrža dim, pruživši mu cigaretu. Izbacivši dim iz pluća, ona pozva narednika. "Tinka!"

"Da, gospođo."

"Kada budeš čistila za nas sledeću porciju droge, sačuvaj semenje. Da vidimo da li možemo ovde da gajimo te male pederčiće."

"Da, gospođo."

Deni duboko uvuče dim marihuane i stade da se opušta. U

društvu Mardži Menindžer nikada nije bilo dosadno. Dok je polako izduvavao dim posmatrao ju je s izvesnim divljenjem. Za tren oka se prilagodila vrućini, neprijatno maloj sili teže, teškom vazduhu koji im je nedeljama pravio probleme. Zaista je bila cura i po.

Kada su završili dodavanje pikavca bili su već izmakli iz vidokrugla straže kod ograde, i našli se na jednom proširenju prirodne plaže, ispod jedne okomite, gole stene. Mardži stade i pogleda unaokolo. "Nimalo gore od bilo kog drugog mesta", reče ona. "Tinka, zauzmi položaj."

"Da, gospođo." Narednik se vešto i energično uzvera preko padine do vrha stene i Mardži odbaci svoju radnu uniformu. Ispod nje nije nosila ništa. "Ako hoćeš sa mnom, dođi. Ako nećeš, ostani i pomozmi Tinki da drži stražu." I ona pljusnu u vodu.

Droga, društvo, ili ma šta drugo, tek Dejlhauz se osećao mnogo bolje nego niz dana pre toga. Glasno se stade smeјati, a potom zbacila sa sebe odelo i pridruži joj se.

Desetak minuta kasnije oboje su bili opet na obali, ležeći, ne baš mnogo udobno na svojoj odeći, čekajući da se osuše. "Jao", uzviknu odjednom Mardži, "ako ikada dobijem nekoliko ljudi za kažnjavanje, postaraću se da povade kamenje iz ovog peska."

"Navići ćeš se."

"Samo ako budem morala, Deni. Spremam se da od ovoga napravim prijatan logor ako budem mogla - lep posao. Na primer, znaš li šta ćemo večeras imati?"

On okrenu glavu da je pogleda: "Šta?"

"Prvu zvaničnu igranku Logora Bloka Ishrane na Gemu."

"Igranku?"

Ona se nasmeši. "Je li ti jasno? Ovi ćurani koji su ovde upravljali pre mene nisu ni pomislili na tako nešto. A prosto je kao pasulj: raširiš nekoliko ravnih ploča po zamlji, staviš traku u automat i gotovo. Provod subotom uveče. Najbolja stvar na svetu da se održi borbeni duh."

"Ti mora da si najbolji pukovnik armije Sjedinjenih Država - kad treba da se zeza", zaključila Dejlhauz.

"I kada treba raditi sve drugo što pukovnik radi, Deni. To uvek imaj na umu."

"Hoću, Mardži. I zaista ti verujem. Samo, malo mi je teško da pamtim pod, ah, trenutnim okolnostima."

"Dobro, obući ću se, ako ti to pomaže da se koncentrišeš. Nije ovo samo igra i šala. Htela sam da porazgovaramo."

"O čemu?"

"O čemu god ti misliš da treba. Kako ti izgleda sve ovo? Šta se ne radi, a trebalo bi. Šta si saznao boraveći ovde, a ja još nisam otkrila."

On se podupre laktom da bi je bolje video. Ona mu vedro uzvratila pogled, češući se po golom truhu tačno iznad stidnih dlaka. "Pa", reče on, "pretpostavljam da si videla sve izveštaje o susretima sa razumnim bićima."

"Naučila ih napamet, Deni. Čak sam i videla neka od tih razumnih bića u Detriku, ali nisu bila u dobrom stanju. Naročito Prikradalo."

"Kopač Tunela? S njim nismo imali mnogo sreće."

"Nikakve, rekla bih."

"Pa... dobro. Istina je. Ali uhvatili smo oko deset primeraka, dva živa. I Morisej je napisao potpun izveštaj o njima, samo ga još nije poslao. Kaže da su oni zemljoradnici - odozdo, ispod zemlje, što je veoma zanimljiva ideja. Sade nekakvo krtolasto korenje po tavanicima svojih tunela. On se spremao da razgovara sa onim stručnjakom koga ste vi navodno doveli - ne znam joj ime."

"Sondra Lekler? Nije došla, Deni. Dala sam da je izbrišu sa spiska."

"Zašto?"

"Iz političkih razloga. Ona je Kanadanka." Gledala ga je značajno. "Da li ti to nešto kaže?"

"Ni najmanje."

"I mislila sam. Kanada je u Ujedinjenim Nacijama glasala u prilog odluke Perua da proširi svoje teritorijalne vode za hiljadu kilometara. To znači da su se direktno slizali sa Šljakatorima. I svi znaju da je Kanada u toplom prijateljstvu sa Smrdouljcima, zbog njenog prokletog smolastog peska kod Atabaske. Ovoga časa, Deni, ona je politički nepouzdana. U ovom transportu bila su predviđena četiri kanadska državljanina, i ja sam im smesta izbrisala imena."

"Zvuči prilično paranoidno", primeti on.

"Ne, samo realistički. Nemam vremena da ti objašnjavam životne činjenice, Deni. Šta još? Ne mislim više na Kopače Tunela."

Pokušavao je da pronikne u nju pogledom. Ležala je na leđima, s rukama pod glavom, ne prezajući od svoje golotinje dok je žmirila prema usijanom, crvenom Kungu. Iako je bila debeljuškasta, struk joj se prekrasno usecao u oblinu kukova, a dojke su joj bile okrugle i elastične čak i kada je ležala na leđima. Ali ispod te plave kose bio je mozak koji Dejlhauz nije mogao da razume.

On se spusti u ležeći položaj i reče: "Tu su i balončići. O njima znam najviše. Naše jato je odletelo ka toplom polu, ali ima još jedno, malo dalje, iznad vode. U osnovi, oni se drže jedne teritorije, ali..."

"Bio si u logoru Smrdouljaca pre kratkog vremena, zar ne?"

"Aha. Dok smo se još posećivali. Je li o tome želiš da ti pričam?"

"Između ostalog."

"Dobro. Imaju đavolski mnogo stvari koje mi nemamo, Mardži." On joj opisa mašinu koja je izlivala blokove za izgradnju, plazma generator, farmu, klima-uređaje. Led.

"Baš lepo zvuči", izjavi ona. "I mi ćemo sve to imati, Deni, to ti obećavam. Jesi li video avion i četiri jedrilice?"

"Nisam. Imali su pistu - Kapi je o tome govorio; izgledalo je besmisleno ako imaju samo helikopter. U to vreme nisu imali avion."

"Sada ga imaju. Znala sam da će prokrijumčariti pojačanje koje nećete uhvatiti. Jesi li znao za bazu sa druge strane planete?"

"S druge strane? Misliš na mračnu polovinu Gema? Zar bi iko tamo tražio nekog đavola?"

"Tek treba da otkrijem šta traže. Ali imaju je. Šta misliš, zašto sam se zadržala u orbiti i još četiri puta obišla planetu pre nego što smo se spustili? Debelo sam se potrudila da napravim foto-mape i da radarom pretražim sve što sam mogla; znam za svaki satelit oko Gema, znam za svaku tačkicu na površini koja troši energiju, i nimalo mi se ne dopada to što znam. Baza na drugoj strani je bila pravi šok. Jesi li video neku decu u logoru Smrdouljaca?"

"Decu! Do đavola, ne! Zašto bi..."

"Mislim da preseljavaju cele porodice, Deni, što znači da imaju na umu više od običnog istraživanja."

"Kako možeš iz kosmosa znati da li imaju decu?"

"Nikako, Deni. Nisam rekla da je izviđanje iz orbite bilo jedini način kojim sam saznala šta se događa kod Smrdouljaca. Još nešto. Još dve stvari. Imaju li igrališta za bezbol?"

"Bezbol?" Sada je već sedeo, gledajući je razrogačeno. "Šta će im, do đavola, igrališta za bezbol? Kriket, možda, i bez sumnje fudbal, ali..."

"Prekinimo", reče ona ne objašnjavajući mu zašto. "Poslednje pitanje. Da nisi možda naleteo na momka koji se zove Tamil?"

"Ne verujem." Dejlhauz je napregnuto razmišljao. "Čekaj malo. Mali tip sa obrijanom glavom? Igra šah?"

"Ne znam. On je Indonežanin."

"Nisam siguran, ali mislim da je bio jedan petrohemičar koji se tako zvao. Nisam razgovarao s njim. Mislim da nije znao engleski."

"Šteta." Mardži je neko vreme razmišljala, a onda sede i zakloni oči rukom da bolje vide. "Jesu li ono tvoji balončići?"

Kada se Dejlhauz okrenuo da pogleda, Mardži je već ustala i krenula nekoliko koraka ka obali; istog časa on zaboravi da pogleda u nebo, jer je gledao u nju. Slikar Hogart je jednom rekao da je najlepša kriva linija u prirodi linija ženskih leđa, a Mardžina silueta na crvenoj pozadini neba imala je prekrasne ženstvene oblike. Polušaljilo, Dejlhauz shvati po izvesnom komešanju u preponama da je počeo da pokazuje zanimanje. Ali samo počeo. Podsticalo ga je sećanje na onaj njen prekrasni brežuljak; odbijale su ga stvari koje je govorila. Uskoro će morati da se preispita i vidi šta u stvari oseća prema Mardži Menindžer.

Zatim mu pogled kliznu mimo nje, i on zaboravi ono komešanje. "Eno ha'eje'ija, reče besno.

"Kakvih ejija?"

"Oni su grabljivci. Ne pripadaju našem jatu; pustili su da ih nanese vetar ovamo, najverovatnije zbog svetla. Ovi oblaci su prepuni ha'eje'ija!" Jato balončića bilo je već toliko blizu da su ga mogli čuti kako glasno peva, svega nekoliko stotina metara daleko. A daleko iza i iznad njih, tri manje i vitkije spodobe munjevito su se obrušavale ka njima.

"Ono su te, kako-se-ono-zvahu? Isuse! Pogledaj onu majku",

povika u trenutku kada je prva vazдушna ajkula vešto rasporila mehur ogromne ženke, projurila pored nje, okrenula se njuškom u rep i vratila se. Stigla je natrag desetak metara niže, da uhvati izduvani balončić, dok je padao blejeći svoju posmrtnu pesmu. "Ta stvar je izvela onaj prokleti Immelmam! Posle Prvog svetskog rata nijedan pilot to više nije umeo da napravi!"

"Ovo nije predstava, prokleta bila! Oni umiru!" Još dve grabljivice su udarile i još dva balončića bila su uhvaćena u padu, bliže obali. Srećom, to nije bilo Čarlijevo jato. Nijedna od žrtava nije pre toga drugovala s njim. "Vidiš li ono što izlazi iz ženke?" upita on. "To su joj jaja. Dugačke, nekako paučinaste stvari. Zauvek će lebdeti u vazduhu i neće nikada biti oplodena, jer nijedan mužjak nije..."

"Zajebi njena jaja, pile moje, ja bezrezervno podržavam ajkulu! Kakva savršena mašina za ubijanje! Do đavola, Deni, sad vidim zašto ovde stvari ne idu kako treba. Vi ste sebi izabrali pogrešne saveznike. Ajkule treba uvrstiti u naš tim!"

Dejlhauz je bio preneražen. "One su zveri! Nisu čak ni inteligentne!"

"Daj mi profesora", uzviknu ona, "pa da ti pokažem drvenog filozofa. Šta će ti inteligencija za borbu?"

"Gospode! Balončići su naši prijatelji. Bave se izviđanjem za nas. Ha'eje'i nam nikada ne bi učinila tu uslugu. I sada hoćeš da se svrstamo sa njihovim prirodnim neprijateljima?"

"U redu, vidim da može biti problema." Ona se čežnjivo zagleda u ha'eje'ija koji je strgnuo nesvarljivi gasni mehur i sada se sladio mekim delovima svoga još živog plena. "Šteta", reče ona mireći se s neizbežnim. Zatim se vrati do Denija i uze ga za ruku, i dalje posmatrajući prizor. "Jesi li sasvim siguran? Nema načina da ubedimo svoje urođenike da se pomire s ajkulama?"

"Nikako! Čak i kada bi nekako uspela da dopreš do ha'eje'ija i da im objasniš šta želiš. Ha'eje'i čak ni ne pevaju. A pevanje je balončićima smisao života. Nikada ne bi mogli da se druže sa stvorenjima koja ne pevaju."

"Oh?" Mardži ga je zamišljeno posmatrala. Onda mu pusti ruku i sede, zabacivši telo i naslonivši se na ruke, gledajući ga odozdo. "Reci, Deni, da li bi voleo da me nateraš da ti propevam?"

On je iznenađeno pogleda. Je li moguće da ju je posmatranje krvoprolića seksualno uzbudilo?

Deni baci pogled ka vrhu stene, iza kojeg se video nepomični zatiljak posilnog. "Možda je bolje da se vratimo", reče on.

"Šta ti je, cakani? Ne voliš publiku? Tinka nam neće smetati."

"Ona mi ne smeta."

"A šta ti smeta?" veselo upita ona. "Hej, kladim se da mogu da pogodim. Ti bi se džapao sa mnom zbog pukovnika."

"Trija? On nema blage veze sa mnom."

"Ajde, mali, smanji doživljaj", nasmeja se ona i potapša rukom tle pored sebe. Posle kratkog vremena on sede na to mesto, malo podalje od nje. "Misliš da sam se spetljala sa starim Njugenom Daviteljem?"

"Ne mislim, znam."

"Dobro, recimo da jesam?"

"Tvoja stvar", hitro odvrati on. "Ne kažem da nije. Možda ja imam neka shvatanja muških seksističkih svinja, ali..."

"Ali, možda i nemaš. I te kako ih imaš, Bata-Deni." Njen osmeh više nije bio blag.

On slegnu ramenima. "Vratimo se u logor, pukovniče."

"Hajde da ostanemo tu. I", dodade ona, "ja imam viši čin od tebe, i kada pukovnik kapetanu kaže 'hajde' to znači da on mora da ga posluša."

U Denijevim preponama više se ništa nije komešalo; bio je ljutit, a ta ljutnja ga je istovremeno i zabavljala. "Da, budemo otvoreni", predloži on. "Da li ti to meni naređuješ da te tucam?"

"Ne. Trenutno ne, dragi dečko." Ona se nasmeši. "Retko kad naređujem oficirima da me tucaju. Samo regrutima, a i njima veoma retko, jer to loše deluje na disciplinu."

"Hoćeš da kažeš da je pukovnik tebi naredio da se tucaš s njim?"

"Dragi moj Deni", strpljivo reče ona kao da govori detetu, "prvo i prvo ne bi smeo - ja imam isti čin - drugo, ne bi morao. Sa Gajem bih se potucala u svako doba. I iz bilo kog razloga. Zato što je, tehnički govoreći, on viši po činu od mene, a ja ne želim stalno da ga podsećam na činjenicu da sam ja ona koja komanduje a ne on. I zbog toga što će na taj način stvari u našoj misiji napredovati bez

sukoba. I zato što je zanimljivo raditi te stvari sa nekim ko je upola manji od mene. Najzad, tucala bih se i s Krinpitom, ako bi to pomoglo ratnim operacijama, samo ne znam kako bismo odgajali decu. Ali", dodade ona, "devojka ipak ima pravo i na izvesna osveženja koja neće striktno služiti nekom cilju, a ja sam, Deni, sačuvala zaista najlepša sećanja na tebe u Bugarskoj prošle godine."

Potpuno opuštena, ona stade da pipa rukom ispod sebe tražeći odeću i izvuče iz džepa još jednu cigaretu.

Dejlhauz ju je posmatrao dok je pripaljivala. Svaki centimetar njenog tela imao je bronzanu boju. Bez tragova bikinija, i izgledao je mnogo bolje nego ona prijavobela boja nalik na riblji stomak, koja se dobijala nakon nekog vremena provedenog na Gemu. Ona se počea između dva nabora koja su krila pupak i početak plavih stidnih dlačica, spokojno izduva dim i pruži cigaretu Dejlhauzu. Stvar je u tome, priznade on u sebi, što i on ima najlepše uspomene o prošlogodišnjem susretu s njom u Bugarskoj, i kao da mu uopšte ne smeta što sada ima i neka loša sećanja. "Znaš na šta se palim kod tebe?" upita je on. "Zasmejavaš me na stotinu raznih načina. Lezi ovako, hoćeš li?"

Kada su jedno drugo do kraja iscrpli, još malo su se odmarali. Onda Mardži skoči i opet se baci u vodu. Dejlhauz odmah pođe za njom. Prskali su se i kikotali, i kada su izašli iz vode on iznenađeno zaključio da se više ne oseća sasvim iscrpljeno. Međutim, Mardži je već dovikivala ka steni: "Tinka! Vreme!"

"Trinaest i dvadeset časova, gospođo!"

Mardži hitro navuče svoju radnu uniformu, i nagnu se da poljubi Dejlhauza, dok je on stajao s jednom nogom u gaćama. "Vreme je da se vratimo. Popodne imam mnogo posla pre igranke i, Deni, zaista ćeš me zadužiti ako mi učiniš jednu uslugu."

"Koju?"

"Nauči Tinku danas popodne da radi te stvari sa balonom."

"Zašto?"

"Hoću da je pošaljem da obavi jedan poslić za mene. Važno je."

On za trenutak razmisli. "Mogu da je uputim u osnovne stvari. Ali ne znam da li će za nekoliko sati naučiti sve što treba."

"Brzo će učiti, obećavam ti. Hajde da se utrkujemo!"

Trčali su stotinu metara. U početku je Mardž isprednjačila, ali kada su ugledali predstražu Dejlhauz je već uspeo da je stigne. Dok ju je mimoilazio ona ispruži ruku, dohvati njegovu i povuče ga natrag, da nastave običnim korakom. "Hvala na fiskulturi", dobaci mu.

"Kojoj fiskulturi, plivanju, trčanju ili tucanju?"

"Na svemu tome, dragi Deni." Teško je disala i tada, upravo pre nego što će se približiti tako da stražari mogu da ih čuju, ona ga zaustavi. "Jedno moram da ti kažem", reče ona.

"A to je?"

"Hoću da imamo čiste račune. Sa Gajem Trijem sam se tucala. Sa tobom sam vodila ljubav."

Dvanaest na straži, dvoje u stacionaru, troje u brvnari sa radio-vezama i osam dežurnih na poslovima koji se ne smeju napuštati dvadeset četiri sata; od preostalih sto dvadeset i nekoliko ljudi u logoru Bloka Ishrane gotovo svi su bili na igranci. Mardž je čestitala samoj sebi, igrajući u brzom kolu. To je bio veliki uspeh. Kada se kolo završilo i ritam promenio na nešto latinoameričko, otrešla se trojice muškaraca koji su došli da je pozovu na igru. "Moram ovo da odsedim i povratim dah", saopšti im. "Posle sledeće numere imam jedan mali govor. Posle toga sam vam svima na raspolaganju."

Potom se povuče iza niskog podijuma i sede na zemlju ukrštenih nogu, teško dišući. Roditelji Mardž Menindžer su je obdarili dobrim genima, a i ona se dobro starala o svojoj fasadi; posle dugog radnog dana i jednočasovnog plesanja još se nije umorila i bila je sasvim prisebna. A dan nije bio samo dug, već i delotvoran. Uspela je da logor prebrodi paniku zbog gubitka troje ljudi, ponašajući se kao da to nije važno. Sve ih je okupila na igranci. Započela je pripremne radnje za Tinkinu malu misiju, organizovala efikasnu stražu oko logora, više nego prepolovila posao oko iskrnavanja i skladištenja tereta i započela još šest drugih zadataka, isto toliko važnih. I pokrenula je stvari sa Denijem Dejlhauzom, pod uslovima koje je sama odredila ali koji su i njemu očigledno bili prihvatljivi. To je bila njena lična stvar, ali ne bez značaja. Mardž je vodila računa da budnim okom prati dugoročne ciljeve. A kao mogući stalni životni

saputnik, ukoliko se pokaže da će se na Gemu uspostavljati stalni odnosi, Dejlhauz je bio najbolji izbor koji je toga časa imala u izgledu.

Mardž Menindžer je bila ubeđena, odskora ali zato čvrsto, da je rođena upravo za ovaj posao. Bilo je važno da se uradi na pravi način, što će reći na njen način, koji je morao biti objašnjen i poštovan od prvog dana. Nikakvih pogrešnih početaka. Logor ima da bude srećan - mnogo rada da ljudi ne lenčare, i mnogo slobodnog vremena za zabavu. Logor ima da bude produktivan. Gem je pripadao njoj i njenim i sada su ga dobili.

Dok je čekala da se završi ča-ča-ča razmišljala je o sutrašnjem danu. Brod Jedan će biti ispražnjen i radna grupa može početi da razdvaja njegove dve polovine i da ih prenosi u položaj ispred ograde. Dejlhauza ili Kapeljišnikova - kojega? Rusa, odluči ona - Kapeljišnikova treba obavestiti o Tinkinoj misiji, ili bar u dovoljnoj meri da bi je mogao ispratiti makar deo puta do logora Smrdouljaca. Radna grupa može biti organizovana da pobija kočice za poljoprivredne terene. Upoznaće i naučiće da razlikuje bar šestoro iz prethodne grupe koja je tu živela; kroz dve nedelje saznaće sve što bi trebalo da sazna o svakome u logoru. Naredbe će se izdavati tako da Gaj Tri bude nazvan njenim G-1, a Santandelo njenim G-2; na ostale će sačekati, možda ima ljudi koje još nije upoznala a kojima treba dati određene poslove. I ako sve bude išlo kako treba, tokom ona tri sata podnevnog odmora ona će ići u šetnju po šumi. Ako se to može nazvati šumom. I njome će se morati pozabaviti; oboriti nekoliko stabala one smrdljive kungove paprati, iskopati i očistiti nekoliko bazena za odvodnjavanje, da bi se isušile te promočene livade. Uspeće - trebalo je samo imati dva buldožera. Ovo je podseti da je krajnje vreme da napravi spisak potrebnih stvari za sledeći transport sa Zemlje. To nije smelo da čeka. Uz svu onu galamu što su nadigli civili, Mardž Menindžer nije bila sigurna koliko će biti novih transporta. Znala je broj sitnica koje znače udobnost i koje će tražiti, ali starosedeci će verovatno znati i za više. Moraće, dakle, da razgovara sa njima. Morisej, Krivitin, Kapeljišnikov - ostalim imenima popuniće spisak kasnije.

Miris narkotika iza podijuma joj je prijao. Pomišljala je da zapali

jednu pre nego što ustane da održi svoj govor - to je bio još jedan način da pokaže svoj lični stil. Ali nije prošlo ni pola sata od kako je popušila poslednju, a Mardži je tačno znala koliko može da podnese; mogla je da dobije vrtoglavicu.

Ča-ča-ča se završio i devojka pored muzičkog automata isključi aparat, gledajući u Mardži. Mardži klimnu i pope se na podijum.

Smeh i žagor se pstepeno utišaše, kada se više od stotinu ljudi okrenu prema njoj. Ona im se nasmeši, čekajući tišinu. Izgledali su tačno onako kako je izgledao i plebs u Vest Pointu, kao publika u sali za svedočenje Senata, kao svaka publika pred koju je ikada stala. Mardž je uvek imala dobar kontakt sa publikom; uvek je umela da je navede da je zavoli, i zato je i ona nju volela. A onda progovori: "Dobro došli na prvu redovnu subotnju igranku ekspedicije Bloka Ishrane. Ja sam pukovnik Mardžori Menindžer, SAD, i komandant vašeg logora. Neki su se od vas do sada već prilično dobro upoznali. Mi ostali ćemo se uskoro veoma dobro upoznati, jer u krajnjoj liniji i nemamo drugog izbora, zar ne? To me nimalo ne zabrinjava, a nadam se ni vas. Mi smo prilično odabrano društvo." Ona pusti da joj pogled odluta mimo publike do ivice osvetljenog područja, gde su dva fizička radnika pridržavala trećeg koji je povraćao, i dodade: "Iako možda u početku niste svesni toga." Mali kikot ali neizveštačen. "Dakle, da počnemo sa upoznavanjem. Gaj? Sent? Gde ste?" Ona im predstavi Trija i Santandela, pošto ovi iskoračiše napred. "Sada Vens Kadahi - jeste li tu? Vens je matematičar, ali i naš sveštenik. Ranije je predavao u Fordamu, ali je pristao da ga ne imenuju za profesora da bi se pridružio ovoj ekspediciji. Prema tome, ako neki požele da se venčaju, Vens je za to ovlašćen." Tiho kikotanje. "On je pomalo staromodan i dopašće mu se ako mladenci budu različitog pola." Malo jači smeh, ali sa upitnim prizvukom. "U slučaju da to želite, a i ako ne želite, svakako morate upoznati Čiči Arkašvili. Čiči? Eno je, naša doktorica. Ipak, nemojte se razboljevati sledećih dvadeset četiri sata, jer ona se još nije potpuno smestila. Posle toga biće spremna za rad, a tamo kod kuće, u Ordžonikidzeu, bila je specijalista za obstetriku." Ovoga puta nije bilo smejanja. Nije ga ni očekivala. Mardži im dade minut da izvedu logičke zaključke, a onda ih glasno izgovori. "Kao što vidite, planiramo stalnu bazu, a ja

lično nameravam da od ovoga napravim najbolju službu koju ste ikada imali, tako da će mnogi od vas želeti da obnove boravak i zauvek ostanu ovde. A ako to već želite - i ako neki među vama shvate ozbiljno ovo o čemu govorim i odluče da se nasele i osnuju porodice na Gemu, nudim specijalnu nagradu. Hiljadu petrodolara za prvu bebu koja se rodi u našem logoru - pod uslovom da je nazovete Mardžori, po meni." Sačekavši aplauz, ona dodade: "Dve hiljade, ako bude dečak." Pošto je bila nagrađena smehom koji je i očekivala, ona napokon završi: "A sada, nastavimo igranku." I čim je muzika počela, ona skoči sa podijuma, zgrabi prvog čoveka koji se tu našao i sve ih povede.

Sledećih pola sata Mardž Menindžer je igrala ulogu domaćice, u kojoj je zaista bila odlična. Igrala je sa muškarcima koji su se ustezali, starala se da muzika stalno svira, da piće stalno pridolazi. Želela je da se svi dobro provedu. Sutradan će imati dovoljno vremena da razmišljaju o stalnom naseljavanju, i o tome koliko će zaista imati izbora u pogledu produženja boravka. Kada je uočila priliku obavestila se kod ljudi koji su unapred znali šta će reći, pitajući ih kako im se sve to činilo. Izgleda da je dobro prošlo. To je oraspoloži i ona shvati da zaista uživa u zabavi. Pila je sa onima što piju, pušila sa onima što se drogiraju i igrala sa svima. Za sada je sve bilo bezbedno. Kada dođe vreme da se igranka završi Tinka će je obavestiti, a u međuvremenu Tinka će motriti na svog pukovnika.

Vraćajući se od sveže iskopanog poljskog klozeta, Mardž zastade da uživa malo u prizoru svojih ljudi koji se vesele. Sve će biti u redu! Zaista su bili dobro društvo, pažljivo odabrani, u punoj snazi, dobro izvežbani. Šta god da je prethodno govorila pred drugima, duboko u srcu je osećala malu ali neumitnu strepnju da će njeno prvo nezavisno komandovanje možda od nje zahtevati osobine za koje nije znala da li joj nedostaju. Do sada nije. Do sada se sve odvijalo tačno onako kako je isplanirala, u skladu sa prioritetima koje je poređala u svojoj glavi: zahtev broj 1, sačuvati zajedništvo i disciplinu u jedinici. I bilo je sačuvano; mogla je da vidi stražare u redovnom obilasku, malo razočarane što nisu na igranci, ali do tančina poštujući date im naredbe. Zahtev broj 2, izvršiti misiju koja joj je poverena. To je takođe već dobro odmaklo. Zahtev broj 3,

srazmerno ispunjenju zahteva brojeva 1 i 2, učiniti da logor bude radan i srećan. Izgledi su i tu bili dobri.

Ona obiđe oko ivice platoa za igru, otpozdravljajući i smešeći se; još nije bila sasvim spremna da se vrati na ples. Tinka se pojavi pored nje, s jednom rukom na vreći sa oznakama vladine dokumentacije, upitno je gledajući. Mardž zavrte glavom. U tom trenutku nije osećala želju za još jednom cigaretom. Bila je srećna i opuštena, i samo malčice osećala neku čudnu prazninu u glavi: delimično usled lepljive vreline, a delimično usled onog čudnog osećanja neravnoteže izazvanog činjenicom da joj je težina bila za četvrtinu manja od one na koju je navikla. Bila je pomalo i nervozna, i proveravajući datume u mislima, učini joj se da zna i zašto. Kada je dospela u blizinu doktorke, reče joj na uho "Jeste li već instalirali svoje zamrzivače za banke sperme i ovuma? Mislim da sam već gotovo spremna da dam svoj prilog."

"Bićemo sutra u podne", obeća Čiči Arkašvili. "Ali kad pogledaš kako momci i devojke nestaju u žbunju, ne znam da li će nam biti potrebne."

"Bolje da ih imamo i da nam nisu potrebne, nego da su nam potrebne a da ih nemamo. Ako budem mogla, ja bih..."

Ona učuta. "Šta biste, pukovniče?"

"Ništa. Ne mojte da vas ja zadržavam u hitnom poslu", ljubazno odvratila Mardž, i isprati pogledom doktorke koja je krenula da klozetu. Da može, dobavila bi ceo kontigent zamrznute sperme i ženskih jajašaca sa Zemlje, jer što je veći izbor raznovrsnih gena u početku, tim ima više verovatnoće da će za dva do tri pokolenja podmladak ostati zdrav i mentalno stabilan. Ali još se nije potpuno odlučila da li da taj zahtev stavi u svoje sledeće pismo Deda Mrazu. Imaće dovoljno nevolja i sa onim što je već odlučila da zatraži, a na udaljenosti od bog zna koliko godina njene moći ubeđivanja bile su ograničene.

Nekoliko metara odatle Bugarka se prepirala sa Stodom Svegerom, narednikom koga je Mardž bila stavila u prvi brod. U nekoj drugoj situaciji ona se ne bi umešala, ali sada je htela nešto od Dimitrove. "Tinka", dobaci tiho preko ramena.

"Da, gospođo."

"Ostani tu." Mardž krenu prema ono dvoje što su se svađali, koji odmah prekinuše kad im se ona približi. "Oprostite što vas prekidam", reče ona.

Dimitrova je streljala pogledom. Prgavo neko luče; Mardži sevnu u pameti da je možda njen prvi utisak o Ani Dimitrovoj bio i najbolji, ali nije više vredelo misliti o tome i stoga odmah odbaci tu pomisao.

"Nema šta da se prekida, pukovniče", reče devojka. "Narednik je hteo da mi pokaže nešto što ja nisam želela da vidim."

"To liči na njega, dušo." Mardži se smeškala. "Hoćete li nas ostaviti nasamo, naredniče?" I kada se izmače da ih više nije mogao čuti, ona upita: "Kako govoriš indonežanski Dimitrova?"

"Indonežanski? To mi je najslabiji jezik, ali verujem da bih mogla zadovoljavajuće da prevedem neki dokument."

"Ne treba mi prevođenje dokumenata. Hoću da znam kako se kaže: 'Dobro jutro, gde vam je igralište za bezbol'?"

"Šta?"

"Prekini gospo! Samo nam reci kako se to kaže?"

Ana je oklevala a onda reče, pomalo prezrivo: "Selamat pagi dimana lapangan baseball?"

"Hm."

Mardži je ponavljala u sebi, posmatrajući Tinku. Posilni sleže ramenima. "Dobro. Napiši mi to. A sada, kako se kaže 'imate li mapu'?"

"Soudara punja peta?"

"Jesi li zapamtila?" upita Mardži, gledajući u svog posilnog. "Nisi sigurna? U redu. Dimitrova, odvedi Tinku u moju kancelariju i napiši joj to. Pazi da sve tačno nauči." Za trenutak ona pomisli da će se Bugarka usprotiviti, ali ona napokon klimnu i njih dve se udaljiše.

Narednik Svegert je još stajao tri metra daleko, posmatrajući je spokojno i zainteresovano. Mardži se nasmeja. "Šta radiš tu Svegerte, čekaš da me zamoliš za igru? Ili hoćeš meni da pokažeš tu malu stvar koju si toliko želeo da izvučeš za Dimitrovu?"

"Do đavola, pukovniče. Niste me uopšte shvatili."

"Kladim se da jesam, Svegerte", reče ona blagonaklono. "Ti nisi loš momak, ali nije u duhu moje politike da se, hm, bratimim sa regrutima. Izuzev ako nije u pitanju nešto hitno i važno, naravno. A

ono što ti imaš da pokažeš već je odavno i često viđano, garantujem ti."

"Ah, ne, pukovniče. Verujte, bilo je isključivo poučno. Ovde imaju pripitomljenog balončića i stvarno je zanimljivo."

"Ta nemoj?" Ona ga pogleda pažljivije, i iz načina na koji mu je glava upadala između ramena shvati da mora biti da je dobro napunjen nečim. On je takođe bio pripadnik regularne vojske, i nazvali ovo vremensko razdoblje dnevnim ili noćnim, Kung je u stvari sve činio da bude veoma blizu punom dnevnom svetlu. "Pogledaću", reši se ona. Zajedno s njim ona zađe iza kuhinjskog šatora; tu je lebdeo balončić, zakačen za konopac, tužno i tiho pevuseći nešto samom sebi.

"Šta kaže?" upita ona.

"Zaista ne znam, gospođo", odgovori narednik ozbiljna lica. "Hoćete li ga pridržati za trenutak? Samo povucite za konopac?"

Mardži ga prodorno pogleda, ali bio je u pravu. Zanimalo ju je. Ona povuče konopac. "Ta prokletinja je snažna", požali se. "Hej, Svegerete! Šta to radiš?"

On se sagnuo i izvlačio nešto ispod katranisanog platna. "Samo reflektor, gospođo."

"I šta će ti on?"

"Znate", odgovori on lukavo, "ja ovo nikada nisam video, ali momci vele da je veoma zanimljivo kada se ovaj tu osvetli."

Ona skrenu pogled s njega na tužno, naborano lice balončića i opet pogleda u njega. "Naredniče", reče ona preteći, "ima zaista da bude, jer ću ti inače staviti guzicu na roštilj. Upali taj jebeni reflektor."

"Je li to naređenje, gospođo?"

"Upali!" zareža ona. "Inače..."

I on je poslušao.

15.

Posle četiri dana moljakanja Ana je najzad dobila dozvolu da preko radio veze pozove logor Bloka Radne Snage. Kada joj je tehničar za komunikacije dao znak počni, ona se nagnu napred i na urdu jeziku progovori u mikrofon. "Zove Ana Dimitrova, iz logora Bloka Zemalja Izvoznica Hrane. Želim, molim vas, da govorim sa Ahmedom Dulom."

Tehničar isključi mikrofon i reče: "Sada čekajte. Povratna poruka obično stiže tek kroz deset minuta."

"Poruka? Zar ne mogu govoriti neposredno sa doktorom Dulom?"

"Ne kod Šljakatora, dušo. Mi pošaljemo poruku, oni pošalju odgovor. Ako su raspoloženi."

"Kako je to čudno. Dobro, hvala vam. Sačekaću napolju." Izlazeći ona dodade: "Molim vas, pozovite me kad stigne odgovor."

"Budi sigurna, dušo."

Baš glupo, razmišljala je ljutito, sedeći prekrštenih nogu u toplom sjaju Kunga, koji je podsećao na električnu grejalicu obešenu iznad glave. Dobro, najzad - deset minuta. Ona bi čekala i duže od deset minuta da čuje Ahmedov glas. Njegove nevolje izgleda da više nisu tako teške kao što se ona nekada bojala. Pričalo se po logoru da su Narodne Republike, kroz nezamislive i nadljudske napore, ipak uspele da ponovo uspostave veze sa svojom ekspedicijom na Gemu. Spustio se i vasijski brod. Naravno, veoma mali, ali bar više nisu bili bespomoćni i u zavisnosti od dobre volje drugih kolonija da bi preživeli. Dulu je to, mora biti, strahovito ljutilo!

Logor je oko nje bio sav užurban i u poslu. Na padinama iznad njih već je bio raskrčen i zasađen gotovo ceo hektar zemljišta, i već su bile pobodene bandere za svetla koja će učiniti da semenje izraste. Sledeće na redu je snabdevanje strujom, a i na tome se već radilo. Blok Ishrane je najzad dobio svoju vlastitu solarnu električnu centralu i ona se upravo montirala, a u međuvremenu je jedna parna centrala na nuklearno gorivo već radila - mala, skupa, ali pouzdana.

Ana je bila najbolja od tri logorska prevodioca i, posle nestanka Herijete Santori, jedina koja je izgleda bila u stanju da rekonstruiše

finije strukture jezika koji tek delimično razume. Jezik Krinpita je jedva znala, i nije bilo izgleda da će ga često upotrebljavati. Zbog Kopača Tunela provela je mnogo vremena sa onim Džemsom Morisejem, koji ih je izgleda shvatio kao najvažniji lični cilj u životu; ali nije imala mnogo koristi. Mikrofonu, koje je tako vešto i oprezno uvlačio u tunele, tek ponekad bi uhvatili odlomak skučenih, cvrkutavih, poluprigušenih glasova; Kopači Tunela su ih očigledno smesta primećivali i izbegavali - ukoliko ih nisu krali. Više nego jedanput Morisej je, izvlačeći žicu, otkrivao da su mikrofoni na njenom kraju vešto izvađeni iz kontakta.

Ali jezik balončića govorila je tečno. Marljivo je radila u saradnji sa profesorom Dejlhauzom - da sada samo pomoću radija; zanimljivi, ali i zastrašujući izgledi da se jednoga dana vine zajedno s njim u nebo ispod mreže pune vodonikovih balona bili su odloženi za neko neodređeno vreme u budućnosti. A onda je ruski pilot, Kapeljišnikov, uzleteo sa posilnim pukovnika Menindžerove i mnogo vodonikovih balona na neki glupi, tajni zadatak i njoj je bilo naređeno da do daljnjeg ne prilazi radio-uređajima. Umesto toga bio joj je dodeljen pisarski posao u maloj bolnici, gde u stvari nije bilo bog zna šta da se piše, jer još nije bilo pravih pacijenata.

Ipak. Uprkos svemu. Bez obzira na razna sitna osujećenja i sekiracije, zar nije najzad bila na Gemu, svega nekoliko desetina kilometara daleko od Ahmeda? Da se i ne pominje vrtoglavo uzbuđenje što je uopšte i stigla na Gem. Druga planeta! Kruži oko druge zvezde!

Toliko daleko od kuće da se čak ni Sunce nije moglo videti na zarudelom nebu Gema! Još se nije usuđivala da izađe u džunglu (iako drugi jesu, i vraćali se živi i zdravi i veoma uzbuđeni svim onim neobičnim stvarima što su ih videli). Još nije ni zaplivala u tom velikom jezeru, ili moru, tako primamljivo blizu; nije se setila da ponese kupaći kostim, nije još imala vremena da sašije sebi jedan, a sigurno da se neće pridružiti onima koji su se ludirali po plaži kao od majke rođeni. Upravo ovog časa mogla je da vidi jednu skupinu takvih gde se bučkaju i dovikuju. Trebalo je da rade na montiranju hidroplana na obali, ali misli su im, mogla je da se zakune, bile daleko manje na prevozu a više na životinjskom uživanju na obali.

Ne, pomisli ona, potaknuta osećanjem pravde, nije bila u pravu: zašto to ne bi činili? Ane se nije ticalo da li će drugi ljudi imati drukčije moralne nazore od njenih, dokle god ne pokušaju da ih njoj nametnu. A brćkanje bi joj, u stvari, veoma prijalo na ovoj zagušljivoj sparini...

"Dimitrova!" Ona skoči i utrča u šator po odgovor, ali on je samo glasio:

"S Ahmedom Dulom ne možete trenutno razgovarati. Poruka će mu biti preneti."

Na engleskom. I povrh svega, na engleskom sa veoma rđavim naglaskom. Koga god da je Maov Naslednik poslao, to nisu bili dobri prevodioci. Ona se zahvali radio-tehničaru, krijući razočaranje, i krenu u šetnju do ivice logora. Nije bila na dužnosti, još nije bilo vreme ručku, bilo je prerano da se ide na spavanje; šta može da radi, s obzirom na to da joj je ono što je najviše želela da uradi bilo uskraćeno?

Zaista, bilo je isuviše obeshrabrujuće! Gde bi mogao da bude?

Naljuti je otkriće da joj upravo počinje još jedna glavobolja. Da čovek pobesni! Iz nepoznatih razloga nije ih imala mnogo tokom prvih nekoliko dana boravka na Gemu - možda zato što je sve bilo tako uzbuđujuće da nije imala vremena da misli na glavobolje. Sada joj baš nije bila potrebna. Ana je po prirodi bila vredna, i pade joj na pamet da joj dokolica neće pomoći da predupredi glavobolju već da će je, naprotiv, pogoršati. Šta da radi? Kada bi samo imala odgovarajući kostim, kako bi bilo prijatno pomagati graditeljima čamaca na obali. Ili da se ispne po strmini i pomogne u sejanju - ali ne, sada su još samo orali, a ona nije umela da upravlja traktorom. Električna centrala. Ništa nije znala ni o tome, naravno, ali je imala snažne ruke i spremnost da uposli malo mišića, zašto da ne?

Na žalost, kada se približila otkrila je da je jedan od nezauzetih koji je već radio na tom poslu bio narednik Svegert.

Ona promeni pravac i žurno se udalji odatle.

Izbegavala je Svegerta još od one noći kada se bila vratila sa pukovnikovim posilnim i zatekla ih na gomili, nasred otvorenog polja, tako da su ih svi mogli videti! Naravno, niko ih drugi nije video. Nana se smesta okrenula u stranu, preznojivši se od stida, i videla da

nema nikoga drugog, inače bi ceo logor već pričao o tome. Tinka će ćutati, Svegert se možda neće usuditi da lane, a pukovnik - pa, dobro, Ana nije ni uobražavala da razume pukovnika. Nije mogla da izbegava i pukovnika Merdž Menindžer, a ta žena nije rekla ni reči o onom događaju: u stvari, nije ničim pokazala da se bilo šta dogodilo. Ta Amerikanka izbeljene kose, koja se sparuje sa čovekom kome možda ne zna ni ime! Ne, ni ovo nije bilo pošteno; poznavali su se. Ali sigurno se nisu družili. Oh, naravno, ona bi to odmah pripisala afrodisijačkom delovanju one - one magle, nazva je ona u sebi, koju je izbacivao ranjeni balončić. Do sada se već sve o tome znalo. Ipak, toliko užasavajuće razvratno! Da ne kažemo - kako se ono kaže - 'prijemčivo'.

Ana se obrela pored stražarskog mesta ispred ograde, i odjednom joj postade jasno šta je u stvari želela da uradi. "Idem u šetnju", reče ona kaplaru na dužnosti, koji samo sleže ramenima, nezainteresovano je posmatrajući kako se provlači između dve bodljikave žice.

Kad već ne može da vidi Ahmeda, može bar da vidi Gem. Probijala se kroz ružičasto rastinje zejtinjavog odsjaja, koje je treperilo svojim zelenkastoplavim sjajem, i zastala da oslušne. Tanki, uznemireni glasići čuli su se u žbunju; biljke su šuštale na vetru. Nije bilo živih bića koja bi joj mogla nauditi, u to je bila sigurna. Nije bilo ni mnogo životinja, zbog blizine logora. Neke su pobegle od straha, a neke su bile otrovane; na mestima gde su ljudi zaduženi da toga dana izbacuju đubre, doneli taj dnevni deo otpadaka i zakopali ga u šumi, paprat je bila sasušena a tlo obraslo kiselom travom potpuno ogolelo. Biohemijski sastojci sa Zemlje bili su isto toliko ubitačni za one sa Gema kao i ovi za njih, ali stanovnici Gema nisu imali svoj Kemp Detrik da im pravi pomade i injekcije kojima će se zaštititi od te truleži.

Ali ono što je preostalo bilo je tako očaravajuće i tako čudesno! Šume biljaka nalik na paprat, ali sa voćem i drvenastim stabljikama zeljaste biljke, veoma nalik na bambus; njihova šuplja stabla bila bi odlična za gradnju, i Anina štedljiva duša reče joj da obavesti pukovnika da više ne traći dragoceno gvožđe na motke za šatore.

Puzavice nalik na vinovu lozu, sa tvrdim semenjem, bez sumjne namenjenim da se širi putem izlučevina malih životinja (ako su neke uopšte preživele u ovom delu šume). I divovsko drveće nalik na mangrov, zvano 'višestruko drveće' zato što se po desetak i više stabala preplitalo i spajalo u krošnjama, koje su joj pravile pravi baldahin nad glavom dok je hodala ispod njih.

Ona se zaustavi i pogleda unaokolo. Nije se moglo dogoditi da se izgubi, uveri se sa olakšanjem, dokle god bude držala na oku crvenu, svetlucavu vodu sa svoje leve strane. Mogla je u svako doba prosto da se spusti do nje i da se vrati duž obale.

A nije se moglo dogoditi ni da se umori, jer je s lakoćom prelazila preko oborenih stabala i stenja. Vreme je bilo odlično za šetnju po prirodi, pomisli ona, provlačeći se između stabala višestrukog drveća koja su se iskrila zelenkastoplavim perlama, nalik na sivce, samo kada je glava ne bi toliko bolela.

Ispred sebe ona ugleda grudve sivoružičaste gljive, koja nije svetlela. Izgledala je sasvim kao mozak, pomisli ona. U stvari, kao njen vlastiti. Pošto se prosecanje žuljevitog tela obavljalo pod lokalnom anestezijom, ona je svojevremeno mogla da vidi sve što se događalo, nešto u ogledalu više svoje glave, nešto na ekranu od tečnog kristala. Tako joj je upravo izgledao i njen mozak, tada. Sasvim tuđ i bez osećaja. Čak i kada ga je povijena oštrica raspolutila jednim glatkim pokretom, teško je bilo povezati taj prizor sa istrajnim, tupim pritiskom koji je bio sve što je osećala... Kasnije, dok su ponovo spajali neke neophodne nerve, odjednom je osetila stvarnost svega toga. Pozlilo bi joj da nije bilo majčinskog prebacivanja hirurga: "Ama, ne, koješta! Nećeš mi valjda povratiti." I Nana nije...

"Kakva je ovo buka?"

Kao da su negde daleko štapovi lupali po šupljim panjevima, i kao da neko jeca i zavija. Te zvuke je čula već ranije, na trakama u Kemp Detriku. Tako je, ljuskari! Možda ne ona društvena vrsta. Možda oni divlji i opasni o kojima su kružile glasine...

Iza nje se začu strogi ljudski glas. "Ana, zar nije nepromišljeno da budeš ovde sasvim sama?"

Govorio je urdu! S onim ozbiljnim saosećanjem koje je tako često

slušala! Još pre nego što se okrenula znala je da je to Ahmed.

Posle jednog sata i kilometar daleko odatle, ležala mu je u naručju, ne usuđujući se da se pomeri da ga ne bi probudila. Glasovi Kripita su se stalno čuli, nekada blizu, nekada kako se udaljavaju; ona se nasmeši pri pomisli da je taj stvor sigurno bio u blizini, dok su njih dvoje vodili ljubav. Ne mari. Ovo nije bilo nešto čega se treba stideti, što bi ona inače javno činila. Nimalo nije bila nalik na onu izbeljenu Amerikanku, zato što ... naravno, zato što je bila s Ahmedom.

On počne da se trza u snu, hrknu duboko i probudi se. "Oh, Ana! Znači, nisam ovo sanjao!"

"Nisi, Ahmede." Ona malo počuta, a onda reče nešto tiše: "Ali ja sam ovo sanjala, mnogo puta... Ne! Nemoj opet, ne odmah sada, molim te dragi Ahmede - ili, da, kad god zaželiš; ali pusti me da te prvo pogledam." Ona zavrte glavom i prekore ga: "Tako si mršav! Jesi li bio bolestan?"

Crne oči nalik na bisere izgubiše svoj sjaj. "Bolestan? Jesam, ponekad. Ponekad sam i gladovao."

"Gladovao! Užasno! Ali... ali..."

"Zašto sam gladovao? Na to je lako odgovoriti. Zato što su tvoji ljudi oborili naš transport."

"To je nemoguće!"

"Nije nemoguće", suprotstavi se on, "zato što se i dogodilo. Hrana za mnogo dana, naučni instrumenti, dva broda i... i trideset i četiri ljudska bića, Ana."

"Mora ipak da je bio udes."

"Baš si naivna." On besno ustade, skupljajući svoju razbacanu odeću. "Ne krivim tebe, Ana. Ali taj zločin je nepobitan, i za njega moram nekoga okriviti." On nestade iza mnogostrukog stabla i posle nekoliko trenutaka ona začu kako mu mokraćna pljuska po deblu.

I još jedan zvuk: čegrtanje i zavijanje Kripita, koje se približava. Da je samo mogla da provede malo više vremena uz trake u Detriku! Ali, i ovako je uspela da odredi zvučni signal koji je stalno ponavljao ŠŠŠarrn - a onda dva hitra tona: aj-gon.

Jedva čujnim glasom, ona pozva: "Ahmede?"

Začu se njegov smeh. "Ah, Ana, da te nije uplašio moj prijatelj?"

Neće nam učiniti ništa nažao. Mi mu nismo dobri za jelo."

"Nisam znala da imaš takve prijatelje."

"Pa, možda i nemam. Ne. Mi nismo prijatelji. Ali pošto sam ja neprijatelj njegovih neprijatelja, bar smo saveznici. Dođi, Šarnigone", pozva on, kao domaćin koji šeta kuće, i vrati se iza stabla tako da ga je mogla videti.

Iza njega, cupkajući porebarke, pojavi se ogromno stvorenje nalik na ružan san, kloparajući i zavijajući. Ana još nikada nije bila u blizini jednog odraslog, živog Kripita, i tek sada postade svesna koliko su veliki i koliko im je zvuk glasan. Nije imao klješta kao rak. Imao je dva para udova sa jednim zglobom na sredini koji su mahali iznad njega, dva para koja su se povijala u kandže nalik na mačje, i dva para koja su se završavala zadebljanjima oklopa nalik na pesnice.

Stvorenje zastade i izgledalo je da posmatra Nanu, premda, koliko je ona mogla da vidi, nije imao oči. Među ostalim zvucima, prepoznade i reči na urdu! Slog po slog, taj stvor otškripa i izmumla rečenicu:

"Treba li ovo ubiti?"

"Ne, ne!" žurno reče Ahmed. "Ona je..." Oklevao je za trenutak, a onda stade da izgovara glasove kripitskog jezika. Možda zbog lošeg izgovora, tek Nana nije razumela ni reč. "Kazao sam mu da si ti moja mužjak-žena", objasni on.

"Mužjak-žena?"

"Oni imaju veoma bogat seksualni život", reče on.

"Molim te, Ahmede. Nisam raspoložena za šale i ćaskanja. Kripit je rekao ubiti i šta to treba da znači?"

"Naivna si, Ana", opet reče on, zamišljeno je posmatrajući. Onda slegnu ramenima. Nije odgovorio, već samo razmotao crvenkastosmeđi veliki list kojim je bio uvijen jedan predmet koji je nosio sa sobom. Ukaza se pljosnata metalna oštrica, proširena pri vrhu, ivice poput brijača. Balčak je bio veličine koja je odgovarala ljudskoj ruci, a sve je bilo dugačko pola metra.

"Ahmede! Je li to mač?"

"Mačeta. No, ti si u pravu, sada je i mač."

"Ahmede", reče ona, dok joj je srce tuklo mnogo jače od bubnjanja u glavi, "pre nekoliko dana tri osobe iz logora Bloka

Ishrane su pobijene. Mislila sam da je bio nesrećni slučaj, ali sada sumnjam. Smem li te pitati da li znaš nešto o tome?"

"Pitaj šta god hoćeš, ženo."

"Reci mi!"

On zabode mačetu u glinovito tlo. "Dobro, ako baš hoćeš da znaš, kazažu ti. Ne, ja nisam ubio te Njupatore. Poznato mi je da su pobijeni, nije mi žao, i nadam se da će još mnogi poginuti. Ako bude potrebno da i ja pobijem nekolicinu, neću ustuknuti."

"Ali... ali.. ali, Ahmede", stade ona da muca, "moj dragi, nežni Ahmede, to je ubistvo! Još gore od ubistva, to je rat! Pretpostavimo da Blok Ishrane izvrši odmazdu? Pretpostavimo da naše domovine to ne shvate kao neki daleki sukob, već i same počnu da se svete jedna drugoj? Pretpostavimo..."

"Jesi li završila sa svojim pretpostavkama!" izdra se on. "Šta mogu preduzeti kao odmazdu? Bombardovati Pakistan? Neka! Neka unište Hajderabad i Multan, neka bombarduju Karači, neka zbrišu sve gradove i sagore čitavu morskobalu. Bila si tamo, Ana; reci koliki deo Pakistana se može uništiti? Koje su to bombe koje mogu da sruše planine? Narod će preživeti. Pijavice koje se gomilaju po gradovima da prose, državni paraziti - da, intelektualci, te gorde krvopije kao što smo ti i ja - baš me briga ako svi izginu! Narod u dolinama će preživeti!"

Ćutala je, uplašena, tražeći reči kojima bi mogla da ga omekša, ali ne nađe nijednu. "Ah", reče on napokon s gađenjem, "ima li to nekog smisla? Nemoj se ljutiti na mene."

"Ljutiti? Ne, osećam se sasvim drukčije", odvrati ona žalosno.

"Pa, šta je to onda? Mržnja? Strah? Ana, šta mi možemo? Da ih pustimo da nas izgladne do smrti? Imamo samo jedan mali brod da se spasemo, a šta imaju Njupatori i Smrdouljci? Flote! A ako se borba proširi..." On za časak učuta, a onda opet prasnu: "Neka! Neka se svi bogataši poubijaju, šta se to nas tiče? Zapamti, od deset ljudskih bića na Zemlji, šest smo mi! Ako na Zemlji bude rata - ako samo milion ljudi preživi, šest stotina hiljada od njih biće građani Narodnih Republika. A ovde..."

Ona zavrte glavom, gutajući suze. "A ovde? Takođe šezdeset odsto?"

"Ne. Više. Na Kungovom Sinu, ako neko preživi - biće to sto odsto."

16.

Kiše su bile svuda unaokolo, olujni oblaci su jurili ka njima, olujni oblaci već prolazili mimo njih, tamo napred, ka toplom polu, gde je kiša iz njih padala svega kilometar-dva a potom se pretvarala u paru, nikada ne dotičući užareno, slano tlo. Jato se bilo raspršilo kilometar i više preko neba, gundajući u disonantnim akordima. "Budite strpljivi", grdio ih je Čarli. Moramo ostati, moramo ostati."

I oni odgovoriše, "Moramo ostati", ali je to bilo loše otpevano. Svejedno, Čarli je bio obećao dvonožnom prijatelju da će ostati na položaju i motriti na izvesne čudne i neshvatljive događaje, i jato će učiniti onako kao što je obećao.

Ipak se osećao nelagodno, kao ljudsko biće kada ga svrbe opekotine od sunca, zato što mu je jato u takvom rasulu. Mesto koje je obećao da će držati na oku bilo je uz vetar u odnosu na logor Velikog sunca. Nije valjalo da mu se isuviše približava. Mnogi u njegovom jatu, a još više onih iz drugih jata, već su bili probušeni ili spaljeni dalekometnim projektilima iz tog logora, i zato je morao da nastoji da zadrži jato da ne odleti u tom pravcu, tražeći svaki dašak vetra koji je duvao od njega, i izbegavajući pri tom olujne oblake koliko god je bilo moguće. Dejrhauz mu je rekao da će biti teško. Ali mu je takođe rekao i da je važno.

Čarli je kružio mrljama svojih očiju po čitavom obzorju. Nije bilo nikakvog znaka da se približava letelica koju su mu rekli da očekuje. Ali je zato ugledao kako ispod njega lebde čičkova vunica i svilenkaste niti nalik na pređu. Ukrštanje dveju struja! On pesmom okupi svoje jato i ispusti gas.

Jato ga je pratilo, spuštajući se na nivo gde ih je vetar počeo da odnosi podalje od kiše, ka području koje je izgleda bilo zahvaćeno vertikalnim strujanjem. Kada se sve uzme u obzir, dobro su ga pratili. On ih majstorski uvede ispod kumulusa koji je pripadao lepom vremenu i oni se podigoše sa strujom.

Pevanje jata postade zadovoljno. Upravo na vrhu tih nevidljivih stubova vertikalnih vazдушnih struja mogla se naći najbolja hrana: polenov prah i čaure sa semenom leptirova, malih, mekih bića koja

su ispunjavala istu onu ekološku prazninu koju i insekti na Zemlji, sićušne čestice osušene soli iz pene talasa mora okruženih kopnom, i još sitnije stvari. Jato koje se hrani izgledalo je veoma čudno, sa svakim perajem i čipkastom izraslinom raširenom da uhvati sve što bi dodirnulo. Tada je, međutim bilo izloženo i najvećoj opasnosti, ili bi bar moglo biti. Za ha'eje'ije to je bilo najomiljenije vreme da ulete među njih kao nož, razdirući svaki mehur pored koga bi prošli još žive žrtve na očigled njihovih bespomoćnih drugova. Više nisu bili bespomoćni! Čarli zapeva pesmu pohvalnicu o svom velikom prijatelju Deniju Dejlhauzu, koji im je dao oružje što pogađa na daleko i koje je oteralo ha'eje'ije stotinu oblaka odatle. Sada su svi mužjaci i nekoliko ženki u njegovom jatu imali svoje oružje, i ha'eje'ije su vremenom naučili da prepoznaju Čarlijevo jato i da ga zaobilaze.

Iako, iskreno rečeno, više nisu onako mamili grabljivice kao nekad. Tako malo ih je preostalo! Nekada ih je bilo na stotine, a sada jedva desetak.

Još se nikakav avion nije ukazivao na obzorju i ništa se nije događalo na zaravni od koje je vetar duvao u pravcu logora Velikog sunca. Čarli se opusti i poče da jede zajedno sa jatom, i dok je jeo raspoloženje mu se polako popravljalo i on prvi povede prijatnu pesmu o detinjstvu i sreći.

Nekada davno Čarli je bio malecka mahuna, ne veća od bradavice na kori ananasa, koja je iz sve snage pumpala vazduh da izravna nabore na malenom gasnom mehuru, ali još privezana za iskrzane krajeve svojih traka za letenje i nošena vetrovima gde god su oni hteli. Naleti vetra su ga bacali. Munje su preskakale s oblaka na oblak svuda oko njega. Pošto nije mogao da upravlja svojim dizanjem i spuštanjem, vetar bi ga kad tad odbacio naviše, kroz same vrhove oblaka što su se poput kupole nadnosili nad njim, tako da ga je potmulo crveno sunce peklo po malenom balonu, i prave zvezde prosijavale kroz tamno nebo; ponekad, pak, toliko nisko da bi okrznuo vrhove brežuljaka i stabala paprati, a oklopljena ili krznena bića pokušavala da ga ščepaju kandžama dok je proletao mimo njih. Tada je izginulo osamdeset od stotinu njegovih vršnjaka, na taj ili neki drugi način. Deset ih je izginulo čim su im optpali padobrančići

na svilenim nitima, dok su još predstavljali ukusno predjelo ha'eje'ima ili čak odraslima iz drugih jata kojima su nedostajale belančevine i koje bi slučajno susreli. Ili čak i takvima iz vlastitog jata. Samo nekoliko od njih stotinu preživelo je do doba za razmnožavanje. A tada je još bilo ha'eje'ija da vrebaju na njih. I oluja. I zverova koji su ih grabili odozdo.

Ipak - biti balončić! Dizati se u visine i pevati! I iznad svega, deliti s ostalima u horu predanja jata, koja su činila da pripadaju jedno drugom, počev od najsićušnijih mahuna do vlažnih, starih džinova koje su čak i ha'eje'i ostavljali na miru. Čarlijeva pesma postade pobedonosna, i jato oko njega prekide svoje proždrljivo grickanje da bi se pridružilo tom moćnom sazvučju.

Mrlje njegovih očiju neprestano su se okretale ka zaravni; ali još nije bilo znaka aeroplana niti Novog prijatelja koji će, kako su mu kazali, uzleteti sa one zaravni. A njih je vazдушna struja, zajedno s oblakom, udaljavala od logora Velikog sunca.

Jato se većinom bilo već zasitilo i sada je svako tiho pevao svoju učtivu pesmu zahvalnicu. Bilo je to divno jato, priznade Čarli, iako tako malobrojno.

On im zapeva: "Prestanite s jelom, prestanite s jelom! Moramo dalje!"

"Kuda, kuda?" zagunđaše u horu sporiji i gladniji među njima. Između sitih se izdvoji jedan malaksali glas: "Moram još jesti. Umirem." Bila je to stara ženka, po imenu Plavoružičasti Sjaj. Njen mehur je bio gadno oprljen, onda kada se pola jata zapalilo.

"Ne, sada, ne sada", zapovednički zapeva Čarli. "Za mnom!" I on započe novu pesmu, pesmu obaveze i naređenja koju je naučio od svog prijatelja Denija Dejlhauza. Više nije bilo dovoljno lebdeti, pevati, popunjavati zalihe vodonika i razmnožavati se. Više ne. Položaj mora da se održi i na zaravan se mora motriti. I mora se zaobilaziti logor Velikog sunca, i čuvati se od ha'eje'ija, i držati jato na okupu; toliko mnogo moranja, starih i novih! I tako ih on povede da lebde zajedno s vetrovima, sporo i poigravajući gore-dole.

Dugo ih je vodio, bez prestanka osmatrajući, kao što je obećao. Ipak, nije bio prvi. Daleko iza njih, stara Plavoružičasti Sjaj zapeva slabim glasom: "Evo nove Nebeske opasnosti."

"Stigni nas, stigni nas!" naredi on. "Ne pevaš dobro." Nije to otpevao neljubaznim tonom, već zato što je to bila istina.

"Propuštam gas", pravdala se ona. "Svejedno, eno je tamo daleko, na dohvat Zemaljskim opasnostima."

On okrenu mrlje očiju i podiže se do sledeće vazdušne struje. Zaista, eno je. "Vidim Nebesku opasnost" otpeva on, i jato potvrdi. To nije bio ha'eje'i. Bila je to ona tvrda mehanička stvar iz logora Srednjeg sunca, kao što su mu i rekli. U njoj, znao je, nalazio se Drugi prijatelj, koji je ponekad uzletao zajedno sa Denijem Dejlhauzom, i Novi prijatelj koga nikad ranije ne beše video.

Sve je bilo onako kako mu je rekao Deni Dejlhauz. Dvokrilac potonu do vrhova drveća i spusti se na suhu zaravan, desetak kilometara daleko od logora Smrdouljaca. Dok je jato posmatralo, Kapeljišnikov i jedna ženska osoba pojaviše se i počеше da pune balone u mreži iz malih rezervoara za gas.

Kada se baloni novog prijatelja naduvaže i kada se ona opet podiže sa zemlje, avion uzlete, brzo napravi zaokret i kliznu natrag iza padine ka udaljenom okeanu-jezeru. Novi prijatelj se podiže do najjačeg vetra koji je duvao u pravcu pola i stade lebdeti pravo ka logoru Velikog sunca.

Čarli se nije usuđivao da se približi, ali je video kako ispušta gas kroz ventile dok se približavala logoru, a onda se sruši u nisko žbunje negde u njegovoj blizini; sve se odigralo onako kao što su mu rekli.

"Urađeno je", pobedonosno izvi glasom Čarli.

"I šta sada?" zapita jato, zbijajući se oko njega, buljeći za Novim prijateljem tamo gde je pao.

"Pitaću govornika-u-vazduh, zapeva on. Male nožice, nalik na noge insekta, baratale su oko prekidača sjajnog, tvrdog govornika-u-vazduh koji mu je dao Deni Dejlhauz. On otpeva upitni pozdrav svom prijatelju.

Pokuša još jedanput, oslušujući u međuvremenu, onako kako ga je Dejlhauz naučio. Nije bilo odgovora, čulo se samo neprijatno šištanje statičkog elektriciteta i udaljenih oluja.

"Moramo se približiti logoru Srednjeg sunca", objavi on. "Govornik-u-vazduh ne može tako daleko da dopre." Izvežbanim

pogledom čitao je znake na oblacima i vrhovima paprati duboko ispod sebe, tražeći vazdušne struje koje su mu bile potrebne. Šteta što je ovih dana Dejlhauz tako retko uspevao da poleti zajedno sa jatom, zbog mrskih ha'eje'ija njegove vrste, ali Čarli je znao da će mu govornik-u-vazduh preneti njegovu pesmu kad ugledaju logor.

"Za mnom!" otpeva on i okupi jato oko sebe. Spustiše se svi, svih četrnaestoro, kroz brze slojeve oblaka stratusa do povratnog vetra bliže površini zemlje.

Kada su izronili iz oblaka stari Plavoružičasti Sjaj više nije bila s njima, pošto su se rupe na njenom mehuru konačno toliko proširile da vazduh više nije mogao da je nosi. Takođe ni mlade ženke Oštri Pisak nije bilo na vidiku; čak joj se ni pesma više nije čula.

Dok su stigli u blizinu logora Srednjeg sunca i Čarli zapevao u svoj radio Dejlhauzu, u jatu ih je preostalo svega dvanaest.

Mardž Menindžer podiže pogled kad Kapeljišnikov uđe iz sobe posilnog, spustivši za sobom šatorsko krilo na ulazu u njenu kancelariju. "Ima li novosti?" upita ga ona.

"Deni dobio radio-poruku od gasnih mehurova, jeste. Vaša prijateljica viđena kako se spušta blizu Smrdouljaca, sve kako predviđeno."

"Pre koliko vremena?"

"A ko može znati s balončićima? Možda nekoliko sati. Ubrzo nakon je napustio mesto spuštanja špijuna."

"Dobro. Hvala." Pošto je otišao, Mardž počeo da poziva šator za vezu, ali se predomisli. Da su Smrdouljci javili preko radija da su spasli Tinku, koju je, bespomoćnu, vetar naneo do njih, vezista bi joj već javio. Znači da Smrdouljci igraju neku tajnu i lukavu igru, i ko zna na šta je Tinka naišla u njihovom logoru? Jesu li otkrili da nije kod njih slučajno? Da li bi ona...? Da li oni...? Zar nije...? Pitanja su se bez prestanka rojila u Mardžinoj glavi, a nije bilo neposrednog načina da se dobije odgovor. U toj prašumi slučajnosti i pretpostavki čovek se očas izgubi.

A Mardž Menindžer nije nikada tako živela. Zato donese odluku. Tačno za jedan sat narediće vezisti da uputi preko radija pitanje Smrdouljcima, a do tada više neće misliti na to.

Međutim, ručak je bio predviđen tek za pedeset minuta, i čime da se ispuni to vreme?

Petnaest zabeleški, koje je sebi bila zapisala u podsetnik za to prepodne, već su bile precrtane. Svi tekući poslovi su se odvijali po planu, ili bez većih odstupanja. Svako je imao svoje zadatke. Prvi hektar pšenice bio je zasejan, i to šesnaest različitih sorti, da se vidi koja će najbolje uspevati. Odbrambena linija na ivicama logora bila je u redu. Tri obrtna postolja za mitraljeze stajala su još na obali, spremna da se postave tamo gde bude potrebno, ako se odluči da proširi logor ili da uspostavi još jedan položaj. Ona pogleda na mapu 1:1000, dugačku dva metra i metar visoku, koja je prekrivala gotovo čitav jedan zid u njenoj kancelariji. Bila je izvanredna! Na njoj se videla svaka pojedinost terena na kilometre unaokolo - sedam potoka ili rečica, dvadesetak brda, dva rta, nekoliko zaliva. Oznake na legendi mape, međutim, nisu bile dovoljne, trebalo im je nadenuti imena. Ima li boljeg načina da se to uradi nego da svakom članu logora da priliku da izmisli po neko ime. Organizovaće lutriju; svaki dobitnik imaće pravo da izmisli po jedno geografsko ime, i to će ih lepo uposliti. Mardži pozva svog privremenog posilnog i izdiktira mu kratko obaveštenje za oglasnu tablu. "Proveri sa sektorom za komunikacije", završi ona, "tako da budemo sigurni da smo popisali sve ono što treba imenovati."

"Da, gospođo. Pukovniče? Narednik Svegert želi da vas vidi. Kaže da nije hitno."

Mardži zapisa Svegert u svoj podsetnik. "Javiću vam." Zatim prestade da misli i na Svegerta. Još nije odlučila šta će uraditi sa Svegertom. Imala je veliki izbor mogućnosti, počev od one da se nasmeje i zaboravi, pa sve do izvođenja pred vojni sud zbog silovanja. Njen izbor će u mnogome zavisiti od Svegertovog ponašanja. Da sada je bio dovoljno pametan da u njenom prisustvu bude manji od makovog zrna.

S druge strane, razmišljala je, njena ovlašćenja da bilo koga zbog bilo čega izvede pred vojni sud oslanjala su se na niz vojnih komandi, počev od nje, preko tahprenskih veza do viših vojnih vlasti na Zemlji. A ko će moći da kaže koliko će dugo Zemlja davati i pišljivog boba da nju podrži? Ili se brinuti o tome da li će kolonija

živeti ili izumreti? Vesti od kuće su bile loše, toliko loše da ih nije sve ni prenela logoru. Tahprenske poruke koje su potvrđivale prijem njenih narudžbina upozorile su je da treba da kucne o drvo ako dobije sve što je tražila. A dalji zahtevi za snabdevanje, nakon ove pošiljke bili su, citat: podložni proceni, s obzirom na tekuće okolnosti u trenutku prijema zahteva, kraj citata.

To je i očekivala. Ipak, delovalo je otrežnjavajuće.

U podsetnik za to popodne zapisa dve beleške:

Doktor - banka u redu-

Hrana - 6 msc. sigurna procena? Ev. proširiti sledovanja na 1 god.?

Bilo je prokleta loše što su svi agronomi, izgleda, bili Kanađani! Mardži je bila potrebna nečija lukava i tajna pomoć - lukava, zato što je uspešna žetva bila zaista pitanje života i smrti za naseobinu, i zato što je to bilo osetljivo pitanje za koje nije želela da se već sada sazna. Ako dobije sve što je tražila od Zemlje, imaće semena na stovarištu do mile volje. Ali otkud zna da li će dobiti baš onu sortu koja će najbolje uspevati?

I o tome više neće misliti.

Još četrdeset minuta.

Ona uključi tajnu ladicu u svom pisaćem stolu i zapali jednu. Pretpostavimo da sve bude isporučeno. Na spisku je bilo dovoljno stvari da se prilično dobro obezbede od bilo kakve nepredviđene opasnosti, pomisli ona, i nema smisla da se brine dok ne bude morala.

Spisak je sadržavao i popriličan broj stvari za Mardžinu ličnu upotrebu: odelo, kozmetiku, krojeve na mikrofilmovima. Ti krojevi će biti u velikom izboru veličina i stilova da bi odgovarali svima u logoru, i muškarcima i ženama, i to za jedno duže razdoblje, pod uslovom da pronađu način za proizvodnju tkanina koje će po njima krojiti. Bilo bi lepo kad bi imali i lepu odeću. Već su joj nedostajale modne kuće Sakovic, Marks & Spenser, Sirz i Tu Gajz. Možda, jednog dana, pomisli ona uvlačeći duboko dim marihuane. Ne, nikako Sakovic. Ali možda nekoliko butika. Možda u logoru ima onih koji umeju da kroje i šiju, i možda je već vreme da počne da ih traži. Ona okrenu nekoliko stranica u svom podsetniku i napravi zabeležku na jednoj još

netaknutoj. Ta bugarska damica od stakla bila je onaj ženstveni tip koji će voleti da šije, možda čak isto onoliko dobro kao i sama Mardži; bila je prilično namćorasta posle svoje duge šetnje po prirodi, ali je radila svoj posao i možda će joj to dobro doći da joj skrene misli. Izgleda da joj za to nije potreban muškarac; odnosno, dala je definitivnu korpu Gaju Triju, Kapiju i Svegertu.

Svegert.

"Džek, pošalji mi narednika", doviknu ona.

"Da, gospođo. Vratio se na liniju odbrane, ali dozvaću ga."

Kada se zavalila u stolicu da razmisli o Svegertu tranzistor pored nje zazuja i javi se oficir za vezu. "Pukovniče? Upravo sam razgovarao sa Smrdouljcima o kaplaru Pelatinki."

"Nisam ti rekla da ih pitaš."

"Niste, gospođo. Ali ja sam stalno emitovao njenu frekvenciju i njihov radista se ubacio i pitao da li smo je izgubili. Ja sam mu odgovorio da se ne javlja. I oni su rekli da će poslati nekoga da je potraži."

Mardži se ponovo zavalila i zamišljeno povuče dim. Sudeći prema izveštaju balončića, Smrdouljci nikako nisu mogli da prevede njeno spuštanje. Dakle, sada je jasno da lažu.

Narednik Svegert imao je nekoliko zajedničkih osobina sa Mardž Menindžer. Jedna od njih je bila spremnost da učini sve što može da stvari budu kako treba, a zatim, ako sagleda naku mogućnost da budu još bolje, da opet uradi sve što je potrebno da bi ih poboljšao. Kada je uočio da bi pomeranje već ukopanog postolja za mitraljez još dva metra prema jezeru proširilo polje vatrenog dejstva, pomerio ga je. Bolje rečeno, to je uradio njegov vod. Činjenica da je za to bilo potrebno pet sati rada od kojeg pucaju leđa uopšte nije uticala na njegovu odluku. Pomogao je da se mitraljez postavi na svoj tronožac i okrenuo ga na sve strane, da bi proverio vatreno polje. "Zajebali smo stvar", reče on posadi, "ali, neka ga, zasad. Preselite i municiju."

Čučnuo je zatim iza mitraljeza i zavrteo ga da se obrće do kraja; to mu je pričinjavalo zadovoljstvo. Od obale jezera sa leve strane pa sve do ivice šume paprati s desna, nijedno iole uočljivo stvorenje ne

bi moglo da se približi a da ne bude jasna meta mitraljescu. Protivpešadijske mine i dimne bombe bile su ukopane i spojene sa detonatorima, a njegov komandni tranzistor podešen na talasne dužine svakoga od njih. Reflektori su bili postavljeni, i to četverostruko veći broj od neophodnog. U svakom trenutku samo jedna četvrtina bila je upaljena, pretražujući celokupno područje oko ivice logora. Svakoga sata ta četvrtina bi se gasila a druga palila, tako da je postojala ravnomerna podela izgorelih sijalica ili prekinutih kablova, što se lako popravljalo kada dotična skupina nije radila. U pravoj bici, naravno, svi će biti upaljeni. Većinu će razneti neprijateljska zrna, ali ne dovoljno brzo da bi iko prešao odbrambeni pojas. Niko, naime, živ.

Premda, priznade samom sebi dok je izlazio iz kupole, nema gotovo nikakve verovatnoće da će iko pokušati frontalni napad. Pre će napasti iz vazduha. Ili raketama velikog dometa. A možda neće uopšte napasti. I ceo taj jebeni borbeni sistem bio je sulud, ako pitate narednika Svegerta. Za kog andraka bi se uopšte borili u ovom prknu od mesta, gde nema ni krčme, ni selendre, pobogu, čak ni pristojnog drveta ili poljane? Da ste ga pitali, to bi vam najiskrenije rekao, ali ga to ni u kom slučaju ne bi sprečilo da se ipak bori za njega.

Balončići su se još zadržavali u blizini. Svegert nikada nije pogledao pravo u njih, niti je menjao izraz lica; ne tiče se njegovog voda šta on misli. U sebi je psovao od muke. Ako se ona sprema da mu udari kveker, šta čeka? ... "Naredniče." On podiže pogled. "Zovu vas iz sobe dežurnog." On se lagano okrenu i ugleda kaplara kako mu maše.

"Edži, preuzmi", naredi on. "Ako se vratim i ova municija ne bude preneti, guzice će vam to zapamtiti."

On se polako vrati do šatora Glavnog štaba i ušeta unutra. Mardž Menindžer je jela iz vojničke porcije, čitajući istovremeno nešto na projektoru s malim ekranom. Nije ni podigla pogled. "Odbrambeni pojas dobro izgleda, Svegerte", dobaci mu. "Jesi li onaj mitraljez vratio na mesto?"

"Da, gospođo. Pukovniče? Blizu nas se nalazi jedna skupina balončića, a onaj kojeg koristimo se već ispraznio. Za nekoliko

minuta dobićemo smenu. Možemo li uzeti fiks od tih novih?"

Ona ispusti kašiku i pogleda ga i posle male pauze reče: "Koga vi to podrazumevate pod 'nama' vojnike?"

"Oh, ne, nikako, gospođo!" Milostivi Bože, kako je bila preosetljiva! Znao je da hoda po ivici provalije. "Ništa ne podrazumevam, gospođo, samo da su ljudi na dužnosti teško radili i da im treba da se malo opuste. Mi ćemo... oni će se rastrezniti kroz jedan sat, a smena će i onako biti sve vreme na dužnosti."

Ćutke ga je proučavala. "U redu, Svegerete, ali samo polovina osoblja. Ostali ima da ostanu trezni."

"Ne brinite, pukovniče. Hvala vam, pukovniče." Izleteo je iz šatora što je brže mogao. Do đavola, trebalo je da pazi, znajući kako se ona oseća i sve to. I nije da nije bila u pravu. Da se onomad nije napio ne bi ono uradio. Uh, sranje! Ipak, vredelo je. Setivši se kakva je bila, kože natopljene vlagom balončića, oseti kako mu prepone otežavaju.

Vrativši se do ljudi na dužnosti, on ih osmotri s neodobravanjem. Kaplar Kristijanides je bila mršava i zalisci su joj rasli celom dužinom lica, ali nije imao bolji izbor. "Edži, uzmi Petersona i još četvoricu. Vi ste dežurni dok se ne pojavi smena. Kris, ti i ostali pođite za mnom. Idemo da se naljuljamo. Ako neko neće s nama, neka se zameni s nekim ko ne želi da oстане. Mrdaj."

Balončići su bili nisko iznad okeana-jezera, otprilike pola kilometara daleko. Svegert povede svojih dvanaestak ljudi marševim korakom kroz logor, ka praznim šatorima na kraju glavne ulice. Uradio bi to i na otvorenom, kad bi morao, ali proklet bio ako ne iskoristi malo intimnosti, ako može. Sapeti balončići, koji su umesto da se oporave, bili u još gorem stanju, bili su već odavno tamo preseljeni, zajedno sa reflektorom.

Svegert se zaustavi, psujući. Nana Dimitrova i Dejlhauz su razgovarali sa jednim balončićem, a ruski pilot Kapeljišnikov žalio se na nešto pukovniku Triju svega nekoliko metara od njih. Koja, bre, posrana intimnost? Ali, ne mari; imao je dozvolu pukovnika Menindžera, a njena reč je bila najstarija. On pronađe reflektor i uperi ga ka jatru koje se približavalo.

Dejlhauz se umeša, kao što se moglo i očekivati. "Šta to, zaboga, radiš, Svegerete?"

Svegert mirno i natenane usmeri reflektor i upali ga da ih privuče, pa tek onda odgovori. "Malo ćemo se provešeliti. Pukovnik je odobrila."

"Vraga je odobrila! U svakom slučaju..."

"U svakom slučaju", prekide ga Svegert, "zašto ne odeš da proveriš kod nje, ako mi ne veruješ? Odbij, gospodine! Stao si između njih i svetlosti."

Ana Dimitrova stavi Dejlhauzu ruku na mišicu, da bi ga ućutkala. "Za balončice to nije provod, naredniče Svegerte. Doživljaj seksualnog pražnjenja za njih je veoma bolan i onesposobljavajući. Kao što vidite, ovaj ovde je u veoma lošem stanju. Možda će i umreti."

"Baš slatka smrt, zar ne, Ana?" Svegert razvuče usta. "Raspravi to sa pukovnikom... hej, Dejlhauze! Šta to radiš?"

Dejlhauz je uključio svoj radio i tiho je nešto pevao u njega. Pukovnik Tri, čija je pažnja napokon bila privučena, krenu ka njima, i Svegert mu se obrati. "Pukovniče! Imamo dozvolu pukovnika Menindžer da ove balončice prizovemo da nam dadu jedan fiks, a ovaj momak im upravo kaže da brišu!"

Tri se zaustavi, s rukama na leđima, i ozbiljno klimnu. "Problem", reče svojim tihim, detinjim glasom. "Biće baš interesantno da vidimo šta će da urade."

Ono što su uradili bilo je da su se raspršili po čitavom nebu, neki se spuštajući da uhvate strujanje prema otvorenom moru, drugi još malo oklevajući u mestu. Pevali su glasno i neskladno, a glasovi su im dopirali izdaleka, s neba, i nešto utanjeni iz radio-prijemnika u Dejlhauzovoj ruci. Svegert je stojao kao okamenjen, trudeći se da savlada bes koji je ključao sve jače u njemu. Jebeni kreten! Ako imaš dozvolu komandujućeg oficira, onda imaš sve što je potrebno! Zašto Tri neće da ga podrži? "Daj to ovamo", zareža on, posegnuvši za Dejlhauzovim radijom.

Ali izraz na Dejlhauzovom licu se promenio. "Stoj", preseče ga on, i brzo otpeva nešto u radio. Odgovor stiže poput vodopada muzičkih fraza; Dejlhauz je izgledao preneražen, a Ana Dimitrova naglo i duboko udahnu vazduh, i pokri usta rukom. "Tri", uzviknu on, "Čarli nas upravo obaveštava da se neki Kripiti nalaze dole na plaži

i da proždiru dva ljudska bića."

"Ali Krinpiti ne jedu ljude", pobuni se pukovnik Tri, dok Svegert dodade izveštačeno slatkim glasom:

"Tamo dole nema nikoga. Niko nije prošao kroz odbrambeni pojas celog dana."

Dejlhauz ponovi svoje pitanje u radio i slegnu ramenima. "On tako veli. Možda je pogrešio ono o jedenju, to priznajem - njegovi pojmovi o ubijanju nisu sasvim jasni, sem kada je to zbog hrane."

Svegert ugasi reflektor. "Bolje da javimo pukovniku", reče.

Pukovnik Tri se složi. "Ispravno. Dejlhauze, ti to obavi. Svegerte, postroj svoj vod na obali za trideset sekundi, u punoj ratnoj opremi. Idemo da vidimo šta se događa."

Pola sata kasnije, Mardž Menindžer lično, okružena tridesetoricom naoružanih momaka, pođe u susret prvoj izvidnici koja se vraćala duž obale. Nije bilo ranjenih i mrtvih, bar ne iz Bloka Ishrane, ali nosili su dve osobe. Jedna je bila u nekoj vrsti nosila, napravljenih od međusobno povezanih vojničkih bluza, a drugu je narednik Svegert prebacio sebi preko ramena, onako kako to rade vatrogasci. Obe su bile mrtve. Kada je Svegert spustio svoj teret, bilo je očigledno zašto ga je onako lako nosio. Obe noge su nedostajale, a i deo glave.

Drugi leš je bio manje unakažen, tako da ju je Mardž Menindžer odmah prepoznala.

Bila je to Tinka.

Mardž je stajala kao gromom ošinuta dok je narednik Svegert podnosio raport. Nisu videli nijednog Krinpita; bili su se već toliko udaljili da nisu uspeli čak ni da ih čuju. Oba ljudska bića su već bila mrtva kada su stigli do njih, ali tek odskora; leševi su još bili topli. Uostalom, još su topli. A muškarav je ispod bluze na grudima nosio paketić u nepromočivom omotu. Mardži ga uze i otvori. Mikrofilmovi - i to desetine i desetine. Čovekova vojna knjižica, koja je pokazivala da je on onaj Indonežanin s kojim je Tinka otišla da se sastane. Par naočara, malih kao za dete - od običnog stakla, bez dioptrije; zašto? I, uz sve to, i - kako? Da li su ih uhvatili kao špijune, a oni nekako uspeli da pobegnu? I kako su uspeli da pređu ono veliko rastojanje

od logora Smrdouljaca do obale na kojoj su poginuli?

Dok su stigli natrag u bazu već je imala makar delimičan odgovor, budući da su balončići malo dalje na obali opazili nešto što je ličilo na ostatke izduvanog čamca. Dok je slušala vrtela je oko prsta malene naočari na elastičnoj traci, primajući sve to kao podatke koje tek treba obraditi, još nedovoljno pribrana da bi osetila bol zbog Tinkine smrti.

A onda spusti pogled na naočare. Sada su bile skroz neprozirne.

"Veoma zanimljivo", reče ona glasom koji je bio gotovo normalan. "Ovo staklo mora da je osetljivo na svetlost. Kao one naočare za sunce što ne moraju da se skidaju u sobi." Zatim podiže pogled ka tupo užarenom sjaju Kunga iznad svoje glave. "Samo, čemu bi one mogle služiti nekome na Gemu?"

17.

Šest kilometara niže na obali gde je poubijao Otrovne prikaze, Šarn-igon zastade u begu da izgrebe sebi plitku rupu ispod jedne stene. Morao je da se sakrije, jer mu je bio potreban odmor.

Kopanje je za Krinpite uvek bilo opasno zbog Prikaza Odozdo, ali ovde nije bilo mnogo verovatnoće da su negde u blizini. Bilo je isuviše blizu vode; oni su nerado svoje tunele izlagali opasnosti od poplave. Višestruko drvo na steni iznad njega bilo je takođe dobar znak. Ukus njegovog korenja nije im prijao.

Dok se smeštao u jami, Šarn-igon se za trenutak zapita šta se dogodilo sa njegovim saborcem, Otrvnom Prikazom Dulom. Nije bio zabrinut, kao što bi neko bio za svoga bližnjeg. Nije o Duli mislio na takav način. Dula je bio oružje, sredstvo, nešto bez 'bića'. Pošto su pobili Otrovne Prikaze koje je Dula nazivao 'Smrdouljcima' obojica su pobjegli, i naravno, Dula je pobjegao brže i dalje od njega. Šarn-igon nije to shvatio kao izdaju. Da je on bio okretniji, a Dula sporiji, on bi svakako uradio isto. Dulina korisnost kao oruđa ležala je upravo u njegovoj brzini, i u veštini da sa drugim Otrvnim Prikazama razgovara tako da počnu da oklevaju, da postanu nesigurni, što je Šarn-igonu pružalo dovoljno vremena da ih sustigne i ubije. Bilo je tako lako ubiti Otrovne Prikaze! Nekoliko zamaha oštrim kandžama, udarac nalik udarcu pesnicom, i ništa više. Ponekad su bili naoružani i Šarn-igon se naučio da poštuje neka od tih oružja. Ali ono dvoje na obali imali su tako malo, mali revolver koji je mnogo galamio ili čija su sitna zrna odskakala od njegovog oklopa, i neku stvar koja je ispuštala odvratni, prodorni miris zbog kojeg se na trenutak osetio nekako čudno i neprijatno; ali sve to mu čak nije ni usporilo pokrete dok ih je ubijao. Takve kao oni mogao je da pobije i bez svog oruđa, Otrovne Prikaze Dule.

On promeškolji leđni oklop da bi se još bolje smestio u jamu i umiri se, dok su mu slušni prijemnici bili usmereni ka vodi, a pipci duboko ukopani u zemlju da bi osetio vibracije ako se Prikaze Odozdo budu približile. Njih se jedino i plašio, više nego bilo kakve opasnosti sa vode ili sa obale.

Naravno, u normalnim okolnostima jedan odrasli, oklopljeni Krinpit mogao je da se meri sa više od desetak Prikaza Odozdo - dokle god je uspevao da se održi na površini zemlje. Ili, bar, da hvata njene zvuke. Na otvorenom polju Prikaze odozdo kao da su bile gluve, trčale su potpuno nasumice. Međutim, ovo nisu bile normalne okolnosti, Šarn-igon nije samo bio umoran i sit svega, bio je i bolestan. Osećao se razdražljivo, napeto, podbulo; svome mužjakuženki (ali Či-pruit je već mesecima bio mrtav, oklop mu se već sasušio) rekao bi da će zacvrčkati i iskočiti iz oklopa. Ali još nije bilo vreme za to. Moraće da sačeka još mnogo meseci; prema tome, ovo nije bila normalna napetost koja se javlja uoči menjanja oklopa.

Iznenada mu se sfinkter olabavi. U ogromnom mlazu povrati sve što je pojeo, meso crvi iz drveta, komadiće hitinskog oklopa pacova koji liči na raka, polusvareno voće, gljive i lišće.

Posle toga se osećao malaksalo, ali smireno. Pošto se malo odmorio, on počne da zatrpava svoj izbljuvak zemljom, a potom pažljivo, deo po deo, da čisti oklop. Nema sumnje da je ovo osveta Otravnih Prikaza zato što ih je pobio na obali. Biće da mu je pozlilo od komadića njihovog mesa koji su mu se zadržali u štikaljkama. To - i ona unutrašnja, mračna bolest koja mu se javila onda kada su Otravne Prikaze prvi put došle u njegov grad, i kada je počeo neumitni lanac događaja koji mu je uništio svu životnu radost.

Krinpiti ne plaču. Nemaju suzne kanaliće; nemaju ni očiju u kojima bi se ti kanalići nalazili. Ali osećaju tugu, i njihova kultura nema svojevrskih tabua koji bi ih sprečili da tu tugu izraze na svoj način. A taj način bila je smirenost. Nepomični i ćuteći Krinpit - ili bar onoliko koliko Krinpit može da ćuti - to je Krinpit koji plače.

Više od jednog sata nakon što je očistio poslednje sasušene čestice strane krvi sa svog trbušnog oklopa, Šarn-igon nije ni pisnuo: povremeno grebanje kandži kad bi se očešale o oklop, duboki uzdah, ništa više.

I nehotice, zvuci jednog srećnijeg doba odjekivali su u njemu. Opet je slušao Či-pruit, i malu ženku - kako se ono zvala? - koju su oplodili, i koja im je rodila mladunce. Bilo je to slađano stvorenje. Osim one gorko slatke privlačnosti porodične ženke, kao da nije imala neku svoju ličnost, i njeni mladunci su rasli u njoj i jeli je

iznutra, sve dok je nisu izjeli toliko da je umrla, a taj nakot je još dobro izgledao njen oklop iznutra i izronio u bučni, uzbudljivi svet, da se prikači na leđa svoga ženskog oca.

Sada je sve bilo drukčije.

I sve zbog prokletih Otrovnih Prikaza! Od kada se prva od njih pojavila i Či-pruit, dragi, pokojni Či-prut, bio dovoljno nepromišljen da počne da ga jede, Šarn-igonov svet je počeo da se ruši. Ne samo zbog Či-pruita; sve je, uopšte, krenulo u propast. Kripiti koje je pobunio protiv Otrovnih Prikaza što ih Dula zove Smrdouljcima bili su strogo kažnjeni. Njegovi vlastiti sugrađani bili su napadnuti iz vazduha u znak odmazde, i mnogi su izginuli. A koliko je on uspeo da za uzvrat pobije? Svega nekolicinu. Jedva i toliko. Ono dvoje na obali, jednu šačicu koju su Dula i on uhvatili na prepad u isturenom logoru - sasvim nedovoljno! I svi Dulini planovi su se neslavno završili: ono kripitsko selo koje je bilo najbliže Njupatorima oklevalo je i kolebalo se: obećalo da će napasti zajedno sa njima, pa povuklo obećanje; a u međuvremenu, sve što su on i Dula mogli da urade bilo je da se šunjaju unaokolo kao oni rakoliki pacovi, tražeći usamljene i zalutale da ih napadnu i ne nalazeći nikoga. Sve dok se ono dvoje nije iskrcalo iz čamca koji je tonuo...

Iz pravca u kome je bila voda začu se šum.

Šarn-igon se ukoči. Nije mogao da bude potpuno nečujan dokle god je disao, ali se trudio što je bolje mogao.

Pažljivo je osluškivao iz svoje plitke jazbine i čuo tihi, gotovo neprimetni i nejasni odjek sa vode. Čamac. A u njemu nešto nalik na Otrovnju Prikazu.

Još jedna za ubijanje? Približavala mu se. Šarn-igon snažnim pokretom izlete iz svoje zemunice i uspravi se da se brani; i tada začu svoje vlastito ime kako odjekuje preko plaže: "Šarn-igon!" A potom i one varvarske zvuke koji su označavali ime nepouzdanog saveznika ili neprijatelja s kojim je sklopio primirje: "OK-med du-LAH".

Cupkajući porebarke on krenu po pesku, nešto da pozdravi Dulu, a pomalo još spreman da ubije, dok je Dula vikao i molio: "Požuri! Njupatori će pretražiti svu obalu, moramo što pre da bežimo!"

Kada se ukrcao i Šarn-igon, čamac je gotovo sasvim utonuo u vodu. Ali nije mogao lako da potone. Omotač mu je bio izdeljen u male plastične komore koje su sadržavale dovoljno vazduha da to spreče. Ali mogao je biti poplavljen.

Često su već prelazili u njemu preko Velike vode, i obojica su pri tom pljuskali i crpli vodu ispolcem, stalno motreći da se ne pojave Prikaze Odozgo, sve dok ne bi opet uspeali da se domognu obale. Maleno jedro im je bilo od pomoći ako su imali povoljan vetar; međutim, nije bilo kobilice broda. Kada bi vetar promenio pravac morali su da spuste jedro i da veslaju nogama. Trajalo je to u beskonačnost, a Šarn-igon se osećao sve gore i gore; i pri svakom zaveslaju ili pljuskanju, ređao je svoje mračne optužbe:

"Da nije bilo tebe, moj mužjak-žena bi još bio živ."

"Lud si, Šarn-igone. On je nas pokušao da ubije, nismo mi krivi što je od toga umro."

"I moje selo je bilo napadnuto, i jedno drugo potpuno uništeno, i ja sam se razboleo."

"Pričaj mi o nečem drugom, Šarn-igone. Pričaj o tome kako su tvoji Krinpiti obećali da će nam se pridružiti u napadu na Njupatore, i kako su to obećanje prekršili."

"Hoću da govorim o svojoj tuzi i gnevu, Ahmede Dula."

"Onda govori i o mome! I mi smo se žrtvovali boreći se s vama protiv zajedničkog neprijatelja."

"Žrtvovali."

"Da, žrtvovali! Pre nego što mi je radio bio uništen - a to si uradio ti, Šarn-igone, svojom trapavošću! - nisam uspeao da čujem ni glasa iz mog logora. Možda su već svi izginuli!"

"Koliko, Ahmede Dula?"

"Više od dvanaest!"

"Više od dvanaest vaših je poginulo. A koliko naših? Osoba - dve stotine. Ženki - četrdeset. Mladunaca na leđima i beba..."

Sve dok nisu sasvim prešli Veliku vodu i Šarn-igon osetio muklu tišinu svoga grada, nije u punoj meri postao svestan ogromne tragedije. Nije bilo nijednog proizvedenog zvuka! Samo odjeci, i to kakvi odjeci!

Nekada je kad god bi prelazili Veliku vodu, grad odjekivao

užurbanim, prekrasnim tonovima. Sada više nije. Ništa više nije čuo. Nikakvo mrmljanje nedoraslih mužjaka na pristaništu, dok ljušte ulov ribe. Nikakvo pevanje jedača algi na Velikom belom putu. Nikakvo ukucavanje kočeva da bi se sagradile nove palisade na nasutim terenima na rtu. Čuo je samo odjek vlastitog glasa kako mu se slabašno vraća, i prepoznao zamagljene obrise potopljenog stenja, nekoliko nadstrešnica, jedan do dva čamca, neke polusrušene građevine, gomile praznih oklopa. Ništa više.

Grad je bio mrtav.

Otrovna prikaza, Dula, zabrinuto je brbljao nešto obraćajući se njemu, i Šarn-igon jedva razabra reči: "Još jedan napad! Sve je prazno. Smrdouljci su se sigurno vratili da dovrše što su započeli."

Nije mogao ni da odgovori. Obuze ga mirnoća, ogromna, žalosna tišina, tako duboko da se čak i Otrovna Prikaza začuđeno okrenu prema njemu. "Jesi li bolestan? Šta se događa?"

Velikim naporom Šarn-igon otkuca reči na svom trbušnom oklopu. "Pobili ste moje sugrađane i svu moju braću s istih leđa."

"Mi? Ne, nikako! Nisu to mogle biti Narodne Republike, nismo mi više toliko jaki. Mora da su to bili Smrdouljci."

"Protiv kojih ste se zakleli da ćete nas štititi!" zaurla Šarn-igon. On se podiže na zadnje noge i nadnese nad Dulu, i Otrovna Prikaza ustuknu od straha. Ali Šarn-igon ne napade, već se baci potrbuške iz čamca, uz jedno ogromno pljus od koga zaigraše talasi. Voda je na tom mestu bila plitka. Šarn-igon uspe da stražnje noge zadrži na muljevitom dnu, dok mu je dovoljno pora za disanje ostalo iznad površine da se ne udavi. Zatim jurnu ka obali, sekući zagađenu vodu poput ogromnog klina morske pene.

Tragedija ga opet umiri, pri svakom koraku i pri svakom odjeku. Mrtvi! Svi mrtvi. Ulice prazne, izuzev napuštenih oklopa, već sasušenih. Radnje bez prodavaca i kupaca. Domovi opusteli. Nijednog živog mužjaka, ženke, čak ni cvrkvavog mladunčeta.

Dula je gacao kroz vodu što je zaudarala na ploveće leševe morskih životinja, vukući za sobom čamac i zverajući oko sebe. "Kakav užas!" uzviknu on. "Sada smo braća više nego ikad, Šarn-igone."

"Sva moja braća su pobijena."

"Šta? Ah, da. Sada moramo biti kao dva brata, da bismo se osvetili! Moramo se udružiti protiv Smrdouljaca i Njupatora."

Šarn-igon se opet podiže, sateravši ga uza zid jedne polusrušene nastrešnice. "Sada su mi potrebni novi saveznici, Ahmede Dula", prokrklja on, obrušivši se na njega. U poslednjem trenutku Dula shvati šta se događa i pokuša da pobjegne. Bilo je prekasno; hitrina mu nije pomogla kada je izvrdao sečivo kandži da bi ga punom snagom padajućeg malja pogodila ubistvena hitinska pesnica, koja mu je bukvalno-smrskala glavu.

Kada se uverio da je Dula mrtav, Šarn-igon se otetura dalje, tumarajući neslepo kroz sasušene ljuštore koje su nekada bile njegovi prijatelji, da bi se, tiho škripeći, naslonio na zid radnje koju je nekada znao.

Nije ga mnogo obradovala smrt još jedne Otrovne Prikaze. Više nije čak ni žalio za izginućem svoga grada. Mučio ga je jedan neposredniji bol. Svi zglobovi su ga boleli, u telu se osećao kao smrvljen, oklop kao da mu se razdvajao po šavovima. Još nije bilo vreme. Ali više nije bilo nikakve sumnje. Potpuno sam, na otvorenom grobu koji je nekada bio njegov dom, bez ikoga da se postara o njemu dok bude ležao bespomoćan, on je počinjao da menja oklop.

18.

Nula jedan i trideset časova. Major Santandelo, zajedno sa pilotom-inženjerom koji je vodio treći brod. "Dobre vesti, Mardži. Pomolila se ugljena žica na Lošim brdima, dva kilometra uzbrdo odavde. Pored toga možemo sagorevati drvo i biomasu, a Riči, ovaj ovde, kaže da možemo napraviti i parni kazan od oplata sa jednog od brodova. Ako stigne i tvoja turbina, moći ćemo da isteramo pun kapacitet na generatoru, pedeset kilovata, a da uopšte ne načinjemo rezerve goriva."

"Kada?"

Santandelo pogleda u inženjera. "Deset dana? Recimo za dve nedelje."

"Recimo za nedelju dana", odseče Mardži. "Šta je s alkoholom?"

"Pa, Morisej je odgajio neku vrstu kvasca - nešto nalik na kvasac, u svakom slučaju - i uspeva da dobije fermentaciju. Sutra bi trebalo da prvi kontigent prođe kroz solarni destilator. Verovatno ga možeš već omirisati."

"Sant, mogu ga okusiti. Taj alkohol mi je potreban da se dolije u gorivo za avione."

"Poteraću ga", obeća Santandelo.

"Uradi to", naredi Mardži. Kada su izašli ona uze ručni tranzistor i pozva kolibu sa radio-vezama. "Je li prispelo nešto sa Zemlje?"

"Nije još, gospođo. Još su u orbiti, traže spuštanje uz minimalni utrošak energije." Ona prekide vezu. Najzad je brod za snabdevanje stigao u orbitu Gema, nije više udaljen čitave svetlosne godine. Ali ovaj mali korak što mu je preostao biće ubistven. Kapetan broda je javio da su mu zalihe goriva za manevrisanje veoma male i da čeka najpovoljniji prilaz. To može da potraje danima! Još gore. Ako su ih sa Kejpa lansirali bez obilnih rezervi, to znači da je situacija na Kejpu veoma ozbiljna. Još gora nego što su poručivale tahprenske poruke sa Zemlje, a i to je već bilo strašno.

Ona ponovo pogleda na sat. Nula jedan, četrdeset pet. "Pošaljite mi dr Arkašvili", doviknu ona, i lekarka uđe kao da je samo na to čekala, noseći šolju vrele crne kafe.

"Lekovi, Mardži. Malo više sna ti ne bi škodilo."

Mardž sa oduševljenjem omirisa aluminijumsku šolju i srknu malo. "Kad bi već jednom sleteli", primeti ona zabrinuto. Među ostalim lepim stvarima na spisku njenih narudžbina bila su i zrna kafe, ili semenje, ili što god je već bilo potrebno da sami uzgajaju kafu. Inače, sledećih nekoliko godina bi ostali bez nje. Naravno, Smrdouljci mora da su već počeli da gaje svoju, da bi napravili onu odvratnu stvar koju su davali u malim limenim lončićima, ali teško da će nešto od toga pokloniti. Sada više nisu davali ništa, čak ni obaveštenja preko radija; a Šljakatori se više nisu ni odazivali.

Dobro da je bar logor bio u normalnom zdravlju, sudeći prema izveštaju lekara. Antialergeni su se pokazali dobrom zaštitom, a u prirodnoj sredini Gema nije bilo ničega drugog da izazove bolest kod ljudi. Nešto malo glavobolje, verovatno zbog klime i prelaska na dvadesetčetvoročasni dan; nekoliko obolelih zuba, jedno slepo crevo koje je trebalo kontrolisati; jedan zahtev za vazektomijom. "Ne", usprotivi se oštro Mardži. "Ne radite nikakve vazektomije. Ni laparskopije."

Doktorka ju je posmatrala zbunjeno. "Spremate se na povećanje broja osoblja."

"Vi bi trebalo da se o tome postarate, zar ne? U svakom slučaju, dajte im pilulu, dijafragme, kondome - bilo šta što je prilagodljivo i privremeno. Ja živim sasvim lepo sa spiralom i mogu je uvek izvući ako budem želela dete."

"Što se može dogoditi?"

"Što se svima nama ženama može i te kako dogoditi, Čič. To je naredba: svako ko je u stanju da stvori potomstvo, ima da ostane sposoban za to. Kako napreduje banka beba?"

"Odlično. Već imam dvadeset osam ženskih jajnih ćelija u krionskom omotaču, i oko stotinu uzoraka sperme."

"Dobro, Čič. Mada ne i dovoljno dobro. Hoću da se da doprinos sto odsto. Ako se nekome nešto desi, neću da i njegovi geni budu izgubljeni. Ili njeni. Ne zauzimaju mnogo mesta, zar ne? Zatim bih htela, da vidimo - bar četiri uzorka od svakoga i - šta je smešno?"

"Ništa", odvrati doktorka, "samo su dve jajne ćelije, ispostavilo se, već oplodene. U odličnom su stanju. Duboko su zamrznute i trajaće

beskonačno, ali kad god zaželite da se ponovo implantiraju, nećemo morati da se trudimo da počnu da rastu."

"Hm." Mardži se zamišljeno počeša. "Gotovo da sam zažalila što sam vam rekla da uzmete uzorke; mogli bismo već sada da počnemo da rađamo decu. Čiji su? Hajde, Čič, neću nikakve lekarske tajne, ja sam vaš glavnokomandujući."

"Jedna je od Ane Dimitrove."

"Nije moguće! Ko je otac?"

"Pitajte nju, ako vas zanima. Ja nisam."

Mardž začuđeno zavrte glavom. "Poslednja osoba za koju bih to pretpostavila", reče ona. "A druga? - Ej, samo časak! Nisam to valjda ja? Spirala ..."

"Spirala ne sprečava oplodjenje, samo sprečava da se oplodena jajna ćelija ugnjezdi u zid materice i razvije."

Mardži se zaveli u stolicu i zablenu se u doktorku. "Da zineš od čuda", reče.

Nguyen Dao Tri je zakasnio deset minuta na zakazani sastanak u nula dva, nula nula, i ušao je sanjivih očiju i nervozan. "Taj tvoj dvadesetčetvoročasovni dan je veoma neugodan, Mardži", požali se on.

"Nisi ti jedini koji pizdiš, Gaj. Ja sam sama uzela smenu od ponoći do osam. Kada bi vreme određeno za odmor provodio spavajući umesto da se lolaš sa svakom ženom u logoru..."

"Kad smo već kod toga, Mardžori", reče on, "mnogo mi se više dopadalo kada smo ti i ja spavali u istoj smeni."

"Aha. Dobro. Možda ćemo morati da uradimo nešto po tom pitanju, Gaj, ali u ovom trenutku smo već zakasnili u inspekciju." Ona proguta poslednje ostatke kafe, sada već ohlađene ali još ukusne, i pođe ispred njega ka izlazu. Pritužbe na stranu, ovaj dan u tri smene je dobro funkcionisao. U pozitivni bilans treba staviti da je odbrambeni pojas bio dobro čuvan, obradivo zemljište je raslo gotovo dve stotine kvadratnih metara dnevno, a uspešno se odvijao i program svako-podučava-svakog koji je uspostavio Santandelo, tako da se po nekoliko osoba specijalizovalo za istu stvar (šta ako Čiči Arkašvili umre? ili njihov jedini i trenutno jedini živi agronom?). Na

negativnoj strani bilo je ono što su zapazili izviđači iz vazduha, odnosno da mnogo Krinpita luta po šumama u blizini, zatim da kafa nije bila jedini prehrambeni artikal koji je počeo da nedostaje, a ni brod za snabdevanje još nije uspeo da im javi tačno vreme sletanja.

Mardži je jedan sat dnevno odredila sebi za inspekciju i koristila ga je do poslednjeg minuta. Nikakva pileća govna u rukavicama. Inspekcija je bila teška i prijava; ako je svako radio svoj posao i posao nepredovao, sve je bilo u redu. Njen deda iz Bastonje nije se mnogo brinuo da mu vojnici budu obrijani, već da se bore. I Mardž je naučila veštinu komandovanja u opsadnom stanju.

U njemu su i bili. Niko do sada nije još napao odbrambeni pojas, čak ni neki Krinpit lotalica. Ali bili su izolovani i u neprijateljskom svetu. Na osnovu izveštaja špijunskih satelita i balončića, provaljenih šifara i ono malo što se moglo naslutiti iz retkih radio-kontakata, ali iznad svega na osnovu sadržaja Indonežaninove vrećice, Mardž je već imala prilično dobar uvid u ono što planiraju Smrdouljci. Ili što su planirali pre nekoliko nedelje. Zauzeli su logor Šljakatora, dobavili su takve količine i raznovrsne opreme i stručnog osoblja do joj je potekla voda na usta. Čak i njeno pismo Deda Mrazu (koji možda visi, a možda i ne visi u orbiti, čekajući da joj siđe niz odžak) nije bilo toliko gramzivo. Uspeli su da pokore starosedeoce, tako što su pobili sve Krinpite u svojoj blizini i mesecima obarali svaki balončić koji bi im se približio. Svoje Kopače Tunela izgleda da su pripitomili. I koristili su ih za istraživanja mineralnih bogatstava, jer izgleda da su sleteli tačno na jedan mali Kuvajt nafte i Skranton drugih fosilnih goriva. Razvili su jedan enzim, ili možda hormon - obaveštenje nije bilo sasvim jasno - koji je Krinpite potpuno izbacio iz stroja, kao što je 2,4-D svojevremeno isušio vijetnamske džungle, izazvavši njihovo truljenje. Dobili su nešto od svojih Prikradala što im je omogućilo da od blata prave građevinski materijal, onako kao što su i ta bića otvrdnjavala unutrašnje zidove svojih tunela. Oni su - Isuse, šta oni nisu uradili? Samo da ju je otac poslušao i dao joj podršku koju je tražila, s kakvim bi zadovoljstvom i veštinom i ona uradila to isto!

Ni ona nije mogla da se požali. Ipak, za Mardž Menindžer drugo mesto u plasmanu nije postojalo, a Smrdouljci su u tom trenutku celu planetu držali u šaci. Izuzev tih desetinu i nekoliko hektara na kojima

je ležala njena kolonija, cela je bila njihova. Njihovi avioni i helikopteri krstarili su nebom kud god su hteli, tako su bar govorili špijunski sateliti. Sada su već imali tri naseobine, računajući i onu koja je nekada pripadala sada verovatno već mrtvim Šljakatorima. I izuzev retkih prilika kada se usuđivala da pošalje Kapeljišnikova u kratki izviđački let (šta bi radila ako bi se dogodio neki neobjašnjivi 'udes' njenom jedinom avionu?), bila je potpuno slepa, osim izveštaja sa satelita i od ono nekoliko preživelih balončića. Čak je i Denija Dejlhauza povukla na Zemlju. Ne samo zbog toga što se izlagao opasnosti - iako je i to bio razlog, priznavala je u sebi; nije htela da joj pogine - već zato što se električna energija za proizvodnju njegovog vodonika mogla bolje iskoristiti za reflektore, da se zaštiti logor i da žito raste. Dala ga je na tečaj agronomije, zajedno sa Morisejem i onom Bugarkom - hej, čekaj malo, reče u sebi; Dejlhauz i Dimitrova? Možda i ne. Bili su u prijateljskim odnosima, ali ne toliko prijateljskim. Ali, ko je, onda?

I kad je već bila na toj temi, razmišljala je, posmatrajući Gaja Trija dok je brbljao o merama predostrožnosti za slučaj neočekivanog i velikog napada Kripita, ko je otac njenog takoreći deteta? Dejlhauz? Tri? Onaj kučkin sin Svegert, s njegovim malim lukavim trikovima? Oni su bili najverovatniji kandidati, ali koji od njih?

U neko drukčije vreme, jedan deo Mardž Menindžer bi sa ironičnim zanimanjem posmatrao onaj drugi deo nje koji je, zaista, proklet bio! hteo da zna. Ali sada nije više imala u sebi mesta za takvu vrstu zabave. Pomisao da bi mogla Ngujen Triju da kaže da su njih dvoje upravo u toku jednog procesa koji bi od njih mogao kasnije da napravi roditelje prođe joj kroz glavu, tek toliko da je smesta napusti. Obećavala je neke zaista smešne stvari, ali i usložnjavanja s kojima sada nije htela da se nosi. Najpre ono najvažnije. "Ima li u logoru ljudi koji umeju da gađaju iz luka?" upita ona.

Tri zaneme usred predloga kako da se naoružaju dva čamca. "Šta?"

"Ljudi koji umeju da gađaju strelama iz luka, do đavola. Moramo imati nekolicinu. Htela bih da organizujem takmičenje u okviru sportskog programa."

"Vrlo verovatno, Mardžori. Samo ne verujem da imamo lukove i

strele."

"Ako znaju kako da ih upotrebe, znaće i kako da ih naprave, zar ne? Uputstva će se sigurno naći i na mikrofilmovima. Molim te, Gaje, kreni s tim. Daćemo nagrade. Kafu, cigarete, a ja prilažem i flašu viskija." Ta misao joj je pala na pamet dok je on pričao o tome kako planira da montira lake mitraljeze na čamce, jer se setila da ni zalihe municije za mitraljeze neće večito trajati; ali još nije bila spremna da tu misao saopšti bilo kome, čak ni svome zameniku.

Tri je izgledao zbunjen, ali ipak zastade da nalog zabeleži sebi u notes. "Pretpostavljam da će biti korisno za lov."

Mardži klimnu ćutke glavom. Lov, na šta? Svaka životinja koju su videli na tlu ove planete bila je tako oklopljena da im se mogla smežati u brk ako je budu gađali ručno izrađenim strelama - veoma značajno skretanje toka evolucije na ovoj planeti, u to je bila ubeđena. Nije više o tome razmišljala.

Dok su obilazili električnu centralu pritrča im glasnica iz kolibe za komunikacije. "Brod je počeo spuštanje, pukovniče", reče ona zadihano. "Već su izbacili retroplamen. Za nekoliko minuta trebalo bi i da ih ugledamo."

"Hvala bogu", reče Mardži. "Objavite to preko glasnogovornika. Gaje, nabavi dvadesetak pomoćnika i nosača za istovar. Reci majoru Arkašvili da bude spremna, za slučaj da to bude grubo sletanje."

Nije bilo. Međutim, nije bilo ni po planu. Glavni padobran se prekasno razmotao, letelica je sišla ljuljajući se na ostala tri; bili su odbačeni tačno na vreme i brod se spustio na raketama. Nikada nisu stigli do obale na koju su se prethodno spustili svi ostali. Promašili su je gotovo za kilometar i pali u džunglu, izvan vidnog polja.

Dobro je bilo što niko nije bio povređen. Petnaest članova posade su svi stigli u logor vlastitim snagama; a dvanaest od njih bilo je i mlado i žensko: bar za toliko je Bog uslišio Mardžine molitve. Loša strana je bila ta što je sve što se u brodu nalazilo moralo biti preneto na rukama preko osam stotina metara lošeg terena, kroz džunglu i preko nekoliko krševitih uvala. Ne mari. Stigli su. I dok je Mardži proučavala inventar tovara, oseti kako joj je pao kamen sa srca. Sve je bilo tu, i najmanja sitnica koju je tražila, i još ponešto pride.

Semenje i ručni alat, oružje i razni udžbenici i priručnici. Ipak, nije bilo dovoljno. Nikada neće biti dovoljno. Ali našla je sve što je očekivala.

Najvažnije i najhitnije je bilo da se sve prenosivo prebaci u ograđeni logorski prostor. To je značilo organizovati nosače po skupinama, i svaku obezbediti naoružanom stražom. Blizu mesta gde su sleteli nije bio primećen nijedan Krinpit, ali šuma je vrvela od njih. Tek kada je prvi odred stao da se mučno probija ka logoru, vukući sanduke hrane i kutije mikrofilmova, sklopljene bicikle i sandučice sa rezervnim delovima za elektronske uređaje, Mardži se dovoljno opusti da pozdravi pridošlice. Sa svakim se rukovala, svačije ime izgovorila, a onda ih predala majoru Santandelu da ih rasoredi i da im odredi smeštaj. Niski crnac, major, zaostade za ostalima. "Imam nešto za vas, pukovniče", reče on potapšavši torbu sa poštom. "Ali nasamo, ako nemate ništa protiv, gospođo."

"Dodite. Vandemire, je li tako?" On učtivo klimnu i uđe za njom u njenu kancelariju, gde stavi torbu sa pošiljkama na pisaći sto.

"Evo, to je, gospođo", reče on, otkopčavajući brave.

To više nije bila torba za poštu. Kada je otvorio sve kopče, gornju površinu poklopca je zarezao i otkrio mikroprocesor sa ekranom od tečnog kristala. Dodirnuo je jedno dugme i on se osvetlio, prikazujući red gusto otkucanih simbola.

"Evo vašeg upravljača, gospođo. U orbiti se trenutno nalazi dvanaest uništavača satelita, a ovo su vam njihove kontrole."

Mardži ih dotače. U donjem truhu pojavi joj se osećanje topline i raširi se po celom telu, izazivajući gotovo seksualno uživanje. "Vi ste sve proverili, Vandemire? Možete li mi locirati satelite Smrdouljaca?"

"Da, gospođo. Imamo kontrolu i okidače za četiri njihova, uključujući i njihov glavni tahprenske prijemnik. Isto i za šljakatorske; imaju dva, ali izgleda da nisu aktivni. On vešto ubaci kombinaciju u procesor i simboli promeniše boje. "Zelena svetla su naši, crvena šljakatorski, žuta pripadaju Smrdouljcima. Linije koje su ostale bele su rezervne. Ako se pojavi nešto novo u okviru dva miliona otkucaja, kontrolni sistem će ga pronaći i identifikovati, i jedna od ovih rezervnih ptičica će se priključiti na njega."

Toplina se u njoj sve više širila. Ovo je bila najveća i najvažnija

narudžbina na Mardžinom spisku božićnih poklona, i ujedno ona za koju je najviše strepela da je neće dobiti. Sada od njene dobre volje zavisi da li će ti kučkini sinovi preživeti! "Hvala vam, majore", reče ona, "hoću da me naučite kako da rukujem ovim, i od tada će se svakih dvanaest časova nalaziti bilo kod vas bilo kod mene, do daljnjeg."

"Da, gospođo", reče on ravnodušno. "Imam još nešto što me je vaš otac zamolio da vam lično predam."

Bilo je to pismo. Ne mikrofilm. Pismo na hartiji u koverti na kome je bilo ispisano njeno ime, rukom Džefrija Menindžera. "Hvala, majore", ponovi ona. "Idite sada da se smestite i ponesite ovaj kontrolni uređaj sa sobom." Kada je krenuo, ona dodade: "Majore? Da li je situacija kod kuće veoma loša?"

On zastade, gledajući pravo u nju. "Veoma loša", reče. "Da, tačno bih tako rekao, pukovniče. Veoma loša."

Mardži ostade stojeći još neko vreme, držeći pismo u ruci. Zatim ga strpa u džep i pođe da vidi kako napreduje istovar, jer još nije bila potpuno spremna za necenzurisane vesti o tome koliko je zaista loše to 'veoma loše'.

Sklonivši ga nije ga mogla i zaboraviti. Dok je naredniku Svegertu jela dušu zato što je zagovarao dve nove cure umesto da pomaže kod istovara i prenosa, stalno ga je opipavala u džepu. Dok je oštro privodila kraju jednu raspravu o tome gde se zaturio sanduk sa ručnim reflektorima - "Zaboga, pukovniče, samo sam ga za trenutak stavio na zemlju, mislio sam da ga je neko drugi poneo!" - ruka joj se sama vrati na pismo. Kada su iz šatora gde je bila kantina objavili pauzu za doručak više nije mogla da se uzdrži; uze brzo svoj poslužavnik i vrati se u kancelariju, otvori pismo, čitajući ga dok je jela.

Mardži, dušo,

Sve si dobila, sve što si zapisala. Ali više nema, tamo odakle ti je poslato. Smrdouljci su naredili da sklonimo svoje platforme za istraživanje nafte iz blizine Velikog grebena na dnu u sredini Atlantika. Bacili su nam rukavicu. Prihvatili smo je. Sada je i poslednja kap goriva za interplanetarna ubrzanja rekvirirala vojska

za svoje projekte, sve dok se oni ne predomisle, a sem toga, tu je i Peru. Šljakatori su tamo nametnuli lažne 'izbore', i mi tu ne možemo ostati po strani. Prema tome, bićemo još mesecima u ratnoj pripravnosti a možda i duže.

Od sada si prepuštena sama sebi, dušo. Računaj najmanje na godinu dana. A može biti i duže, jer Predsedniku pretili opoziv, možda i nešto gore - prošle nedelje su iz Nacionalne garde pokušali atentat sa dva tenka. Rekao sam mu šta da radi. Da objavi vojnu diktaturu. Raspusti Kongres. Samelje sve oko sebe. Ali on je političar. Misli da će isplivati. Međutim, ako i uspe, to znači da će ostatak svoga mandata provesti u nastojanju da privuče glasove nadobudnih ljubitelja prirode, te će, prema tome, morati da sreže mnoge važne programe.

A jedan od njih možda ćeš biti i ti, dušo.

Ne bih ti ovo govorio da ne verujem da ćeš se snaći. Izgleda da ćeš morati.

To je bilo sve, čak je i potpis nedostajao. Mardži ostade da sedi sa pismom u rukama, i tek posle nekog vremena shvati da je zaboravila doručak.

Više ga nije ni želela. Ali, takođe, nije želela ni da se hrana baca. Naročito ne sada. Stoga na silu pojede sve, i tek kada je očistila i poslednju mrvicu sa tanjira shvati da se nešto u uobičajenim zvucima logora promenilo. Nešto nije bilo u redu.

Dok je jeo, narednik Svegert začu dva zvuka, ne baš blizu i ne veoma glasno. Ličili su na hica iz puške. U šatoru - kantini niko ih izgleda nije čuo. Ostrugao je stoga tanjir sa konzervisanom šunkom i kajganom od jaja u prahu, uzeo velik komad hleba u ruku i mirno krenuo ka izlazu, još žvaćući.

Tada se začu i treći hitac.

Ovoga puta nije bilo greške. Neki blesavi kučkin sin igrao se njegovim nervima. Ipak, ne bi mu to mogao uzeti za zlo, jer da je i on, Svegert, ugledao Krinpita, bez sumnje bi pao u iskušenje da ga raznese puškom. Tri ispaljena hica već su značila rasipanje municije. On stoga ubrza korak i uputi se ka odbrambenom pojasu. Zaobišavši

iza šatora u kome je bila kuhinja, ugleda desetak ljudi okupljenih oko ukopane mitraljeske kule, malo više uzbrdo, kako preko već utabane staze gledaju u pravcu gde je sleteo brod za snabdevanje. Ostali su se okupljali oko tog mesta i dok je on stigao već ih je bilo dvadesetak, i svi su govorili uglas.

Pucnji su doprli odnekud sa staze. "Ko je tamo?" upita on, zgrabivši za rame kaplara Kristijanides.

"Edži i još dvoje pomoćnika. Hteli su da donesu još jedan tovar, pre nego što stanu u red za klopu. Poručnik Meklin je upravo otišao u patrolu za njima."

"Onda se smirite i zavežite dok se ne vrate", naredi Svegert; ali tu naredbu nije ni sam hteo da poslušati. Nije mu ličilo na Edžija da puca po džungli. Gomila se povećavala; pukovnik Tri pritrča, nalik na porculansku kinesku lutkicu, zatim još šestoro iz kantine, i konačno i sam pukovnik. Njih deset je govorilo istovremeno, sve dok pukovnik ne zareža: "Svi vi, razlaz! Evo Meklina, da čujemo šta on ima da kaže."

Ali Meklin nije imao ništa da kaže. Polako je prilazio preko utabane staze, držeći karabin na gotovs, osvrćući se i levo i desno u pravcu džungle, i kad se približio videlo se da dvojica iza njega nekoga nose, dok je poslednja žena vojnik išla unatraške, noseći karabin na isti način na koji je i Meklin nosio svoj.

Nosili su mrtvo telo. Bilo je ženskog pola i to je bilo sve što se o njemu moglo reći. Lice se nije moglo raspoznati. Kada su je spustili na zemlju, videlo se da nije stradalo samo lice. Jedna ruka bila je pretvorena u krvave patrljke sve do ramena, a između dojki videla se rupa od metka.

"Krinpit", reče Santandelo.

"Krinpiti nemaju puške", promrsi pukovnik Menindžer kroz stisnute zube. "Možda su Krinpiti, ali nisu bili sami. Tri! Prokontroliši područje oko odbrambene linije. Hoću da sva oružja dobiju posadu i da na svakom položaju budu i rezerve. Santandelo, pozovi sve ljude koji nisu na dužnosti. Sačekaj da Svegert i ja odmaknemo dve stotine metara, pa onda pođi za nama. Svegert, uzmi tri čoveka i pođi sa mnom na položaj."

"Da, gospođo." On se okrenu, uze od kaplara Kristijanides njenu

bestrajnu pušku na gas, takozvanu BPG, i izabra nasumice trojicu iz svoga voda, dok je pukovnik Menindžer slušala raport poručnika Meklina. Bio je odmakao tek do polovine utabane staze, kada je ugledao poginulu i dve prosute i opljačkane kutije sa opremom. Nije znao gde se nalaze drugo dvoje. Onda se vratio po pojačanje. Mardž Menindžer tu prestade da ga sluša. Predavši ga Santandelu, ona dade znak Svegertu da pođe za njom.

Jedno po jedno, u razmacima od dvadeset sekundi, sagnuti su pretrčavali preko otvorenog prostora koje je bilo njihova zona vatrenog dejstva, i ponovo se okupljali ispod krošnje jednog mnogostrukog drveta. Dok je čekao na ostale, Svegert je mogao da čuje klepetanje i zavijanje nekog oklopljenog stvorenja, ali dosta daleko. Sledeći koji je prispeo takođe je čuo klepetanje, i okrenu se licem prema Svegertu, bezglasno izgovarajući usnama Kripit? Svegert ljutito potvrdi glavom i naloži mu da ćuti. Kada je pukovnik Menindžer prešla preko zone vatrenog dejstva ona pretrča još deset metara dalje od njih, zatim se spusti na jedno koleno, oprezno se osvrćući na sve strane, pre nego što podiže ruku i dade im znak da pođu za njom.

Čupavo, pomisli Svegert. Sasvim je ličilo na tu kučku da baš njega izabere za ovako nešto! Imala ga je na zubu stalno, od kako joj ga je sterao. Rukom dade znak ostalima iz patrole da nastave, jedan po jedan, dvojica s jedne strane staze, a jedan sa njim i sa pukovnikom s druge, i kada su pretrčali sačeka još deset sekundi pa se zalete da bi se spustio pored pukovnika. "Tu su je napali", prošapta on, pokazujući na stazu ispred sebe, gde je pola kutije neonskih cevi ležalo izlomljeno i razbacano po tlu.

"I ja to vidim, naredniče! Nastavi. Neću da mi Santandelo natrči na guzicu."

"Da, gospođo." Svegert se sagnu sasvim nisko, ševrdajući u trku kroz nisko žbunje i sruči se na zemlju. U daljini se još čulo čegrtanje Kripita, ali im se nije približavalo. Patrola nastavi u žabljim skokovima kroz džunglu sve dok se pred njima ne ukaza ogromna masa broda za snabdevanje, sa utabanom čistinom unaokolo. On poče da maše da bi privukao pogled pukovnika Menindžer, a onda pokaza rukom na vrh jednog mnogostrukog drveta. Ona odobri

glavom, i kada na njega opet dođe red, on pritrča najbližem od njegovih stabala, prebaci svoju BPG preko ramena i poče da se uspinje preko grupe rastinja. Nije to mnogo ličilo na penjanje uz pravo drvo; bilo je lakše. Grane povijene naniže i bez čvorova podsećale su na stepenište, a izrasline poput stalaktita koje su visile između njih bile su dobar rukohvat.

Jedino je smetalo to što se nije imao dobar pogled. Svegert je morao dva puta da menja položaj, pre nego što uspe da dobro osmotri raketu.

Video je samo donju polovinu broda, i pravo pred njom tela druga dva nosača. Bila su zverski unakažena. Krinpitima nije bilo ni traga, a zvuci koje je čuo kao da su se još više udaljili.

Naredniku Svegertu malo laknu. Što bi se on koga vraga brinuo zbog Krinpita? Ti gadovi su bili bučni, i nikako se nije moglo desiti da mu neki od njih priđe na dvadeset metara a da ga on ne čuje. A onda će BPG obaviti posao.

Naravno, razmišljao je, nisu bili sami. Možda su s njima bila dva-tri Smrdouljca. Šta mari; Smrdouljci su bili Smrdouljci; bili su nevični ratovanju, sami Ah-rapi i engleske mornarčine i još ne beše došao taj dan kada će se on brinuti da slučajno ne sretne u šumi nekoga od njih. Zabacivši kapu na potiljak, on se namesti malo udobnije. Ako se bilo šta ukaže na onoj čistini razneće mu guzicu, a u međuvremenu je mogao da uživa u prizoru Mardži Menindžer kako tiho baulja po tlu, gotovo tačno ispod njega. Nešto dalje, na drugoj strani staze, još neko se kretao, isto tako tiho; on skide BPG sa ramena da bi ga uzeo na nišan, ali kada ta prilika izroni između dva žbuna, on vide da je to jedan iz njegove patrole. Vrativši vrh cevi on je polako uperi u Mardž Menindžer, pomerajući krstić na nišanu od njene glave niz kičmu ka kukovima. Zar ne bi bilo divno, razmišljao je, da joj zabije jedan koji nikada neće zaboraviti, tačno u njenu...

Jedva čujni šum iza njega sledi ga u mestu.

Prekasno je shvatio grešku u razmišljanju. Krinpiti i ljudska bića nisu bili jedina stvorenja na Gemu. Kad je počeo da se okreće, ugledao je mršavu, izduženu spodobu, dužu od njegove vlastite visine, kako se uspinje ka njemu na bar jedno šest nogu, dok je ostalima držalo neku vrstu puške. Prokletinja je izgledala kao da nosi

naočari za sunce, pomisli on iznenađeno, pokušavajući da prebaci cev puške u njenom pravcu. Nije bio dovoljno brz. Nikada nije čuo hitac koji mu je prošao kroz glavu.

Mardž Menindžer se prva vratila u logor. Nije sačekala da se raščisti teren oko broda; kada su saznali šta u stvari traže, četrdeset naoružanih vojnika pročešljalo je celo područje. Našli su samo tri Kopača Tunela, ali jedan od njih je bio onaj koji je ubio narednika Svegerta. Oduvek si imao sreće, kučkin sine, pomisli ona; sad više ne moraš da brineš o vojnom sudu zbog silovanja. Ona zgrabi za okovratnik jednog čoveka koji je prolazio pored nje i posla ga trčećim korakom u šator za vezu, i još pre nego što je stigla do svoje kancelarije začula je poziv preko razglasa: "Major Vandemir da se odmah javi pukovniku!"

Sudarili su se na vratima. Dobar momak, dotrčao je poluobučen, ali torbu je imao u ruci. "Otvori to", zareža ona. "Oni naoružavaju Prikradala protiv nas, daju im puške i naočari. Eto, to je Tinka pokušala da mi kaže. Ama, požuri, čoveče!"

"Da, gospođo." Čak je i stameni major Vandemir šepRTLjao dok je otvarao kopče. "Spreman, gospođo", raportira on, s prstima na komandama.

Njenu razjarenost ublaži osećanje toplote koje joj se širilo u donjem trbuhu. Počešavši se iz sve snage, ona prasnu: "Zbriši sve!"

"Koga, gospođo?"

"Smrdouljice! Raznesi im te satelite, sve do jednog!" Posmatrala je taj složeni obred, a onda se namrštila. "Kad si već pri tome, poskidaj mi i Šljakatore."

19.

Džefri Menindžer se probudi, pitajući se ko mu to ljulja krevet.

Niko. Bio je sam samcat u svojoj sobi, koja je izgledala tačno kao stotine hiljada soba u hotelima Holidej In ili motelima Hauarda Džonsona u celom svetu. Na noćnom stočiću pored kreveta stajao je telefon, televizor ga je sumorno posmatrao preko puta sa izdužene konstrukcije koja je istovremeno obuhvatala pisaći sto, ormančić za rublje i policu za prtljag. Jedino što se vidno razlikovalo od hotela bio je sam telefon, jer je bio aparat sa dugmadima za pritiskanje, preko čije su komandne table sevale i treperile raznobojne lampice. Zavese na jednom zidu prekrivale su ogromnu ploču od tečnog kristala, a ne prozor. Prozor, uostalom, ne bi ni imao neke svrhe. Nalazio se stotinu metara pod zemljom.

Sat je pokazivao 6:22.

Menindžer je ostavio naređenje da ga probude u sedam. Zato ga nije mogao probuditi ničiji poziv. Bile su, dakle, samo još dve mogućnosti, obe neprijatne. Džef Menindžer razmisli da li da podigne slušalicu telefona, uključi televizor ili otvori zavese ispred situacionog ekrana od tečnog kristala, jer bi mu svaka od te tri stvari odmah rekla šta se događa. Reši se, ipak, da ništa ne učini. Da postoji neposredna opasnost, on bi odmah bio obavešten. Mardži svoj disciplinovani i hijerarhijski pristup rešavanju problema nije naučila u Vest Pointu, već ga je stekla cupkajući na kolenu svoga oca. Ako je ona dobro umela da sve nepoželjne misli ukloni iz svoje glave, tek on je u tome bio pravi virtuoz. Odbaci, dakle, sva pitanja, navuče svoj brokatni kućni ogrta, uđe u kupatilo i nepravi sebi šolju instant kafe sa toplom vodom iz česme.

Minuti provedeni u razbuđivanju su dragoceni za Džefa Menindžera. Bio je uveren da su mu oba braka propala samo zato što mu obe supruge nisu mogle da shvate da nikada, ali baš nikada, ne smeju da mu se obrate najmanje pola sata nakon što otvori oči. To je bilo vreme kad je pio kafu, prikupljao snagu i prisećao se šta sve tog dana treba da uradi. Razgovor je to vreme uništavao. A slabost karaktera Džefrija Menindžera ogledala se u tome da je bio

spreman da uništi svakoga ko bi učinio taj prestup.

Kafa je bila tačno onoliko topla koliko je trebalo, i on je ispi kao lek, gutljaj po gutljaj, dok ne isprazni šolju.

Zatim zbaci sa sebe kućni ogrtač, sede na postelju ukrštenih nogu u polu-lotos položaju, pusti da mu se telo potpuno umiri i poče da izgovara svoju matru.

Džefri Menindžer nikada nije zaista razumeo šta se odigravalo između njegovih nervnih ćelija i sinapsa kad god bi se upustio u transcendentalnu meditaciju; nikada, zapravo, nije ni pokušao da shvati. Izgleda, ipak, da mu to ni u kom pogledu nije škodilo, jedino ga je koštalo dve hiljade četiri stotine sekundi u dvadeset četiri časa. Retko je o tome razgovarao sa nekim, i zato nije morao ni da obrazlaže. Ali, izgleda da je delovalo. Kako? Na šta? Ne bi mogao da kaže. Kad god je to radio osećao je veće samopouzdanje. To baš i nije bila tako mala korist od investiranja svega tri odsto svoga vremena. Dok je sedeo, i telo mu se polako povlačilo od njega, a neprestano ponavljane reči ta-len, te-len postajale neka vrsta zvučnih kulisa koje su ga okruživale a da nisu bile prisutne, ceo mozak mu se preobrazio u prijemnik. Sam nije ništa doprinosio. Samo je opažao. Na unutrašnjim stranama svojih kapaka video je lica i oblike koji su se uzajamno pretapali. Neki su bili prekrasni, a neki čudovišni. Neki su bili kao izgravirani najoštrijim i najtanjim linijama. Neki kao da behu iskovani u zlatu. Ali svi su bili lišeni emotivnog sadržaja. Režanje demona nije ga plašilo. Lepota ga nije privlačila. Prosto, bili su tu. Isprekidani šapat plovio mu je kroz svest, kao odlomci nekog razgovora za susednim stolom u restoranu. Govorili su o krajnjim ishodištima egzistencije, o megatonima, milovanju koga se sećao, o tome da treba da se podšiša, ali nigde se nije dala naslutiti ni najmanja zapovest. Kružni tok pamćenja koji ih je ispumpavao mimo njegovog uma ponovo ih je, bez ostatka, usisavao u sebe.

Više od dve hiljade kilometara daleko i pola kilometra niže, u podmornici koja je pripadala Bloku Energije, viceadmiral libijske mornarice programirao je Jednu Koja Je Bila Namenjena. Menindžer to nije znao. Misli su mu slobodno pobile kroz beskraj i u svim pravcima, ali svi ti pravci ležali su u prostoru omeđenom njegovim

umom. A i da je znao, ne bi mogao ništa da učini.

Krevet se opet pomače.

To nije bio zemljotres. U Zapadnoj Virdžiniji nema zemljotresa, pomisli on vraćajući se iz sanjarenja, spremajući se da otvori oči. Bilo je oštrije nego zemljotres, brže i manje snažno od teških udaraca kakvi nastaju pri unutrašnjem obrušavanju Zemljine kore. Nije bilo ni naročito jako, i da je još spavao, možda ga ne bi ni probudilo. Nešto je ipak bilo. I tada svetlosti zatreperiše.

Dve stotine metara ispod obronaka zapadnovirdžinijskih planina, svetla ne bi trebalo da trepere. Centrala sa generatorom od A239 Pu megavata praznila je svoje kapacitete kroz kilometre cevi koje su se završavale na drugoj strani planine, i većina spoljnjih uticaja nisu ih mogli oštetiti. Munje nisu udarale u transformatore ukopane pod zemlju. Vetrovi nisu mogli prekinuti dalekovode, jer ih nije ni bilo na otvorenom polju. I tada, s malim zakašnjenjem, treperave lampice na postolju telefona pogasiše se. Zablista samo jedna jedina, crvena, i začu se zujanje. On podiže slušalicu i reče: "Menindžer."

"Tri projektila su pala, gospodine, promašila, ali veoma blizu. Nema mehaničkih oštećenja. Poreklo im se može pratiti do provincije Sinkjang. Grad Viling više ne postoji."

"Stižem za minut", reče on. Još se vraćao iz stanja meditacije i zato nije ni pogledao na svoju situacionu ploču, ali se nije zadržao ni da bi se istuširao i obrijao. Utrlja dezodorans ispod pazuha; bilo je to pranje francuskih kurvi, ali sasvim dovoljno; provuče četku kroz kosu, navuče radnu odeću i cipele i hitro se uputi niz tihi hodnik, zastrt tepihom boje peska, u svoju komandnu sobu.

Situaciona mapa svetlela je od jednog kraja do drugog.

"Izvolite kafu", ponudi ga general Vajneštat. Više ništa nije rekla. Poznavala ga je. On uze šolju i ne pogledavi je, jer su mu oči počivale na osvetljenoj ploči. Na njoj su se videli obrisi Merkatorove projekcije Zemljine kugle. Svetleće crvene zvezdice bili su ciljevi koji su pogodoeni. Svetleće plave zvezdice bili su takođe pogodoeni ciljevi, ali s njihove strane: Vašington, Lenjingrad, Buenos Aires, Hanoj, Čikago i San Francisko. Figure ocrtane isprekidanim crvenim linijama, tamo gde su se na mapi nalazili okeani, predstavljale su

uništene neprijateljske brodove za lansiranje projektila. Bilo ih je više od stotinu. Bilo je i skoro šezdeset onih koji su bili ocrtani isprekidanim plavim linijama. Treperući ciljevi, crveni i plavi, predstavljali su veće koncentracije vojnih snaga koje još nisu bile uništene. Bilo ih je relativno malo. Broj im se smanjivao još dok je posmatrao. Kansas Siti, Tiencin, Kairo, i čitav gradski kompleks oko Frankfurta prestali su da postoje.

Sledeća šolja kafe više nije bila lek već uteha. On srknu malo iz nje i upita: "Koji su im kapaciteti preostali za drugi udar?"

"Samo marginalni, Džefri. Možda svega stotinu projektila koji se mogu upotrebiti tokom sledećih dvadeset četiri sata, ali im i njih stalno sasecamo. Imamo još oko osamdeset. Samo dve od naših obezbeđenih instalacija su jedva ogrebane."

"Lokalna oštećenja?"

"Pa - ima mnogo mrtvih. Inače, nije loše. Površinsko radioaktivno zagađenje je u prihvatljivim granicama, pogotovo u oklopljenim vozilima." Ona dade znak jednom ađutantu da dopuni šolju i dodade: "Još je isuviše rano govoriti o dugovečnim izotopima, ali većina kukuruznih polja ne izgleda loše. Isto tako i Meksiko i severozapadne obale Pacifika. Ali izgubili smo Dolinu carstva."

"Znači, za sada ne stojimo loše."

"Rekla bih da ne, Džefe."

"Tokom, bar, sledećih dvadeset četiri sata. Onda mogu početi sa uzvratnim napadom." Ona klimnu. Znalo se da je svaka veća zemlja prikrila zalihe projektila i rezervnih delova. Nisu ih mogle aktivirati za deset minuta, kao one u silosima i u podzemnim skloništima. Nisu ih mogle lansirati ni pritiskom na dugme. Ali nisu ih smele ni zadržati isuviše dugo, jer ne bi ostalo mnogo preživelih koji bi znali gde su sakrivene. Stoga Džefri dodade: "I ne možemo ih potražiti, jer su nas uništavači satelita napola oslepili."

"Mi smo njih potpuno oslepili, Džefri. Nemaju više ni jedno jedino oko u orbiti."

"Da, da, razmem", prihvati on osorno. "Dobili smo u ovoj razmeni. Proklete budale. Dobro, hajd'mo na posao."

Menindžerov 'posao' nije bio u neposrednoj vezi sa razmenom projektila koja je upravo preobražavala lice Zemlje u nešto veoma

nalik na pakao. On za to nije bio odgovoran. To je bio samo uvodni postupak, kao kad se prijateljica povuče u kupatilo da namesti dijafragmu dok je on čeka, sedeći oborene glave na ivici postelje. U toj fazi njoj nije potrebna ni njegova pomoć ni savet, a nije potrebna ni Glavnom štabu sve dok traje borbena vatra. Njegova uloga biće od ključnog značaja neposredno potom.

U međuvremenu, jedna od prokletih budala završila je programiranje i pokušavala da okupi dovoljno posade da bi lansirala raketu. Nije išlo lako. Neutronska bomba uradila je tačno ono što radioaktivna plutajuća oružja i treba da urade - probila se kroz nesmotreno malo rastojanje između podmornice i vodene površine, probila čelični oklop broda, i pobila većinu posade. Sam libijski viceadmiral bio je ozračen sa oko pet hiljada jedinica. Znao je da će živeti još samo nekoliko sati, ali ako bude imao sreće njegov cilj će živeti još manje.

Tri sata spavanja nisu bila dovoljna. Menindžer je znao da je razdražljiv i da mu se pomalo muti u glavi, ali svoje ljude je obučio da znaju šta da rade, i oni mu nisu zamerili. Svakih pet minuta mapa se gasila i na ekranu od tačnog kristala pojavljivale su se desetominutne projekcije: obrisi industrijskih kapaciteta razorenih ili još postojećih, krivulje grafičkog prikaza broja mrtvih i ranjenih, histogrami procenjenih preostalih borbenih efektivna. U kompjuterskoj prostoriji, odmah pored komandnog mosta Džefa Menindžera, više od pedeset operatora radilo je bez odmora da bi neprestano ispravljali te brojke, tako da odražavaju stvarno trenutno stanje. Menindžer ih je, međutim, jedva i pogledao. On se bavio političkim i organizacionim problemima. Roza Vajnenštat je svakih nekoliko minuta uključivala radio-vezu sa Štabom glavnokomandujućih oficira svih rodova vojske, ne toliko da bi pružila ili primila obaveštenja koliko da bi ih podsećala da se nalaze pod budnim okom najmoćnije nezvanične ličnosti u vladi. Njegova tri glavna oficira za civilne veze bila su u stalnom kontaktu sa vladama i vladinim agencijama, i Menindžer lično razgovarao je, redom, sa šefovima kabineta, glavnim senatorima i nekoliko guvernera - kad bi im ušli u trag. Sve to je pripadalo Sjedinjenim Državama, ne i Bloku Njupatora; preostali

deo Bloka kontaktirao je s njim kroz filter takozvane Sobe za saveznike, i kada je jedna zemlja članica zatražila da mu se lično obrati, to je delovalo kao nametanje. "Neće da razgovara sa mnom", raportirala mu je general Vajnenštat. "Možda bi ipak trebalo da mu posvetiš jedan minut, Džefri."

"Sranje!" Menindžer spusti pero na nezavršenu rečenicu naredbe za mobilizaciju rezervnih vojnih kadrova, tamo gde je stao sa čitanjem, i glavom joj dade znak da uključi ekran.

Lice na njegovom video-telefonu pripadalo je maršalu Crvene Armije Bresarionu, ali glas je bio prevodiočev. "Maršal", ču se njen glas, još tanji u pojačalu, "ne sumnja da vi i glavnokomandujući oficiri postupate po naredbama Predsednika; on samo želi da zna ko je sada Predsednik. Znamo da Vašington više ne postoji, i da su Skloništa Jedan i Dva provaljena."

"Sadašnji je Predsednik", reče Menindžer, strpljivo obuzdavajući bes, "Henri Monkas, bivši predstavnik za štampu Predstavničkog doma američkog Senata. On je taj položaj nasledio u skladu sa našim osnovnim zakonom, Ustavom Sjedinjenih Država."

"Naravno", reče prevodilac, nakon što je Bresarion saslušao a zatim oštro izgovorio nešto na ruskom, "ali maršal nije uspeo da stupi s njim u vezu da bi mu nešto potvrdio."

"Ima problema sa komunikacijama", složi se Menindžer. On skrenu pogled sa ekrana ka Rozi Vajnenštat, koja mu je usnama nemo izgovarala reči 'na putu'. "Takođe", dodade on, "obavešten sam da se Predsednik u ovom času nalazi na putu u jedno potpuno obezbeđeno mesto. Maršal će razumeti da ono zahteva i komunikacionu nepristupačnost."

Maršal je nestrpljivo slušao, a onda sruči rafal na ruskom. Prevodilac je zvučala znatno napetije kada je rekla: "Potpuno razumemo, ali postoje neki problemi na najvišem nivou i maršal će veoma ceniti ako ga povežete s njim čim... halo? halo?"

Slika izblede. General Vajnenštat reče, izvinjavajući se: "Mislila sam da je nastupio trenutak da se pojave smetnje na vezama."

"Dobro si mislila. Uzgred budi rečeno, gde je taj kućkin sin?"

"Henri? Oh, živ je i zdrav, Džefe. Već skoro čitav sat ti poručuje da mu se javiš."

"Hm." Menindžer malo razmisli. "Znaš šta. Pošalji mu vozilo i ljude obezbeđene od radijacije da ga prebace ovamo, da bih mogao da mu se javim. I ne prihvataj nikakvo odbijanje. Kaži mu da će ovde biti bezbedniji nego u svojoj rupi." On uze olovku i počeo se njome češati pri dnu stomaka. To je bio znak da se na nešto žali. Nedostajao mu je sok od pomorandže da mu podigne procenat šećera u krvi, poveća kupa palačinki da njima obloži stomak za sledeću šolju kafe, i ta šolja kafe. Želeo je da doručkuje i osećao se loše zato što je bio gladan. "A onda ćemo videti ko je od nas Predsednik", dobaci u prazno.

Na izlazu iz Baije de Kampečo libijski admiral uspeo je da sakupi posadu i da podmornicu digne na dubinu do dve stotine metara, da je usmeri i stabilizuje. Niko više nije bio u stanju da dobro radi, jer su patili od prvih znakova smrtonosnog ozračenja, dijareje i povraćanja, i to toliko čestih da je ceo brod zaudarao kao nužnik, ali mogli su još da posluže. Bar još neko vreme. I jesu. Libijska vojno-pomorska ratna doktrina oslanjala se radije na jedan veliki projektil nego na nekoliko desetina manjih. Kada je taj jedan veliki izronio na površinu Zaliva smesta ga je registrovalo desetak radara. Prepadnuti ali još neugroženi turisti na svojim verandama u Meridi ugledali su ružno, jako sevanje kada se jedna kubanska krstarica zaustavila i ispalila rakete vazduh-vazduh. Nijedna ga nije stigla. Bila je to krstareća raketa a ne balistička; bilo je lako uočiti ali teško predvideti njen kurs, dok se kretala na sever-severozapad u pravcu najjužeg dela Floride. Odbrambena oružja su je bar desetak puta pokušala da presretnu dok je prelazila preko obale, a potom se izgubila iz vida. Duž njenog puta bilo je mnogo instalacija namenjenih otkrivanju i uništavanju upravo takvih kao što je ona, ali nijedna više nije funkcionisala.

Na najnovijoj slici videla se Mardži s jednom nogom na oklopu ubijenog Krinpita, umorna, zajapurena i srećna. Ovako dobru sliku svoje kćeri Džef nije imao još od vremena kada je učila da baulja po krznoj prostirci ispred kamina, i dao je da se uveliča na hartiji da bi je nosio u novčaniku. General Vajnenštat je pažljivo razgleda i vrati mu je. "Bogami, imaš čime da se pohvališ, Džefe", reče ona.

On je još neko vreme posmatrao a onda je skloni. "Aha. Nadam

se da je dobila one stvari. Zamisli njenu majku! Kazao sam joj da Mardži traži neke krojeve, a ona je od mene tražila da ubacim i oko hiljadu metara tkanine."

"Znaš, da si prepustio majci da je vaspitava ne bi imala onakve rezultate na testovima kakve si mi pokazao."

"Da, mislim da ne bi." Poslednji se sav sastojao od pohvala, bar onaj deo pre mišljenja psihologa:

Latentna odbojnost prema muškarcima, usled bračnih trauma u mladosti i kontra-edipovski efekat u blažem vidu. Dobro prilagođen. Ne utiče na vršenje dužnosti.

Zaista se nadam da je tako, pomisli Džefri Menindžer. Roza Vajnenštat ga je pažljivo posmatrala. "Nisi valjda zabrinut zbog nje? Jer, zaista nema potrebe... Čekaj malo." General Vajnenštat dodirnu stvar koja je ličila ali nije bila slušna proteza u njenom uhu. Lice joj se smračilo.

"Šta je?"

Ona isključi komunikator. "Henri Monkas. Njegovo sklonište je pretrpelo direktan pogodak. Sada pokušavaju da iznađu ko je sledeći Predsednik."

"Sranje!" Džefri Menindžer je nepomično zurio u ostatke doručka na svom poslužavniku, ne videći ništa. "Oh, prokleta sranje!" ponovi on. "Crno nam se piše, Rozi. Najgore od svega je što nikada nismo imali drugi izbor!"

General Vajnenštat zausti nešto, pa se predomisli. "Šta? Šta si htela da kažeš, Rozi?"

Ona slegnu ramenima. "Ne vredi više nagađati, zar ne?"

On se davljenički uhvati za njene reči. "O čemu? Hajde, reci, Rozi!"

"Pa... možda je osvajanje Kanade..."

"Da. To je bila greška, tako je. Tu imaš pravo. Ali, ne naša! Smrdouljci su znali da im nećemo moći dozvoliti da prebace svoje trupe u Manitobu. To je bila greška Tama Gaslmita! Isto je i sa Šljakatorima. Kada smo se već angažovali, morali smo da zбриšemo Lop Nor - brzo, čisto, uz najmanji mogući broj ljudskih žrtava. Trebalo je to da prihvate a ne da uzvrate kontraudarcem..."

Ali u sebi je slušao glasove koji su govorili suprotno, glasove

Tama Galsmita i Maovog Naslednika. "Mogli smo potpuno bezbedno da ubacimo svoje trupe da bismo zaštitili nalazišta smolastog peska, jer smo znali da nećete imati sredstava da izvršite invaziju." "Nije trebalo da bombardujete Lop Nor. Trebalo je da znate da ćemo biti primorani da uzvratimo." Glasovi u umu Džefrija Menindžera bili su i jedini glasovi koji će oni ikada više imati. Maov Naslednik ležao je iskolačenih očiju i isplažena jezika, mrtav i sahranjen u skloništu duboko ispod Pekinga, a atomi koji su nekada bili Galsmitovo telo rominjali su na zemlju iz vatrenog stuba u koji je bio pretvoren Klajdesajd.

Libijska raketa je u međuvremenu zaobišla Atlantu i Ešvil i Džon Siti, stalno upoređujući konfiguraciju tla sa profilima koji su joj bili usađeni u memoriju. Sigurnosni zatvarači njenog termonuklearnog naboja otpadali su jedan po jedan dok je njen sićušni, paranoidni mozak sve bolje prepoznavao da mu se približava cilj koji je trebalo da uništi.

"Loše je, Rozi", reče najzad Džefri Menindžer, ustajući sa stolice da bi se vratio za pisači sto. Možda je ipak trebalo da dozvoli da Mardžina majka preuzme na sebe njeno vaspitanje. Do sada bi Mardži verovatno već imala muža i dva-tri klinca, I možda... možda bi svet izgledao drukčije. Pitao se da li će ikada još dobiti vesti od nje. "Rozi", reče on naglo, "proveri sa Hjustonom. Vidi da li se još drže veze sa Gemom. I, naravno, sa ostalim kolonijama takođe."

"Sad odmah, Džefri? Sačekaj desetak minuta. Upravo primam poziv od Domaće odbrane."

"U redu, deset minuta", složi se on; ali pre nego što tih deset minuta isteče bio je mrtav.

20.

Između dva pljuska koja su se videla daleko iznad vodene površine ukaza se čamac. U jami pored Ane Dimitrove kaplar Kristijanides - ne, sada već poručnik Kristijanides, ispravi se ona - ustade i uperi dogled ka njemu. "Krinpit", reče ona. "Kučkin sin. Uzmi ga na nišan, Nana, ali nemoj da pucaš dok ti ne kažem."

Izlišna naredba! Nana ne bi pucala ni za šta na svetu. Sve dok sama ne vidi da je u čamcu samo Krinpit, a ne i Ahmed Dula. Možda čak ni onda, jer je ova sumanutost sa puškama i pucanjem bila isuviše strašna, čak i da je bila samo šala. Nikada još nije morala da otvori vatru na živo biće, i ni izdaleka nije bila sigurna da bi uopšte mogla; to je i rekla, ali niko nije hteo da je sluša. Međutim, bilo je dobro što njen mitraljez ima nišan sa povećalom, i ona ga rado upravi ka čamcu.

Čamac od pruća nestade u naglom naletu oluje, ali ona stiže da vidi da u njemu nije bilo ljudskih bića, iako je bio dovoljno veliki da ih primi nekoliko.

Kada je ponovo pojavio na vidiku bio je veći i bliži i ona vide da onaj Krinpit u njemu radi iz sve snage da izbaci vodu i da održi trapezasto jedro da se ne polomi, dok istovremeno vesla nogama da bi ga doveo tačno do logora. Do tada su ga već ugledali i ostali, i bar desetak oružja je bilo upereno u njega. Glas Gaja Trija zakrešta preko razglasa da se ne otvara vatra. Dole na obali stajala je Mardž Menindžer, sa BPG pod miškom, ne primećujući kišu koja ju je oblivala. Ana izbrisa vlagu iz očiju, pažljivo, kao što su je učili, i opet pogleda. Nije umela da prepozna je Krinpite po izgledu, ali ovaj joj nije delovao poznato.

Propala nada. Zar se nije nadala uludo, izgrdi samu sebe. Zar uopšte ima izgleda da će se Ahmed nekim čudom još jedanput pojaviti. A i kad bi se to desilo, ko je sada bio taj Ahmed koji ju je uzeo, iskoristio i opet napustio? To nije bio onaj čovek iz Sofije, razmišljala je tužno, što je uzbudi, pa zato pokuša da misli na nešto korisnije.

Ali nije uspeła! Bilo je tako malo stvari o kojima bi mogla korisno

da razmišlja! Svet koji je napustila uništavao je samog sebe, a svet u koji je došla kao da je rešio da uradi to isto. Nije znala, niti je želela da sazna šta se događalo između Mardž Menindžer i njenih vitezova na tajnim konferencijama u baraci Glavnog štaba. Lako je moglo da bude smrtonosno za sve njih.

Krinpit je sada već ušao u plićak. On su uspravi i pljusnu preko ivice čamca u vodu, a čamac nastavi da poigrava na talasima dok je plutao ka obali. Krinpit je veoma loše izgledao. U velikom luku doteturio se do obale, i onda pao na zemlju sa bolnim treskom, dok su ga pukovnik Menindžer i desetak njenih ratnika oprezno opkolili na dobrom odstojanju.

Možda će ga ubiti, pomisli ona. Pa, dobro, neka ih. Svi su stajali i buljili, jedino su Anine misli lutale; sve dok joj ne pritrča jedan vojnik s puškom. "Dimitrova, na zadatak!" pozva je. "To je onaj što govori kao Paki! Pukovnik te traži da prevodiš!"

Kada je Ana Dimitrova imala devetnaest godina, i bila obazrivi student drugog stepena na Univerzitetu u Sofiji, kandidat za operaciju na žuljevitom telu kojom će se zauvek razdvojiti dve polovine njenog mozga i koja će je osposobiti za karijeru istaknutog prevodioca, gledala je film o tome. Ne po svojoj volji. To je bio uslov pod kojim su prihvatili njenu molbu. Prvi deo je bio dosadan, iako veoma poučan, i opisivao je anatomiju tog bezosećajnog i bespomoćnog kilograma ružičastosive želatinozne mase koja je bila posrednik, obrađivač informacija i naredbodavac svim čulnim i odbrambeni mehanizmima ljudskog tela. Pred njenim očima hirurg je uzeo ljudski mozak u ruke i odljusnuo površinsko tkivo da bi pokazao onaj sivi, lojavi most koji je spajao dve moždane polutke, i koji će ona tražiti da joj neko proseče. Usledilo je opširno objašnjenje, koje se teško moglo pratiti, o tome kako se nervi ukrštaju, tako da desna polovina mozga upravlja levom polovinom tela i obrnuto; baš čudljivo od te anatomije! Videla je kako se nervi koji nose vizuelne opažaje prepliću međusobno stvarajući obrnutu sliku - ali ne i potpuno, kao da se hirovita evolucija umorila od vlastite šale i rešila da je ne izvede do kraja. Taj deo filma je bilo veoma teško pratiti, a bilo je i uznemirujuće. Ali onda su došli i smešni delovi. Svaka polovina

mozga upravljala je svojom mrežom aferentnih eferentnih nerava. Prilikom operacije, eferentni nervi, oni koji upravljaju pokretima, čuvali su se ili kasnije ponovo vezivali, i zato su operisani ljudi kasnije mogli da hodaju bez spoticanja. Uglavnom. Aferentni nervi, oni koji su primali čulne opažaje iz spoljnog sveta, ostajali su razdvojeni. Tako je svaka polovina mozga za sebe mogla da prima, obrađuje i skladišti svoje informacije, koje nije delila sa drugom polovinom; zato je prevođenje postajalo tako lako.

Ali...

Ali, pojedini aferentni inputi nisu uvek bili oslobođeni vrednosnih sudova. Izazvali bi ponekad reakcije u lučenju žljezda. Ili emocije. I tu je počinjao smešni deo. Na filmu su prikazali ženu, jednu od prvih koja se dobrovoljno podvrgla toj operaciji. U jednom uhu imala je slušalicu malu kao čep, i čitala iz teksta pred sobom. Glas voditelja objašnjavao je šta radi: čita prevedeni referat na jednom kongresu matematičara. Ali dok joj je jedna polovina mozga čitala, prevodila i govorila, druga polovina je slušala reči koje su dopirale iz slušalice u uhu, a one su bile najprljaviji skatološki vicevi. Žena je počela da zamuckuje i okleva; lice joj je pri tom strahovito buknilo, iako ona polovina njenog mozga koja je funkcionisala pojma nije imala zašto. Rumenilo. Mucanje. Glavobolje. Depresija. To su bili simptomi mešanja funkcija dve polovine mozga. Tkivo ožiljka koje je blokiralo protok impulsa kroz žuljevito telo omogućavalo je da svaka polovina mozga funkcioniše nezavisno od druge. Ali, osećanja su se ipak prokradala kroz tu barijeru. Sve vreme dok je prevodila pukovniku Menindžer, Ana ih je osećala kako joj biju u unutrašnjosti lobanje...

"Kaže, pošto Narodne Republike više nisu sila, želi da nam pomogne u borbi protiv Bloka Energije."

"Već smo se usrali od sreće. Šta on može da im uradi, da ih izgrebe do smrti svojim oštrim malim nogama?"

... a ova glavobolja bila je najgora do sada, osećala je mučne udarce kao da je neko tuče džakom napunjenim peskom po zatijku. Povraćalo joj se, a pogled na Kripita samo je pojačavao taj poriv. Šarn-igon je bio odvratno bolestan. Čak je i tupo, šuštavo ponavljanje svoga imena - Šarn-igon, Šarn-igon - loše izvodilo, kao pokvareni radio. Oklop mu je bio bolesno žučkast, a ne u bogatim

tonovima mahagonija, kao nekada. Bio je napukao i raspadao se po šavovima. Na ivicama, tamo gde se trbušna čaura spajala sa masivnim oklopom na leđima, šavovi ne behu potpuno zarasli, i neka bistra, smrdljiva tečnost curkala je kroz otvore.

"Promenio je oklop", objasni ona pukovniku, "i sada se oseća kao da će ga opet menjati. Možda usled onih hemikalija koje su Smrdouljci upotrebljavali protiv njih."

"Ni ti mi ne deluješ bog zna kako Dimitrova."

"Ne mari, mogu da nastavim, pukovniče Menindžer." Ipak se odmače od Kripita. Od izlučevina iz njegovog oklopa pesak oko njega je potamneo i mirisalo je na užeglu mast. Ali odmicanje nije pomoglo. Glavobolja i onaj prokleti bol u zatiljku postajali su svakog trenutka sve jači.

Mardž Menindžer provuče prste kroz mokru kosu i povuče je unazad, tako da otkri uši. Izgledala je gotovo kao devojčica kada upita: "Šta misliš, Gaje? Jesmo li dobili pravog, krvoločnog tigra?"

"Savezništvo se nikad ne odbija, Mardž", odgovori pukovnik Tri. "Smrdouljci će ove bednike smazati kao od šale."

"Dakle, šta on zapravo kaže, Dimitrova? Da će svojim milećim prijateljima reći da napadnu logor Smrdouljaca ako mi to hoćemo?"

"Nešto slično. Ono što kaže", dodade Ana, "ne može se baš uvek razumeti, pukovniče Menindžer. Govori pomalo urdu, ali veoma malo, i izgovor mu je užasan. Osim toga, misli mu lutaju. Za njega je ubijanje potpuno lična stvar. Svejedno mu je koga će ubiti. Ponekad kaže da hoće i mene da ubije."

Menindžer je pogledom procenjivala Kripita. "Ne bih rekla da je uopšte u stanju nekoga da ubije."

"Mora li čovek da se dobro oseća da bi to bio u stanju?" prasnu Ana. "Smučilo mi se do dna duše od ovih priča o ubijanju i od samog ubijanja! Samo ludak može ubijati kada ima tako malo živih."

"Što se toga tiče", blago odgovori Mardži, podigavši ruku da spreči Gaja Trija da eksplodira, "o tome ćemo drugom prilikom. Izgledaš kao posrana, Dimitrova. Idi, ispavaj se."

"Hvala, pukovniče Menindžer", kruto reče Ana, mrzeći je, a možda još i više mrzeći onaj izraz saučešća u Mardžinim očima. Kako se ta kurveštija uopšte usuđuje nekoga da sažaljeva!

Ana kruto odgaca do svoga šatora. Opet je pljuštalo, i jedna munja šibnu iznad vode. Ali ona gotovo ništa nije primećivala. Pri svakom koraku osetila bi novi udarac u zatiljak, znajući da se iza te glavobolje jedan mnogo veći bol bori i grebe da izađe. Sažaljenje je bilo rastvarač koji će omekšati branu i pustiti ga da prođe, te je želela da bude sama kada se to dogodi. Ona se pognu i uđe u šator ne rekavši ni reč ženi s kojom je tu stanovala; samo skinu cipele i pantalone i ukopa se pod pokrivač.

Gotovo istog časa počela je da plače.

Nije davala ni glasa od sebe, nije se tresla, nije lupala pesnicama oko sebe. Samo njeno isprekidano i neravnomerno disanje nateralo je crnkinju na onom drugom ležaju da se pridigne na lakat i baci pogled na nju; ali Ana nije progovarala, i njena cimerka uskoro opet utonu u san. Ali ne i Ana. Više od sata je bezglasno plakala, ne mogavši više da zadrži bol u sebi. Nade su nestale, zadovoljstva postala uskraćena, snovi iščileli. Sve vreme je odbijala da prihvati ono što je Krinpit rekao još u prvih nekoliko rečenica, i sada više nije mogla. Više nije imala razloga da ostane na Gemu. Jedva da je imala razloga da i dalje živi. Ahmed je bio mrtav.

Probudila se uz snažne, neskladne zvuke muzike za igru.

Oluja tihog plača izbistrila joj je um, i duboki san bez snova koji je usledio već je počeo da deluje isceliteljski. Osećala se sasvim spokojno dok se kupala pod oskudnim tušem na kraju reda šatora; zatim je očetkala kosu da se osuši i obukla se. Muzika je, naravno, bila onaj drugi hir Mardž Menindžer, igranka subotom uveče. Kako je to bila čudna žena! Imalo je to i svojih dobrih strana. Jedna je urodila krojevima i tkaninama koje su prispele poslednjim brodom, i tako Ana reši da obuče jednostavnu suknju i bluzu, ne mnogo kitnjastu, ali ne ni sasvim sportsku. Igranje joj nije padalo na pamet. Ali nije htela da kvari zadovoljstvo onima koji su uživali u njemu.

Ona udari prečicom pored generatora, gde su se čuli šuplji odjeci Krinpitovog glasa dok je prebira po nagomilanim biljkama za potpalu da nađe nešto sebi za jelo; stražar naoružan BPG-om pratio ga je u stopu, svrnuvši u jedan krajčićak prostora za igru tek koliko da uzme nešto za jelo iz bifea (naravno ona je prespavala dva obroka).

Kada su je muškarci počeli moliti za igru, smešila se i zahvaljivala im još dok je vrtela glavom. Kiša je u međuvremenu prestala i Kung je tupo sijao iznad njihovih glava. Ona uze tanjir sa sirom i biskvitima i neupadljivo se udalji. Nije se moglo daleko. U poslednje vreme niko više nije šetao po šumi. Živeli su, jeli i spavali u prostoru koji bi čovek pretrčao za tri minuta. Svi su bili na igranci, a dole na plaži ostali su samo stražari. Ana sede na zemlju i nasloni se na jednu mitraljesku kulu, pa završi s jelom. Zatim spusti tanjir pored sebe, privuče kolena do brade i ostade tako, netremice gledajući u crvene talase.

Ahmed je bio mrtav.

Nije je mnogo utešilo dok je govorila sebi da su joj snovi bili ljudi, i još od početka, da je Ahmed nikada nije uzimao tako ozbiljno kao ona njega. Ipak, to je bila istina, a Ana Dimitrova je bila praktična osoba. Naučila se veštini da bol razdeli. To što ga nikada više neće videti, dodirnuti njegovo snažno i vitko telo, ležati kraj njega dok spava - to je bio najjači bol i nije mu bilo leka. Ali da se nikada neće udati za njega, izroditi s njim decu i ostariti zajedno s njim - to je bilo samo neostvareno maštanje. Nikada nije ni bilo stvarnost. Taj gubitak je više nije boleo, jer je pripadao nečemu što nikada nije imala; i tako joj se bol prepolovio.

(Ali, oh, kako je i ta polovina bolela!)

Tiho i ne krijući se otplakala je malo, a onda uzdahnula i obrisala suze. Ono što je izgubila, reče sama sebi, izgubila je još davno. Ahmed je bio drugi čovek, još od kako je stupio na Gem. U svakom slučaju, sada je sve bilo gotovo. Trebalo je još da proživi svoj život, a ono na čemu će taj svoj život izgraditi - sve se nalazilo tu, u ovom logoru, i nigde više. Trebalo bi da plešeš, grdila je samu sebe. Treba da odeš tamo gde se smeje, peva i pije.

Prosto i jasno, nije joj se išlo. Ne samo zato što nije želela da igra - još ne. Bilo je to mnogo dublje i opasnije. Prevodeći Kripitu, Ana je dovoljno čula od onoga što se događalo u mislima Mardž Menindžer i Ngujen Tria i ostalih jastrebova koji su upravljali sudbinom logora. Toliko ludila u samo nekoliko umova! Bili su rešeni da vode rat, čak i ovde, čak i nakon što je Zemlja samu sebe raznela i dovela u bedu! A ipak, eno ih gde se smeše i skakuću po podijumu za igru. Njen mozak je podelio hirurški nož. A šta je podelilo njihov, tako da su u

stanju da popodne smišljaju genocid a noću da pevaju, ludiraju se i igraju svoje seksualne igre? Kako bi to Ahmeda rasrdilo!

Ali Ahmed je bio mrtav.

Ana duboko udahnu vazduh i odluči da više ne plače.

Potom ustade i protegli ukočene udove. Krinpit se polako teturao ka vodi da se napije nakon svog odvratnog obroka, a vojnik je natenane hodao za njim. Nije naročito želela da bude u blizini, ali morala je da isplakne tanjir, ili da ga vrati u kuvarski šator koji je bio isuviše blizu podijuma za igru. Išla je na odstojanju, uporedo sa njegovim cupkavim silaskom, a onda začu kako je neko zove po imenu.

Bio je to ruski pilot Kapeljišnikov, koji je sedeo ukrštenih nogu pored rova za mitraljeze i razgovarao sa Denijem Dejlhauzom koji je tu unutra bio na dužnosti. Zašto da ne? Ana promeni pravac i priđe im, i požele im dobro več.

"Je li zaista dobro, Anjuška? Ah, Deni Dejlhauz kazao mi za smrt Ahmeda Dule. Duboko saučestvujem sa tobom."

Dogodilo se. Prvi put je neko sa njom progovorio o tome. Otkrila je da može sasvim mirno da odgovori. "Hvala ti, Viša", odgovori mirnim glasom. "Šta je, da se nisi zakaluđerio kad večeras ne igraš?"

"Niko nema s kim ja voleo da igram", primeti on sumorno. "Takođe, imam veoma zanimljiv razgovor sa Denijem o robovlasništvu."

"I, šta ste zaključili, Deni?" veselo upita ona. "Jesmo li svi mi robovi naše gospodarice, prekrasne plavokose žene-pukovnika?"

Nije joj odgovorio, ali je izabrao umirujući ton. "Znam da si neraspoločena, Ana. I meni je žao."

"Neraspoločena?" upita ona razborito, gledajući na njega, dole u rovu. "Jesam, možda. Moram pretpostaviti da je moj dom uništen - i tvoj, pretpostavljam. Ali ti si hrabriji od mene. Ja nisam hrabra; ja postajem neraspoločena. Oneraspoločuje me pomisao da će se ono što se dogodilo na Zemlji ponoviti i ovde. Oneraspoločila me je smrt moga... moga prijatelja. Oneraspoločuje me što pukovnik namerava da pobije još mnogo ljudi. Možeš li to da zamisliš? Ona predlaže da se iskopa tunel ispod logora Bloka Energije i da se u njemu aktivira

jedna nuklearna bomba i to me oneraspložuje."

Zašto to radiš? Upita samu sebe; ali znala je da više neće da sluša utešne reči a da se ne zaplače, a nije htela da plače pred tim ljudima. Bar im je skrenula misli. Dejlhauz se mrštio.

"Mi nemamo nikakvo nuklearno oružje", usprotivi se on.

"Baš si mekan u glavi", naruga mu se ona. "Tvoja ljubavnica ima sve što poželi. Ne bi me iznenadilo da ima flotu podmornica ili diviziju tenkova. Nosi oružje isto onako kao što nosi i onaj jeftini parfem; miris te dve stvari stalno provejava oko nje."

"Ne", usprotivi se on tvrdoglavo, čkiljeći naviše u nju, "nisi u pravu u pogledu nuklearnog oružja. To ne bi mogla sakriti od nas. I, ona nije moja ljubavnica."

"Nemoj laskati sebi da mi je stalo. Što se mene tiče, može da isteruje svoje seksualne prohteve s kim god hoće, a možeš to i ti."

Kapeljišnikov se nakašlja. "Mislim", reče on, "da me igranka odjednom mnogo više privlači." Kada se uspravio, Ana mu stavi ruku na mišicu. "Ja sam te oterala. Molim te, oprosti mi."

"Ne, ne, Anjuška. Ovo teška vremena za sve nas, nema šta da opraštam." On je potapša po ruci a zatim se nasmeši i poljubi tu ruku. "Što se mene tiče", reče, "vidim prelepog plavokosog pukovnika gde šeta sama, i možda želi igra ili na drugi način stupi u vezu sa novom osobom, kao, recimo, sa mnom. Takođe ne mari onaj jeftini parfem od velike bubašvabe. Ti nećeš igrati? Ili na drugi način stupiti u odnos? Ne. Onda ostani sa prijateljem Denijem."

Posmatrali su ga kako čvrstim korakom ide ka Mardž Menindžer, koja je natenane obilazila straže. Čuli su kako se smeje kada joj se Kapi obratio; onda on slegnu ramenima i uputi se prema platformi za igru.

U svom nasumičnom posrtanju po plaži Krinpit im se sve više prbližavao. Miris njegovih izlučevina zaista je bio jak. A takođe i njegovo uzdisanje i monotono oglašavanje. Ana oslušnu, pa mračno reče: Ovaj tu sada mrmlja o svojoj ljubavi. Nekako je poginula, ne mogu da odgonetnem kako. Mislim da je i Ahmed u to bio umešan, i zbog toga je on čvrsto rešio da ubija ljudska bića. Ali ostao je, ipak, Ahmedov saveznik! Deni, zar to nije ludilo? Kao da je ubijanje postalo samo sebi cilj. Više nije važno ni koga ubijaš, niti ima li od

toga uopšte neke koristi. Jedino je još ubijanje važno."

Dejlhauz se uspravi u svojoj plitkoj jami, gledajući uz brdo u pravcu igrača. "Ona nam se približava", reče on. "Slušaj, pre nego što stigne do nas. O tome da mi je ljubavnica..."

"Molim te, Deni. Jezik mi je bio brži od mozga, a i neraspoločena sam, to je tačno. Nije vreme da brinemo o svojim ličnim stvarima."

Očigledno ne beše sve rekla i nastavila bi da se Mardži u tom trenutku nije već isuviše približila. Zastala je za časak da zapali cigaretu, proučavajući pogledom Kripita i njegovog stražara, koji je sada, kad se pukovnik približio, postao uzor vojničkog držanja, sa svojom bestrzajnom puškom na gotovs. A onda, smešeći se, priđe Deniju i Nani. "Drugujete, a?" obrati im se ona ljubazno. "Kada si poslednji put proverio svoje slušalice, Deni?"

Pokajnički, Dejlhauz brzo prisloni slušalicu na jedno uvo. Bio je smetnuo s uma zakopane mikrofonske sonde, koje su bile tu da upozore na Kopače Tunela ako počnu da kopaju u njegovom pravcu. Nije se ništa čulo. "Izvini, Mardži", reče on.

Ona zavрте glavom. "Kad si na dužnosti, onda sam 'pukovnik'. I kad ti kažem 'žabo' ima da skočiš. A sada, kada smo to razjasnili", nastavi ona, proprativši svoje reči blistavim osmehom, "da li bi neko od vas dvoje bio raspoložen za jednu malu dozu, pre nego što pređemo na poslovne razgovore?"

"Nemam sklonosti ka narkoticima", odbi Ana.

"Šteta. Deni?" Gledala je kako Dejlhauz puni pluća, a potom, preuzimajući od njega cigaretu, nastavi: "Hoću da mi regrutuje svog prijatelja, onaj gasni mehur. Sto i..." pogleda na ručni sat, "sto i osam sati od ovog trenutka, približno rečeno, napašćemo logor Smrdouljaca, a on će biti naša produžena ruka u vazduhu."

Dejlhauz se zakašlja i promuca. "On... on ne može..."

"Samo polako, Deni", ohrabri ga ona. "Dok budeš hvatao vazduh, saslušaj šta imam da ti kažem. Oluja je prestala. Izgleda da ćemo možda imati pet do šest dana lepog vremena. Povešću petnaest prvoklasnih boraca, onih što su uvek u prvim linijama fronta, i tebe s njima, Deni. Zbrisaćemo taj logor a da se ni ne zaduvamo. Ali neću da upotrebim avion, i neću da ti ili Kapi letite balonima tamo gde vas mogu videti. Zato mi preostaje samo Čarli."

"Čarli ne ume da se bori!"

"Znaš šta?" Govorila je preterano nastojeći da bude razložna. "Ako je o tome reč, ni ti mi baš ne izgledaš kao neki superhladnokrvni i sposobni ubica. Ali ja to od tebe ni ne tražim. Ti samo održavaš veze. Čarli osmatra. Smrdouljci neće obratiti pažnju na još jedan mehur s puvanjcima koji im se mota u blizini..."

"Jes, vraga neće! Sve vreme su puškama obarali balončiće, čim se pojave."

"Deni", reče ona, "ne pitam te za mišljenje. Ja ti naređujem." Ona uvuče dim iz pikavca, do poslednjeg centimetra, a zatim pažljivo i vešto protrlja žar i vrati ga u džep pre nego što je izduvala dim. "Vidiš", nastavi ona, "Smrdouljci će doći do istog zaključka do kojeg i ja, samo će im biti potrebno malo više vremena. Jedni će morati, kad-tad, da zavladaju. Jedini način je da one druge uklone. Sve što Čarli ima da uradi jeste da im stalno bude u blizini, sa radiom u pripravnosti, i da nam javi ako pošalju avion ili neke ljude u prašumu. Ja ću naš odred voditi preko kopna. Bili bismo potpuno bespomoćni bez vazdušne straže. Moramo znati kada treba da se sakrijemo. Njemu to neće biti teško, je li tako?"

"To ne. Ali... do đavola, Mardži. On je, maltene, poslednji preživeli. Zaista je isuviše tražiti..."

"Ja ne tražim, Deni, uvek praviš istu grešku. Ja naređujem. Ako ne pristane, biće od njega zaista lepa buktinja." Ona se počesa ispod pojasa, prijateljski ga posmatrajući. "Dakle, posle igranke objaviću tu vest celom logoru i sutra u ovo doba bićemo već na putu."

"Da atomskom bombom raznesete Blok Energije", ogorčeno primeti Ana.

Mardžino lice se ukoči. Počutavši malo, ona reče: "Ovo ću ti, čini mi se, oprostiti, Dimitrova. Nisam ti izričito naredila da držiš jezik za zubima. Idući put ti neću oprostiti. Ono što čuješ prilikom prevođenja je državna tajna."

"Gospode bože", reče Dejlhauz, "zar zaista imaš atomsku bombu?"

"Možeš se opkladiti u svoju guzicu, Deni. Jedan njen deo se nalazi upravo tu, kod tebe, u tvojim podzemnim mikrofonima."

"Gde? Misliš na plutonijumske baterije? Ne vredi, Mardži - hoću da kažem pukovniče. Nema ih dovoljno. Čak i kada bi ih bilo, ne bi ih mogla spojiti da napraviš bombu."

"Pogrešno, i opet pogrešno, Deni. Potrebno je samo hiljadu i osam stotina grama i još malo za fisiju. Imam nešto preko šest hiljada grama, lepo upakovanih u kutijama sa natpisom Rezervno gorivo. Sve ovo je već odavno islanirano, i moći će da se spoje jer su ih neki stručnjaci za oružje velikog razornog dejstva konstruisali u tu svrhu, još pre nego to je uzleteo naš prvi brod. Naravno, to nije jedna od onih stotinu - megatonskih. Možda čak nije ni od kilotona, jer nema odgovarajuće kontejnere u kojima bih te delove mogla veoma dugo da čuvam a da ne dođu u dodir. Ali i ne treba mi velika. Neću potpuno da uništim logor Smrdouljaca, hoću samo da zavladam njime. Hoću da im uništim municiju i magacine sa hranom i znam pravo mesto gde mogu da im poturim tu bebu. A onda će morati da me mole."

Izgledala je tako vedro i naivno dok je govorila, da je Dejlhauz morao preneraženo da odgovori, pun neverice. "Ali to je... to je neizazvana agresija! Udarac nožem u leđa!"

"Pogrešno, Dejlhauze. To je napad iz predostrožnosti. Ni Smrdouljci nemaju izbora, samo što još nisu do toga došli."

"Koješta! To je samo repriza onoga što su nam Japanci uradili kod Perl Harbora!"

Ona razrogači oči. "Dabome, zašto da ne? Perl Harburu ništa nije nedostajalo, samo što su oni zajebali stvar. Da su istovremeno izveli i svoju vojno-transportnu flotu i napad dovršili iskrcavanjem, istorija bi sasvim drukčije izgledala. Ti bi danas izgovarao Perl Harbor onako kako izgovaraš Normandija, samo što bi to činio na japanskom."

Delovala je savršeno samozadovoljno, ali ipak zastade. Ona potraži neko suvo mesto na tlu i sede, pre nego što dodade: "Ali priznaću vam, mojim dragim starim prijateljima iz Bugarske, da sam u ovom času zbilja preplašena, umorna i da nisam ono što biste nazvali potpuno zadovoljna zbog načina na koji se odvija cela situacija. Ja... šta je ovome?"

Krinpit se dotetrurao još bliže, zavijajući i cvrčeći. Ana oslušnu. "Vrlo ga je teško pratiti. Govori nešto o Otrovnim Prikazama i

Prikazama Odozgo - to jest o nama i o balončićima. Izgleda da nas je pobrkao."

"Posle nekog vremena, svi neprijatelji počinju da ti izgledaju isto, čini mi se. Kaži mu da se skloni, ne trpim to zaudaranje."

"Da, pukovniče Menindžer." Ali pre nego što je Ana uspela da se priseti naredbe na urdu sa kripitskim naglaskom, Mardži je zaustavi.

"Samo časak. Šta je to?" Iz razglasa se, uporedo sa muzikom, začuo ljudski govor.

"Nisam uspeo da razaberem", reče Dejlhauz. "Ali, ipak, nešto čujem. Napolju, u šumi. Ili, da nije iz vazduha..."

Muzika za igru se naglo prekinu, i zameni je nečiji uplašeni glas. "Pukovniče Menindžer! Sve osoblje! Avion se približava!"

Sada su se već jasno čuli zvuci, dve vrste: klepetalo pat-pat helikoptera i jedan brži, viši zvuk. Igrači se raspršiše.

Dve siluete se pojaviše iznad vrhova drveća. Nijedna se nije kretala veoma brzo, ali naišle su iznenada, bez upozorenja: helikopter iz logora Bloka Energije i STOL, avion sa zatupastim krilima, kakvog do tada nisu viđali u vazduhu. Nisu nailazili u miroljubivom preletanju. Vojnici, privezani za salince helikoptera, ispaljivali su zapaljive rakete, dok su krilni mitraljezi na STOL-u preoravali logor. Avion sa učvršćenim krilima spusti se u brišućem letu koji ga odvede sve do iznad vode, a zatim se podiže uvis da bi napravio zaokret i opet se isto tako vratio. Prilikom tog drugog nadletanja mitraljezi se više nisu oglasili, ali mu zato četiri male rakete iskočiše ispod krila, sunuše u magacin i zapališe ceo jedan red šatora.

Smrdouljci ipak nisu bili tako spori.

Na pojedinim mestima u samom logoru i oko njega stražari na odbrambenoj liniji i oni snalažljiviji među igračima počeli su da uzvraćaju vatrom. Mardži skoči na noge i zalete se ka najbližem ispaljivaču raketa, i tada se avion zatupastih krila ustremi na nju, obrušavajući se po treći put. Sada je upotrebljavao i mitraljeze i bacače plamena. Dok su meci štepali po zemlji sve bliže njoj, Mardži uzmače i pade, gotovo uz samog Kripita; i to stvorenje se podiže visoko, nadnevši se nad nju. I onda sruči svoju polu oklopljenu

telesinu od dve stotine kilograma pravo na Mardž Menindžer.

Šarn-igon je znao da će mu ovo biti poslednje menjanje oklopa, strahovito prerano, užasno bolno, beskorisno. Nikada više neće doživeti onaj prijatni svrabeš od novog oklopa dok se stvrdnjava i širi preko meke unutrašnje pulpe, nikada osetiti seksualno uzbuđenje novooklopljenog i upustiti se u brzi dvoboj sa drugim mužjakom oko ženke. Kada su se Otrovnne Prikaze ustremile ka logoru, pokušao je da upozori te nove saveznike. Ali bili su gluvi za one blistave zvuke iznad drveća, gluvi i na njegova upozorenja.

Bolovi su bili neizdrživi.

Nameravao je da im pomaže dok se ne poubijaju što više mogu, a onda sam da pobije preživele. Izgleda da je sa svim svojim pomaganjima zauvek završio. Agonija od ovog novog oklopa, koji je već počinjao opet da se ljušti, mučila ga je bez prestanka. Zaslupljujući zvuci aviona i eksplozija potpuno su ga omamili.

Ostala je još samo jedna Otrovnna Prikaza koju je mogao da ubije. I to bi trebalo da bude dovoljno. On se podiže na noge, sada u zaista žalosno mekom oklopu, nagnu se unapred i sruči se na nju, upravo u trenutku kada preko njih oboje liznu meki, smrtonosni jezik bacača plamena.

Sada je već ceo logor pucao u letelice, ili su to bar činili oni koji su još bili u stanju da pucaju. Međutim, letelice su im već izmakle izvan dometa. Ostale su da lebde malo dalje nad vodom, otprilike na kilometar daleko; helikopter je lagano poigravao. STOL se vrteo u malim krugovima, i nisu se vraćali da opet napadnu.

Sledeći napad došao je s druge strane.

Iz jednog rova sa mitraljezima začu se vrisak i dva vojnika u njemu potonuše na dno, izderani u rezance, a iz rova izroni dugačka, vitka crna spodoba noseći majušne naočari za sunce na elastičnoj traci i jureći na svojih dvanaest nogu ka najbližoj skupini ljudi; za njom druga, pa treća.

Kopači Tunela uspeli su da poubijaju više od desetak preživelih. Ali to je bilo sve. Na površini tla, čak i sa naočarima za sunce, nisu mogli da se mere sa uvežbanim vojnicima. Da su letelice ponovo

napale... Ali nisu. Branioci se brzo opet prikupiše, i na kraju je na tlu bilo opruženo pedeset Kopača Tunela, čija je vodnjikava, crna krv natapala pesak. Više ih nije izišlo, jer u gnezdju više nije ostao nijedan. Jazbina je bila sasvim zbrisana.

Deni Dejlhauz je gledao mršteći se u pravcu obale dok mu je jedna od asistentkinja Čiči Arkašvili previjala duboku posekotinu na ruci. Letelica više nije bilo. Dok se ovo dešavalo one su tiho odletele niz obalu i otišle. "Zašto nas nisu dotukli?" upita se on. Odgovora takođe nije bilo.

21.

Kad su pronašli još živu Mardži Menindžer bitka se već uveliko završila i logor se gotovo vratio u normalno stanje.

Provela je više od dva sata ležeći ispod mrtvog i smrdljivog Krinpita, obamrla, poluugušena, nemoćna da pomeri ogromnu mrtvu telesinu nad sobom, bolno uvrnutih udova, ali nepovređena. Kao onaj duh iz boce, u početku je bila spremna da kraljevski nagradi čoveka koji je bude spasao. Ali kada su konačno čuli kako, upola ugušena peskom, pokušava da dozove pomoć i iskopali je, bila je spremna još samo da ubija.

Pomogli su joj da napravi nekoliko koraka, lica okrenutog u stranu jer je strahovito zaudarala. Ona se zagrcnu i opsova ih, i kada pokušaše da joj opet pomognu da stane uspravno, ona klonu na pesak i stade da povraća. Doktorka smesta dotrča, ali Mardži nije bila potrebna lekarska pomoć. Trebalo joj je da sa sebe i iz svojih nozdrva istera onaj Krinpitov smrad na septičku jamu. Pustila je da joj Čiči svuče odeću i da je pridrži do vode, a onda se baci u nju brčkajući se sve dok smrad nije iščezao i ona opet bila u stanju da hoda. Hramala je, doduše. Ali, ipak, na vlastitim nogama. Samo u prslučetu i bikini gaćicama, sa opasačem i revolverom preko ramena, ona pođe uz obalu pored mrtvog Krinpita, smrskanog u neku vrstu omleta od mesa i ljušture, i tada joj neko pritrča i prinese ogrtač od baršunaste tkanine, dok je ona u hodu izdavala naredbe.

Zašto li su se zaustavili?

Logor im je bio potpuno prepušten na milost i nemilost. Već pri prvom naletu, s velikom preciznošću, izbacili su im iz stroja svo teško oružje. Nijedan izbacivač raketa ni mitraljez nisu ostali neoštećeni; ostalo im je još samo ručno oružje. Od ukupno sto i osam članova posade u logoru Bloka Ishrane dvadeset dvoje je poginulo, gotovo pedeset bilo je ranjeno ili opečeno. Avioni su ostali bez ogrebotine. Kopači Tunela su svi do jednog pobijeni, ali da su letelice prethodno obavile svoj posao, Kopači Tunela bi s lakoćom savladali preživeli. Zašto? Vremenski, napad je bio odlično isplaniran. Čim su letelice prestale da pucaju, izronili su Kopači

Tunela. To nije bilo slučajno, a naočari kojima su bili opremljeni dokazivale su da su ih Smrdouljci prethodno pripremili za taj napad. Ali zašto ga nisu izveli do kraja?

Zašto?

Ipak, hvala Bogu zbog tatice i onog poklona na rastanku! Jedna metrička tona municije bila je razneta, ali ostalo je još nedirnutih metričkih tona, zahvaljujući dodatnim zalihama iz poslednjeg broda. Šatori su izgoreli, i hrana je bila uništena. Nešto je ipak preostalo. Da je Kapijev avion bio proštepan mitraljeskim rafalom, bilo bi rezervnih delova da se popravi. A onaj najveći poklon, onih šest kilograma 239Pu, u pažljivo i lukavo prikrivenoj ambalaži, još je bio netaknut. Poginuli se, naravno, nisu mogli zameniti. Još gore je bilo s ranjenima, jer ne samo da su bili neupotrebljivi, već su bili i na teretu. Ngujen Dao Tri, koji je izgubio nogu i mnogo krvi uz to; šest osoba sa gadnim opekotinama, dve druge sa teškim trbušnim ranama - čitava gomila invalida koje će Čiči Arkašvili morati sada da pokuša da vrati u normalno stanje. I za svakoga od onih u najgorem stanju trebalo je uračunati po još jednu sposobnu osobu koja će je negovati. Među preostalim šatorima nije bilo nijednog dovoljno velikog da ih sve primi, tako da ih je Čiči morala smestiti u ležajeve izvučene iz šatora, pod vedrim nebom; nešto posteljine je bilo oprljeno, i ako još i kiša počne da pada zaista će se naći u nevolji. Ali za sada su bili onoliko zbrinuti koliko je bilo moguće, razmišljala je Mardži, dok je prolazila između njih.

Jedna od njih ustade kada se Mardži približi: poručnik Kristijanides, čija je cela jedna polovina tela bila u zavojima i melemima protiv opekotina. Ali još je mogla da se kreće. "Pukovniče", obrati joj se ona, "morala sam da ostavim radio..."

Mardž pogleda u doktorku, koja zavrte glavom. "Vrati se u postelju, Kris. O tome ćemo kasnije."

"Ne, ja sam sasvim dobro. Kada su pogodili šator, ja sam istrčala, ali sam ostavila traku uključenu. Snimila sam njihov razgovor - samo, bilo je na raznim jezicima."

"Hvala ti. A sada natrag u krevet", naredi Mardži i osvrte se oko sebe. "Dejlhauze, na zadatak!" naloži ona. "Proveri u kolibi sa radio-uređajima. Ako traka još radi, vikni mi."

Ni on nije baš sjajno izgledao, pomisli, dok je on spuštao poslužavnik sa zavojima i bez reči pohitao uzbrdo: a ko od njih pa jeste? To je naročito važno za nju. Mardžin šator bio je jedan od onih koji su potpuno izgoreli, tako da je sada na sebi imala vojničko radno odelo koje je nekada pripadalo ženi kojoj više nikada neće zatrebati - pošteno, ali ipak, ta žena je bila viša i deblja od Mardž Menindžer.

Kada ju je Dejlhauz pozvao, ona je već zaboravila na trake. Ali ipak krenu ka kolibi, koja niti je gorela niti je bila oštećena, izuzev nekoliko rupa od metaka, i usput naredi Ani Dimitrovoj da pođe s njom. Traka je bila uključena na reprodukciju glasa i Dejlhauz je već bio pronašao mesto gde je snimak počinjao. Ana stavi slušalice i počne da prevodi.

"Prvo jedan od pilota kaže: 'Na cilju', i baza potvrđuje prijem. Zatim se čuju neki šumovi, kao da se spremaju da emituju, pa su se predomislili. A onda baza kaže: 'Odmah suspendovati operacije. Ne napadati.' I jedan od pilota, čini mi se da je Egipćanin, veli na jednom drugom arapskom dijalektu: 'Napad već u toku. Pogođeno im je skladište s oružjem. Izbrojano oko dvadeset i pet nepomičnih tela.' Onda nastaje neko mumlanje, koje ne mogu da razaberem, kao da oni u bazi razgovaraju sa uključenim odašiljačem, ali ne toliko blizu da bih im mogla uhvatiti glasove. A onda baza kaže: 'Hitno. Smesta prekinite operacije.' I onda drugi put, Irac, kaže da samo posmatraju, iznad vode, čekajući dalja naređenja, i onda im baza naređuje da više ne napadaju i da se vrate. To je sve što je snimljeno, sve dok se kasnije ne pojave uputstva za sletanje."

"I to je sve?" upita Mardži.

"Kao što sam rekla, pukovniče, nema više ništa."

"Zašto li su se samo predomislili usred napada?" upita Mardži. Ni Dejlhauz ni Dimitrova ni ne pokušaše da nađu odgovor. Nije ga ni očekivala. Nije, najzad, ni bio važan. Smrdouljci su im objavili rat, a ako su se usred toga povukli, to je bio njihov problem a ne njen. Ona se neće povući. Mardži Menindžer je sama činjenica da su napali njenu bazu - njenu bazu! - pružala sve moguće odgovore, i to smesta. 'Zašto' nije bilo važno. Jedino pitanje bilo je 'Kako' - kako preneti bitku na njihov teren i dobiti je.

"Jesi li u stanju da kopaš, s tim ramenom?" upita Dejlhauza.

"Rekao bih. Ne krvari."

"Onda idi i pomoz Kapeljišnikovu da iskopa grobove. Dimitrova, od sada si ti radio-operator. Nikakvih odašiljanja. Samo slušanje. Ako Smrdouljci nešto zucnu, hoće smesta da budem obavještena."

Ona ih ostavi i uputi se ka preostalom poljskom klozetu. Nije joj se naročito išlo napolje, samo je htela da malo bude sama i da razbistri misli. Prođe mimo onih koji su čekali u redu i uđe, zatvori vrata i sede, pušeci cigaretu i ukočeno gledajući ispred sebe.

Uopšte se nije dvoumila da li će dobiti rat, jer je imala nekoliko zaista moćnih aduta. Jedan od njih bila je i zaliha plutonijuma. Drugi od njih je bio kontrolni uređaj u torbi majora Vandemira. U orbiti su se još nalazile četiri ptičice, i jedna će pogoditi glavni logor Smrdouljaca, a druga njihovu bazu na drugoj strani planete onoga časa kad bude izdala naređenje i tu će biti kraj.

Problem je bio u tome što nije htela da uništi sva ona postrojenja Smrdouljaca. Htela je da ih osvoji za sebe. Sateliti i bomba bili su suviše jako sredstvo, kao kad bi se pucalo iz topa na muvu. U onom prvom besu nakon napada, da joj je to dugme bilo pri ruci, pritisnula bi ga; ali kada su je iskopali ispod Kripita, već je bila rešena da priček.

Ne. To će morati da bude obična kopnena operacija. Možda uz plutonijum, ako budu uspeli da ga postave na pravo mesto. Ali ne i rakete. Šteta što su Smrdouljci izvršili svoj pred-napad, pre nego što je ona bila spremna na svoj. Još nije sve propalo. Najgora od svih posledica njihovog napada bilo je ozbiljno smanjenje broja njenog aktivnog vojnog kadra. Kako će moći da izvrši uzvratni napad bez pomoćnika?

Mardž Menindžer je upravo, i ne znajući donela odluku koja će čovečanstvu obezbediti budućnost na Gemu.

"Jedino je dobro u svemu ovome", reče Dejlhauz Kapeljišnikovu, "to što su većina ljudskih žrtava vojnici. Sada bar možemo nastaviti pravi posao svoje ekspedicije."

Kapeljišnikov potvrdno zagunđa, i izbbaci još nekoliko ašova zemlje pre nego što odgovori. "Naravno, tako je", složi se on, zastavši i obrisavši znoj sa čela. "Ipak, jedno pitanje. Koji je pravi posao ekspedicije?"

"Da peživi! I da se održi. Bog zna šta se događa na Zemlji. Mi smo možda sve što je preostalo od čovečanstva, i ako ma šta bude preostalo od, recimo, pet hiljada godina nauke, književnosti, muzike i slikarstva, sve je to ovde."

"Veoma obeshrabrujući teret odgovornosti za dva grobara", primeti Kapeljišnikov. "Naravno, ti si u pravu, Deni. Mi u Sovjetskom Savezu imamo izreku - da najduži put počinje prvim korakom. Koji ćemo korak sada učiniti?"

"Pa..."

"Dobro, čekaj malo. Bilo samo retoričko pitanje. Prvi korak očigledan. Mi završili pokrivanje grobova prijatelja što više nisu s nama, dakle ti, Deni, molim, otideš u pukovnikov štab i raportiraš da pogrebna misa može počne."

On zabode ašov u zemlju i sede. Dejlhauz ga još nikada nije video tako utučenog.

"Dobro", složi se Dejlhauz. "Rekao bih da smo veoma umorni i potreseni."

Pilot zavrte glavom, a onda pogleda naviše u njega i nasmeši se. "Ja ne samo umoran, dragi Deni, ja takođe veoma ruski. Težak ovo teret za nas. Mi u Sovjetskom Savezu imamo još jednu izreku - za hiljadu godina, kakva će biti razlika? Ali ja sada tebi kažem istinu, Deni. Sve izreke su koješta. Znam šta mi radimo, ti i ja i svi mi. Najbolje što možemo. Nije mnogo, ali više nema."

Dejlhauz položi ašov na zemlju i teškim korakom krenu uzbrdo ka štapskoj kolibici, duboko zamišljen. Teška odgovornost! Kad se malo pažljivije pogleda, nije bilo načina da se sve sačuva; mnogo onoga što je nezamenjivo biće bez sumnje izgubljeno. Možda je već izgubljeno: nema mnogo izgleda da su Trijumfalna kapija, Britanski muzej i Partenon preživeli, a da se i ne pominje nekoliko milijardi nenadoknadivih ljudskih života. Deniju je bilo teško da se pomiri sa činjenicom da nikada više neće gledati balet ili slušati koncert. Ili leteti gasnim mlaznjakom, ili popiti jednu u restoranu koji se polako okreće na vrhu oblakodera. Toliko toga je zauvek nestalo! I još mnogo će toga morati neumitno da nestane, dok budu pokušavali da opet izgrade...

Ali jedno veliko dobro još nije bilo izgubljeno: nada. Moći će da

prežive. Da opet sagrađe. Čak i da sagrađe još bolje, učeći se na greškama prošlosti, ovde, na ovoj planeti koja im je preostala...

Oko štapske barake bila se okupila skupina ljudi, a Mardž Menindžer, uz dva ađutanta, trčala je da im se pridruži. Dejlhauz ubrza korak i stiže baš kada je Ana govorila: "Ova poruka je upravo prispela, pukovniče Menindžer. Pustiću vam traku."

"Pusti je", prodahta zaduvano Mardž Menindžer, potpuno iscrpljena. Dejlhauz joj se primače. Izgledalo je da će se svakog trenutka srušiti. Ali kada magnetofon počne da zuji i krči ona se pribra, i sada je stajala mirno, pažljivo slušajući.

Deni smesta prepoznade glas. Bio je to crni vicemaršal vazduhoplovstva, Pontrefekt; i ono što je izgovorio bilo je veoma kratko.

"Ovo je zvanična poruka logoru Bloka Ishrane u ime Zemalja Izvoznica Goriva. Nudimo vam stalno primirje, koje odmah može da počne. Predlažem da ograničite svoje kretanje na dvadeset kilometara oko svog logora u našem pravcu, a i mi ćemo poštovati ista ograničenja u pravcu vašeg. Očekujemo odgovor kroz jedan sat."

On malo počuta, kao da prelistava neke hartije u ruci, a potom se opet začu njegov bogati, muzikalni glas Jamajčanina:

"Kao što znate, naš vazdušni napad na vaš logor usledio je kao posledica uništavanja naših satelita sa vaše strane. Naređeno je da se izvede tek nakon što su bile ispitane sve alternative. Namera nam je bila da potpuno uništimo vašu bazu. Mađutim, kao što vam je takođe poznato, prekinuli smo napad već nakon srazmerno malih oštećenja pričinjenih vašoj bazi. Razlog tome je istovremeno i razlog ovoj ponudi primirja.

Naša zvezda, Kung, nestabilna je. Upravo se sprema eksplozija na njenoj površini.

Već izvesno vreme nam je poznato da se njen nivo radijacije koleba. Tokom poslednjih dvadeset četiri sata naglo se povećao. Dok je trajao napad na vas, primili smo obaveštenje od naših astrofizičara da će u bliskoj budućnosti doći do velike eksplozije. Ne znamo tačno u koje vreme. Prema našim pretpostavkama, to bi se moglo desiti bilo kada počev od četrdeset osam časova od sada pa

do kraja sledećih petnaest dana. Ako prihvatite našu ponudu primirja, odmah ćemo vam poslati sve tehničke podatke, i vaši će ljudi moći da donesu potrebne odluke."

Glas opet malo počuta, pa nastavi prirodnijim tonom. "Za sada nemamo nikakvih podataka o situaciji na Zemlji, a pretpostavljamo da ih nemate ni vi. Ali je jasno, na osnovu obične logike, da smo u ovom času, mi na Gemu, potpuno usamljeni u svemiru. Mislimo da ćemo morati upotrebiti sve čime raspolažemo da bismo svoj logor pripremili za tu eksploziju. Ako nastavimo da se borimo, pretpostavljam da ćemo svi izginuti. Ne predlažem vam da sarađujemo. Ali predlažem da prekinemo neprijateljstva, bar dok ne prođe ova kriza." Opet ćutanje. Potom: "Molimo, odgovorite kroz jedan sat. Neka nam svima Bog pomogne."

Mardži za trenutak sklopi oči, dok su svi napeto iščekivali. Onda ih otvori i reče: "Pozovite ih, Dimitrova. Recite da prihvatamo njihovu ponudu, odmah zatražite da vam dostave tehničke podatke i recite da ćemo im se opet javiti kada budemo imali nešto da im kažemo. Narode, rat je završen."

Ceo logor je o tome bio obavešten već posle deset minuta. Mardži je otišla do sistema javnog razglasa, pustila traku sa porukom maršala Pontrefekta, i objavila novost o katastrofi i o primirju. Sazvala je opšti sastanak za tri nula nula časova - oko devedeset minuta od tada - i naredila Aleksisu Harkortu, jedinom preživlom koji je po struci bio najbliži astronomu, da prouči podatke od Smrdouljaca i da joj pre zakazanog sastanka podnese izveštaj. Zatim se okrenu Deniju Dejlhauzu i reče: "Više nemam postelju, ali mi je preko potreban jedan sat spavanja."

"U mom šatoru ima jedan prazan ležaj."

"Nadala sam se da ćeš me pozvati." Ona začkilji ka mrkom sjaju iza oblaka, gde se krio Kung, i zavrte glavom. "Ovo je bio proklet dan", dodade ona, dok su išli ka proređenim šatorima. "I još nije završen. Znaš li šta ću da uradim na sastanku?"

"Treba li da pogađam?"

"Ne bi mogao, Deni. Nikad ne bi uspeo. Spremam se da oglašim povlačenje pukovnika Mardžori Menindžer iz aktivne službe."

"Molim?"

"Pokupi svoje veštačke zube sa zemlje, Deni, i nemoj tu da mi stojiš", posavetova ga ona u šali, povukavši ga za sobom. "Ovo mesto ćemo prebaciti na civilnu upravu, koja će početi onoga časa kada stanje pripravnosti prestane. Možda i ranije. Nije me briga. Možda ste u pravu svi vi momci koji kukate zbog ovakvog vojničkog načina života. Kada se sve uzme u obzir, moramo priznati da ovaj moj način nije bio dobar. Dakle, mislim da ćemo morati da održimo izbore za novu vladu, i ako hoćeš moj savet, ti ćeš se kandidovati."

"Za šta? Zašto baš ja? Mardži, potpuno si me pomela!"

"Ti, zato što si ti praktično jedini prvobitni naseljenik koji je još u životu, znaš li to? Ti i Kapi. Zatim, zato što te niko ne mrzi. Zato što si ti u ovom logoru jedini civil sa dovoljno godina i iskustva koji može da rukovodi. Ne daj da te nagovaram, odluku treba ipak da doneseš ti sam. Ali imaš moj glas. Ukoliko", dodade ona drugim tonom, "naše odluke mogu nešto da znače."

Stigli su do njegovog šatora i Mardži se zaustavi ispod krila kojim se zatvarao ulaz, gledajući u nebo. "Uh, do đavola", reče ona, "počinje da pada kiša."

I počinjala je, krupnim kapima i uz sve izgleda da će još više da ih bude. "Ranjenici!" uzviknu Deni.

"Da. Moraćemo nekako da ih zaklonimo. I to je šteta, Deni, jer sam se nadala da ćemo ti i ja imati priliku da izmenjamo nekoliko toplih reči, punih ljubavi, pre opšteg sastanka."

Uprkos svemu, Deni nije mogao da se uzdrži i prsnu u smeh. "Mardžori Menindžer, zaista si čudna. Upadaj unutra i ispavaj se." Pre nego što se okrenula da uđe on je obgrli oko struka. "Nikada to ne bih očekivao od tebe", saopšti joj on. "Šta te je to preobratiло, da počneš da ceniš civilne vrednosti?"

"Ko je preobraćen?" upita ona, dodavši odmah: "Pa, možda je to baš bio onaj jebeni Kripit. Da nije njega bilo, i mene biste - tu nedavno sahranjivali. Ni njemu nisam verovala, ali je ipak dao onaj svoj glupi život da bi me spasao."

Pošto ih je zaista beše malo preostalo, nije im bio potreban razglas da obaveste tih pedeset do šezdeset ljudi, ali ipak su uključili jedan megafon zbog onih ranjenika koji su bili u dovoljno dobrom

stanju da prate šta se događa, tamo nizbrdo, u svojim šatorima. Ostali su stajali na mokrim daskama platforme za igranje, dok je po njim rominjala dosadna kišica, kada im se Mardž Menindžer obratila sa malog podijuma. Zatim predade reč Harkortu.

"Mnogi podaci od Smrdouljaca nisu iz oblasti astronomije, već geologije", počeo on. "Mnogo su kopali. Kažu da izgleda da postoje razdoblja eksplozija svakih dvadeset ili trideset godina. Ne postoji neki ustaljeni sistem njihovog javljanja, ali prema količinama iskopanog pepela i uglja oni zaključuju da prosečna eksplozija podrazumeva porast toplote zračenja za sedamdeset pet odsto, u proseku, tokom nedelju do dve dana. To je dovoljno da nas sve pobije. Nešto toplota, a nešto jonizujuće zračenje.

Kada će se to dogoditi? Njihova najpribližnija procena je za desetak dana." U publici se začu žagor i on klimnu. "Na žalost, ja nisam dovoljno stručan da bih mogao napraviti neku približniju procenu od njihove; u stvari, verujem im na reč. Moj uvid mi je pružio sledeću sliku: sledeće dve nedelje temperatura će se polako peti. Mislim da je već počela, i da je zato vreme ovako odvratno. Onda će nastupiti eksplozija. Temperatura na površini tla popeće se za dvadeset stepeni. To je apsolutna temperatura - da kažemo negde između ove koju imamo sada i tačke ključanja vode. Nadam se da neće preći tu brojku, a ako i pređe da neće duže potrajati. Ali postoje nagla razgorevanja eksplozije, i to vam je kao da ste upalili šibicu. Ako išta može da nas spali, to će biti to. Izgleda da nastaju i šumski požari, ali možda ne odmah - šume moraju verovatno najpre da se osuše. Zatim eksplozija počinje da jenjava, temperatura se snižava, vazduh ispušta vlagu i javljaju se kiše da ugase vatre. Verovatno đavolski mnogo kiše, i to nedeljama i mesecima. I onda se sve opet vraća u normalu."

"Osim mrtvih", doviknu neko iz publike. Harkort bespomoćno raširi ruke.

"Možda i ne. Ako ste zaklonjeni, možete i da preživite." On zausti da nastavi, ali naglo zastade. Mardži se pope na podijum i stade kraj njega.

"Ne izgledaš baš mnogo ubeđen u to što kažeš."

"I nisam. Geološki nalazi ne pobuđuju me da budem siguran."

Smrdouljci su uzeli uzorke zemljiša sa više od stotinu lokacija, i svi pokazuju isto, naizmenične slojeve uglja i tla, sve do hiljadu godina unazad."

Dejlhauz ustade. "Alekse", doviknu mu on, "zašto to nije odavno pobilo sve na površini Gema?"

"Tražiš da nagađam? Pa, rekao bih da jeste. Bar, sav biljni svet. On najverovatnije sagori, pa zatim ponovo izraste iz istih korenova. Ipak, semenje verovatno preživi. A one svenatapajuće kiše, posle svake eksplozije, pomažu rast biljaka na plodnom tlu - uglj je odlično đubrivo; kod kuće, na Zemlji, ljudi su u davnoj prošlosti krčili i sagorevali šume da naprave plodno zemljište. O životinjama ne znam ništa. Rekao bih da su Prikradala sigurna u svojim tunelima, ukoliko ne umru od gladi čekajući da izrastu nove biljke. To se verovatno i događa većini od njih. Verovatno isto važi i za Kripite, jer i oni su veoma otporni. Ne moraju se brinuti da će oslepiti od zračenja, jer, pre svega, nemaju očiju. A oklopi su im veoma dobra zaštita za sve vitalne organe. Verovatno ima mnogo mutanata, ali dugoročno gledano to je isto toliko dobro koliko i loše za rasu."

"A Čarli?"

"Ne znam. To je složenije. Pretpostavljam da jedna zaista dobra eksplozija može da uništi gotovo sve odrasle, ali to je ujedno i razdoblje kada se mreste, i njihova ikra možda uspeva da preživi. Takođe uz mnogo mutanata. Rekao bih da se evolucija ovde prilično brzo odvija."

"Pa, dobro", prekide ga Mardži. "Ako svi oni mogu da prežive, zašto ne bismo i mi?"

Harkort slegnu ramenima. "Oni su prilagođeni, mi nismo. Osim toga, ja govorim o vrstama koje preživljavaju, ne o pojedincima. Možda ih svega jedan odsto uspeva da preživi sve to. Možda i manje." On pogleda unaokolo po publici. "Jedan odsto od nas, koliko je to?" upita on.

"Daaa", polako reče Mardži. "Pa, mislim da nam je sada jasno. Treba da se zavučemo pod nešto što će biti dovoljno veliko da nas sačuva i od toplote i od radijacije, i to moramo učiniti što pre. Imaš li neku ideju od čega bismo mogli da napravimo takav krov?"

Harkort je oklevao. "Pojma nemam", priznade najzad. "Šatori

sigurno neće poslužiti. Oh, da, zaboravio sam da pomenem vetrove. Uz ovoliku insolaciju oni verovatno postaju veoma žestoki. Prema tome, sve što sagradimo moraće da izdrži uragane od možda dve stotine kilometara na sat. Možda i jače. Ja sam, uh, za trenutak čak pomislio da upotrebimo tunele Prikradala, i to bi možda uspeo. Bar za neke od nas. Ali sumnjam da bi više od deset odsto preživelo dve do tri nedelje pod zemljom bez veoma dobrog sistema provetravanja i, svakako, u nedostatku klima uređaja. A onaj vazduh pod zemljom postaće zaista veoma vreo."

Zavlada tišina, dok je svako za sebe razmišljao o mogućnostima. Onda se javi Kapeljišnikov. "Jednu stvar mi možemo uradimo", objavi on. "Ali ne svi. Možda petnaest do dvadeset. Možemo uđemo u kapsulu za povratak i odletimo u orbitu."

"Ali i tamo je isto tako toplo", usprotivi se Mardž Menindžer.

Kapi zavrte glavom. "Tamo samo radijacija. Čelični omotač rakete odbija možda i devedeset devet odsto. U svakom slučaju, dovoljno. Jedini problem - ko da odluči kojih će dvadeset srećnika da uzleteti?"

Mardž Menindžer malo razmisli, pa reče: "Ne, to je poslednji izlaz, Kapi. A ima još jedan problem: šta da rade ti srećnici kada se opet spuste? Nije nas još mnogo preostalo. Mislim da samo dvadeset neće moći da se održi. Ako mi uzletimo - ne, brišite to; ne kažem da ću ja biti jedna od 'nas'. Ako neko uzleteti biće isto toliko pametno i da nastavi. Da pokuša da se vrati na Zemlju. Možda da ode na neku od drugih kolonija. Imaće isto toliko dobre izgleda kao i da se vrati ovamo, kad cela planeta bude spržena."

Harkort, ali je automatski ispravi: "Neće biti cela planeta."

"Šta?"

"Pa, samo polovina planete. Naša polovina. Ona koja je okrenuta prema Kungu. Na drugoj strani se verovatno neće ni primetiti da postoji neka eksplozija. Ali, to nam ništa ne vredi", brzo nastavi on, "zato što tamo ne možemo živeti; nemamo vremena da sagradimo zagrejane, potpuno zaptivene kupole i da sve preselimo - šta ti je?"

Mardži je prasnula u smeh. "Kučkini sinovi", uzviknu ona. "Eto kako možeš pogrešiti kad počneš da veruješ ljudima. Ta kopilad, Smrdouljci, odigrali su prijavu igru! Nisu prestali da se tuku zato što su hteli da sklope mir. Prestali su zato što su znali da ćemo i onako

svi pomreći!"

"Ali - i oni će..."

"Grešiš! Jer oni imaju bazu na drugoj strani!" Ona žalosno zavrtje glavom. "Narode", obrati se ona svim, "upravo sam se spremala da održim zaista veličanstven govor u kome bih proglasila da predajemo uzde u ruke civilnoj vladi, ali sada mislim da ćemo morati da pričekamo. Moramo najpre obaviti jedan vojnički posao. Kad ova strana planete ode, oni će imati obezbeđeno udobno malo gnezdašće na strani koju Kung nikada ne ozrači, i baš ih briga ako taj kučkin sin eksplodira. To će biti prijatno mesto za boravak. A mi ćemo im ga preoteti."

22.

To su bile visoravni i kanjoni duboko u pustinji. Deni Dejlhauz je manje od jednog sata leteo nad njim i odozgo su mu izgledale samo kao zanimljive šare na jednom nezanimljivom tepihu. Ali hodati po njima bilo je nešto sasvim drugo. Kapeljišnikov ih je prevezio onoliko blizu koliko se usuđivao, po troje, jedan put i četvoro, u svome malom dvokrilcu koji se očajnički sporo odlepljivao od tla. Napravio je više od dvanaestak preletanja tamo i natrag, i tako im uštedeo sto kilometara probijanja kroz džunglu. I pored svega, pred njima je bio trodnevni marš. I svaki korak naporan.

Uprkos svemu, Dejlhauz se već nedeljama nije tako dobro osećao. Uprkos umoru od koga su ga bolele sve kosti. Uprkos zvezdi koja je svakog trenutka mogla da eksplodira. Uprkos činjenici da je Mardž Menindžer u svome spisku naruždbina sa Zemlje prenebregla rezervne čizme za pešačenje, tako da je hramao na desnu nogu koja se pretvorila u masu plikova. Ali nije on bio najgore sreće. Trojica vojnika nisu više mogli da nastave. "Vratićemo se po vas", obećala je Mardži; ali Dejlhauz je pomislio da laže, i video je po očima ranjenika da su sigurni da je tako.

A ipak, prosto bi zapevao u hod, samo da je za to imao dovoljno daha.

Kiša je padala u prekidima već skoro četrdeset sati, podla, vetrom nošena kiša od koje su ostajali promočeni u vlažnoj vrelini čak i kada bi prestala, a smrznuti kada bi ih opet natopila. Ni to mu nije smetalo. Na žalost, značilo je da više ne mogu da se vide sa Čarlijem i preostala dva člana njegovog jata. On je morao da balončiću oduzme radio pre nego što su krenuli - Smrdouljci bi kao od šale mogli da im se ubace u vezu. Čim bi se oblaci malo razišli Dejlhauz je pogledom tražio svoga prijatelja na nebu. Nikad ga nije ugledao, nikad mu čuo pesmu, ali je znao da je tamo negde gore. Nije bio ugrožen. Ono isto vreme koje je sprečavalo da se Čarli izloži opasnosti izviđajući za njih, sprečavalo je i Smrdouljce da mu takvu opasnost prirede.

Preostalo ih je još dvanaest koji su se s mukom probijali ka logoru

Smrdouljaca. Ostale preživjele - koji to najverovatnije neće još dugo biti ako ova ekspedicija ne obavi svoj zadatak - ostavili su u bazi, sa naredjenjem da se prave kao da ih je dva puta više. Mardži je lično poslala poslednju poruku Smrdouljcima: "Počinjemo izgradnju podzemnih skloništa. Kada se eksplozija završi, možemo razgovarati o sklapanju trajnog mira. U međuvremenu, ako se približite, pucaćemo bez upozorenj." Tada je izvukla utičnicu radija i ubauljala u Kapijev avion zajedno sa poslednjom smenom za transport.

Preostalo im je manje od deset kilometara hoda - u dobrim uslovima bila bi to tročasovna šetnja, ali sada će im biti potreban čitav dan. Sve se svodilo na kotrljanje niz jednu stranu padine i puzanje uz drugu; zatim oprezno provirivanje preko vrha grebena i opet kotrljanje niz drugu stranu. Nije samo teren bio u pitanju. Svi su bili natovareni. Hranom, vodom, oružjem, opremom. Sve što će im biti potrebno morali su da nose na leđima.

Ipak su najgori bili crveni metalni valjci sa natpisom 'Elementi goriva - rezerva'. U svakom valjku nalazile su se stotine sićušnih galvaniziranih igala i sve je težilo više od kilograma. Dvanaest takvih predstavljalo je veliki teret.

U početku su naizmenično nosili te komadiće koji će se uklopiti jedan u drugi i pretvoriti u atomsku bombu. Jedan od problema bio je kako ih obezbediti da se ne spoje pre vremena, i prilikom svakog zaustavljanja poručnik Kristijanides kontrolisala je kako slažu rančeve da bi se osiguralo da dva tereta sa delovima bombi ostanu međusobno udaljena više od jednog metra. Bilo je malo verovatnoće da će ih neko ispustiti, šutnuti ili prevaliti u blizinu dovoljnu da izazove kritičnu masu. Da se to namerno izvede, bio bi ozbiljni izazov čak i za najbolje stručnjake za naoružanje sa Zemlje; zato su nosili još dvadeset kilograma veoma komplikovanih metalnih omotača i detonatora. Bez toga nije postojala prava opasnost. Tako ih je, bar, Mardži sve umirivala. Ipak su vodili računa, jer u dubini duše niko nije verovao tim umirujućim rečima. Možda čak ni sama Mardži.

Prilikom prvog odmaranja Mardži ih sve obiđe, kontrolišući terete. Kad je prišla Ani Dimitrovoj, koja je sedela pored Denija Dejlhauza obgrlivši rukama kolena, tiho joj se obratila: "Jesi li sterilna?"

"Molim? Stvarno! Kakvo je ovo pitanje!" Ali Mardži zavrte glavom.

"Izvini, suviše sam umorna. Trebalo je da se setim da nisi." I ona se nasmeši i namignu Dejlhauzu i Ani; ali kada su ponovo uprtili svoje rančeve, Nanin teret bio je zamenjen flašama sa vodom, a ćopava stara Margarita Moziler nosila je šipke sa radioaktivnim punjenjem.

Mardži je izgledala užasno, i pri svakom odmoru kao da je izgledala sve gore. Već odavno više nije bila onako punačka. Prvi put posle više godina jasno su joj se videle kosti lica, i glas joj je bio rapav. Štaviše, ten joj je postao grozan. Dok je ležala dva sata, sahranjena ispod Kripita, njegovi telesni sokovi izazvani menjanjem oklopa nadvladali su njen odbrambeni sistem. Sutradan su joj po licu i telu izbile velike ljubičaste mrlje, i koža pocrvenela kao da je ispečena od sunčanja. Rekla je da je ne boli; i to je slagala, mislio je Dejlhauz.

Međutim, poverovao joj je da govori istinu o jednoj veoma važnoj stvari, i možda baš zato nije mogao u sebi da potisne radost. Bomba koju su nosili neće biti upotrebljena.

On je to prvi predložio, ona je smesta prihvatila. "Naravno", rekla je. "Ne želim da uništim njihov logor. Želim da ga imam, sve u njemu - ne samo za nas, već i za buduća pokolenja na Gemu. Bombu je najbolje koristiti kao pretnju, i tako ćemo je i upotrebiti."

Te njene reči je on preneo Ani, prilikom poslednjeg odmora pre nego što će ugledati bazu Smrdouljaca. "Ona planira buduće generacije. Veruje da bi trebalo da se tvoji hromozomi sačuvaju neoštećeni."

"Naravno", reče Ana iznenađeno. "I ja u to verujem." Deni Dejlhauz otkri da i on veruje u isto. Stvari su stajale zaista loše, ali bilo je nade. Nada mu je pomogla da prođe kroz poslednje faze puzanja na stomaku, tri stotine metara po pljusk, da bi ušao u blatnjavu zemunicu gde se nalazio ulaz u tunele Prikradala koji su se protezali ispod baze Smrdouljaca. Ona ga je krepila dok je gledao kako major Vandemir i Kris Kristijanides mučno i oprezno sastavljaju delove detonatora i umeću u njega šipke sa eksplozivom. Trajala je još, i kada su se Mardži i Vandemir i još dvojica uvukli u napuštene podzemne hodnike i nestali. Ovo razdoblje njegovog života, života

sviju njih, kroz koji su upravo prolazili bilo je samo beda i strah. Možda i gore od toga - bilo je samoprebacivanje; radili su nešto o čemu Dejlhauz nije nikako mogao da sudi kao plemenitom, ili čak, dopustivom. Bio je to prepad. Oružana pljačka. Ništa bolje nego kad te na ulici napadne i pretuče neka banda. Ali završiće se. I nastupiće bolja vremena! I ta ga je nada održavala u dobrom raspoloženju još čitava dva sata nakon što su Mardži i njeni drugovi otpuzali u podzemlje. Sve dok Kris Kristijanides nije preplašeno pogledala na sat i kazala: "Evo ga. Od sada neka niko više ne izlazi. Okrenite se licem prema zidu. Šake na oči. Kada se pojavi vatrena kugla nemojte je slučajno pogledati. Sačekajte bar deset minuta. Ja imam zaštitne naočari. Kazaću vam kada da..."

Njihovi glasovi je zaglušiše, Dejlhauzov prvi i najjači. "Znači, uradiće to! Ali, obećala je..."

"Ne seri, Dejlhauze, naravno da nije mogla održati obećanje! Smrdouljci bi pomislili da blefiramo. Ona će im samo uništiti oružje i hranu, tačno kao što smo planirali, a onda ćemo mi ući, i pobiti ih."

"Kakvo bezumlje!", povika Ana. "Pa, tamo neće biti više ničega! Radioaktivna prašina će nas pobiti ako uđemo u logor!"

"Možda. Ali imam brojač. Sve ćemo proveriti unapred. Važni su avioni. Ako se njih dočepamo, moći ćemo da stignemo do one baze na drugoj strani planete." Zastala je. Bili su je prethodno naučili i preslišali šta treba da kaže, i čuvala je tajnu ceo dan i više. Ali strepela je od ovog trenutka. Da nije bilo opekotina, ona bi sada bila u podzemnom lavirintu zajedno s pukovnikom i majorom, i mnogo bi se bolje osećala nego ovde. "Kako bilo da bilo", zaključila ona, "sada više ne možemo ništa izmeniti. Za deset minuta ona će aktivirati bombu. Spustite lica ka zemlji!"

I tek tada, više nije bilo nade.

Za Majku Poroda takođe više nije bilo nade. Usamljena i slepa polako je silazila niz tunel, do jedinog boravišta koje joj je bilo preostalo.

Dubina od trideset metara bila je za mladunce ili izgnanike. Takođe mesto gde su se igrale igre odrastanja, i ona poslednja od svih igara, umiranje. Majka dr'Ši nikada tu nije kročila. Kao mladunče

bila je poslušna i mirna, i rano su je naučili njenim dužnostima. Dok je bila još malecka slušala je golicave i uzbudljive priče od poluizraslih, i svu bi je obuzimala prijatna jeza dok je njuškom pipala da pronade vime u zaštitničkom, svilastom krznu svoje dadilje. Ali nikada nije sama samcata išla da istražuje te pustolovne dubine. Nijedanput. Oduvek je znala da će prebrzo doći vreme kada će, na kraju svog životnog puta, morati da se odvuče dole, da vidi te stare, neposećene dubine, i da umre.

Tu je donekle pogrešila. Bilo je vreme da umre, i bila je tamo. Ali nije mogla ništa da vidi.

Majka Poroda dostojanstveno podiže prednji deo tela, istegnu ga do kraja, i pozva: "Ima li koga?"

Nije bilo odgovora. Ni glaska. Nikakvog mirisa izuzev ustajalog, neprijatnog smrada starih, koji su davno pomrli. Pokuša opet, ne zato što se nadala da će dobiti odgovor već zato što je bila sistematična osoba: "Odrasli ili mladunče, može li bilo ko da me čuje?"

Ništa. Da je neko i odgovorio, bio bi to jedan od onih podivljalih mladih mužjaka koji su lutali po gornjim hodnicima tražeći samo koga će da ubije. Čak ni takvog nije bilo.

Dakle, još jedno čulo je prestalo da joj koristi. Nije ništa vredelo što čuje, kad nije bilo ničega da se sluša.

Šteta što je bila slepa, ali nije u sebi osećala mržnju prema onim Dvonošcima koji su joj izgoreli oči snažnim svetlima. Ona im se za svaki slučaj unapred osvetila, tako što je otrovala svoje tunele, preotela im svoje mladunce, vaspitala sav svoj nakot da postane izopačen i ćudljiv. Na prvom mestu zato što su došli da joj poremete život. Borila se protiv toga, protiv Dvonožaca a ponekad i protiv onih članova vlastitog poroda koji su joj otkazali poslušnost zbog novih životnih principa koje su naučili od Dvonožaca. I sada su tuneli opusteli, a ona oslepila. Čiii! Njena samoća i boravak na ovom mestu bili bi manje - manje bespovratni - da je mogla da vidi bar s vremena na vreme fosforecentno svetlucanje neke gljive ili truleži. Šta joj je preostalo od čula? Ukus više nije bio važan. Jedva da je i bilo nečeg za jelo. Mirisi više nisu bili prijatni, jer nije bilo ni mužjaka ni mladunaca za njuškanje. Još je mogla da opipa prašnjavo tlo pod

sobom i zasvođene zidove tunela. Dr'Ši se malo uteši što je čvrsto zatvorena, onako kako je bila tokom onog lepšeg dela svoga života...

Koji je sada bio završen.

Ona se protegli i uzdahnu od očajanja, predući poput mačke. Glad je već počinjala da je muči.

Dvonošci su razrušili najveći broj smočnica sa hranom kada su trovali tunele da bi uhvatili nju i nekoliko njenih preživelih saveznika. Ali tuneli su se protezli deset kilometara u svim pravcima. Negde će se već nešto naći, u tom ogromnom, izgrađenom lavirintu od koga se sastojao njen svet. Nije ozbiljno nameravala da traga za hranom. Majka Poroda se neće poniziti pokušavajući da produži život koji je stigao do kraja.

Bum!

Tunel oko nje se pokrenu.

Nije to bilo ni ljuljanje ni podrhtavanje već odlučni, gotovo peristatički pokreti, kao kod ljudskih creva. Majka dr'Ši takvo kretanje još nije doživela. Tuneli bi se nekada urušili, ili bi ih zaposeli Kripiti, ponekad bi kiše prodrle kroz gornje slojeve. Ali da se cela zemlja pokrene? Tako nešto se ne može dogoditi! Majku Poroda je takav događaj uznemirio isto kao što bi se riba uznemirila kada bi mlatarala repom a da se ne kreće napred, ili čovek kada bi iznenada osetio kako se vazduh oko njega pretvara u staklo i razbija se.

I tada začu zvuk koji se pojavio trideset metara iznad nje i više od kilometra daleko, odmah posle potresa. Bilo je to više od zvuka. Vazdušni pritisak u ušima od koga su je zbolele i ispunile se tihim, nerazgovetnim cvrkutanjem, poput cijukanja gladne mladunčadi. Nikada više neće biti malih da plaču za njom.

Iz nekih razloga Mardžino desno koleno bilo je samo oderano i bolno, dok je levo bilo podliveno krvlju; nogavica radnog kombinezona potpuno istanjena i pocepana, a koža već odavno skinuta trenjem. Sve teže je uspevala da održi korak sa onom dvojicom ispred sebe. Bog joj nije bio namenio da satima puže kroz tunele visoke svega četrdeset centimetara... Ni njoj samoj nije bilo jasno na kog Boga misli. Da bi poštedela koleno, pokušala je da kaska na tri noge, oslanjajući se pomalo na prste levog stopala, a

svom težinom na desnu nogu i ruke. Prešla se. Završila je sa najgorim grčem mišića potkolenice koji je u životu imala. Morala je da stane i da ih pritisne rukama, i Vandemir je uskoro sustiže odpozadi, dok su ono dvoje napred nastavljali da odmiču. Zato je morala da požuri, i pri tom još jače razdera koleno.

Za trenutak ponovo zastavši, ona pogleda na sat. Više od četvrt sata pre nego što se ona sprava aktivira. Pre toga, dve granate koje su ostavili za sobom na okukama tunela razneće dovoljno zemlje da zatrpaju prolaze i priguše eksploziju iza njih; već su se bili udaljili dobar kilometar od bombe. Verovatno dovoljno daleko da prežive, iako neudobno. "Izbrojte do deset", povika ona. Zatim se otkotrlja u stranu i opusti sve udove, teško dišući u ustajalom i smrdljivom vazduhu. Za čudo, u tunelima nije bilo potpuno mračno. To ju je iznenadilo. Kad su joj se oči privikle, ugledala je slabašne, paučinaste svetlosti, tako slabe i bledunjave da bi se teško moglo reći da imaju boju: močvarni gas, svici, drvo koje truli, Vilisov efekat, što god da su, bili su dobrodošli.

Začula je brzo, tiho grebanje u tunelu iza sebe, a potom tvak.

Opet tišina.

"Van?" pozva ona. "Majore Vandemir?"

Reči joj progutaše zemljani zidovi i niko se ne odazva. S mukom se okrenu da drugi bok, potom se presavi i provuče kroz tunel tako da gleda u suprotnom pravcu, i otpuza natrag.

Zadah mišjih fekalija bio je veoma jak. Ona dodirnu prekidač male svetiljke na svome šlemu i vide da je major mrtav. Jedan od Kopača Tunela je naišao, i bodež koji je štrčao iz majorovog lica bio je dokaz.

"Do đavola", prošapta Mardži, a onda se prekasno seti da podigne glavu i izvuče pištolj. Ništa određeno nije se ukazalo na svetlosti bačenoj kroz taj iskrivljeni, neravni tunel - da nije ono neki odsjaj? Iz nečijeg oka? Opali dvaput.

Kada je opet pogledala, nije bilo nikoga. Na svakih nekoliko koraka granali su se mali bočni hodnici i niše, i tu ju je uvek moglo čekati po desetak Prikradala da ona okrene glavu.

Zamalo pa da podigne glas i pozove ostale, ali se zaustavi još dok je otvarala usta. Čemu? Majorovo telo se više neće moći izneti na površinu. Ležao je presavijen u pojasu - mora biti da se upravo

okretao kad su ga pogodili - i gotovo zatvorio svojim telom tunel; i možda je to bilo poslednje što je mogao da uradi u korist njihovog zadatka, da oteža gonjenje.

Postojao je i bolji način. Preostale su joj još dve granate. Ona izvuče jednu iz pojasa, namesti je na deset otkucaja, okrenu se i što je mogla brže zakotrlja je niz tunel u pravcu onih ostali. Kada je izbrojala sto sekundi leže na tlo, ukrsti šake iznad leđnih vratnih pršljenova i sačeka udaljeni, prigušeni tutanj koji joj je oglasio padanje onoga dela tavanice na tunelu koji će pokopati majorovo telo.

Kada je granata eksplodirala, seti se da je veoma neobično što nije sustigla ostale. "Sem! Čotnik! Javite se!" povika ona. Nije bilo odgovora; nisu čuli njeno naređenje da se zaustave. Ona ostavi svetiljku na šlemu upaljenu i pohita za njima, ne obazirući se više na bol u kolenu. Kada joj crvene brojke na njenom časovniku kazaše da je vreme za nuklearnu eksploziju, još nije bila uspela da ih sustigne.

Opet se prevrnu na leđa. Za ovu eksploziju nije bilo potrebno da štiti vrat. Poginuće ili neće, i jedino je bilo od značaja da između nje i mesta eksplozije bude dovoljno zemlje. Trebalo bi da bude. Kada impleri budu uzajamno privukli dva paketa plutonijumskih igala da se isprepletu, nastupiće atomska eksplozija. Ne mnogo velika. Ostaće u kontaktu svega nekoliko mikrosekundi. Ako ih je postavila na pravo mesto, proširiće svoje dejstvo kroz tavanicu tunela, razneti skladište sa municijom Smrdouljaca, i gotovo ništa više. Ako ih je postavila na pravo mesto. Nije ni izdaleka bila toliko sigurna u to, kao što se pravila pred Vandemirovom i ostalima. Mape, za koje su Tinka i Indonežanin dali svoje živote da joj ih dobave, bile su izuzetno potpune i jasne. Ali jedno je bilo čitati ih napolju, na otvorenom, a sasvim drukčije pokušavati da ih se pridržavaš dok puziš ispod zemlje s jednog nivoa na drugi. Čak nije bila sigurna ni da li se vraćaju istim putem kojim su ušli u tunele. Trebalo je da ponesu svileni konac i njime obeleže pređeni put, ili da izlome komadiće medenjaka i bacaju za sobom mrvice...

U tom trenutku dogodi se eksplozija. Tačno na vreme. Još bila živa.

Čak nije delovalo ni zastrašujuće. Bilo je, pomisli, kao što bi

moralo biti u majčinoj utrobi kad majka padne. Dogodilo se nešto tamo napolju. Ali, ovde, u tunelu, kretala se zajedno sa tlom, i čak je i zvuk eksplozije bio isuviše ogroman i spor da bi je uplašio.

Dakle, bar ovaj deo plana je uspeo. Sada, ako Kris uspe da rasporedi patrolu za napad - ako se sete svojih ogrtača protiv radijacije i vetar bude povoljan - ako se Smrdouljci ne budu dovoljno brzo pribrali da se odupru - ako je bomba ipak bila na pravom mestu - bilo je isuviše tih 'ako'. Mesto joj je bilo uz njene vojnike, a ne ovde.

Pažnju joj privuče uzdišući i nekako gnjecav zvuk nekoliko metara iza nje. Okrenu svetiljku na šlemu u tom pravcu, i vide da se jedan deo tavanice obrušio u tunelu.

Razdrmala ga je atomska eksplozija? Možda. Ali pre će biti da nije. Od ranije se već znalo da Prikradala umeju da zarobe neprijatelja tako što zatrpaju tunel ispred i iza njega. A nju je bilo strahovito lako pronaći i pratiti, jer je za sobom ostavljala krvav trag iz kolena.

Bilo je vreme da se izvuče odavde. Uz veliki napor volje pođe joj za rukom da ne misli na bolove i da ne strepi da li se jedan od njih ćutke prikrada iza nje, i nastavi da puži dalje.

Posle deset metara nalete glavom na zemlju.

Kopači Tunela su zatrpali oba kraja.

Mardži ponovo upali svetlo. Zemlja je bila sveže iskopana, i ona se munjevito okrenu oko sebe. Ništa se ne pomeri iza nje. Bila je sama.

Mardži Menindžer progovori naglas, obraćajući se zidu: "Najiskonskiji čovekov strah je da ne bude živ sahranjen." Zatim sačeka malo, kao da se nadala da će dobiti odgovor. Potom izvadi jednom rukom prevolver a drugom se maši za kratki vojnički ašov za ukopavanje. Nije ga bilo. Seti se da ga je ostavila tamo gde su sastavljali bombu.

Onda, prstima.

Ispustivši pištolj, stade da golim rukama rije po tom zemljanom zatvaraču. Besno. Zatim, u panici. Na kraju zato što više ništa drugo nije mogla da uradi.

S kraja na kraj obzorja, dokle god je Čarlijev pogled dopirao,

debeli sloj oblaka prekrivao je nebo, a vrhovi onih na većim visinama štrčali su svuda unaokolo. U pravcu okeana oluja je polako jenjavala, ali tu, gde je negde ispod njega ležao logor Smrdouljaca, već satima nije uspevao da nazre ni krajičak zemlje, a već danima nije video ni malo društvanca svog prijatelja 'Enija. Više nije bilo moguće ostati na položaju! Na svim nivoima, sve do deset hiljada metara, vetar je duvao stalno i ujednačenom žestinom ka toplom polu, i nemilosrdno ga odvlačio odatle. Čarli je umeo da odgonetne brazde na vrhovima kumuloningusa u obliku nakovnja. Pokazivale su da je na hiljadu pet stotina metara duvala struja u suprotnom pravcu. Ali on i dve ženke, jedini preživeli članovi jata, bili su već iscrpljeni. Mnogo su gasa već izgubili. Potrajalo je beskrajno dugo dok nisu stigli do tih velikih visina.

Dok su se mučili da se uzdignu, drugo jato naiđe lebdeći iz pravca toplog polja, i Čarli povede svoju malenu grupicu da mu se pridruže, žudeći za novim slušaocima svojih pesama o prijateljima sa zemlje, jedva čekajući da čuje pesme koje još nije znao. Već je mnogo i mnogo vremena prošlo od kako nije učestvovao u pravom pevajućem prazniku, i duša mu je čeznula za njim. Novo jato je bilo maleno, jedva šezdesetak odraslih, ali bilo je glasova koje nije nikada čuo, i on sav srećan stade da im peva dobrodošlicu.

Bela svetlost naglo ih obasja.

Blesak ih je sve iznenadio. Čarli je bio jedan od srećnika. Nije bio neposredno okrenut prema eksploziji i zato nije odmah oslepio. Ugledao je jasne obrise visokog cirusa, plavobeke na pozadini jednoličnog purpurnog neba Gema, ugledao je obrise novog jata kako se ističu svetlijim, jasnijim bojama, kakve nikada još nije video. Nekoliko minuta kasnije začuo je zvuk, i iza i ispod njega, čudni olujni oblak ostade da ključa i uzdiže se iz mase.

Horska dobrodošlica pretvori se u tužbalicu bola i straha. Čarli je umeo samo da odgovori pesmom uzdizanja. Stariji članovi novog jata je prihvatitše, i jato ispusti balast, povrati progutani vodonik u svoje mehurove i podiže se. Nekoliko ih je ipak ostalo. Nisu samo bili oslepljeni, trpeli su i bolove koji su bili isuviše jaki da bi mogli da reaguju.

Iako su se već udaljili od mesta eksplozije, na njih naleteše

snažni udari vetra i članovi jata se rasuše kud koji po nebu. Čarli još nikada nije iskusio tako jak vetar. Pri ranijim olujama uvek je prethodilo neko upozorenje, zgušnjavanje oblaka i smrtonosna igra munja, da im kažu da je vreme da progutaju vodonik i uzjašu vetar, ili da se uzdignu i izbegnu ga. Ovoga puta nije bilo ni upozorenja ni spasa. Krilca i peraja koja je širio pri jelu kao da su mu bila iščupana iz korena. Rob ogromne površine svoga tela, poput jedra, bio je oduvan kroz novo jato, odskačući prilikom sudara sa starijima, razbacujući male balončiće koji su mu se našli na putu.

I tada, bez ikakvog upozorenja, osetio je dobro poznatu jezu i napetost na površini svog gasnog mehura, i prepoznao je sladunjavi, prodorni miris ženki. Estrus, vreme za rojenje, vreme za razmnožavanje!

Male vretenaste izrasline na ženkama grčile su se iz sve snage, raspršujući vlaknasta jajšca i feromone po vazduhu. Vazduh oko jata odisao je mirisima parenja. Čarliju i svim drugim mužjacima bilo je jasno šta moraju da urade: skupiti se u roj, raspršiti svoj mlečac, leteti gore-dole kroz penušavu maglu, dok su im se bradavice na telu izvlačile, grčile, izbacivale seme. Koža na balonima im se stezala, pretvarajući im crte malih lica u karikature, ali taj izraz bola zaista je i označavao bol. Seksualne igre Čarliju nisu bile zadovoljstvo. Bilo je to kao da si zatvoren u čelični oklop sa oštrim šiljcima iznutra, natopljenim kiselinom. Tek olakšanje u trenutku kada bi semena tečnost briznula napolje okončavala je bolove.

Ali bilo je to pogrešno, pogrešno!

Čarli otpeva pitanje i izraze strepnje i novo jato zapeva zajedno s njim. Kakvo je bilo ovo razmnožavanje, kada je sjaj došao sa neprijateljskog tla a ne sa neba? Kakva je bila ova vrelna koja ih je tresnula poput pesnice, odmah posle grmljavine i podivljalih vetrova? Čarli je mogao da vidi da su u vazдушnom kovitlacu većina svilenkastih jajašaca promašila mlečac. Bilo ih je svuda po nebu. U vlastitom telu osećao je da nešto nije u redu. Zašto nema ključanja vodonika da mu opet ispuni mehur, koga je zračenje ispraznilo od svih telesnih tečnosti? I kakav... kakav je ovaj čudovišni oblak što se komeša i tako brzo raste, privlačeći ih sve k sebi? I to je pitanje, u stvari, dalo odgovor na sva ostala, i zauvek okončalo i Čarlijevo

propitivanje, u trenutku kada je razorna vrelna oblaka od atomske eksplozije spržila njegove oči nalik na mrlje, probila mu gasni mehur, izbacila vodonik iz njega i zauvek mu pesme pretvorila u ćutanje.

23.

U poređenju sa drugim atomskim eksplozijama, ova je bila neznatna. Manja od kilotona, teško da bi ikada bila primećena u višemegatonskim razaranjima koja su izbrazdala lice Zemlje. Kada su implozije granata isterale svetlucave plutonijumske igle iz njihovih omotača da bi se spojile, ostale su u kontaktu svega nekoliko mikrosekundi, pre nego što ih je ogromna samoreakcija razdvojila.

Ali tada se eksplozija već dogodila. Igle, omotači, zidovi tunela oko njih, već su se bili pretvorili u vreli gas, pritiska više milijardi atmosfera, neodoljivo rešenog da ispari. I ispario je. Tokom nekoliko hiljada delova sekundi već se bio zgusnuo u vatrenu loptu, prečnika pedeset metara, jureći u visine brzinom od pet stotina kilometara na čas, svetliju od Kunga, svetliju od Zemljinog sunca, svetliju od stotinu takvih zajedno. Varena lopta je rasla i uzdizala se sve više, najpre svetlocrvena od azotnih kiselina, a potom sve bleđa i tamnija što se više hladila.

Ljudi zbijeni u pećini videli su taj prodorni blesak čak i kroz zatvorene kapke, a udarni talas koji je usledio zatresao im je i pećinu i tela. Buka je bila ogromna. Kad je utihnula, začu se između odjeka vika Kris Kristijanidesove: "Ostanite ležeći! Ne otvarajte oči! Sačekajte!" Držala ih je tako skoro deset minuta, a zatim je polako provirila kroz poluzatvorene kapke i zatamnjene naočare, i objavila da smeju da ustanu.

Nevoljno proviriše preko grebena. Žmireći, ugledaše pred sobom delo Mardž Menindžer.

Atomski oblak se komešao u visinama, probijajući se kroz slojeve stratusa. Probio je sebi prolaz kroz kišne oblake, ali vrh u obliku pečurke mu se nije mogao videti. Logor Smrdouljaca u blizini izgledao je gotovo netaknut: jedna raznesena baraka, dva-tri zdrobljena šatora, ljudi koji su se kao u zanosu teturali unaokolo.

"Ona je... ona je promašila bazu! vrisnu Kris, a Deni Dejlhauz nije mogao da pogodi da li je prizvuk izražavao bes ili zadovoljstvo. Ali ono što je rekla bilo je tačno. Središte eksplozije bilo je pola kilometra udaljeno od logora, u pravcu toplog pola. Mardž je, dakle,

zalutala. Polovina udarne snage eksplozije izgubila se u pesku i zeljastom stepskom rastinju.

Ali ona trećina koja je otišla u toplotu imala je više uspeha. Najbliže osobe iz logora Smrdouljaca teturale su se unaokolo oslepele i u agoniji. Niko im nije dao naočari za sunce. Niko ih nije upozorio da ne pogledaju u pravcu eksplozije.

"Proverite oružje", naredi Kristijanides. Skinula je svoje naočare, a oči ispod njih bile su crvene. Ali glas joj je bio odlučan. "Obucite ogrtače. Hajdemo. Nastupamo."

Dejlhauz ustade i navuče plastični pončo preko glave kao automat (Da li će ga to uopšte zaštititi od atomske prašine?) Zatim podiže svoju bestrzajnu pušku i ubaci municiju u otvor. (Zašto to radim?) Potom se pridruži ostalima u isprekidanoj napadačkoj liniji, i svih devetoro su sada polako koračali ka bazi Bloka Energije.

Pri svakom koraku govorio je sebi da to ne valja. Taktika ne valja: nuklearna eksplozija pobila je samo nekolicinu onih koji nisu imali sreće, i preživeli će im, po svoj prilici, poskidati glave. Strategija ne valja: nisu smeli dozvoliti da sebe dovedu u ovaj položaj. A ono što najviše nije valjalo bila je moralna strana svega toga. Za kakav se to svet oni bore, u kome se ljudi ubijaju na prepad?

Dejlhauz se nalagodno okrenu levo i desno oko sebe, da vidi ostale koji su nastupali u istom redu s njim. Svi su netremice gledali ispred sebe, prema logoru Bloka Energije. Zar zaista niko od njih nije osećao isto što i on?

On se odjednom ukopa u mestu. "Kris", obrati joj se, "neću ovo da radim."

Ona se okrenu veoma lagano, dok joj otvor puščane cevi ne dođe pravo nasuprot Dejlhauza. "Pomeri guzicu, Dejlhauze."

"Ne, čekaj malo, Kris. Hajde..."

Ona promrsi kroz stisnute zube. "Ovo sam i očekivala od tebe. Mi ulazimo kod njih. Svi mi. Pukovnik Menindžer je ovako isplanirala i ja neću dozvoliti da bude uzalud. Dakle mrdaj!"

Ostali se zaustaviše da ih gledaju. Niko ne progovori, samo su čekali dok je Dejlhauz posmatrao kako se cev BGP polako izravnavava sa korenom njegovog nosa. On ponovo duboko uzdahnu i reče:

"Neću, Kris." I ostade da stoji tako, dok se izraz njenog lica menjao i crte joj postajale sve tvrđe, shvatajući da će ona, da će ona zaista povući obarač...

"Spustite puške, poručniče", progovori odjednom Ana.

Stajala je iza Kris, malo postrance, sa vlastitom puškom čvrsto uperenom u poručnikova leđa. "Ne želim da vas ubijem", dodade ona, "ali ni ja, neću da napadnem ovaj logor."

Dejlhauz nije čekao da vidi šta će se dogoditi. On hitro iskorači i uze BGP iz ruku Kristijanidesove, baci pušku natrag, preko grebena brda koji su upravo prešli, a za njim baci i svoju. Sekund kasnije Ana učini isto, a potom, jedan po jedan, i svi ostali. "Vi, jebene budale!" besnela je Kris. "Pobiće vas kao pacove!"

Dejlhauz joj ne odgovori. Gledao je u pravcu logora Smrdouljaca, gde su počeli da se pojavljuju neki ljudi koji nisu bili ni slepi ni onesposobljeni. Držali su oružje i pažljivo posmatrali dramu koja se odigravala na brdu iznad njih.

Dejlhauz diže ruke iznad glave i čvrstim korakom krenu ka njima. Krajičkom oka video je da je i Ana uradila isto. Možda je Kris bila u pravu. Možda će jedan od onih ljudi koji su klečali u zaklonu iza tinjajućeg šatora početi da puca. Ali on tu više ništa nije mogao. Greh više neće pasti na njegovu glavu; i prvi put, posle toliko meseci, oseti u sebi mir.

24.

I tako, na kraju svega, šta bi se još o njima moglo reći? Šta se još može reći o Mardžori Menindžer i Deniju Dejlhauzu i Ani Dimitrovoj - i o Čarliju i Ahmedu Duli i o Šarn-igonu i Majci dr'Ši? Uradili su sve što su mogli. Veoma često su radili ono što su mislili da treba da urade. I šta se još može reći o njima i o ostalima, ljudskim i drugim bićima, na kraju priče: umrli su. Jedni su preživeli bitku. Drugi i bitku i eksploziju zvezde. Ali na kraju, nikada nema preživelih.

Ima samo onih koji su ih zamenili. Vreme prolazi, i pokolenja odlaze i dolaze.

I sada, šta se može reći o ovoj prelepoj i moćnoj ženi po imenu Maskret Zeleni Oblak En-Gujen?

Moglo bi se reći da nosi u sebi tragove Mardži i Nane i još nekih drugih. Neke od njih putem lanaca dezoksiribonukleinske kiseline, a neke zbog onoga što su učinili ili što su bili. Nikoga od njih, naravno, nije poznavala, jer oni su pomrli šest generacija pre nje. Ona ih je zamenila.

Kao svi mi, ni ona nije samo jedan osoba. Nosi u sebi tri 'persone', ili šest, ili stotinu, ako ubrojite i lične uspomene i stereotipove koje nose u sebi druge osobe koje se mogu svrstati pod ekitetu 'Maski En-Gujen'. Svome prethodnom ljubavniku bila je slatki teret s kojim je u društvu provela jedan vikend na Paklenom jezeru. Svojim unučićima bila je Predavač koji ih vodi kroz muzeje i zoološki vrt. Prosečnom registrovanom glasaču Republikata u velegradskom području Bojn-Feng, bila je Sudija Odabirač, koja upravlja vladajućom mašinerijom. Ali, bolje rečeno, ne vladajućom. Maski je sto odsto bila čvrsti zastupnik Šest Principa Republike Gem, među kojima je poslednji i možda najznačajniji bio: Nema jake centralne vlade. 'Vlada' je samo jedno upokojeno zlo u Maskinim očima, sagorelo u Dobu Velike Eksplozije ili umrlo od gladi u Dobu Velikog Beznađa. Na Gemu je nema već čitavo stoleće i po. I niko ne želi povratak tog podvaladžijskog užasa, a Maski ponajmanje. Zastarila je isto kao i vojska i ravnodušnost i rasipništvo. I Maski će je u tom

stanju i držati, makar po cenu poslednje kapi vlastite krvi, i po cenu krajnjeg požrtvovanja njene milicije dobrovoljaca i primalaca darova.

Da bismo videli ko je Maski, pogledajmo najpre tri osnovna lica koja pokazuje tom vrelom i zadovoljnom svetu na Gemu; prvo od njih ja Maski-Hraniteljica.

Ona obezbeđuje više od deset odsto hrane za Bojn-Feng, gotovo sve iz podzemlja. Ne radi to sama, naravno. Posmatrajte je kada stoji na ulazu u podzemnu galeriju. Jutarnja smena upravo dolazi. Ružni dani 'vlasnika' izumrli su onda kada i vlada. Maski nije vlasnica. Samo je jedna od jednakih. Ali jedna izuzetna.

Pomislili biste da izgleda kao zemljoposednik iz Virdžinije koji nadgleda svoje robove, ili možda, kao vlasnik velikih pirinčanih polja u Šensiju, koji cedi poslednju paru od svojih zakupaca. Bili biste u zabludi. Ne postoji vlasništvo. Nema ni prinude. Mali darovi koje joj pružaju radnici Kripiti, jedan po jedan, dok porebarke cupkaju pored nje ulazeći u podzemne farme, nisu iznuđeni. To su pokloni. Slobodno dati. Kada Maski nije zadovoljna nekim od tih poklona ona ne prebacuje darodavcu, niti mu naređuje da da više. Jednostavno ga odbije. Onda Kripit odlučuje da li da se vrati u svoje selo, gde može slobodno da umre od gladi. Na rastojanju od metar-dva od mesta na kome stoji Maski, nadzornici Prikradala prskaju Kripite antialergenskim lakom. Ni ovde se ne upotrebljava sila. Ako Kripiti odluče da nadzornicima ne daju nikakav poklon, ne moraju se vratiti. Nadzornici će tada odlučiti da ih ne poprskaju. Kripiti će tada dobiti svrab, menjati oklop ili umreti zato što su bili izloženi biljkama zemaljskog porekla s kojima su radili. Kripiti imaju pravo da odaberu to, ako žele. Ne postoji apsolutno nikakva prinuda, nad bilo kim, od strane bilo koga, bilo kada. To je takođe zapisano u Šest Principa.

Kripiti to znaju i uživaju u slobodi - da i ne pominjemo uživanje u radio-aparatima, veselim, bučnim dobošima i citrama, hemijskim opojnim sredstvima, đinđuvama i metalnom oruđu koje veoma cene. To im se slobodno daje, kada oni slobodno dalje predaju darove koje im je Maski slobodno poklanjala na kraju svakog dobrovoljnog radnog dana. I Prikradala znaju da je to istina. I oni su zahvalni, naročito zato što su im Dvonošci poboljšali one nekadašnje

primitivne tunele, i slobodno pomažu jačim, većim radnicima Kripitima, dajući im uputstva na dnu kojih tunela da zasade pečurke i u tavanice kojih tunela da usade obične i slatke krompire. I oni mogu da uživaju u posedovanju đinđuva, uređaja i opojnih droga za koje njihovi prosti preci nikada nisu znali. I balončići znaju - tek oni se provode sa muzikom sa magnetofona i stalnim orgazmima! I naravno, to zaista dobro zna i sama Maskret Zeleni Oblak En-Gujen. Ona ima sve što želi. Možda je ipak najbolje od toga što je ubeđena da se uvek poštuje Šest Principa i da je, dakle, pravda uvek zadovoljena, i svi oni na Gemu - a to zaista znači svi, Kripiti i balončići, stranci i sinovi - svi imaju sve. Iako obično ne toliko mnogo svega kao ona.

Zatim, tu je Maksi Dobrovoljni Javni Radnik. Ne samo diskutant ili učesnik, kao svi ostali. Ona je Sudija Odabirač, koji slobodno poklanja deo svoga vremena služenju zajednici, čak i o praznicima.

Napušta poljoprivredne podzemne galerije i penje se na površinu planete, u toplu, svetlu kupolu grada Njupe. Maski je još neosporno lepa žena. Opaljena ultraljubičastim zracima na bazenu-vrtači, visoka, čvrsto građena pre nego debeljuškasta, teška je šezdeset standardnih kilograma, ali struk joj je svega pedeset centimetara i njeni ljubavnici je više vole i od onih upola mlađih. Sve su oči uprte u nju dok smešeći se ulazi u Dvornu Uspomena, skida pantalone i široki kožni lakirani ogrtač, obavi sve Susrete-u-krugu i opruži se po ležaju od sunderaste gume. "Ja bih da počnem", kaže sa blistavim osmehom. Ostalih šest dobrovoljnih Sudija Odabirača slažu se da oni, takođe, žele da razgovaraju o dnevnim problemima.

Većina problema su čisto rutinski i saglasnost se odmah postiže. (Svi se štede za one zaista velike). Sa svoga sedišta ispod biste Majke Kristijanides, širokog čela i vedra lika, koja ih gleda odozgo, Roanok t'Šrajber opisuje dokle se stiglo u raščišćavanju Paklenog jezera. Sva gradska kanalizacija se tamo izliva. Život u vodi je do zadovoljavajuće mere uništen, jer Ešerihija-antibiotik deluje na većinu živih bića sa Gema. "Još dva miliona izmeta i biće kristalno čisto", primećuje on. Sod Hauz Flerborn diže pogled sa svojih deset centimetara dugačkih noktiju da bi se zapitala da li miliciji treba

slobodno dati osnovne darove, pošto su mnogi od njih, na žalost (iako dobrovoljno), dali živote u istraživanju udaljenih tunela Prikradala i oslobađanju zabačenih krinpitskih logora. Svi se slažu da to izgleda poželjno. Žena u milicijskoj radnoj uniformi, koja je stidljivo stajala kraj vrata, izlazi sa zadovoljnim osmehom.

Onda se Maskino lice smrači i ona primećuje: "Čula sam da smo dobili još jednu tahprensku poruku od Alfabaze."

U dvorani zavlada tišina. To je pitanje u kome leži klica razdora, čak i promena. Niko zaista ne želi da se upušta u njega. Sve sudije se nelagodno meškolje na svojim ležajevima ispod kipova predaka, i svaki čeka da onaj drugi prvi progovori.

Najzad t'Šrajber iznosi svoje mišljenje. "Ja pre svega mislim da je bilo veoma nerazumno od naših prethodnika da opet pokušaju sa istraživanjima kosmosa. Slobodno su uložili veliku vrednost da bi nove tahprenske satelite ubacili u orbitu. I šta smo dobili? Žalost i zbrku." I on nabraja sve kontakte: neko trabunjanje koje je možda poslato iz kolonije na Marsu; žalosne pozive upomoć sa same stare Zemlje; tuce kočopernih poruka iz baze na Alfi Kentaura, koje ukazuju na pokušaj da se doleti na Gem i vrati se. Od preostalih delova svemira - ništa.

Maski nelagodno iščekuje, vrteći se na ležaju i češući se upravo iznad trouglaste krpice svog mini bikinija. Onda kaže: "Pitam se da li bi i dalje trebalo da odgovaramo na poruke iz Alfabaze."

Niko ne odgovara.

Znači, složili su se; i Sudije prelaze na razgovor o zadovoljavajućem priraštaju ljudske populacije; od sto osamdeset nekad preživelih, na hiljadu osam stotina u trećoj generaciji, a sada u šestoj gotovo već dvesta pedeset hiljada. Nema više bojazni da čovečanstvo neće uspeti da se održi. Čovek izvanredno uspeva na Gemu.

To podseća Maski da njena najnovija beba tek što se nije rodila. Tiho se, preko telefona, obraća bolnici. Nosilja je upravo u tom času u porodilištu. Ali vesti su loše. Dete je rođeno mrtvo. "Sama sam kriva", samoprekorno priznaje Maski doktoru. "Sara Sjajni Mehur - tako se zove?"

"Meri Sjajni Mehur", ispravlja je lekar.

"Da, Meri. Bila je skoro šezdeset godina stara. Trebalo je da zamolim neku mlađu nosilju da mi donese moju bebu na svet."

"Nemojte sebi kvariti ovaj dan", teši je lekar. "S vremena na vreme mora se očekivati neuspeh. Gotovo sva vaša deca su preživela, i setite se, u skladištu upravo imate još tri."

"Veoma ste ljubazni." Maski sa osmehom prekida vezu. Ali ta vest ju je oneraspoložila, i to baš na Božić. "Želela bih da odem", saopštava ostalim Sudijama, i naravno, i oni žele da zaključe diskusiju i vrate se kućama.

Najzad, tu je i Maskret-Majka, poštovana glava svoje porodice.

To joj nije baš mala uloga. Porodica joj je ogromna. Četrdeset četvoro žive dece, dvanaest najstarijih su je već odavno učinili višestrukom bakom, a troje najmlađe još se nije rodilo iz pozajmljenih utroba drugih žena. (Priseća se da treba da da dobrovoljni dar Sari, ili Meri, Sjajnom Mehuru, što je bila ljubazna da do kraja iznese njeno novousađeno jajašce. Ali ne tako bogat poklon kao obično, jer je dete, ipak, rođeno mrtvo). Na Božić oni će svi doći da s njom održe Susret-u-krugu, i ona sa zadovoljstvom očekuje taj dan.

Nisu, međutim, sve njene porodične brige tako lepe. Dok korača kroz prijatne vrtove, ka mestu gde spava i drži svoje stvari, jedan niski, bledunjavi mladić probija se kroz žbunje k njoj. To je Dejlhauz Dolfin En-Gujen, jedan od njenih sinova. Vidi se da je trčao. Teško diše. Maski uzdahne i obrati mu se: "Baš lepo od tebe što si požurio da me Sretneš-u-krugu, Dolfe."

On zastaje i trepće u pravcu prekrasnog mnogostrukog božićnog drveta u sredini bašte, sa svetiljkama u obliku prstenova i Žutom Zvezdom Zemlje na vrhu. Očevidno je zaboravio da je praznik. Maski opet uzdahnu. "Svejedno. Srećan ti Božić, Dolfe. Znam da imaš još nešto da mi prebaciš. Ali najpre sedi i povрати dah."

Oboje sedaju na klupu od presovanog prikrada-kamena ispod jednog stabla vinove loze. (Nekoliko osušenih grozdova sačuvalo se u oluji nastaloj posle Eksplozije, ispod jednog nasipa u Tvrđavi Radnika. Od šest semenki nađenih u njima koje su proklijale razvile su se sve vrste vinovih loza na Gemu, kao i ovo stablo.)

Maski ne gleda u svoga sina. Zna da je, uprkos svojim manama, isuviše dobro vaspitan da bi počeo pre nego što ga ona podstakne, a želi da i on oseti mir koji vlada na tom mestu. Svuda po vrtu nalaze se statue Prvog Pokolenja, osamnaest Majki od zlata, pedeset dve Nosilje od kristala, sedamdeset devet očeva od granita, izvađenog u kamenolomu iz klisure ispod Toplog pola. (Dvadeset i jedan preživeli koji nisu doprineli svojim genima opštem skladištu, čak ni pomoću kloniranja, takođe imaju svoje statue, ali one su poređane izvan parka. Nijedna od njih nije čak bila ni Nosilja). Kipovi se u još nečemu razlikuju. Imena osamdeset i jednog preživelog koji su došli sa druge strane planete isklesana su u srebru oivičenom kristalima. Imena trideset i dvojice koji su preživeli u tunelima ispod Tvrđave Hrane, kada ih je zatekla Eksplozija Zvezde pre nego što su otputovali brodovima na drugu stranu, označena su rubinima. A imena šezdeset sedmorice ostalih - svega nekoliko njih sposobnih za oplodjenje - koji su preživeli Eksploziju u pećinama, ispod mašina, u kapsulama svemirskih letelica i svuda gde su mogli da se sakriju od razbesnele zvezde, bila su ispisana narandžastim krizolitom, bojom vatre. To je bilo pre šest generacija. Maski je poticala iz 26 od njih, gotovo od jedne trećine, ali u stvari samo jedanaest su zaista bili njeni preci, uz znatna preklapanja. (Na primer, ona je petostruko poreklom od Mardžori Menindžer, Ane Dimitrove, Ngujen Trija i prvorođenog Mekenzija, malenog fokomeličnog deteta koga je rodila žena koja je preživela Eksplozije bombe i zvezde u Tvrđavi Goriva. Umrta je čim je rodila svoje deformisano dete, ali dete je bilo čudesno plodno).

Kada je Maski osetila da je ovo sveto mesto izvršilo svoj uticaj na njenog sina koliko god je bilo moguće, ona se počea ispod pojasa pantalona i reče: "U redu, Dolfe, možeš sada sve da mi kažeš.

On ne može da dočeka da sve izgovori, toliko je nestrpljiv. "Dobro. Kazaću ti! Pogrešila si Majki Maski. Ne smemo odbiti Alfabazu."

"Ne smemo?"

On je očajno tvrdoglav. Čak i besan. "Da, tako sam rekao, ne smemo. To je zločin prema čovečanstvu! Gem trune na naše oči, Majko Maski. A ovo nam je najbolja prilika koju ćemo ikada imati da

opet počnemo. Oni u alfabazi imaju visokoenergetsku tehnologiju! Znaš li šta to znači, šta nam predlažu? U stanju su da deset standardnih tona dovedu u stanje tahionskog ubrzanja - mi to ne možemo, čak ni kada bismo morali da spasavamo svoje živote."

"Dragi moj Dolfe", poče ona, ljubazno i razložno, "imamo mnogo hitnijih problema i ovde, na Gemu. Da li znaš koliko ima divljih jata balončića? Kripita koji još žive u divljaštvu? Prikradala do kojih još nismo dospeli da im poboljšamo životne uslove? Naša je dužnost..."

"Naša je dužnost da se brinemo za čovečanstvo!"

"Da, svakako! Mi se i brinemo. Naši su preci dali svoje živote za nas i mi verno poštujemo Šest Principa. Ovde nema tiranske vlade, prinude, sukobljenih naroda. Nismo silovali Gem, udvarali smo mu se. Živimo od obnovljenih prirodnih resursa; a oni u Alfabazi su se vratili na industriju i tehnologiju, sa svim zlom koje one nose sa sobom."

"Blagi Bože", povika on, 'resursi'. Nas dve stotine pedeset hiljada nismo ih još ni načeli! Znaš li ti da se fosilno gorivo stvara brže nego što ga mi eksploatišemo?"

"Odlično! Tako i treba! To ga i čini obnovljivim. Budi razuman, dragi moj Dolfe. Zašto kvariti opštu sreću težeći ka glupostima? Pretpostavimo da svi žele to što kažeš. Kako da iskopamo ta fosilna goriva?"

"Kripiti. Prikradala. Ljudi. Mašine! Svejedno ko. Ako neće, treba im narediti!"

Maskret je potresena. "Pokvario si mi Božić", žalosno kaže i odlazi. Kakva šteta. Glupi, tvrdoglavi dečak i nevešta Nosilja, i ceo praznik joj je propao pre nego što je i počeo. Dolf je njen najmiliji sin. Divi se njegovom malom, hitrom telu i živom duhu. Ali ovo je zaista gadno! I mučno! Zašto ne može da prihvati raj kao svi ostali i bude srećan u njemu?

Dolfov praznik je takođe pokvaren i on ostaje da sedi na klupi od prikrada-kamena toliko besan i pun osujećenja da čak ni ne čuje pevanje božićnih pesama:

A'es'e fi'eles

lae'i 'riumphan'es.

Kada bi samo htela da razume! Osvajanje Gema koštalo je tako mnogo krvi i bola. Ne samo u onoj prvoj, užasnoj godini. Uvek iznova, svaki put kada bi se na Kungu dogodila eksplozija u onim prvim decenijama. Od Doba Predaka bilo je osam eksplozija i samo poslednje dve-tri prošle su bez većih neprijatnosti. Mnogo upozoravanja. Izbezumljena žurba da se kupole izoluju od jonizujućih zračenja i da se u njih natrpaju neophodne i ugrožene stvari i bića. Nedelja dana provedena kao u zatvoru dok zvezda napolju besni, potom godinu dana i više u raznovrsnim oskudicama, sve dok se planeta sama ne obnovi. Ali uvek je preostajalo pet-šest razdoblja prave bede; prvi je uvek bio najgori, mada su svi bili katastrofalni. Zar sve to da ode u ništa?

Veni'e a'oremus

'Ominum.

Jedan nadzornik - Prikradalo - zaleće se mimo njega ka mnogostrukom drvetu, a za njim četiri bučna Kripita - baštovana - premazana svetlocrvenim i zelenim lakom za Susrete-u-krugu. Tek tada postaje svestan horskog pevanja:

Spasi nas sve So'onine moći

Kad zalu'amo...

Đavola je ovo vreme radosti, misli on. Vreme je za samoubistvo! Vreme da se odluči da li će se i dalje živeti od loze, kada svi drugi u galaksiji idu ka ko zna kakvim pobedama tehnologije i pustolovinama! Zlovolja se u njemu bori sa božićnim raspoloženjem. Zlovolja polako gubi. Priseća se šta je Prikradalo nosio - bledosvetleće ultraljubičaste reflektore - i rešava da odšeta do mnogostrukog božićnog drveta.

Kripiti guraju u stranu klupe i stolove za piknik da naprave mesta, mumlajući i klaparajući nešto međusobno; završavaju i cupkajući odlaze. Prikradalo postavlja reflektore i čeka naređanje. Na samom drvetu, privezani balončići svojim glasićima pevaju iz sve snage:

Schlaf im heilige ruhe

Schlaf im heilige ruh'.

Svuda oko drveta mladi ljudi poput njega skidaju odeću i zavlache se između veselo ukrašenih debala. "Počni!" viču; i balončići počinju

veselu, živahnu pesmu, Dobri kralj Vencesla. Prikradalo poslušno uključuje reflektore. Balončići uzdišu i nastavljaju da pevaju, i počinju da ispuštaju svoj mlečac, a na sve strane ispod prelepog drveta parovi se spajaju u tradicionalne Krugove.

Dolf ne može više da izdrži. Zlovolja gubi. Božić pobeđuje. On odbacuje odeću i upada među stabla mnogostrukog drveta. Zašto da se borimo protiv Utopije? kaže u sebi. I tako se završava razdoblje njegovog odrastanja. I počinje razdoblje umiranja. A to je uglavnom jedno te isto.

Sadržaj

- [1.](#)
- [2.](#)
- [3.](#)
- [4.](#)
- [5.](#)
- [6.](#)
- [7.](#)
- [8.](#)
- [9.](#)
- [10.](#)
- [11.](#)
- [12.](#)
- [13.](#)
- [14.](#)
- [15.](#)
- [16.](#)
- [17.](#)
- [18.](#)
- [19.](#)
- [20.](#)
- [21.](#)
- [22.](#)
- [23.](#)
- [24.](#)